

קובץ
ספרי
שולחן ערוך
אורח חיים
מחבר עם רמ"א

אורח חיים
חלק ג'

ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק
עיה"ק בית שמש תובב"א

10

הוצאת:

**"מפעל העולמי ללימוד שולחן ערוך
אורח חיים מחבר עם רמ"א" שע"י
"חברה מזכ"י הרבנים העולמי"
מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א**

**CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
CIO MIFAL ORACH CHAYIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin**

מצוה גדולה לזכות את הרבים

**לפרסם את הלימוד שו"ע אורח חיים – מחבר עם רמ"א
בבתי כנסיות – בבתי מדרשות – בשמחות – לכל החברים וידידים
ולכל אחד ואחד מישראל – לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא"
ע"י לימוד "הלכה" בכל יום – שהוא תורה לשמה
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים**

* * *

לקבלת הספרים בחינם:

**להתקשר להרב אברהם ווייס
בבית המדרש "עטרת ישעיה" האלמין
רחוב נחל לכיש 24/3 + רמת בית שמש ארץ ישראל**

**Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/3
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
011-972-548-436-784**

בעזהש"ת

קובץ ספרי
שולחן ערוך
המחבר עם הרמ"א

כרך עשירי

אורח חיים חלק ג'
מסימן שמ"ה עד סימן תקכ"ט

רבינו יוסף קארו זיע"א
 בעל מחבר ספר "שולחן ערוך"
 נפטר בעיה"ק צפת תובב"א
 י"ג ניסן שנת ה"א של"ה לפ"ג
 ושם מנוחתו כבוד
 (שם אביו ר' אפרים ז"ל)

רבינו משה איסרליש זיע"א
 בעל מחבר ספר "רמ"א"
 נפטר בעיר קראקא יצ"ו
 י"ח אייר שנת ה"א של"ג לפ"ג
 ושם מנוחתו כבוד
 (שם אביו ר' ישראל ז"ל)

ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

עושה שמים וארץ

עזרי מעם ה'

כל השנה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא

ספר

שולחן ערוך אורח חיים

מחבר עם רמ"א

לפני זקנים עם נערים

בדרך קטן למען ישאווהו בחיקם

להגות בו בכל עת ובכל מקום כאשר יחנו או יסעו

זה השלחן אשר לפני ה' אשר ערכו המחברים הקדושים

מרן רבינו יוסף קארו זיע"א

ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ

ורבינו משה איסרליש זיע"א

ובני ישראל יוצאים ביד רמה

הוספנו בפנים

מפתח הסימנים

וטבלאות ללימוד כל שו"ע או"ח

היומי במעגל כל השנה

חודעי אורח חיים שובע שמחות את פניך נעימות בימינו נע"ה

יוצא לאור בעזרשי"ת על ידי:

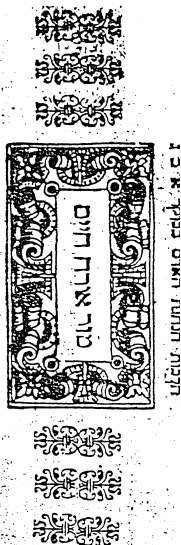
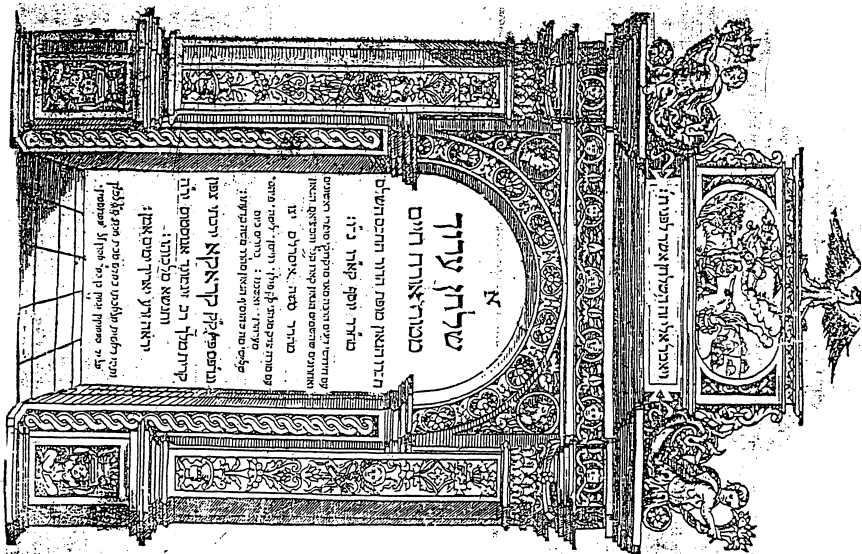
מפעל עולמי ללימוד שו"ע או"ח – מחבר עם רמ"א

מטרת המפעל:

לקנות ידיעה יסודית בהלכות אורח חיים בדקות
ספורות בלבד – ולזכות להיות בן עולם הבא

תשרי תשס"ו לפ"ק – ברוקלין ניו יארק יצ"ו

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

א דין השכמת הבוקר וברוטסעניס:

[illegible]

1. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 2. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 3. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 4. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 5. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 6. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 7. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 8. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 9. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 10. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.

לְרַחֵם הַנְּחֻמָּה לְבִית הַכְּסֵא וּלְיִגְמֵשׁ יִשְׂרָאֵל

וּתְעַלְמֵה וַיִּתְּנָהּ:

א. כעצמם ליתן, ב'לם יא'ה, הצבחה עטבדדס וכו' ובעצמם לא דבגו ולאומד:

כ. חושבים להתחנך לפני כניסתו וכו' ונעצת
מסמכות הממונה/כלים הליה ולמקומו
פלוס הליה ולמקו הליה-מהפלה שיתכלל בלוחם

והוא נגזר מן המילה "דמיון".
ולא על פי ערכו של המילה.
אם רוצה לחסות את
המילה "דמיון"

השפעת על המרחק ועל הזווית רגועה:
לאור כללי מרחק מוגד הזווית על מרחק
בית המחקר:

התעב כהרוריו ויו בקרס
לפתות ברכיו וימנעו קורט ואלו המנעו סמך
סוף תפני מקסו לבקשם:

7 מורחב מתמזגים ככוחם מההרבות לצרכי כלכלה.
8 טוב לוודא שאת העקרונות שאתם רוצים להשתמש בהם, היום, הוויכוח נמצא עדיין, הדרכות. ופרשת עולם. הם הוויכוח נמצא עדיין.

[illegible]

ונוחתי ונחמתי ונחמתי ונחמתי : אצל אלהים אלהינו
אשר אלהינו אלהינו : אלהינו אלהינו

[illegible]

כשנסיים פרשת הצלה ויחזק יהוה לנו מעצמו
סוף זה מסוב ומקבל כלא יאמר חרדנו עולמית
ואחר אשר פרשת החמץ והמצות תינו טעם כלום

אסתר עזרו...
החשש הוא מן הצ'אפלין (אסתר עזרו) וכל
החשש הוא מן הצ'אפלין (אסתר עזרו)!

ק. ואחר-כך הרקנו במסותן וסמנו אותנו על ירך
המנובצטת (אמנו):

כאשר נבחרת ה' יחיה ויגדל
ויתרומם עמו ישראל

ש. ואם כן הרי זה נחשב כעצמו, ומה צורך בזה?
ת. צורך גדול, וזהו שכתבנו: "וזהו שכתבנו".

דף שו"ע אורח חיים – מחבר עם רמ"א
קראקא ש"ל לפ"ק

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאורו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחנו או יסעו

סגנו כמחבר יוסף קארו יוזיא בכה"ד
אפרים קצרו וכל :

כדפס בעיני רב עז תוספת בלור קמלות

במנות האגון מוסר אליעזר גרלזני ובכיתו

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ח לפ"ק

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאורו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחנו או יסעו

סגנו כמחבר יוסף קארו ויוזיא בכה"ד
אפרים קארו זצ"ל

כדפס בעיני רב עז תוספת בלור קמלות

אבן העזר

במנות מוסר אליוויל כראגדיון

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ד לפ"ק

תפלה קודם למוד השולחן ערוך:

הנני רוצה ללמוד, בדי שיביאני התלמוד הזה
לידי מעשה, ולידי מדות ישרות, ולידי ידיעת
התורה. ותרני עושה לשם יחוד קודשא בריך
הוא ושכינתיה בשם יהו"ה ובשם אדני
מתחדים ואחדנה"י על ידי הנעלם בדחילו
ורחימו ביחדא שלום בשם כל ישראל.

כתר תורה

להורים – מלמדים – מנהלים רבנים – וראשי ישיבות

בידכם לעשות כל תלמידים ליהודים הלומדים תורה לשמה והולכים בדרך השולחן ערוך, על ידי שיחזקם ללמוד בכל יום שולחן ערוך "אורח חיים היומי" מחבר ורמ"א, לסיים כל שו"ע או"ח במשך שנה תמימה, לימוד של 5–10 דקות בלבד בכל יום). ועל ידי זה ידעו האיך להנהיג את ביתם על פי השולחן ערוך.

**זכרו נא מה שכתוב בחזרת הלבוש שער אהבת ה'
זוה לשונו:**

וכן מי שאינו מתקן אלא את נפשו בלבד תהיה זכותו מעוטה. ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות תכפל זכותו כפי זכיות מי שמתקן לאלוקים, עד כאן לשונו.

חברך חבֵּרָא אֵית לֵיה!!!

מצוה על כל אחד להתחזק ללמוד שולחן ערוך אורח חיים – מחבר עם רמ"א – ויחזק את חביריו וקרוביו שגם הם יצטרפו ללמוד שולחן ערוך מדי יום ביומו, ויהיה נמנה בין מזכי הרבים שצדקתם עומדת לעד, ועי"ז יהיה נכון לבו בטוח בה' שיזכה לבנים צדיקים!!!

סדר אורח חיים היומי ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה – חודש תשרי –				
יום:		מנ:		עד:
		סימן:	סעיף:	סימן:
		סימן:	סעיף:	סעיף:
א תשרי	א	א	ב	ג
ב תשרי	ג	ב	ט	ד
ג תשרי	ד	ט	א	ו
ד תשרי	ו	א	ג	ז
ה תשרי	ז	ג	א	ט
ו תשרי	ט	א	י	י
ז תשרי	י	י	יא	יא
ח תשרי	יא	יא	ב	יב
ט תשרי	יב	ב	ד	טו
י תשרי	טו	ד	א	יח
יא תשרי	יח	א	א	כג
יב תשרי	כג	א	ה	כה
יג תשרי	כה	ה	יג	כה
יד תשרי	כה	יג	ט	כז
טו תשרי	כז	ט	ב	לא
טז תשרי	לא	ב	יא	לב
יז תשרי	לב	יא	כ	לב
יח תשרי	לב	כ	לה	לב
יט תשרי	לב	לה	מד	לב
כ תשרי	לב	מד	ב	לג
כא תשרי	לג	ב	ב	לו
כב תשרי	לו	ב	א	לט
כג תשרי	לט	א	א	מא
כד תשרי	מא	א	ז	מג
כה תשרי	מג	ז	ח	כו
כו תשרי	כו	ח	א	מח
כז תשרי	מח	א	א	נב
כח תשרי	נב	א	י	נג
כט תשרי	נג	י	כה	נג
ל תשרי	נג	כה	ג	נה

סדר אורח חיים היומי ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה – חודש חשון –				
יום:		מנ:		עד:
		סימן:	סעיף:	סימן:
		סימן:	סעיף:	סעיף:
א חשון	נה	ג	נה	יז
ב חשון	נה	יז	נה	א
ג חשון	נח	א	נח	ג
ד חשון	נט	ג	נט	ו
ה חשון	סא	ו	סא	ב
ו חשון	סב	ב	סה	א
ז חשון	סה	א	סו	י
ח חשון	סו	י	ע	א
ט חשון	ע	א	עב	ה
י חשון	עב	ה	עה	ג
יא חשון	עה	ג	עח	א
יב חשון	עח	א	פ	א
יג חשון	פ	א	פה	ב
יד חשון	פה	ב	פט	ג
טו חשון	פט	ג	צ	ח
טז חשון	צ	ח	צ	כא
יז חשון	צ	כא	צב	א
יח חשון	צב	א	צד	א
יט חשון	צד	א	צה	ד
כ חשון	צה	ד	צח	ב
כא חשון	צח	ב	קא	ד
כב חשון	קא	ד	קד	ה
כג חשון	קד	ה	קח	ב
כד חשון	קח	ב	קט	ב
כה חשון	קט	ב	קיא	א
כו חשון	קיא	א	קיד	ב
כז חשון	קיד	ב	קיז	א
כח חשון	קיז	א	קכא	א
כט חשון	קכא	א	קכד	ב

סדר אורח חיים היומי
ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה
– חודש כסלו –

יום:		מן:		עד:	
		סימן:	סעיף:	סימן:	סעיף:
א כסלו	קכד	ב	קכו	א	א
ב כסלו	קכו	א	קכח	ח	ח
ג כסלו	קכח	ח	קכח	כ	כ
ד כסלו	קכח	כ	קכח	לג	לג
ה כסלו	קכח	לג	קכט	א	א
ו כסלו	קכט	א	קלא	ח	ח
ז כסלו	קלא	ח	קלה	ב	ב
ח כסלו	קלה	ב	קלז	א	א
ט כסלו	קלז	א	קלט	ד	ד
י כסלו	קלט	ד	קמא	ז	ז
יא כסלו	קמא	ז	קמד	א	א
יב כסלו	קמד	א	קמז	א	א
יג כסלו	קמז	א	קנ	א	א
יד כסלו	קנ	א	קנא	ט	ט
טו כסלו	קנא	ט	קנג	ז	ז
טז כסלו	קנג	ז	קנג	טז	טז
יז כסלו	קנג	טז	קנד	ו	ו
יח כסלו	קנד	ו	קנו	א	א
יט כסלו	קנו	א	קנח	יב	יב
כ כסלו	קנח	יב	קנט	ח	ח
כא כסלו	קנט	ח	קס	ה	ה
כב כסלו	קס	ה	קסא	א	א
כג כסלו	קסא	א	קסב	ד	ד
כד כסלו	קסב	ד	קסד	א	א
כה כסלו	קסד	א	קסז	ו	ו
כו כסלו	קסז	ו	קסז	כ	כ
כז כסלו	קסז	כ	קסח	ח	ח
כח כסלו	קסח	ח	קסח	יז	יז
כט כסלו	קסח	יז	קע	יד	יד
ל כסלו	קע	יד	קעד	א	א

סדר אורח חיים היוממי ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה — חודש טבת —				
יום:		מנ:		עד:
סימן:		סעיף:		סעיף:
א טבת		קעד א		קעה ג
ב טבת		קעה ג		קעח א
ג טבת		קעח א		קעט ב
ד טבת		קעט ב		קפב א
ה טבת		קפב א		קפג ז
ו טבת		קפג ז		קפז א
ז טבת		קפז א		קפח ז
ח טבת		קפח ז		קצא א
ט טבת		קצא א		קצג ג
י טבת		קצג ג		קצה ג
יא טבת		קצה ג		קצט א
יב טבת		קצט א		רב א
יג טבת		רב א		רב יב
יד טבת		רב יב		רד ה
טו טבת		רד ה		רה ה
טז טבת		רה ה		רח ד
יז טבת		רח ד		רח יג
יח טבת		רח יג		רי ב
יט טבת		רי ב		ריב ב
כ טבת		ריב ב		רטז ג
כא טבת		רטז ג		ריח א
כב טבת		ריח א		ריט ח
כג טבת		ריט ח		רכג ג
כד טבת		רכג ג		רכד יג
כה טבת		רכד יג		רכח א
כו טבת		רכח א		רלא א
כז טבת		רלא א		רלב ג
כח טבת		רלב ג		רלה ג
כט טבת		רלה ג		רמ א

סדר אורח חיים היומני
ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה
– חודש שבט –

יום:		מנ:		עד:
		סימן:	סעיף:	סימן:
		סימן:	סעיף:	סעיף:
א	שבט	רמ	א	י
ב	שבט	רמ	י	א
ג	שבט	רמג	א	ו
ד	שבט	רמד	ו	א
ה	שבט	רמו	א	ב
ו	שבט	רמז	ב	ד
ז	שבט	רמח	ד	ב
ח	שבט	רנא	ב	ו
ט	שבט	רנב	ו	ב
י	שבט	רנג	ב	א
יא	שבט	רנד	א	א
יב	שבט	רנה	א	ח
יג	שבט	רנז	ח	א
יד	שבט	רס	א	ב
טו	שבט	רסג	ב	יד
טז	שבט	רסג	יד	א
יז	שבט	רסה	א	יא
יח	שבט	רסו	יא	יג
יט	שבט	רסח	יג	י
כ	שבט	רעא	י	ז
כא	שבט	ערב	ז	א
כב	שבט	רעד	א	א
כג	שבט	רעו	א	ד
כד	שבט	רעז	ד	ב
כה	שבט	רפב	ב	ז
כו	שבט	רפד	ז	ב
כז	שבט	רפח	ב	ב
כח	שבט	רצ	ב	ג
כט	שבט	רצג	ג	ז
ל	שבט	רצו	ז	יד

סדר אורח חיים היומי ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה — חודש אדר —				
יום:		מנ:		עד:
סימן:		סעיף:		סעיף:
א אדר		רצח		ב
ב אדר		שא		טז
ג אדר		שא		כז
ד אדר		שא		מא
ה אדר		שא		ו
ו אדר		שב		ו
ז אדר		שג		יט
ח אדר		שג		ב
ט אדר		שה		יז
י אדר		שה		ד
יא אדר		שו		ה
יב אדר		שז		יט
יג אדר		שז		ז
יד אדר		שח		כב
טו אדר		שח		מ
טז אדר		שח		א
יז אדר		שי		א
יח אדר		שיא		א
יט אדר		שיב		ב
כ אדר		שיג		ג
כא אדר		שיד		ב
כב אדר		שטו		ז
כג אדר		שטז		ה
כד אדר		שיז		ט
כה אדר		שיח		ג
כו אדר		שיט		א
כז אדר		שכ		יט
כח אדר		שכ		טז
כט אדר		שכא		א

סדר אורח חיים היומי
ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה
— חודש ניסן —

יום:		מנ:		עד:
		סעיף:	סימן:	סעיף:
א ניסן	שכג	א	שכד	ד
ב ניסן	שכד	ד	שכה	ד
ג ניסן	שכה	ד	שכה	טו
ד ניסן	שכה	טו	שכז	א
ה ניסן	שכז	א	שכח	יב
ו ניסן	שכח	יב	שכח	כה
ז ניסן	שכח	כה	שכח	מד
ח ניסן	שכח	מד	של	ד
ט ניסן	של	ד	שלא	ט
י ניסן	שלא	ט	שלד	ו
יא ניסן	שלד	ו	שלד	כג
יב ניסן	שלד	כג	שלו	א
יג ניסן	שלו	א	שלו	יג
יד ניסן	שלו	יג	שלח	ז
טו ניסן	שלח	ז	שמ	ד
טז ניסן	שמ	ד	שדמ	א
יז ניסן	שדמ	א	שמה	יד
יח ניסן	שמה	יד	שמז	א
יט ניסן	שמז	א	שנ	ב
כ ניסן	שנ	ב	שנד	ב
כא ניסן	שנד	ב	שנו	א
כב ניסן	שנו	א	שנח	א
כג ניסן	שנח	א	שנח	יג
כד ניסן	שנח	יג	שסא	ב
כה ניסן	שסא	ב	שסב	י
כו ניסן	שסב	י	שסג	יג
כז ניסן	שסג	יג	שסג	כו
כח ניסן	שסג	כו	שסג	לג
כט ניסן	שסג	לג	שסה	ב
ל ניסן	שסה	ב	שסו	ה

סדר אורח חיים היומי

ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה

— חודש אייר —

יום:		מנ:		עד:
סימן:		סעיף:		סימן:
סימן:		סעיף:		סעיף:
א אייר	שסו	ה	שסז	א
ב אייר	שסז	א	שע	ב
ג אייר	שע	ב	שעא	א
ד אייר	שעא	א	שעב	ו
ה אייר	שעב	ו	שעב	טז
ו אייר	שעב	טז	שעה	ג
ז אייר	שעה	ג	שעט	א
ח אייר	שעט	א	שפא	ה
ט אייר	שפא	ה	שפב	יח
י אייר	שפב	יח	שפו	ה
יא אייר	שפו	ה	שפט	א
יב אייר	שפט	א	שצב	ב
יג אייר	שצב	ב	שצה	א
יד אייר	שצה	א	שצז	יז
טו אייר	שצז	יז	שצח	ט
טז אייר	שצח	ט	שצט	ט
יז אייר	שצט	ט	תד	א
יח אייר	תד	א	תו	א
יט אייר	תו	א	תט	א
כ אייר	תט	א	תט	יא
כא אייר	תט	יא	תיג	א
כב אייר	תיג	א	תטז	ב
כג אייר	תטז	ב	תכא	א
כד אייר	תכא	א	תכה	א
כה אייר	תכה	א	תכח	א
כו אייר	תכח	א	תכט	ב
כז אייר	תכט	ב	תלג	ח
כח אייר	תלג	ח	תלו	ב
כט אייר	תלו	ב	תמ	א

סדר אורח חיים היומי

ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה

– חודש סיון –

יום:		מן:		עד:	
סימן:		סעיף:		סימן:	
סעיף:					
א סיון	תמ	א	תמב	ח	ח
ב סיון	תמב	ח	תמד	ו	ו
ג סיון	תמד	ו	תמז	א	א
ד סיון	תמז	א	תמז	ז	ז
ה סיון	תמז	ז	תנ	ב	ב
ו סיון	תנ	ב	תנא	ה	ה
ז סיון	תנא	ה	תנא	טז	טז
ח סיון	תנא	טז	תנא	כה	כה
ט סיון	תנא	כה	תנג	א	א
י סיון	תנג	א	תנה	א	א
יא סיון	תנה	א	תנז	א	א
יב סיון	תנז	א	תנט	ד	ד
יג סיון	תנט	ד	תסא	ה	ה
יד סיון	תסא	ה	תסה	ג	ג
טו סיון	תסה	ג	תסז	ח	ח
טז סיון	תסז	ח	תסז	טז	טז
יז סיון	תסז	טז	תע	ג	ג
יח סיון	תע	ג	תעב	י	י
יט סיון	תעב	י	תעג	ז	ז
כ סיון	תעג	ז	תעו	א	א
כא סיון	תעו	א	תפ	א	א
כב סיון	תפ	א	תפו	א	א
כג סיון	תפו	א	תפט	ד	ד
כד סיון	תפט	ד	תצ	ט	ט
כה סיון	תצ	ט	תצד	ג	ג
כו סיון	תצד	ג	תצז	ד	ד
כז סיון	תצז	ד	תצח	ג	ג
כח סיון	תצח	ג	תצח	יז	יז
כט סיון	תצח	יז	תקא	א	א
ל סיון	תקא	א	תקב	ד	ד

סדר אורח חיים היומי ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה — חודש תמוז —				
יום:		מנ:		עד:
		סימן:	סעיף:	סימן:
		סימן:	סעיף:	סעיף:
א תמוז	תקב	ד	תקו	ב
ב תמוז	תקו	ב	תקז	ה
ג תמוז	תקז	ה	תקי	א
ד תמוז	תקי	א	תקיא	ב
ה תמוז	תקיא	ב	תקיג	ו
ו תמוז	תקיג	ו	תקיד	ז
ז תמוז	תקיד	ז	תקטו	ו
ח תמוז	תקטו	ו	תקיח	א
ט תמוז	תקיח	א	תקכא	ג
י תמוז	תקכא	ג	תקכו	ד
יא תמוז	תקכו	ד	תקכז	ד
יב תמוז	תקכז	ד	תקכז	כא
יג תמוז	תקכז	כא	תקלא	א
יד תמוז	תקלא	א	תקלג	ה
טו תמוז	תקלג	ה	תקלו	ג
טז תמוז	תקלו	ג	תקלז	יד
יז תמוז	תקלז	יד	תקלט	ב
יח תמוז	תקלט	ב	תקלט	יג
יט תמוז	תקלט	יג	תקמא	ה
כ תמוז	תקמא	ה	תקמה	ב
כא תמוז	תקמה	ב	תקמו	ה
כב תמוז	תקמו	ה	תקמח	ב
כג תמוז	תקמח	ב	תקמח	יג
כד תמוז	תקמח	יג	תקנא	א
כה תמוז	תקנא	א	תקנא	ז
כו תמוז	תקנא	ז	תקנב	א
כז תמוז	תקנב	א	תקנג	ב
כח תמוז	תקנג	ב	תקנד	יח
כט תמוז	תקנד	יח	תקנט	א

סדר אורח חיים היומי
ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה
— חודש אב —

יום:		מן:		עד:	
סימן:		סעיף:		סימן:	
א אב		א		תקס	
ב אב		ב		תקסב	
ג אב		ב		תקסב	
ד אב		יב		תקסו	
ה אב		ב		תקסח	
ו אב		ב		תקסט	
ז אב		א		תקעב	
ח אב		א		תקעה	
ט אב		ד		תקעה	
י אב		יב		תקעו	
יא אב		ט		תקעח	
יב אב		א		תקפא	
יג אב		א		תקפב	
יד אב		ח		תקפה	
טו אב		ה		תקפו	
טז אב		טו		תקפח	
יז אב		ג		תקצ	
יח אב		ג		תקצא	
יט אב		ד		תקצה	
כ אב		א		תרב	
כא אב		א		תרו	
כב אב		ב		תרח	
כג אב		ד		תריב	
כד אב		ד		תריג	
כה אב		ח		תריז	
כו אב		א		תריח	
כז אב		י		תרכב	
כח אב		ב		תרכה	
כט אב		א		תרכח	
ל אב		א		תרכט	

סדר אורח חיים היומי ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה – חודש אלול –				
יום:		מנ:		עד:
סימן:		סעיף:		סעיף:
א אלול		תרכט		תרל ב
ב אלול		תרל		תרל י
ג אלול		תרל		תרלא ט
ד אלול		תרלא		תרלג ז
ה אלול		תרלג		תרלז ג
ו אלול		תרלז		תרלט ב
ז אלול		תרלט		תרמ ד
ח אלול		תרמ		תרמג ג
ט אלול		תרמג		תרמו א
י אלול		תרמו		תרמח ג
יא אלול		תרמח		תרמט א
יב אלול		תרמט		תרמט ו
יג אלול		תרמט		תרנא ח
יד אלול		תרנא		תרנד א
טו אלול		תרנד		תרנח ח
טז אלול		תרנח		תרסג ב
יז אלול		תרסג		תרסד יא
יח אלול		תרסד		תרסט א
יט אלול		תרסט		תרעא ה
כ אלול		תרעא		תרעג א
כא אלול		תרעג		תרעה ג
כב אלול		תרעה		תרפא א
כג אלול		תרפא		תרפה ג
כד אלול		תרפה		תרפח ד
כה אלול		תרפח		תרצ ו
כו אלול		תרצ		תרצא א
כז אלול		תרצא		תרצג א
כח אלול		תרצג		תרצה ד
כט אלול		תרצה		

מפתח הסימנים

הלכות הנהגת אדם בבוקר.....ג

סימן א – דין השכמת הבוקר, ובו ט' סעיפים.....ג

סימן ב – דין לבישת בגדים, ובו ו' סעיפים.....ה

סימן ג – הנהגת בית הכסא, ובו י"ז סעיפים.....ו

סימן ד – דיני נטילת ידים, ובו כ"ג סעיפים.....ח

סימן ה – כוונת הברכות, ובו סעיף אחד.....יב

סימן ו – דין ברכת אשר יצר ואלהי נשמה ופירושיו, ובו ד' סעיפים.....יב

סימן ז – דין לברך ברכת אשר יצר כל היום אחר הטלת מים, ובו ד' סעיפים.....יד

הלכות ציצית.....טז

סימן ח – הלכות ציצית ועטיפתו, ובו י"ז סעיפים.....טז

סימן ט – איזה בגדים חייבים בציצית ואיזה פטורים מציצית, ובו ו' סעיפים.....יח

סימן י – דיני כנפות המלית, ובו י"ב סעיפים.....יט

סימן יא – דיני חומי הציצית, ובו ט"ז סעיפים.....כב

סימן יב – דברים הפוסלים בציצית, ובו ג' סעיפים.....כו

סימן יג – דיני ציצית בשבת, ובו ג' סעיפים.....כז

סימן יד – דיני ציצית שעשאן אינו יהודי, ונשים ומלית שאולה, ובו ה' סעיפים.....כח

סימן טו – אם להתיר ציצית מבגד לבגד, ודין נקרע המלית, ובו ו' סעיפים.....כט

סימן טז – שיעור מלית, ובו סעיף אחד.....לא

ד שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן יז – מי הם החייבים בציצית, ובו ג' סעיפים..... לב

סימן יח – זמן ציצית, ובו ג' סעיפים..... לג

סימן יט – זמן ברכת ציצית, ובו ב' סעיפים..... לד

סימן כ – דיני לקיחת ומכירת טלית, ובו ב' סעיפים..... לז

סימן כא – כדת מה לעשות בציצית שנפסקו, ובטליות

ישנים, ובו ד' סעיפים..... לה

סימן כב – דין שהחיינו על עשיית ציצית, ובו סעיף אחד

..... לו

סימן כג – דיני ציצית בבית הקברות, ובו ג' סעיפים..... לז

סימן כד – הנהגת לבישת הציצית, ושכרה ועונשה, ובו ו'

סעיפים..... לז

הלכות תפילין..... לח

סימן כה – דיני תפילין בפרטות, ובו י"ג סעיפים..... לח

סימן כו – דין מי שאין לו אלא תפלה אחת, ובו ב' סעיפים

..... מב

סימן כז – מקום הנחתן ואופן הנחתן, ובו י"א סעיפים.... מכ

סימן כח – דיני חליצת התפילין, ובו ג' סעיפים..... מה

סימן כט – אין לברך כשחולץ התפילין, ובו סעיף אחד..... מז

סימן ל – זמן הנחתן, ובו ה' סעיפים..... מז

סימן לא – דין תפילין בשבת ויום טוב, ובו ב' סעיפים..... מז

סימן לב – סדר כתיבת תפילין, ובו נ"ב סעיפים..... מח

סימן לג – דין תיקוני תפילין ודין הרצועות, ובו ה' סעיפים

..... סא

סימן לד – סדר הנחת הפרשיות בתפילין, והמהדרים אשר

להם ב' זוגות תפילין, ובו ד' סעיפים..... סג

סימן לה – דין מנין השימין, ובו סעיף אחד..... סד

סימן לו – דקדוק כתיבתן, ובו ג' סעיפים..... סד

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים ה

סימן לז – זמן הנחת תפילין, ובו ג' סעיפים.....סה

סימן לח – מי הם החייבין בתפילין והפטורים, ובו י"ג סעיפים.....סו

סימן לט – מי הם הכשרים לכתוב תפילין ולקנות מהם, ובו י" סעיפים.....סח

סימן מ – דין איך לנהוג בקדושת התפילין, ובו ח' סעיפים.....סט

סימן מא – דין הנושא משאוי איך ינהג בתפילין, ובו סעיף אחד.....ע

סימן מב – אם מותר לשנות תפילין של יד לשל ראש, ובו ג' סעיפים.....עא

סימן מג – איך להתנהג בתפילין בהכנסו לבית הכסא, ובו מ' סעיפים.....עב

סימן מד – איסור שינה בתפילין, ובו סעיף אחד.....עד

סימן מה – דין תפילין בבית הקברות ובבית המרחץ, ובו ב' סעיפים.....עד

הלכות ברכת השחר ושאר ברכותעה

סימן מז – דיני ברכת השחר, ובו ט' סעיפים.....עה

סימן מז – דיני ברכת התורה, ובו י"ד סעיפים.....עז

סימן מח – אומרים פרשת התמיד, ופסוקי קרבן שבת אומרים אצל פרשת התמיד, ובו סעיף אחד.....פ

סימן מט – שיכול לומר קריאת שמע בעל פה, ובו סעיף אחד.....פ

סימן נ – טעם למה אומרים משנת איזהו מקומן, ובו סעיף אחד.....פא

סימן נא – דיני תפלה מן ברוך שאמר עד ישתבח, ובו ט' סעיפים.....פא

ו שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן נב – דין מי ששהה לבוא לבית הכנסת עד ישתבח, ובו סעיף אחד..... פב

סימן נג – דין הראוי לירד לפני התיבה, ובו כ"ו סעיפים... פג

סימן נד – דינים השייכים לישתבח, ובו ג' סעיפים..... פט

סימן נה – דיני קדיש, ובו כ"ב סעיפים..... צ

סימן נו – דין עניית הקדיש על ידי הקהל, ובו ה' סעיפים..... צה

סימן נז – דין ברכו וענייתו, ובו ב' סעיפים..... צו

הלכות קריאת שמע..... צו

סימן נח – דיני קריאת שמע וברכותיה, ובו ז' סעיפים..... צו

סימן נט – דין ברכה ראשונה ביוצר, ובו ה' סעיפים..... צח

סימן ס – דין ברכות לקריאת שמע, ואם צריכים כוונה, ובו ה' סעיפים..... ק

סימן סא – דין כמה צריך לדקדק ולכוין בקריאת שמע, ובו כ"ו סעיפים..... קא

סימן סב – מי שלא דקדק בקריאת שמע או לא השמיע לאזנו, ובו ה' סעיפים..... קה

סימן סג – לישב בשעת קריאת שמע, ולא יישן, ובו ט' סעיפים..... קו

סימן סד – דין המועה בקריאת שמע, ובו ד' סעיפים..... קח

סימן סה – הנכנס לבית הכנסת ומצא ציבור קוראין קריאת שמע, או שהפסיק בשעת הקריאה, ובו ג' סעיפים..... קט

סימן סו – באיזה מקום יכול להפסיק ובאיזה מקום לא יפסיק, ובו י' סעיפים..... קי

סימן סז – דין ספק אם קרא קריאת שמע, ובו סעיף אחד..... קיב

סימן סח – שלא להפסיק בפיוטין, ובו סעיף אחד..... קיב

סימן סט – דין פורס על שמע, ובו ב' סעיפים..... קיג

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים ז

סימן ע – מי הם הפטורים מקריאת שמע, ובו ה' סעיפים
קטז.....

סימן עא – אבל והעוסקים במת פטורים מקריאת שמע, ובו
ז' סעיפים..... קטז

סימן עב – דין נושאי המטה, והמנחמים והמלוים, ובו ה'
סעיפים..... קיז

סימן עג – הישן עם אשתו ובניו איך יתנהג, ובו ד' סעיפים
קיט.....

סימן עד – שלא לברך כשאבריו רואים את הערוה, ובו ו'
סעיפים..... קכ

סימן עה – להזהר מגלוי שער וקול אשה בשעת קריאת
שמע, וכן שלא לקרותה כנגד הערוה, ובו ו' סעיפים.... קכא

סימן עו – להזהר מצואה בשעת קריאת שמע, ובו ח'
סעיפים..... קכב

סימן עז – שלא לקרות כנגד מי רגלים, ובו ב' סעיפים.. קכד

סימן עח – מי שנצרך להטיל מים בשעת קריאה, ובו סעיף
אחד..... קכה

סימן עט – מי שנזדמן לו צואה בשעת קריאה, ובו ט'
סעיפים..... קכה

סימן פ – מי שאינו יכול להשמר מהפיח, ובו סעיף אחד
קכח.....

סימן פא – דין צואת קטן, ובו ב' סעיפים..... קכח

סימן פב – דין צואה יבשה, ובו ב' סעיפים..... קכט

סימן פג – דיני בית הכסא בקריאת שמע, ובו ה' סעיפים
קכט.....

סימן פד – אם מותר לקרות במרחץ, ובו סעיף אחד..... קל

סימן פה – באיזה מקומות אסור לקרות קריאת שמע, ובו ב'
סעיפים..... קלא

ח שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן פו – שצריך להרחיק מן מים סרוחים, ובו סעיף אחד
קלב

סימן פז – כמה צריך להרחיק בשעת קריאת שמע מן גרף
של רעי, ובו ג' סעיפים..... קלב

סימן פח – בעל קרי מותר בקריאת שמע, ובו סעיף אחד
קלב.....

הלכות תפלה.....קלד

סימן פט – הלכות תפלה וזמנה, ובו ח' סעיפים..... קלד

סימן צ – מקום הראוי להתפלל עם הצבור, ודין ההולך
בדרך, ובו כ"ז סעיפים..... קלו

סימן צא – שיאזור מתניו ויכסה ראשו בשעת תפלה, ובו ו'
סעיפים..... קמג

סימן צב – הנצרך לנקביו, ודין רחיצה לתפלה ושאר הכנות
לתפלה, ובו י' סעיפים..... קמד

סימן צג – קודם שיתפלל צריך לשהות, ובו ד' סעיפים
קמו.....

סימן צד – צריך לכוין נגד ארץ ישראל, ודין הרוכב או
היושב בספינה, ובו ט' סעיפים..... קמז

סימן צה – כיון אבריו בשעת תפלה, ובו ד' סעיפים..... קנ

סימן צו – שימנע כל המרדות כדי שיכוין, ובו ב' סעיפים
קנא.....

סימן צז – שלא יגהק ושלא יפהק בשעת התפלה, ובו ה'
סעיפים..... קנא

סימן צח – צריך שיהיה לו כוונה בתפלתו, ובו ה' סעיפים
קנג.....

סימן צט – דין שתוי ושכור לתפלה, ובו ג' סעיפים..... קנה

סימן ק – תפלת המועד צריך לסדר, ובו סעיף אחד..... קנו

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים ט

סימן קא – שצריך לכוין בכל הברכות, ושיכול להתפלל בכל לשון, ובו ד' סעיפים.....קנו

סימן קב – שלא להפסיק כנגד המתפלל, ובו ה' סעיפים..קנז

סימן קג – מי שנזדמן לו ריח בתפלתו או עטוש, ובו ג' סעיפים.....קנח

סימן קד – שלא להפסיק בתפלה, ובו ח' סעיפים.....קנט

סימן קה – דין המתפלל ב' תפלות, ובו סעיף אחד.....קסא

סימן קו – מי הם הפטורים מתפלה, ובו ב' סעיפים.....קסא

סימן קז – המסופק אם התפלל, ודין תפלת נדבה, ובו ד' סעיפים.....קסב

סימן קח – מי שלא התפלל לסיבת טעות, או אונס או במזיד, ובו י"ב סעיפים.....קסג

סימן קט – דין איך יתנהג היחיד לכוין בתפלתו עם הציבור, ובו ג' סעיפים.....קסה

סימן קי – היוצא לדרך, ופועלים מה יתפללו, וסדר תפלת הדרך ובית המדרש, ובו ח' סעיפים.....קסז

סימן קיא – דין סמיכות גאולה לתפלה, ובו ג' סעיפים..קסט

סימן קיב – שלא להפסיק לא בשלשה ראשונות ולא בשלשה אחרונות, ובו ב' סעיפים.....קע

סימן קיג – דיני הכריעות בשמונה עשרה ברכות, ובו ט' סעיפים.....קעא

סימן קיד – דין הזכרת הרוח וגשם וטל, ובו ט' סעיפים.....קעב

סימן קמו – טעם ברכת אתה חונן, ובו סעיף אחד.....קעה

סימן קמז – פירוש ברכת רפאנו, ובו סעיף אחד.....קעה

סימן קיז – דיני ברכת השנים, ובו ח' סעיפים.....קעז

סימן קיח – חתימת ברכת השיבה, ובו סעיף אחד.....קעז

י. שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן קיט – דין הרוצה להוסיף בברכות, ובו ד' סעיפים
קעח.....

סימן קכ – שראוי לומר רצה בכל תפלה, ובו סעיף אחד
קעט.....

סימן קכא – דיני מודים, ובו ג' סעיפים..... קעט

סימן קכב – דינים השייכין בין שמונה עשרה ליהיו לרצון,
ובו ג' סעיפים..... קפ

סימן קכג – דינים הכריעות בסיום שמונה עשרה ברכות,
ובו ו' סעיפים..... קפא

סימן קכד – דין הנהגת שליח ציבור בשמונה עשרה ברכות,
ודין עניית אמן, ובו י"ב סעיפים..... קפב

סימן קכה – דיני קדושה, ובו ב' סעיפים..... קפג

סימן קכו – דין שליח ציבור שמעה, ובו ד' סעיפים..... קפו

סימן קכז – דין מודים דרבנן, ובו ב' סעיפים..... קפז

הלכות נשיאת כפים..... קפח

סימן קכח – דיני נשיאת כפים ואיזה דברים הפוסלים בכהן,
ובו מ"ה סעיפים..... קפח

סימן קכט – באיזה תפלות נושאים כפים, ובו ב' סעיפים
קצט.....

סימן קל – רבוש"ע שאומרים בשעת נשיאת כפים, ובו
סעיף אחד..... ק

הלכות נפילת אפים..... קלא

סימן קלא – דיני נפילת אפים, ובו ח' סעיפים..... קלא

סימן קלב – דיני קדושת ובא לציון, ובו ב' סעיפים..... קלב

סימן קלג – דין ברכו בשבת, ובו סעיף אחד..... קלג

סימן קלד – סדר והוא רחום, והגבהת התורה, ובו ב'
סעיפים..... קלד

הלכות קריאת ספר תורה..... קלז

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים יא

סימן קלה – סדר קריאת התורה ביום ב' וה', ובו י"ד סעיפים
רו.....

סימן קלז – מי הם הנקראים לספר תורה בשבת, ובו סעיף
אחד.....רט

סימן קלז – כמה פסוקים צריכים לקרוא לכל אחד, ובו ו'
סעיפים.....רט

סימן קלח – שלא לשייר בפרשה פחות מג' פסוקים, ובו
סעיף אחד.....ריא

סימן קלט – סדר קריאת התורה וברכותיה, ובו י"א סעיפים
ריא.....

סימן קמ – דיני הפסק בברכת התורה, ובו ג' סעיפים ריד

סימן קמא – דיני קורא והמקרא, ובו ח' סעיפיםרטו

סימן קמב – דין מי שקרא וטעה, ובמקום שאין שם מי
שיודע לקרות בדיוק, ובו ב' סעיפים.....ריז

סימן קמג – דין אם נמצאת ספר תורה מוטעה, ויתר דיני
הספר, ובו ה' סעיפיםריז

סימן קמד – שלא לדלג בתורה מענין לענין, ודיני
ההפטורה, ובו ד' סעיפיםריט

סימן קמה – דין המתרגמין, ובו ג' סעיפים.....רכ

סימן קמו – שלא לדבר בשעת הקריאה, ובו ד' סעיפים רכא

סימן קמז – דיני גלילת ספר תורה, ובו ח' סעיפים.....רכב

סימן קמח – שלא יפשיט שליח ציבור התיבה, ובו סעיף
אחד.....רכד

סימן קמט – שהציבור לא יצאו מבית הכנסת עד שיצניעו
ספר תורה, ובו סעיף אחד.....רכד

הלכות בית הכנסת.....רכה

סימן קנ – בנין בית הכנסת, ושיהיה גבוה, ובו ה' סעיפים
רכה.....

יב שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן קנא – דיני קדושת בית הכנסת, ובו י"ב סעיפים ... רכז

סימן קנב – שלא לסתור שום בית הכנסת, ובו סעיף אחד רל

סימן קנג – דיני בנין בית הכנסת, ובו כ"ב סעיפים רל

סימן קנד – דיני תשמישי קדושה ונרות בית הכנסת, ובו

ט"ו סעיפים רלז

סימן קנה – לילך מבית הכנסת לבית המדרש, ובו ב'

סעיפים רמ

הלכות משא ומתן רמא

סימן קנו – סדר משא ומתן, ובו סעיף אחד רמא

הלכות נטילת ידים רמב

סימן קנז – דיני זמן קביעות סעודה, ובו סעיף אחד רמב

סימן קנח – דיני נטילת ידים לסעודה, ובו י"ג סעיפים .. רמב

סימן קנט – באיזה כלי נוטלין הידים, וכיצד יבואו המים

לידיו, ובו כ' סעיפים רמה

סימן קס – איזו מים כשרים ואיזו פסולים לנטילה, ובו ט"ו

סעיפים רנ

סימן קסא – דיני חציצה בנטילה, ובו ד' סעיפים רנד

סימן קסב – הגבהה ושפשוף הידים בנטילה, ובו י' סעיפים

..... רנו

סימן קסג – דין מי שאין לו מים, והמאכיל לאחרים, ובו ב'

סעיפים רס

סימן קסד – דין שיכול להתנות על הנטילה, ובו ב' סעיפים

..... רסא

סימן קסה – דין העושה צרכיו ורוצה לאכול, ובו ב' סעיפים

..... רסא

הלכות בציצת הפת רסב

סימן קסו – דין הפסקה בין בציצה לנטילה, ובו סעיף אחד

..... רסב

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים יג

סימן קסז – מקום וזמן הבציעה, ומי הוא הבוצע, ובו כ' סעיפים..... רסב

סימן קסח – על איזה מיני פת מברכין, ובו י"ז סעיפים.. רסח

הלכות דברים הנוהגים בסעודה.....רעד

סימן קסט – דין שמש הסעודה, ובו ג' סעיפים..... רעד

סימן קע – דברי מוסר שינהג אדם בסעודה, ובו כ"ב סעיפים..... רעה

סימן קעא – שלא לנהוג בזיון באוכלין, ובו ה' סעיפים.. רעט

סימן קעב – מי שהכנים אוכלין ומשקין לפיו בלא ברכה, ובו ב' סעיפים..... רפ

סימן קעג – דין מים אמצעיים, ובו ג' סעיפים..... רפא

סימן קעד – דין ברכת היין בסעודה, ובו ח' סעיפים.....רפב

סימן קעה – דיני ברכת הטוב והמטיב על היין, ובו ו' סעיפים.....רפד

סימן קעו – שהפת פוטר את הפרפרת, ובו סעיף אחד... רפו

סימן קעז – דברים הבאים בתוך הסעודה ואחר הסעודה מה דינם, ובו ה' סעיפים..... רפז

סימן קעה – איזהו דברים קרויים הפסק בסעודה, ובו ז' סעיפים..... רפח

סימן קעט – איזה דברים קרויין היסח הדעת בסעודה שצריך לחזור ולברך, ובו ו' סעיפים..... רצא

סימן קפ – דיני פירורי הפת, ובו ה' סעיפים..... רצב

הלכות מים אחרונים..... רצג

סימן קפא – דין מים אחרונים, ובו י' סעיפים.....רצג

הלכות ברכת המזון..... רצה

סימן קפב – דין כוס ברכת המזון, ושלא יהא פגום, ובו ז' סעיפים..... רצה

יד שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן קפג – המברך איך יתנהג בכוס של ברכת המזון, ובו
י"ב סעיפים..... רצו

סימן קפד – לקבוע ברכה במקום סעודה, ועד כמה יכול
לברך מי ששכח ולא בירך, ובו ו' סעיפים..... רצט

סימן קפה – לברך ברכת המזון בקול רם, ויתר פרטים
בברכת המזון, ובו ה' סעיפים..... ש

סימן קפו – אם נשים וקטנים חייבים בברכת המזון, ובו ב'
סעיפים..... שא

סימן קפז – דיוקים בנוסח ברכת המזון, ובו ד' סעיפים .. שא

סימן קפח – נוסח ברכה ג', ודיני ברכת המזון בשבת,
והטועה בברכת המזון, ובו י" סעיפים..... שב

סימן קפט – נוסח ברכה רביעית ודיניה, ובו ב' סעיפים ... שז

סימן קצ – שתיית היין אחר הברכה ודיניו, ובו ה' סעיפים
שז.....

סימן קצא – אם הפועלים מחוייבים לברך, ובו ג' סעיפים
שח.....

סימן קצב – ברכת זימון בג' או בעשרה, ובו ב' סעיפים.. שט

סימן קצג – אם מצטרפין לזימון אם לאו, ובו ו' סעיפים .. שי

סימן קצד – שלשה שאכלו כאחד ונפרדו, לענין הזימון מה
דינם, ובו ג' סעיפים..... שיג

סימן קצה – חבורות שאוכלים בהרבה מקומות מה דינם,
ובו ג' סעיפים..... שיד

סימן קצו – מי שאכל דבר איסור אם מצטרף לזימון, ובו ד'
סעיפים..... שמו

סימן קצז – דין צירוף לזימון ג' או עשרה, ובו ד' סעיפים
שמז.....

סימן קצח – אחד נכנס אצל שלשה שאכלו, ובו סעיף אחד
שיז.....

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים טו

סימן קצט – על מי מזמנים ועל מי אין מזמנים, ובו י"א סעיפים..... שיח

סימן ר – דין המפסיק כדי לברך, ובו ב' סעיפים..... שיט

סימן רא – מי הוא המברך, ובו ד' סעיפים..... שכ

הלכות ברכת הפירות..... שכא

סימן רב – דיני ברכת פירות האילן, ובו י"ח סעיפים.... שכא

סימן רג – דיני ברכת פירות הארץ, ובו ח' סעיפים..... שכו

סימן רד – דיני הברכות ליתר מאכלים, ובו י"ג סעיפים..... שכז

סימן רה – ברכת ירקות, ובו ה' סעיפים..... של

סימן רו – דיני הפסק ומעות בברכת הפירות, ובו ו' סעיפים..... שלא

סימן רז – דין ברכה אחרונה על הפירות, ובו סעיף אחד..... שלג

סימן רח – דין ברכה מעין שלש אחרי חמשת מיני פירות וחמשת מיני דגן, ובו י"ח סעיפים..... שלג

סימן רט – דין טעות וספק בברכת היין, ובו ג' סעיפים. שלח

סימן רי – האוכל פחות מכזית מה דינו, ובו ב' סעיפים..... שמו

סימן ריא – דיני קדימה בברת הפירות, ובו ו' סעיפים. שמא

סימן ריב – שהעיקר פוטר הטפל, ובו ב' סעיפים..... שמג

סימן ריג – מי שיצא אם מוציא אחרים, ובו ג' סעיפים. שמד

סימן ריד – בכל ברכה צריך להיות שם ומלכות, ובו סעיף אחד..... שמה

סימן רטו – עניית אמן אחר הברכות, ובו ד' סעיפים... שמה

הלכות ברכת הבשמים..... שמז

סימן רמז – דיני ברכת הריח, ובו י"ד סעיפים..... שמז

טז **שלחן ערוך** מפתח הסימנים **אורח חיים**

סימן ריז – ברכת הבשמים והמוגמר, ובו ח' סעיפים ... שמט

הלכות ברכת הנסים שנא

סימן ריח – ברכות הנעשים על הנסים, ובו מ' סעיפים .. שנא

הלכות ברכות הודאות שנג

סימן ריט – ברכת הודאות היחיד, ובו מ' סעיפים שנג

סימן רכ – הטבת חלום ותעניתו, ובו ב' סעיפים שנה

סימן רכא – ברכת הודאת הגשמים, ובו ב' סעיפים שנו

סימן רכב – ברכת הודאת הטוב והרע, ובו ד' סעיפים ... שנו

סימן רכג – מי שילדה אשתו, ומת מורישו, ובנה בית

חדש, וקנה כלים חדשים, מה מברך, ובו ו' סעיפים שנה

הלכות ברכות שנמ

סימן רכד – דיני ברכות פרטיות, ובו י"ג סעיפים שנמ

סימן רכה – דיני ברכת שהחיינו, ובו י' סעיפים שסב

סימן רכו – הרואה פרחי האילן מה מברך, ובו סעיף אחד

..... שסד

סימן רכז – ברכת הזיקים, ובו ג' סעיפים שסה

סימן רכח – ברכת ימים ונהרות הרים וגבעות, ובו ג' סעיפים

..... שסה

סימן רכט – ברכת הקשת וחמה בתקופתה, ובו ב' סעיפים

..... שסו

סימן רל – דין קצת ברכות פרטיות, ובו ה' סעיפים שסז

סימן רלא – שכל כוונותיו יהיו לשם שמים, ובו סעיף אחד שסח

הלכות תפלת המנחה שע

סימן רלב – דברים האסורים לעשות בשעת המנחה, ובו ג'

סעיפים שע

סימן רלג – זמן תפלת המנחה, ובו ב' סעיפים שעב

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים יז

סימן רלד – הרוצה להתפלל מנחה גדולה ומנחה קטנה, ובו
ב' סעיפים שעג

הלכות קריאת שמע, ותפלה של ערבית שעד

סימן רלה – זמן קריאת שמע של ערבית, ובו ד' סעיפים
שעד.....

סימן רלו – ברכות קריאת שמע של ערבית, ובו ד' סעיפים
שעה

סימן רלז – סדר תפלת ערבית, ובו סעיף אחד שעו

סימן רלח – לקבוע עתים לתורה בלילה, ובו ב' סעיפים
שעז

סימן רלט – דין קריאת שמע על מטתו, ובו ב' סעיפים
שעז

הלכות צניעות שעח

סימן רמ – איך יתנהג האדם בתשמיש מטתו, ובו י"ז
סעיפים שעח

סימן רמא – שלא להשתין ערום בפני מטתו, ובו סעיף אחד
שפג

הלכות שבת שפד

סימן רמב – להזהר בכבוד שבת, ובו סעיף אחד שפד

סימן רמג – דין המשכיר שדה ומרחץ לכותי, ובו ב' סעיפים
שפד

סימן רמד – איזו מלאכות יכול האינו יהודי לעשות בעד
הישראל, ובו ו' סעיפים שפו

סימן רמה – ישראל ואינו יהודי שותפין, איך יתנהגו
בשבת, ובו ו' סעיפים שפח

סימן רמו – דיני השאלה והשכרה לאינו יהודי בשבת, ובו
ה' סעיפים שצא

יה שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן רמז – דין אינם יהודים המביאים כתבים בשבת, ובו ו' סעיפים שצג

סימן רמח – דין המפליג בספינה וההולך בשיירא בשבת, ובו ד' סעיפים שצה

סימן רמט – דינים השייכים לערב שבת, ובו ד' סעיפים שצח

סימן רנ – הכנת הסעודות לשבת, ובו ב' סעיפים שצט

סימן רנא – שלא לעשות מלאכה בערב שבת מן המנחה ולמעלה, ובו ב' סעיפים ת

סימן רנב – מלאכות המותרים והאסורים להתחיל בערב שבת כדי שיהיו נגמרים בשבת, ובו ז' סעיפים ת

סימן רנג – דין כירה ותנור ליתן עליה הקדירות בערב שבת, ובו ה' סעיפים תד

סימן רנד – דיני תבשילין המוכנים מערב שבת כדי להגמר בשבת, ובו ט' סעיפים תט

סימן רנה – הכנת האש קודם הכנסת שבת, ובו ג' סעיפים תיג

סימן רנו – ששה תקיעות שהיו תוקעין בערב שבת, ובו סעיף אחד תיד

סימן רנז – דיני הטמנת חמין, ובו ח' סעיפים תיד

סימן רנח – שמותר להשים ערב שבת דבר קר על קדירה חמה, ובו סעיף אחד תיח

סימן רנט – כמה דיני הטמנה וטלטולם, ובו ז' סעיפים .. תיח

סימן רס – דיני הכנסת שבת, ובו ב' סעיפים תכ

סימן רסא – זמן הדלקת הנרות לשבת, ובו ד' סעיפים .. תכא

סימן רסב – לקדש השבת בשולחן ערוך ובכסות נקיה, ובו ג' סעיפים תכב

סימן רסג – מי ומי המדליקין, ואם טעו ביום המעונן, ובו י"ז סעיפים תכג

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים יט

סימן רסד – דיני הפתילה והשמן, ובו י' סעיפים..... תכח

סימן רסה – דין כלים הנתנים תחת הנר, ובו ד' סעיפים
תל.....

סימן רסו – דין מי שהחשיך לו בדרך, ובו י"ג סעיפים.. תלא

סימן רסז – דיני התפלה בערב שבת, ובו ג' סעיפים..... תלד

סימן רסח – דין הטועה בתפלת השבת, ובו י"ג סעיפים
תלה.....

סימן רסט – דין הקידוש בבית הכנסת, ובו סעיף אחד.. תלז

סימן ער – לומר משנת במה מודליקין, ובו ב' סעיפים... תלח

סימן רעא – דיני קידוש על היין, ובו י"ז סעיפים..... תלח

סימן ערב – על איזה יין מקדשים, ובו י' סעיפים..... תמג

סימן רעג – שיהיה הקידוש במקום סעודה, ובו ז' סעיפים
תמה.....

סימן רעד – דיני בציעת הפת בשבת, ובו ד' סעיפים..... תמז

סימן רעה – דברים האסורים לעשות לאור הנר בשבת, ובו
י"ב סעיפים..... תמח

סימן רעו – דיני נר שהדליק אינו יהודי בשבת, ובו ה'
סעיפים..... תנ

סימן רעז – שלא לגרום כיבוי הנר, ובו ה' סעיפים..... תנב

סימן רעה – שיכול לכבות הנר בשביל החולה, ובו סעיף
אחד..... תנד

סימן רעט – דיני מלמול הנר בשבת, ובו ז' סעיפים..... תנד

סימן רפ – תשמיש המטה בשבת, ובו ב' סעיפים..... תנו

סימן רפא – שלא יכרע בולך אנחנו מודים, ובו סעיף אחד
תנו.....

סימן רפב – קריאת התורה והמפטיר בשבת, ובו ז' סעיפים
תנז.....

ב שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן רפג – למה אין מוציאין שני ספרי תורה בשבת, ובו
סעיף אחד..... תנמ

סימן רפד – דיני הפטורה וברכותיה, ובו ז' סעיפים..... תנמ

סימן רפה – לקרוא הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, ובו ז'
סעיפים..... תסא

סימן רפו – דיני תפלת מוסף בשבת, ובו ה' סעיפים..... תסב

סימן רפז – נישוחם אבלים וביקור חולים בשבת, ובו סעיף
אחד..... תסג

סימן רפח – דין תענית ודין תענית חלום בשבת, ובו י'
סעיפים..... תסד

סימן רפט – סדר סעודת שחרית של שבת, ובו ב' סעיפים
תסו.....

סימן רצ – בשבת ישלים מאה ברכות בפירות, ובו ב'
סעיפים..... תסז

סימן רצא – דין שלש סעודות, ובו ו' סעיפים..... תסח

סימן רצב – דין תפלת מנחה בשבת, ובו ב' סעיפים..... תע

סימן רצג – דיני ערבית במוצאי שבת, ובו ג' סעיפים..... תע

סימן רצד – דיני הבדלה בתפלה, ובו ה' סעיפים..... תעא

סימן רצה – הבדלה שעושה שליח ציבור, ובו סעיף אחד
תעב.....

סימן רצו – דיני הבדלה על היין, ובו ח' סעיפים..... תעב

סימן רצז – דיני בשמים להבדלה, ובו ה' סעיפים..... תעד

סימן רצח – דיני נר הבדלה, ובו ט"ז סעיפים..... תעה

סימן רצט – שלא לאכול ולא לעשות שום מלאכה קודם
שיבדיל, ובו י" סעיפים..... תעח

סימן ש – שיסדר שולחנו במוצאי שבת, ובו סעיף אחד תפא

סימן שא – באיזה כלים מותר לצאת בשבת ואיזה מהם
אסורים, ובו נ"א סעיפים..... תפא

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים כא

סימן שב – דיני נקוי וקיפול הבגדים בשבת, ובו י"ג סעיפים
תצד.....

סימן שג – דיני תכשיטי אשה, ובו כ"ז סעיפים.....תצז

סימן דש – על איזה עבד מצווה על שביתתו, ובו ג' סעיפים
תקד.....

סימן שה – במה בהמה יוצאת בשבת, ובו כ"ג סעיפים
תקו.....

סימן שז – באיזה חפצים מותר לדבר בשבת, ובו י"ד
סעיפים.....תקיב

סימן שז – דיני שבת התלויים בדיבור, ובו כ"ב סעיפים
תקמז.....

סימן שח – דברים המותרים והאסורים למלטל בשבת, ובו
נ"ב סעיפים.....תקכב

סימן שט – מלטול על ידי דבר אחר אם מותר בשבת, ובו
ה' סעיפים.....תקלג

סימן שי – דיני מוקצה בשבת, ובו ט' סעיפים.....תקלה

סימן שיא – דיני מת בשבת ושאר מלטול מן הצד, ובו ט'
סעיפים.....תקלח

סימן שיב – הנצרך לנקביו במה מקנח בשבת, ובו י' סעיפים
תקמב.....

סימן שיוג – מלטול דלת וחלון והמנעול בשבת, ובו י'
סעיפים.....תקמד

סימן שיד – דברים האסורים משום בנין וסתירה בשבת, ובו
י"ב סעיפים.....תקמה

סימן שטז – דברים האסורים משום אוהל בשבת, ובו י"ג
סעיפים.....תקנב

סימן שטז – צידה האסורה והמותרת בשבת, ושלא ישפשף
הרוק, ובו י"ב סעיפים.....תקנה

סימן שיז – דין קשירה ועניבה בשבת, ובו ז' סעיפים..תקנח

כב שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

- סימן שיח – דין המבשל בשבת, ובו י"ט סעיפים תקס
- סימן שיט – דין הבורר בשבת, ובו י"ז סעיפים תקסו
- סימן שכ – דיני סחיטה בשבת, ובו כ' סעיפים תקע
- סימן שכא – דיני תולש בשבת, ודין טוחן, ודיני תיקוני מאכל או מעבד ולש, ובו י"ט סעיפים תקעד
- סימן שכב – דין נולד בשבת, ובו ו' סעיפים תקעה
- סימן שכג – דיני השאלה וקנין צרכי שבת והדחת הכלים ותיקונן וטבילתן בשבת, ובו י' סעיפים תקעט
- סימן שכד – דיני הכנת מאכל לבהמה לשבת, ובו ט"ו סעיפים תקפב
- סימן שכה – אינו יהודי שעשה מלאכה בעד ישראל, ובו ט"ז סעיפים תקפה
- סימן שכו – דיני רחיצה בשבת, ובו י"ג סעיפים תקצ
- סימן שכז – דיני סיכה בשבת, ובו ד' סעיפים תקצג
- סימן שכח – דין חולה בשבת, ובו מ"ט סעיפים תקצד
- סימן שכט – על מי מחללין שבת, ובו ט' סעיפים תרד
- סימן של – דיני יולדת בשבת, ובו י"א סעיפים תרו
- סימן שלא – דין מילה בשבת, ובו י' סעיפים תרח
- סימן שלב – שלא לילד הבהמה בשבת, ובו ד' סעיפים תרי
- סימן שלג – שלא לפנות אוצר בשבת, ובו ג' סעיפים .. תריא
- סימן שלד – דיני דליקה בשבת, ובו כ"ז סעיפים תריב
- סימן שלה – דין חבית שנשברה, ובו ה' סעיפים תריח
- סימן שלו – אם מותר לילך על גבי העשבים, וכן באילן, ובו י"ג סעיפים תרכ
- סימן שלז – דין כיבוד הבית ודבר שאינו מתכוין, ובו ד' סעיפים תרכג

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים כג

סימן שלח – דברים האסורים בשבת משום השמעת קול, ובו ח' סעיפים.....תרכד

סימן שלט – כמה דינים פרטיים הנוהגין בשבת, ובו ז' סעיפים.....תרכו

סימן שמו – כמה דינים מדברים האסורים בשבת כעין תולדות מאבות, ובו י"ד סעיפים.....תרכט

סימן שמא – היתר נדרים בשבת, ובו ג' סעיפים.....תרלא

סימן שמב – בין השמשות מותר לעשות דברים שאסרו חז"ל משום גזירה, ובו סעיף אחד.....תרלא

סימן שמוג – דיני קטן בשבת, ובו סעיף אחד.....תרלב

סימן שדמו – דין ההולך במדבר בשבת, ובו ב' סעיפים.....תרלג

סימן שמזה – דין ארבע רשויות בשבת, ובו י"ט סעיפים.....תרלג

סימן שמוז – דיני עירובין מן התורה, ובו ג' סעיפים.....תרלח

סימן שמזז – על איזה הוצאות חייב מן התורה, ובו סעיף אחד.....תרמ

סימן שמח – דין המושיט מרשות לרשות, ובו סעיף אחד.....תרמא

סימן שמט – דין ארבע אמות ברשות הרבים, ובו ה' סעיפים.....תרמא

סימן שנו – דין המוציא ראשו ורובו מרשות לרשות, ובו ג' סעיפים.....תרמב

סימן שנא – דין המושיט ידו לצינור ברשות הרבים לשתות, ובו סעיף אחד.....תרמד

סימן שנב – הקורא בספר ונתגלגל מרשות לרשות, ובו ב' סעיפים.....תרמד

סימן שנג – דיני זיזין ברשות הרבים, ובו ג' סעיפים...תרמה

כד שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן שנד – דיני בור ואשפה ברשות הרבים, ובו ב' סעיפים
תרמז.....

סימן שנה – דיני גזוזטרא ובית כסא, ובו ה' סעיפים... תרמז

סימן שנו – דין אמת המים העוברת בחצר, ובו ב' סעיפים
תרנ.....

סימן שנו – דיני חצר פחות מד' אמות וביב, ובו ג' סעיפים
תרנא.....

סימן שנח – דין איזה מקומות נקראים מוקפים לדירה, ובו
י"ד סעיפים..... תרנד

סימן שנט – דין רחבה שאחורי הבתים, ובו סעיף אחד
תרנז.....

סימן שס – דין היקף מחיצות לשבת, ובו ג' סעיפים.... תרנח

סימן שסא – דין גג הסמוך לרשות הרבים, ובו ב' סעיפים
תרס.....

סימן שסב – איזה מחיצה קרויה מחיצה למלטל, ובו י"ב
סעיפים..... תרסא

סימן שסג – דיני מבוי ולחי, ובו ל"ו סעיפים..... תרסה

סימן שסד – דין מבוי המפולש ועשוי כנדל, ובו ה' סעיפים
תרעד.....

סימן שסה – דין מבוי שנפרץ, ובו ח' סעיפים..... תרעו

סימן שסו – דין עירוב לחצר שהרבה בני אדם דרים בו, ובו
מ"ו סעיפים..... תרעט

סימן שסז – אם אשה יכולה לערב, ובו סעיף אחד..... תרפג

סימן שסח – אם אחר שעירבו נתקלקל העירוב, ובו ה'
סעיפים..... תרפד

סימן שסט – באיזה אופן מקנין העירוב, ובו סעיף אחד
תרפו.....

סימן שע – דיני שיתוף בעירוב, ובו ח' סעיפים..... תרפו

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים כה

סימן שעא – כשאחד מבני חצר נפרד משם או מת, ובו ו' סעיפים..... תרצ

סימן שעב – דיני שותפי הדירות לעירוב, ובו י"ט סעיפים..... תרצב

סימן שעג – דין שתי גזוזטראות בשתי עליות, ובו סעיף אחד..... תרצט

סימן שעד – נסתם בשבת פתח או חלון במקום שעירב בו, ובו ד' סעיפים..... תש

סימן שעה – מה הם הדברים השרוים בחצר שאינם אוסרים, ובו ד' סעיפים..... תשא

סימן שעו – בור ובאר שבין שתי חצרות, ובו ד' סעיפים..... תשב

סימן שעז – דין ב' עליות זו כנגד זו הפתוחות לחצר, ובו סעיף אחד..... תשד

סימן שעה – דין חצרות הפתוחות זו לזו, ובו ה' סעיפים..... תשד

סימן שעט – דין חצרות ובתים ביניהם, ובו ב' סעיפים..... תשו

סימן שפ – דיני ביטול רשות, ובו ד' סעיפים..... תשז

סימן שפא – דיני המבטל רשותו ועבר והוציא, ובו ז' סעיפים..... תשט

סימן שפב – אם דירת אינו יהודי מעכבת בעירובו, ובו כ' סעיפים..... תשיא

סימן שפג – כשאין העכו"ם בבית אינו מעכב, ובו סעיף אחד..... תשמז

סימן שפד – אינו יהודי אכסנאי אם מעכב, ובו ב' סעיפים..... תשמז

סימן שפה – דין צדוקי ומומר בעירוב, ובו ד' סעיפים..... תשמז

כו **שלחן ערוך** מפתח הסימנים **אורח חיים**

סימן שפו – דיני שיתוף בעירוב, ובו ט' סעיפים..... תשיז

סימן שפז – שותפין במבוי צריכין לערב בחצירות, ובו סעיף אחד..... תשכ

סימן שפח – דין אם לא עירבו החצירות יחד וגם לא נשתתפו במבוי, ובו סעיף אחד..... תשכב

סימן שפט – אינו יהודי שיש לו חלון פתוח למבוי, ובו סעיף אחד..... תשכב

סימן שצ – מבוי שצדו אחד אינו יהודי וצדו אחד ישראלי, ובו ב' סעיפים..... תשכג

סימן שצא – דין ביטול רשות לאותן ששכחו לערב, ובו ב' סעיפים..... תשכד

סימן שצב – דיני עירובין לעיר, ובו ח' סעיפים..... תשכה

סימן שצג – דין עירוב ביום טוב שחל בערב שבת, ודין בין השמשות לערב, ובו ג' סעיפים..... תשכה

סימן שצד – ספק עירוב מה דינו, ובו ג' סעיפים..... תשכט

סימן שצה – דיני ברכת עירוב, ובו סעיף אחד..... תשל

הלכות תחומין..... תשל

סימן שצו – דין ארבע אמות שיש לכל אדם בשבת, ובו ב' סעיפים..... תשל

סימן שצז – דין שביתת היחיד וכליו ומהלך אלפים אמה, ובו י"ח סעיפים..... תשלא

סימן שצח – דין היאך מודדין אלפים אמה, ובו י"א סעיפים..... תשלד

סימן שצט – במה מודדין התחומין, ומקום המדידה, ומי הוא המודד, ובו י"א סעיפים..... תשלח

סימן ת – מי שישב לו בדרך לנוח, ולא ידע אם הוא בתחום אם לאו, ובו סעיף אחד..... תשמב

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים כז

סימן תא – מי שישן בדרך וחשכה לו, קונה אלפים אמה לכל רוח, ובו סעיף אחד..... תשמג

סימן תב – דין חריץ מים בין שני תחומין, ובו סעיף אחד..... תשמד

סימן תג – דין בקעה שהקיפיה נכרים, ובו סעיף אחד..... תשמד

סימן תד – דין אם יש תחומין למעלה מעשרה טפחים, ובו סעיף אחד..... תשמה

סימן תה – דין היוצא חוץ לתחום, ובו ט' סעיפים..... תשמו

סימן תו – מי שיצא חוץ לתחום שלא לדעת, ובו סעיף אחד..... תשמה

סימן תז – מי הם שיכולין לילך חוץ לתחום, ובו ג' סעיפים..... תשמט

הלכות עירובי תחומין..... תשנ

סימן תח – דין הנחת העירוב וקניית השביתה, ובו ד' סעיפים..... תשנ

סימן תט – דין מקום נתינת העירוב, ובו י"ג סעיפים... תשנב

סימן תי – דין המחזיק בדרך כדי לקנות שביתה, ובו ג' סעיפים..... תשנז

סימן תיא – מי שהיה ביתו במזרח ונתן העירוב במערב, ובו סעיף אחד..... תשנט

סימן תיב – דין החולק עירובו, ובו סעיף אחד..... תשנט

סימן תיג – דין המערב לרבים, ובו סעיף אחד..... תשס

סימן תיד – שלא לערב אלא לדעתו, ובו ב' סעיפים...תשסא

סימן תטו – שלא לערב עירובי תחומין אלא לדבר מצוה, ובו ד' סעיפים.....תשסב

סימן תטז – דין עירובי תחומין ביום טוב שחל להיות סמוך לשבת, ובו ה' סעיפים..... תשסג

כח שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

הלכות ראש חודש.....תשסה

סימן תיז – הלכות ראש חודש, ובו סעיף אחד.....תשסה

סימן תיח – דין תענית בראש חודש, ובו ה' סעיפים...תשסו

סימן תיט, ובו סעיף אחד.....תשסז

סימן תכ – אם הנשים רשאות לקונן בראש חודש, ובו ב'

סעיפים.....תשסז

סימן תכא – קריאת ובראשי חדשיכם בפסוקי דזמרה, ובו

סעיף אחד.....תשסח

סימן תכב – סדר התפלה והלל בראש חודש, ובו ז' סעיפים

.....תשסח

סימן תכג – סדר קריאת התורה בראש חודש, ובו ד'

סעיפים.....תשע

סימן תכד – דין הזכרת יעלה ויבוא בברכת המזון, ובו סעיף

אחד.....תשעא

סימן תכה – דיני ראש חודש שחל להיות בשבת, ובו ג'

סעיפים.....תשעא

סימן תכו – דין ברכת הלבנה וזמנה, ובו ד' סעיפים...תשעג

סימן תכז – כשראש חודש ב' ימים, היאך כותבין בשטרות,

ובו סעיף אחד.....תשעד

סימן תכח – סדר קביעת המועדים וקריאת הפרשיות, ובו ח'

סעיפים.....תשעד

הלכות פסח.....תשעח

סימן תכט – שאין נופלין על פניהם כל ניסן, ובו ב' סעיפים

.....תשעח

סימן תל, ובו סעיף אחד.....תשעח

סימן תלא – זמן בדיקת החמץ, ובו ב' סעיפים.....תשעט

סימן תלב – דין ברכת בדיקת חמץ, ובו ב' סעיפים...תשעט

סימן תלג – דיני בדיקת חמץ, ובו י"א סעיפים.....תשפ

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים כט

סימן תלד – דינים הנוהגים תיכף אחר הבדיקה, ובו ד' סעיפים תשפג

סימן תלה – דין מי שלא בדק בליל י"ד, ובו סעיף אחד תשפד

סימן תלו – דין המפרש בים, והיוצא בשיירא, ובו ג' סעיפים תשפד

סימן תלז – המשכיר בית לחבירו, על מי חל חובת ביעור, ובו ד' סעיפים תשפו

סימן תלח – עכבר שנכנס למקום בדוק וככר בפיו, ובו ב' סעיפים תשפז

סימן תלט – דין מי שבדק ולא מצא מספר ככרות שהניח, ובו ד' סעיפים תשפח

סימן תמו – דין חמצו של נכרי שהופקד אצל ישראל, ובו ד' סעיפים תשפט

סימן תמא – דיני מי שהלוה על חמץ, ובו ב' סעיפים .. תשצ

סימן תמב – דין תערובת חמץ, ובו י"א סעיפים תשצא

סימן תמג – דין חמץ בערב פסח לאחר שש, ובו ג' סעיפים תשצד

סימן תמד – דין ערב פסח שחל להיות בשבת, ובו ח' סעיפים תשצה

סימן תמה – דין ביעור חמץ, ובו ג' סעיפים תשצז

סימן תמו – דין מי שמוצא חמץ בתוך המועד, ובו ד' סעיפים תשצח

סימן תמז – דיני תערובת חמץ בתוך הפסח, ובו י"ב סעיפים תשצט

סימן תמח – דין חמץ שעבר עליו הפסח, ובו ז' סעיפים תתג

סימן תמט – דין חמץ שנמצא בחנות ישראל, והפועלים אינם יהודים, או בהיפוך, ובו סעיף אחד תתד

ל שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תג – דין ישראל ואינו יהודי שיש להם שותפות, ובו ז' סעיפים.....תתה

סימן תנא – דיני הגעלת כלים, ובו כ"ז סעיפים.....תתו

סימן תנב – דין זמן הגעלת הכלים, ובו ז' סעיפים.....תתמו

סימן תנג – דיני החמים ומחינתם למצות, ובו ט' סעיפים.....תתיז

סימן תנד – באיזה מצה אינו יוצא ידי חובתו, ובו ד' סעיפים.....תתיט

סימן תנה – דין מים שלנו, ובו ו' סעיפים.....תתכ

סימן תנו – דין שיעור כמות לישת המצות, ובו ג' סעיפים.....תתכב

סימן תנז – דין הנהגת החלה בעיסת מצה, ובו ב' סעיפים.....תתכג

סימן תנח – דין מצוה ללוש המצה בערב פסח, ובו סעיף אחד.....תתכד

סימן תנט – דין מקום וסדר לישת המצות, ובו ו' סעיפים.....תתכד

סימן תס – דיני מצת המצוה, ובו ז' סעיפים.....תתכז

סימן תסא – דיני אפיית המצה, ובו ה' סעיפים.....תתכח

סימן תסב – דין מי פירות אם מחמיצין, ובו ז' סעיפים.....תתל

סימן תסג – אם מותר לחרוך שני שבלים יחד, ודיני כרמל, ובו ג' סעיפים.....תתלא

סימן תסד – חרדל שנתערב בתוכו קמח, ובו סעיף אחד.....תתלא

סימן תסה – דיני מורסן בפסח, ובו ג' סעיפים.....תתלב

סימן תסו – אם הרוק ומי רגלים ודומיו מחמיצים, ובו ו' סעיפים.....תתלב

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים לא

סימן תסז – דין חטים שנפל עליהם מים, ותבשיל שנמצא לתוכו חטה, ובו ט"ז סעיפים..... תתלד

סימן תסח – שלא לעשות מלאכה בערב פסח אחר חצות, ובו י' סעיפים..... תתלט

סימן תסט – שלא ליחד בשר לפסח, ובו סעיף אחד...תתמא

סימן תע – שהבכורות מתענין בערב פסח, ובו ג' סעיפים תתמא.....

סימן תעא – בערב פסח אחר שעה עשירית אסור לאכול פת, ובו ג' סעיפים..... תתמב

סימן תעב – דיני הסיבה וארבע כוסות, ובו ט"ז סעיפים תתמג.....

סימן תעג – דיני כוס ראשון, וסדר הפסח עד כוס השני, ובו ז' סעיפים..... תתמו

סימן תעד – על כוס ב' אין מברכין, ובו סעיף אחד....תתמט

סימן תעה – יתר דיני הסדר, ובו ז' סעיפים.....תתמט

סימן תעו – מנהג אכילת צלי בליל פסח, ובו ב' סעיפים תתנב.....

סימן תעז – דיני אכילת האפיקומן, ובו ב' סעיפים..... תתנג

סימן תעח – שלא לאכול אחר אכילת האפיקומן, ובו ב' סעיפים.....תתנד

סימן תעט – ברכת המזון על כוס שלישי, ובו סעיף אחד תתנד.....

סימן תפ – סדר כוס רביעי, ובו סעיף אחד.....תתנה

סימן תפא – שלא לשתות אחר ארבע כוסות, ובו ב' סעיפים תתנו.....

סימן תפב – מי שאין לו מצה שמורה, ובו סעיף אחד..תתנו

סימן תפג – דין מי שאין לו יין, ובו סעיף אחד..... תתנז

לב שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תפד – דין מי שרוצה לעשות הסדר בהרבה בתים, ובו
סעיף אחד..... תתנז

סימן תפה – דין מי שנשבע שלא לאכול מצה, ובו סעיף
אחד..... תתנח

סימן תפו – שיעור כזית, ובו סעיף אחד..... תתנח

סימן תפז – סדר תפלת ערבית של פסח, ובו ד' סעיפים
..... תתנמ

סימן תפח – סדר תפלת שחרית של פסח, ובו ג' סעיפים
..... תתם

סימן תפט – סדר תפלת ליל שני של פסח, וספירת העומר,
ובו י' סעיפים..... תתסא

סימן תצ – סדר תפלת יום שני, ותפלת חולו של מועד, ובו
מ' סעיפים..... תתסג

סימן תצא – סדר הבדלה במוצאי יום טוב, ובו ב' סעיפים
..... תתסה

סימן תצב – דין תענית שני וחמישי ושני אחר המועדים,
ובו סעיף אחד..... תתסו

סימן תצג – דינים הנוהגים בימי העומר, ובו ד' סעיפים
..... תתסז

סימן תצד – סדר תפלת חג השבועות, ובו ג' סעיפים .. תתסז

הלכות יום טוב תתסט

סימן תצה – איזה מלאכות אסורים ביום טוב, ובו ד' סעיפים
..... תתסט

סימן תצו – דיני יום טוב שני של גלויות, ובו ג' סעיפים
..... תתע

סימן תצז – דיני הכנה ביום טוב, ובו י"ז סעיפים תתעא

סימן תצח – דיני שחיטה ביום טוב, ובו כ' סעיפים תתעד

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים לג

סימן תצט – דין מליגה ומליחה ביום טוב, ובו ה' סעיפים
תתעט.....

סימן תק – דין הנצרך לבשר ביום טוב היאך יתנהג, וסדר
מליחתו, ובו ו' סעיפים..... תתפ

סימן תקא – עצים האסורים והמותרים ביום טוב, ובו ז'
סעיפים..... תתפא

סימן תקב – דיני האש ביום טוב, ובו ד' סעיפים..... תתפג

סימן תקג – שלא להכין מיום טוב לחבירו, ובו ב' סעיפים
תתפה.....

סימן תקד – דין התבלין ביום טוב, ובו ד' סעיפים..... תתפה

סימן תקה – דין החולב בהמה ביום טוב, ובו סעיף אחד
תתפז.....

סימן תקו – דיני לישה ביום טוב, ובו ט' סעיפים..... תתפז

סימן תקז – דין אפייה ביום טוב, ובו ז' סעיפים..... תתפט

סימן תקח – דברים האסורים ביום טוב להכנת צלי, ובו ב'
סעיפים..... תתצא

סימן תקט – כמה דינים פרטיים להלכות יום טוב, ובו ז'
סעיפים..... תתצב

סימן תקי – כמה דברים האסורים לעשות ביום טוב, ואיזו
מהם מותרים על ידי שינוי, ובו י"א סעיפים..... תתצד

סימן תקיא – הבערה, ולהחם מים, מותר ביום טוב, ובו ד'
סעיפים..... תתצו

סימן תקיב – שלא לבשל לצורך כותים ביום טוב, ובו ג'
סעיפים..... תתצז

סימן תקיג – דין ביצה שנולדה ביום טוב, ובו ח' סעיפים
תתצח.....

סימן תקיד – שלא לכבות ביום טוב, ובו י"א סעיפים
תתק.....

לד שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תקטו – דין דברים הבאים ביום טוב חוץ לתחום, ובו
ט' סעיפים.....תתקנ

סימן תקמז – דין איזה דברים מותרים לשלוח ביום טוב, ובו
ג' סעיפים.....תתקנ

סימן תקיז – באיזה אופן מותר ליקח ביום טוב מן החנוני
מיני מאכל, ובו ד' סעיפים.....תתקז

סימן תקיח – דיני הוצאה מרשות לרשות ביום טוב, ובו ט'
סעיפים.....תתקה

סימן תקיט – צירי דלתות מותר להסיר ולהחזיר לצורך יום
טוב, ובו ה' סעיפים.....תתקי

סימן תקכ – לכבד הבית, ובו סעיף אחד.....תתקיא

סימן תקכא – דין שלשול פירות ביום טוב ממקום למקום,
ובו ג' סעיפים.....תתקיא

סימן תקכב – קצת דברים האסורים למלטל ביום טוב, ובו
ד' סעיפים.....תתקיב

סימן תקכג – דינים הנוהגין בבהמות ביום טוב, ובו ד'
סעיפים.....תתקיב

סימן תקכד – כמה דברים האסורים ביום טוב, ובו ב'
סעיפים.....תתקיג

סימן תקכה – דין הלואה ביום טוב, ובו ב' סעיפים....תתקיג

סימן תקכו – דין מת ביום טוב, ובו י"ב סעיפים.....תתקיד

סימן תקכז – דיני עירוב תבשילין, ובו כ"ד סעיפים...תתקיז

סימן תקכח – דיני עירובי חצירות ביום טוב, ובו ב' סעיפים
.....תתקכא

סימן תקכט – דיני שמחת יום טוב, ובו ד' סעיפים...תתקכב

הלכות חול המועד.....תתקכד

סימן תקל – חול המועד אסור בקצת מלאכות, ובו סעיף
אחד.....תתקכד

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים לה

סימן תקלא – דיני גילוח בחול המועד, ובו ח' סעיפים
תתקכד.....

סימן תקלב – דין נטילת צפרנים בחול המועד, ובו ב'
סעיפים..... תתקכה

סימן תקלג – מלאכות המותרים בחול המועד, ובו ה'
סעיפים..... תתקכו

סימן תקלד – דיני כיבוס בחול המועד, ובו ג' סעיפים
תתקכז.....

סימן תקלה – שלא לפנות מחצר לחצר בחול המועד, ובו ג'
סעיפים..... תתקכח

סימן תקלו – כל צרכי בהמה מותר לעשות בחול המועד,
ובו ד' סעיפים..... תתקכט

סימן תקלז – דין מלאכת דבר האבד, ובו ט"ז סעיפים
תתקל.....

סימן תקלח – כמה ענינים הנקראים דבר האבד, ובו ו'
סעיפים..... תתקלד

סימן תקלט – דיני הסחורה בחול המועד, ובו י"ד סעיפים
תתקלה.....

סימן תקמ – דיני בנין וסתירה בחול המועד, ובו ח' סעיפים
תתקלט.....

סימן תקמא – דיני אריגה בחול המועד, ובו ה' סעיפים
תתקמא.....

סימן תקמב – שלא לעשות מלאכה לאחרים בחול המועד
אלא בחנם, ובו ב' סעיפים..... תתקמב

סימן תקמג – דין מלאכה על ידי אינו יהודי בחול המועד,
ובו ג' סעיפים..... תתקמג

סימן תקמד – דין צרכי רבים בחול המועד, ובו ב' סעיפים
תתקמג.....

לו שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תקמ"ה – דיני כתיבה בחול המועד, ובו י"א סעיפים
תתקמ"ד.....

סימן תקמ"ו – דיני אירוסין ונישואין בחול המועד, ובו ה'
סעיפים..... תתקמ"ז

סימן תקמ"ז – דין מי שמת לו מת בחול המועד, ובו י"ב
סעיפים..... תתקמ"ח

סימן תקמ"ח – דין אבילות בחול המועד, ובו כ' סעיפים
תתקמ"ט.....

הלכות תשעה באב ושאר תעניות תתקנ"ו

סימן תקמ"ט – להתענות ארבע צומות, ובו ב' סעיפים
תתקנ"ז.....

סימן תקנ" – הבדל שיש בין תשעה באב ליתר צומות, ובו ד'
סעיפים..... תתקנ"א

סימן תקנ"א – דין שבוע שחל תשעה באב להיות בתוכה, ובו
י"ח סעיפים..... תתקנ"ב

סימן תקנ"ב – דין ערב תשעה באב, ובו י"ב סעיפים
תתקנ"ג.....

סימן תקנ"ג – דין סעודה המפסקת, ובו ב' סעיפים תתקנ"ד

סימן תקנ"ד – דברים האסורים בתשעה באב, ובו כ"ה
סעיפים..... תתקנ"ה

סימן תקנ"ה – דיני תפילין וציצית בתשעה באב, ובו ב'
סעיפים..... תתקנ"ו

סימן תקנ"ו – תשעה באב שחל ביום ראשון, ובו סעיף אחד
תתקנ"ז.....

סימן תקנ"ז – לומר נחם ועננו בתשעה באב, ובו סעיף אחד
תתקנ"ח.....

סימן תקנ"ח – במוצאי תשעה באב אין אוכלין בשר, ובו
סעיף אחד..... תתקנ"ט

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים לו

סימן תקנ"ט – מנהגי תשעה באב, ודין מילה בתשעה באב, ובו י' סעיפים.....תתקעג

סימן תקס – לעשות זכר לחורבן, ובו ה' סעיפים.....תתקעה

סימן תקס"א – דין הרואה ערי יהודה וירושלים והמקדש בחורבן, ובו ה' סעיפים.....תתקעז

הלכות תענית.....תתקעח

סימן תקס"ב – דין קבלת התענית, ובו י"ג סעיפים.....תתקעח

סימן תקס"ג – דין מי שהרהר בלבו להתענות, ובו סעיף אחד.....תתקפב

סימן תקס"ד – דין ליל שלפני התענית, ובו סעיף אחד.....תתקפג

סימן תקס"ה – דין תפלת עננו, ובו ו' סעיפים.....תתקפג

סימן תקס"ו – דיני תענית ציבור, ובו ח' סעיפים.....תתקפה

סימן תקס"ז – טעימה ורחיצת הפה שמותר בתענית, ובו ג' סעיפים.....תתקפז

סימן תקס"ח – דיני נדרי תענית, ובו י"ב סעיפים.....תתקפח

סימן תקס"ט – דין נודר בעת צרה, ובו ב' סעיפים.....תתקצא

סימן תקע – דין חנוכה ופורים וימים שאין אומרים בהם תחינה, שנפשו בתוך ימי נדרי תענית, ובו ג' סעיפים.....תתקצב

סימן תקע"א – מי הם החוטאים לישב בתענית, ובו ג' סעיפים.....תתקצד

סימן תקע"ב – באיזה ימים אין גוזרים תענית ציבור, ובו ג' סעיפים.....תתקצה

סימן תקע"ג – שבטלה מגילת תענית, ובו סעיף אחד.....תתקצה

סימן תקע"ד – שנותנין בתענית חומרי המקום שיצא ושהלך לשם, ובו ה' סעיפים.....תתקצו

לח שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תקעה – דיני תעניות שמתפללין בארץ ישראל על הגשמים, ובו י"ג סעיפים.....תתקצז

סימן תקעו – על איזה דברים מתענין ומתריעין, ובו ט"ז סעיפים.....תתרב

סימן תקעז – אם נתרבה הגשמים עד שממשמששים הקרקע, איך מתנהגים, ובו סעיף אחד.....תתרז

סימן תקעה – שכל יחיד יתענה ויתפלל על צרתו, ובו סעיף אחד.....תתרח

סימן תקעט – סדר תפלות באלו התעניות, ובו ג' סעיפים.....תתרט

סימן תקפ – ימים שמתענים בהם, ובו ג' סעיפים.....תתריא

הלכות ראש השנה.....תתריב

סימן תקפא – דיני ימי תחנונים וערב ראש השנה, ובו ד' סעיפים.....תתריב

סימן תקפב – סדר תפלת עשרת ימי תשובה וראש השנה, ובו ט' סעיפים.....תתריד

סימן תקפג – דברים שנוהגים לאכול בליל ראש השנה, ובו ב' סעיפים.....תתרמז

סימן תקפד – סדר קריאת התורה בראש השנה, ובו ד' סעיפים.....תתרמז

סימן תקפה – דין ברכת השופר, ובו ה' סעיפים.....תתריז

סימן תקפו – דיני שופר של ראש השנה, ובו כ"ג סעיפים.....תתריט

סימן תקפז – דין התוקע לתוך הבור, ובו ג' סעיפים..תתרכד

סימן תקפח – זמן תקיעת שופר, ובו ה' סעיפים.....תתרכה

סימן תקפט – מי הם הראוים לתקיעת שופר, ובו ט' סעיפים.....תתרכו

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים לט

סימן תקצ – סדר הראוי לתקיעת שופר, ובו ט' סעיפים
תתרכח.....

סימן תקצא – סדר תפלת מוסף ביחיד, ובו ח' סעיפים
תתרלא.....

סימן תקצב – תפלת מוסף בקול רם, וסדר התקיעות, ובו ד'
סעיפים..... תתרלב

סימן תקצג – אם הברכות והתקיעות מעכבות זו את זו, ובו
ב' סעיפים..... תתרלד

סימן תקצד – יחיד שלא התפלל, אין חבירו מוציא, ובו
סעיף אחד..... תתרלד

סימן תקצה – מי שאינו בקי לא בתקיעות, ולא בתפלה, ובו
סעיף אחד..... תתרלה

סימן תקצו – תשלום תקיעות לאחר התפלה, ובו סעיף אחד
תתרלה.....

סימן תקצז – אם מותר להתענות בראש השנה, ובו ג'
סעיפים..... תתרלו

סימן תקצח, ובו סעיף אחד..... תתרלו

סימן תקצט, ובו סעיף אחד..... תתרלז

סימן תר – ביצה שנולדה בראש השנה, ודיני הקידוש, ובו
ג' סעיפים..... תתרלז

סימן תרא – סדר יום שני של ראש השנה, ובו ב' סעיפים
תתרלז.....

סימן תרב – סדר עשרת ימי תשובה, ובו סעיף אחד
תתרלח.....

סימן תרג, ובו סעיף אחד..... תתרלח

הלכות יום הכיפורים.....תתרל"ט

סימן תרד – סדר ערב יום כיפור, ובו ב' סעיפים..... תתרלט

סימן תרה – מנהג כפרות בערב יום כיפור, ובו סעיף אחד
תתרמ.....

מ שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תרו – שיפיים אדם את חבירו בערב יום כיפור, ובו ד' סעיפים..... תתרמ

סימן תרז – סדר הוידוי במנחה בערב יום כיפור, ובו ו' סעיפים..... תתרמב

סימן תרח – סדר סעודה המפסקת, ובו ד' סעיפים....תתרמג

סימן תרט – הטמנת חמין בערב יום כיפור, ובו סעיף אחד תתרמד

סימן תרי – הדלקת נרות ביום כיפור, ובו ד' סעיפים תתרמה

סימן תריא – שליל יום הכיפורים דינו כיומו, ובו ב' סעיפים תתרמו

סימן תריב – איסור אכילה ביום הכיפורים, ושיעור כמותה, ובו ו' סעיפים.....תתרמז

סימן תריג – איסור רחיצה ביום כיפור, ובו י"ב סעיפים תתרמט

סימן תריד – דיני סיכה ונעילת הסנדל, ובו ד' סעיפים תתרנא

סימן תרטו – יום הכיפורים אסור בתשמיש המטה, ובו ב' סעיפים..... תתרנב

סימן תרטז – הקטנים מתי יתחילו להתענות, ובו ב' סעיפים תתרנג

סימן תריז – דין עוברה ומניקה ויולדת ביום הכיפורים, ובו ד' סעיפים..... תתרנד

סימן תריח – דין חולה ביום הכיפורים, ובו ו' סעיפים תתרנה

סימן תריט – סדר ליל יום הכיפורים, ובו ו' סעיפים...תתרנז

סימן תרכ – מנהג יפה לקצר בתפלת שחרית, ובו סעיף אחד תתרנח

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים מא

סימן תרכא – סדר קריאת התורה ומילה ביום כיפור, ובו ו' סעיפים.....תתרנט

סימן תרכב – סדר תפלת מנחה, ובו ד' סעיפים.....תתרס

סימן תרכג – סדר תפלת נעילה, ובו ו' סעיפים.....תתרסא

סימן תרכד – סדר מוצאי יום הכיפורים, ובו ה' סעיפים.....תתרסב

הלכות סוכה.....תתרסג

סימן תרכה, ובו סעיף אחד.....תתרסג

סימן תרכו – העושה סוכה תחת האילן או תחת הגג, ובו ג' סעיפים.....תתרסד

סימן תרכז – דיני הישן בסוכה, ובו ד' סעיפים.....תתרסו

סימן תרכח – דיני סוכה שתחת סוכה, ובו ג' סעיפים.....תתרסז

סימן תרכט – ממה צריך להיות הסכך, ובו י"ט סעיפים.....תתרסח

סימן תרל – דיני דפנות הסוכה, ובו י"ג סעיפים.....תתרעב

סימן תרלא – סוכה שחמתה מרובה מצלתה, ויתר דיני הסכך, ובו י' סעיפים.....תתרעז

סימן תרלב – דברים הפוסלים בסכך, ובו ד' סעיפים.....תתרפ

סימן תרלג – דין גובה הסוכה, ובו י' סעיפים.....תתרפב

סימן תרלד – שלא תהיה פחות מן שבעה על שבעה, ובו ד' סעיפים.....תתרפג

סימן תרלה – דין סוכת גנב"ך ורקב"ש, ובו סעיף אחד.....תתרפד

סימן תרלו – דין סוכה ישנה, ובו ב' סעיפים.....תתרפה

סימן תרלז – דין סוכה שאולה וגזולה, ובו ג' סעיפים.....תתרפו

מב שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תרלח – סוכה ונויה אסורין כל שבעה, ובו ב' סעיפים
תתרפז

סימן תרלמ – דיני ישיבת סוכה, ובו ח' סעיפיםתתרפח

סימן תרמ – מי הם הפטורים מיישיבת סוכה, ובו י' סעיפים
תתרצא

סימן תרמא – שאין מברכין שהחיינו על עשיית הסוכה, ובו
סעיף אחדתתרצד

סימן תרמב – אם חל יום ראשון של סוכות להיות בשבת
לענין ברכת מעין שבע, ובו סעיף אחדתתרצה

סימן תרמג – סדר הקידוש, ובו ג' סעיפיםתתרצה

סימן תרמד – סדר הלל כל ימי החג, ובו ב' סעיפים
תתרצו

הלכות לולב.....תתרצו

סימן תרמה – דיני לולב, ובו ט' סעיפיםתתרצו

סימן תרמו – דיני הדס, ובו י"א סעיפיםתתרצט

סימן תרמז – דיני ערבה, ובו ב' סעיפיםתתשא

סימן תרמח – דברים הפוסלים באתרוג, ובו כ"ב סעיפים
תתשא

סימן תרמט – דברים הפוסלים בארבעה מינים, ובו ו'
סעיפיםתתשה

סימן תרנ – שיעור הדס וערבה, ובו ב' סעיפיםתתשח

סימן תרנא – נמילת הלולב וברכתו, ובו ט"ו סעיפים
תתשט

סימן תרנב – זמן נמילת לולב, ובו ב' סעיפיםתתשיג

סימן תרנג – הדס אסור להריח בו, ובו ב' סעיפיםתתשיד

סימן תרנד – שיכול להחזיר הלולב במים ביום טוב, ובו
סעיף אחדתתשיד

סימן תרנה – גוי שהביא לולב, ובו סעיף אחדתתשיד

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים מג

סימן תרנו – שצריך לחזור אחרי הידור מצוה בקניית האתרוג, ובו סעיף אחד..... תתשמו

סימן תרנז – דין קטן היודע לנענע לולב, ובו סעיף אחד..... תתשמו

סימן תרנח – דיני לולב ביום טוב ראשון, ובו ט' סעיפים..... תתשמו

סימן תרנט – סדר קריאת התורה בסוכות, ובו סעיף אחד..... תתשיח

סימן תרס – סדר היקף הבימה, ובו ג' סעיפים..... תתשיט

סימן תרסא – בליל יום טוב שני אומר שהחיינו לפני ברכת לישב בסוכה, ובו סעיף אחד..... תתשכ

סימן תרסב – סדר תפלת יום ב' של סוכות, ובו ג' סעיפים..... תתשכ

סימן תרסג – סדר תפלת חול המועד, ובו ג' סעיפים..... תתשכ

סימן תרסד – סדר יום הושענא רבה, ובו י"א סעיפים..... תתשכב

סימן תרסה – אתרוג אסור לאכול בשביעי, ובו ב' סעיפים..... תתשכה

סימן תרסו – דיני סוכה ביום השביעי, ובו סעיף אחד..... תתשכה

סימן תרסז – סוכה ונוייה אסורין גם כל שמיני, ובו סעיף אחד..... תתשכו

סימן תרסח – סדר תפלת ליל שמיני ויומו, ובו ב' סעיפים..... תתשכו

סימן תרסט – סדר יום שמחת תורה, ובו סעיף אחד..... תתשכח

הלכות חנוכה..... תתשכט

מד שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תער – דברים האסורים והמותרים בחנוכה, ובו ג'
סעיפים.....תתשכט

סימן תרעא – סדר הדלקת נר חנוכה, ומקום הנחתו, ובו ח'
סעיפים.....תתשל

סימן תערב – זמן הדלקת נר חנוכה, ובו ב' סעיפים
.....תתשלג

סימן תרעג – שמנים ופתילות הכשרות לחנוכה, ובו ד'
סעיפים.....תתשלד

סימן תרעד – שמותר להדליק מנר לנר, ובו ב' סעיפים
.....תתשלה

סימן תרעה – שהדלקה עושה מצוה ולא הנחה, ובו ג'
סעיפים.....תתשלו

סימן תרעו – סדר הברכות וההדלקה, ובו ה' סעיפים
.....תתשלו

סימן תרעז – דין אכסנאי בחנוכה, ובו ד' סעיפים.....תתשלה

סימן תרעה – נר של שבת קודם לנר של חנוכה, ובו סעיף
אחד.....תתשלט

סימן תרעט – בערב שבת מדליקין נר חנוכה תחלה, ובו
סעיף אחד.....תתשמ

סימן תרפ – שלא להניח הנרות סמוך לפתח בליל שבת, ובו
ב' סעיפים.....תתשמ

סימן תרפא – אין מבדילין בנר חנוכה במוצאי שבת, ובו ב'
סעיפים.....תתשמ

סימן תרפב – דין על הניסים בחנוכה, ובו ג' סעיפים תתשמא

סימן תרפג – סדר הלל בחנוכה, ובו סעיף אחד תתשמב

סימן תרפד – סדר קריאת התורה בחנוכה, ובו ג' סעיפים
.....תתשמב

סימן תרפה – סדר ד' פרשיות, ובו ז' סעיפים תתשמד

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים מה

הלכות מגילה ופורים.....תתשמה

סימן תרפו – דין תענית אסתר, ובו ג' סעיפים..... תתשמה

סימן תרפז – חיוב קריאת המגילה, ובו ב' סעיפים... תתשמו

סימן תרפח – דין כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן
נון, ובו ח' סעיפים..... תתשמז

סימן תרפט – שהכל חייבים בקריאת מגילה, ובו ו' סעיפים
..... תתשמט

סימן תרצ – דיני קריאת המגילה, ובו י"ח סעיפים..... תתשנ

סימן תרצא – דיני כתיבת המגילה ותפירתה, ובו י"א
סעיפים..... תתשנד

סימן תרצב – דיני ברכות המגילה, ובו ד' סעיפים.... תתשנז

סימן תרצג – סדר תפלת פורים, ובו ד' סעיפים..... תתשנח

סימן תרצד – דין מעות פורים לעניים, ובו ד' סעיפיםתתשנט

סימן תרצה – דיני סעודת פורים, ובו ד' סעיפים..... תתשס

סימן תרצו – דיני הספד ותענית ועשיית מלאכה בפורים,
ובו ח' סעיפים.....תתשסב

סימן תרצז – אין אומרים תחינה בי"ד ומ"ו שבאדר ראשון,
ודין תענית והספד בהן, ובו סעיף אחד.....תתשסד

לוח אורח חיים היברי

ללימוד כל שו"ע אורח פתחבר עם רמ"א בפענל השנה

יום	חשוי	חשון	בסלו	טבת	שבט	אדר	ניסן	אייר	סיון	תמוז	אב	אלול	יום
א	א, א	ג, ג	ה, ה	ז, ז	ט, ט	יא, יא	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	א
ב	ב, ב	ד, ד	ו, ו	ח, ח	י, י	יב, יב	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	ב
ג	ג, ג	ה, ה	ז, ז	ט, ט	יא, יא	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	ג
ד	ד, ד	ו, ו	ח, ח	י, י	יב, יב	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	ד
ה	ה, ה	ז, ז	ט, ט	יא, יא	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	כב, כב	ה
ו	ו, ו	ח, ח	י, י	יב, יב	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	כב, כב	ו
ז	ז, ז	ט, ט	יא, יא	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	כב, כב	כג, כג	ז
ח	ח, ח	י, י	יב, יב	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	כב, כב	כג, כג	ח
ט	ט, ט	יא, יא	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	כב, כב	כג, כג	כד, כד	ט
י	י, י	יב, יב	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	כב, כב	כג, כג	כד, כד	י
יא	יא, יא	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	כב, כב	כג, כג	כד, כד	כה, כה	יא
יב	יב, יב	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	כב, כב	כג, כג	כד, כד	כה, כה	יב
יג	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	כב, כב	כג, כג	כד, כד	כה, כה	כז, כז	יג
יד	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	כב, כב	כג, כג	כד, כד	כה, כה	כז, כז	כח, כח	יד
טו	טו, טו	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	כב, כב	כג, כג	כד, כד	כה, כה	כז, כז	כח, כח	כט, כט	טו
טז	טז, טז	יח, יח	כ, כ	כא, כא	כב, כב	כג, כג	כד, כד	כה, כה	כז, כז	כח, כח	כט, כט	ל, ל	טז
יז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כא, כא	כב, כב	כג, כג	כד, כד	כה, כה	כז, כז	כח, כח	כט, כט	ל, ל	יז
יח	יח, יח	כ, כ	כא, כא	כב, כב	כג, כג	כד, כד	כה, כה	כז, כז	כח, כח	כט, כט	ל, ל	ל, ל	יח
יט	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כג, כג	כד, כד	כה, כה	כז, כז	כח, כח	כט, כט	ל, ל	ל, ל	ל, ל	יט
כ	כ, כ	כא, כא	כב, כב	כג, כג	כד, כד	כה, כה	כז, כז	כח, כח	כט, כט	ל, ל	ל, ל	ל, ל	כ
כא	כא, כא	כב, כב	כג, כג	כד, כד	כה, כה	כז, כז	כח, כח	כט, כט	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	כא
כב	כב, כב	כג, כג	כד, כד	כה, כה	כז, כז	כח, כח	כט, כט	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	כב
כג	כג, כג	כד, כד	כה, כה	כז, כז	כח, כח	כט, כט	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	כג
כד	כד, כד	כה, כה	כז, כז	כח, כח	כט, כט	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	כד
כה	כה, כה	כז, כז	כח, כח	כט, כט	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	כה
כו	כו, כו	כח, כח	כט, כט	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	כו
כז	כז, כז	כט, כט	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	כז
כח	כח, כח	כט, כט	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	כח
כט	כט, כט	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	כט
ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל, ל	ל
	חשוי	חשון	בסלו	טבת	שבט	אדר	ניסן	אייר	סיון	תמוז	אב	אלול	

סימן שדמ – דין ההולך במדבר בשבת, ובו ב' סעיפים

א. ההולך במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת מונה שבעה ימים מיום שנתן אל לבו שכחתו ומקדש השביעי בקידוש והבדלה ואם יש לו ממה להתפרנס אסור לו לעשות מלאכה כלל עד שיכלה מה שיש לו ואז יעשה מלאכה בכל יום אפילו ביום שמקדש בו כדי פרנסתו מצומצמת ומותר לילך בו בכל יום אפילו ביום שמקדש בו :

ב. היה יודע מנין יום שיצא בו כגון שיודע שהיום יום רביעי או יום חמישי ליציאתו אבל אינו יודע באיזה יום באיזו יום יצא מותר לעשות מלאכה כל מה שירצה ביום שמיני ליציאתו שביום כזה יצא מביתו דבודאי לא יצא בשבת וכן ביום ט"ו וביום כ"ב וכן לעולם :

סימן שמה – דין ארבע רשויות בשבת, ובו י"ט סעיפים

א. ארבע רשויות לשבת רשות היחיד ורשות הרבים וכרמלית (פירוש רך מל לא לח ולא יבש אלא בינוני הכא נמי לא רשות היחיד שאין לו מחיצות ולא רשות הרבים

תרלד שלחן ערוך אורח חיים

שאינו דומה לדגלי מדבר דלאו להילוכא דרבים עבידא.
רש"י, ומקום פטור:

ב. איזה רשות היחיד מקום המוקף מחיצות גבוהים
עשרה טפחים ויש בו ד' טפחים על ד' טפחים או
יותר וכן חריץ עמוק עשרה ורחב ארבעה על
ארבעה וכן תל גבוה עשרה ורחב ארבעה על
ארבעה. הגה: יש אומרים דבעינן באלו ארבעה על ארבעה
הן ואלכסונן וכמו שיתבאר לקמן סימן שמ"ט (הגטות אשירי פרק
קמ"א דשבת ותוספות טירובין דף נ"א):

ג. כתלים המקיפים רשות היחיד על גביהם רשות
היחיד אפילו אינם רחבים ד':

ד. חורים שבכתלי רשות היחיד שכלפי רשות היחיד
הם רשות היחיד. הגה: ואם הם כלפי חוץ ואינם עוברים
כלפי פנים נדונין לפי גבהן ורחבן כמו שיתבאר סימן זה סעיף
י"ג (בית יוסף בשם הרשב"א והמגיד):

ה. אויר רשות היחיד הוא רשות היחיד עד לרקיע:

ו. אפילו כלי כגון תיבה או מגדל או כוורת אם יש בו
לרבע ארבעה על ארבעה והוא גבוה עשרה הוי
רשות היחיד:

ז. איזה רשות הרבים רחובות ושווקים הרחבים ט"ז
אמה ואינם מקורים ואין להם חומה ואפילו יש
להם חומה אם הם מפולשים משער לשער (ואין

שלחן ערוך

אורח חיים תרלה

דלתותיו נעולות בלילה) (טו), הוי רשות הרבים. ויש
אומרים שכל שאין ששים רבוא עוברים בו בכל יום
אינו רשות הרבים:

ח. מבואות הרחבים ט"ז אמה ומתקצרין בקצתן ואין
בהם ט"ז אמה יש אומרים שאם ארכן לאורך רשות
הרבים הרי הן רשות הרבים:

ט. מבואות הרחבים י"ג אמות ושליש ושני ראשיהם
מפולשים לרשות הרבים שהוא לרשות הרבים
שהוא רחב ט"ז יש אומרים שהוא רשות הרבים:

י. כל דבר שהוא ברשות הרבים אם אינו גבוה
(שלשה) טפחים אפילו הם קוצים או צואה שאין
רבים דורסין עליהם חשובים כקרקע והוי רשות
הרבים ואם הוא גבוה שלש ומשלש עד תשעה ולא
תשעה בכלל אם הוא רחב ארבע על ארבע הוי
כרמלית ואם אינו רחב ארבע על ארבע הוי מקום
פטור ואם הוא גבוה ט' טפחים מצומצמים ורבים
מכתפים עליו הוי רשות הרבים אפילו אינו רחב
ארבעה ויש מי שאומר דהוא הדין לגבוה מתשעה
ועד עשרה ורבים מכתפים עליו הוי רשות הרבים
אפילו אינו רחב ארבעה ומעשרה ולמעלה אם הוא
רחב ארבעה הוי רשות היחיד ואם לאו הוי מקום
פטור אפילו אם יש בו מקום כדי לחוק להשלימו
לארבעה:

תרלו שלחן ערוך אורח חיים

יא. גומא ברשות הרבים אם אינה עמוקה שלש הויא רשות הרבים משלש עד עשרה אם רחבה ארבעה הוי כרמלית ואם לאו הוי מקום פטור ואם היא עמוקה עשרה הוי רשות היחיד והוא שתהא רחבה ארבעה :

יב. רשות הרבים אינה תופסת אלא עד עשרה אבל למעלה מעשרה הוי מקום פטור :

יג. חורים שבכלים כלפי רשות הרבים אם הם גבוהים למעלה משלשה אינם כרשות הרבים אלא נידונים לפי מדותיהם :

יד. איזו היא כרמלית מקום שאין הילוך לרבים כגון ים ובקעה ואצטונית ואיצטבא (פירוש אצטונית מקום שלפני החנויות שיושבים שם הסוחרים ואצטבא הוא מקום שמניחין עליו פרקמטיא) שלפני העמודים ברשות הרבים והיא רחבה ארבעה וגבוה משלשה ועד עשרה וקרן זוית הסמוכה לרשות הרבים (כגון מבואות שיש להן שלשה מחיצות) (ואין להם לחי או קורה ברביעית ^(טו)) ורשות הרבים שהיא מקורה ותל שיש בו ארבע על ארבע ואינו גבוה עשרה וכן חריץ שהיא ארבעה על ארבעה ואינו עמוק עשרה :

טו. בית שאין תוכו עשרה וקריו משלימו לעשרה יש בו ארבע על ארבע תוכו כרמלית ועל גבו רשות

שלתן ערוך אורח חיים תרלז

היחיד ואם חוקק בו ארבע על ארבע אפילו באמצע רחוק מן הכתלים נעשה כולו רשות היחיד:

טז. גג הבולט על מחיצות הבית בענין שאין מחיצות הבית ניכרות לעומד על הגג הוי כרמלית ואפילו הוא גבוה ורחב הרבה ואם חלון פתוח לו מן הבית הוי כרשות היחיד וכן זיזין הבולטים מן הכותל ויש בהם ד' על ד' הוי כרמלית אלא אם כן חלון הבית פתוח להם:

יז. חורי כרמלית אינם ככרמלית אלא הם נידונים לפי גבהם ורחבם:

יח. גדר כרמלית שלא יהא פחות מארבעה על ארבעה ואינה תופסת אלא עד עשרה ולמעלה מעשרה הוי מקום פטור וימים ונחלים ממיא משחינן הילכך הנוטל מהם מעל פני המים עד עשרה באויר הוי כרמלית למעלה מעשרה באויר הוי מקום פטור. הגה: בור העומד בכרמלית אפילו עמוק מאה אמה הוי כרמלית אלא אם כן הוא רחב ארבעה על ארבעה דאין מקום פטור בכרמלית כמו שיתבאר בסמוך:

יט. מקום פטור הוא מקום שאין בו ד' על ד' וגבוה משלשה ולמעלה עד לרקיע או חריץ שאין בו ד' על ד' ועמוק יותר משלשה וכן המחיצות הגבוהות

תּרלח שלחן ערוך אורח חיים

משלשה ולמעלה ואין ביניהם ארבעה על ארבעה.

הגה: וכל זה דוקא בעומד ברשות הרבים אבל בכרמלית

אמרינן מצא מין את מינו וניעור ודינו ככרמלית (ר"ן פרק כ"ד

משתתפין והגהות מרדכי פרק ט"ו דעבד וטור ובית יוסף בשם רמב"ם). ויש

חולקים ואומרים דאין חילוק בין רשות הרבים לכרמלית (רפ"י

ומגיד משנה פרק י"ד בשם רשב"א). אבל אם עומד ברשות היחיד לכולי

עלמא דינו כרשות היחיד (בית יוסף):

סימן שמו – דיני עירובין מן התורה, ובו ג' סעיפים

א. מן התורה אין חייב אלא במוציא ומכניס וזורק

ומושיט מרשות היחיד לרשות הרבים או מרשות

הרבים לרשות היחיד וחכמים אסרו מכרמלית

לרשות היחיד או לרשות הרבים או מהם לכרמלית

אבל מקום פטור מותר להוציא ולהכניס ממנו

לרשות היחיד ולרשות הרבים ומהם לתוכו אבל

העומד ברשות היחיד ומוציא או מכניס או מושיט

וזורק לרשות הרבים דרך מקום פטור או איפכא

חייב וכן לא יעמוד אדם על מקום פטור ויקח חפץ

מיד מי שעומד ברשות הרבים ויתננו למי שעומד

ברשות היחיד או איפכא ולהחליף דרך מקום

פטור ברשויות דרבנן יש אוסרים ויש מתירים (עיין

לקמן סימן שע"ב סעיף ו'):

שלחן ערוך אורח חיים תרלט

ב. מן התורה אין חייב אלא במעביר ד' אמות ברשות הרבים וחכמים אסרו להעביר ארבע אמות בכרמלית וים ובקעה תרי גווני כרמלית נינהו ומותר לטלטל מזו לזו תוך ארבע אמות:

ג. קרפף (פירוש מקום שמוקף מחיצות בלא קרוי כמו חצר) יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה אסרו חכמים לטלטל בו אלא תוך ארבע אמות ומותר להוציא ממנו לכרמלית אחר כגון בקעה העוברת לפניו. הגה: ולכן מותר ליקח מפתח מכרמלית שלפני גינה לפתוח ולנעול ולהחזיר המפתח אליו (טור) ובלבד שלא יהא ביניהם אסקופה שהיא רשות היחיד כגון שהוא גבוה עשרה ורחבה ארבעה או שיש לה שני מחיצות מן הצדדין שהן רחבין ארבע ומשקוף עליה רחבה ארבעה דאז הוי רשות היחיד אף על פי שאינו גבוה עשרה מיהו אסור להכניס מהאסקופה לרשות היחיד או איפכא דחיישינן שמא לא יהיה התקרה ארבע ואז אם אין האסקופה גבוה שלש יש לה הדין שלפניה ואפילו אם גבוה שלש מאחר שכל רשויות שלנו הם כרמלית אמרינן מצא מין את מינו וניעור כמו שנתבאר סימן שמ"ה וכן אם התקרה רחבה הרבה ואין לה מחיצות מן הצדדים דינה כרשות שלפניה וכן בגגין שלנו הבולטין לפני הבתים דינם כרשות שלפניהם (הגהות מרדכי פרק קמא דשבת):

סימן שמו – על איזה הוצאות חייב מן התורה, ובו סעיף אחד

א. מן התורה אינו חייב אלא כשעוקר חפץ מרשות היחיד והניחו ברשות הרבים או איפכא אבל פשט ידו לפנים וחפץ בידו ונטלו חבירו העומד בפנים או שפשט ידו לחוץ וחפץ בידו ונטלו חבירו העומד בחוץ שזה עקר וזה הניח שניהם פטורים אבל אסור לעשות כן מדרבנן ואם פשט ידו לפנים וחפץ בידו והניחו לתוך יד חבירו העומד בפנים או שפשט ידו לפנים ונטל חפץ מתוך יד חבירו העומד בפנים והוציא לחוץ שנמצא שהעומד בחוץ לבדו עקר והניח הוא חייב וחבירו פטור אבל אסור ואפילו אם העומד בחוץ הוא עכו"ם אסור מפני שהוא כנתנו על מנת להוציא והוא הדין להוציא ידו לחוץ והניחו ביד חבירו העומד בחוץ או שנטל מיד חבירו העומד בחוץ והכניס בפנים שהעומד בפנים חייב שהוא עקר והניח והעומד בחוץ פטור אבל אסור :

סימן שמח – דין המושיט מרשות לרשות, ובו סעיף אחד

א. היה עומד ברשות היחיד והוציא ידו מלאה פירות לרשות הרבים בתוך עשרה בשוגג מותר להחזירה לאותו חצר ואסור להושיטה לחצר אחר ואם במזיד אסור אפילו להחזירה לאותו חצר ויש אומרים דהני מילי כשהוציאה מבעוד יום אבל אם הוציאה משחשיכה מותר להחזירה שמא ישליכה מידו ויבא לידי חיוב חטאת במה דברים אמורים כשהוציא לרשות הרבים אבל אם הוציאה לכרמלית בכל גוונא מותר להחזירה :

סימן שמט – דין ארבע אמות ברשות הרבים, ובו ה' סעיפים

א. כל אדם יש לו ארבע אמות ברשות הרבים שיכול לטלטל בהם ומודדים לו באמה שלו ואם אמתו קטנה נותנים לו ארבע אמות בינוניות של כל אדם שכל אחת מהן ששה טפחים (ועיין לקמן סימן שצ"ו) :

ב. ארבע אמות שאמרו הן ואלכסונן שנמצא שהם חמשה אמות ושלשה חומשין ויש מי שאומר שמארבע אמות עד חמשה ושלש חומשים פטור אבל אסור :

תרמב שלחן ערוך אורח חיים

ג. מותר לו לאדם לעקור חפץ מרשות הרבים וליתנו לחבירו שאצלו בתוך ארבע אמותיו וחבירו לחבירו שאצלו אף על פי שהחפץ הולך כמה מילין ברשות הרבים ובלבד שלא יוציאנו חוץ מתחום שלו ויש מי שאוסר (ועיין לעיל סימן ש"א סעיף מ"ב):

ד. היו שנים מקצת אמותיו של זה בתוך אמותיו של זה כגון שיש ביניהם ו' אמות מביאין ואוכלין באמצע ובלבד שלא יוציא כל אחד מתוך שלו לתוך של חבירו היו שלשה והאמצעי מובלע ביניהם כגון שבין שנים החיצונים שמנה אמות האמצעי החיצונים שמונה אמות, האמצעי מותר עם כל אחד מהחיצונים במה שארבע אמותיו מובלעים בתוך שלו, ושנים החיצונים אסורים אסורים זה עם זה:

ה. אסור להוליך חפץ פחות פחות מארבע אמות ואפילו בין השמשות ואפילו בכרמלית:

סימן שנ – דין המוציא ראשו ורובו מרשות לרשות, ובו ג' סעיפים

א. עומד אדם ברשות היחיד ומוציא ידו לרשות הרבים ומטלטל שם חפצים שאינם צריכים לו במקום שהוא עומד שנוטלן מכאן ומניחן כאן ובלבד שלא יעבירם ארבע אמות ולא חיישינן

שלחן ערוך אורח חיים תרמג

שמא יביאם אליו כיון שאינם צריכין לו במקום שהוא עומד שם הילכך מותר לעמוד ברשות הרבים ליטול מפתח ברשות היחיד ולפתוח שם וכן מרשות היחיד לרשות הרבים אבל לא יעמוד ברשות היחיד ויוציא ראשו לרשות הרבים וישתה שם או איפכא אלא אם כן יכנוס ראשו ורובו למקום שהוא שותה דכיון שהוא צריך לאלו המים חיישינן שמא יביאם אליו אבל מותר לעמוד ברשות היחיד או ברשות הרבים ולשתות בכרמלית או איפכא ויש מפרשים דחפצים הצריכים לו היינו כלים נאים שהוא צריך להם אבל אם הם כלים שאינם נאים מותר לשתות בהם אף על פי שלא הוציא ראשו ורובו אלא שהושיט צוארו לבד ושאר טלטולים חוץ משתיה אפילו כלים נאים מותר לטלטל שלא גזרו אלא בכלים נאים ובשותה בהם שהוא מקרבן לפיו :

ב. לא יעמוד אדם ברשות הרבים וישתין או ירוק ברשות היחיד או בכרמלית או איפכא אפילו אם הוציא פיו ואמתו לחוץ :

ג. רוקן שנתלש מפיו ומוכן לזרקו יש מי שאומר שלא יהלך ד' אמות ברשות הרבים עד שירוק :

סימן שנא – דין המושיט ידו לצינור ברשות הרבים לשתות, ובו סעיף אחד

א. לא יעמוד אדם ברשות הרבים ויחבר ידו למזחילה שהוא צנור ארוך מונח לאורך הגג בתוך ג' טפחים סמוך לגג ולקבל המים ממנה שכיון שהוא בתוך ג' סמוך לגג חשוב כגג ואסור בין אם הוא למעלה מעשרה או למטה מעשרה אבל מותר לקלוט מן האויר אפילו אם ידו תוך ג' למזחילה היתה מזחילה בולטת ג' מן הגג וכן סתם צנור שבולט ג' יכול לחבר ידו אליהם ולקבל המים וכגון שאין בהם ד' על ד' והן למטה מעשרה אבל אם יש בהן ד' על ד' או אפילו אין בהן ד' על ד' והן למעלה מעשרה אסור:

סימן שנב – הקורא בספר ונתגלגל מרשות לרשות, ובו ב' סעיפים

א. הקורא בספר על האסקופה ונתגלגל ראש האחד מהספר מידו ונשאר ראש השני בידו גוללו אצלו אפילו נתגלגל חוץ לד' אמות ואפילו ברשות הרבים והאסקופה ברשות היחיד משום בזיון כתבי הקדש התירו. הגה: דרבים דרסי על האסקופה ודוקא

שלחן ערוך

אורח חיים תרמה

כתבי הקדש אבל בשאר דברים אסור אפילו לא נפל אלא
לכרמלית (המגיד פרק ט"ז והרשב"א):

ב. היה קורא בו על הגג ונתגלגל ראשו האחד מידו
עד שלא הגיע לעשרה טפחים התחתונים הקרובים
לארץ גוללו אצלו הגיע לעשרה טפחים התחתונים
אם הכותל משופע בענין שנה עליו אסור לגללו
אצלו וכדי שלא יעמוד בבזיון הופכה על הכתב
ואם אינו משופע כל זמן שלא הגיע לארץ גוללו
אצלו:

סימן שנג – דיני זיוין ברשות הרבים, ובו ג' סעיפים

א. שני בתים בשני צדי רשות הרבים והם של אדם
אחד או של שנים ועירבו אם שניהם שוים מותר
לזרוק מזה לזה ואם אחד גבוה מחבירו אסור
לזרוק מזה לזה אלא אם כן הם כלי חרס וכיוצא
בהם שאם יפלו ישברו במה דברים אמורים ברשות
הרבים עוברת ביניהם אבל אם היתה כרמלית
עוברת ביניהם מותר בכל גוונא:

ב. זיו דהיינו דף הבולט מן הכותל לרשות הרבים
למעלה מעשרה ויש בו ד' על ד' וחלון הבית פתוח
לו משתמשין עליו אם היו שני זיזים זה למטה מזה
והם של שני אנשים אף על פי ששניהם למעלה

מעשרה אם יש בזיו העליון שלפני החלון רוחב ד' על ד' אסור להשתמש עליו מפני שהוא רשות בפני עצמו והזיו שתחתיו רשות אחרת ואוסרין זה על זה ואם אין בעליון ד' וגם אין בתחתון ד' משתמש בשניהם ובכל הכותל עד עשרה טפחים התחתונים היה בתחתון ארבעה ובעליון אין בו ארבעה אינו משתמש בעליון אלא כנגד חלונו בלבד אבל בשאר הזיו שבשני צדי החלון אסור להשתמש מפני זה שתחתיו שחלק רשות לעצמו :

ג. כל זיו היוצא על אויר רשות הרבים שמותר להשתמש עליו כשהוא משתמש בו אין נותנין עליו ואין נוטלים ממנו אלא כלי חרס וזכוכית וכיוצא בהם שאם יפלו לרשות הרבים ישברו אבל שאר כלים אסורים שמא יפלו לרשות הרבים ויביאם. הגה: ודוקא זיו וכיוצא בו אבל אם הוא דבר רחב כגון שהמשתמש עומד שם עם הכלי מותר להשתמש בכל הכלים (בית יוסף בסוף הריע"ב"א). ואם היה זיו אחד לבדו יוצא על אויר כרמלית כל שהוא גבוה י' לעולם מותר בין רחב בין קצר ואפילו כלים שאין משתברין שלא גזרו בכרמלית :

סימן שנד – דיני בור ואשפה ברשות הרבים, ובו ב' סעיפים

א. בור ברשות הרבים וחוליא סביבו אם עומד בתוך ד' טפחים לרשות היחיד מותר למלאות ממנו לרשות היחיד אפילו אין החוליא גבוה עשרה ואם הוא רחוק ד' מרשות היחיד אין ממלאים ממנו אלא אם כן תהא החוליא גבוה עשרה:

ב. אשפה ברשות הרבים שגבוה עשרה ורחבה ארבעה אם היא של רבים מותר לזרוק לה מרשות היחיד הקרוב לה. הגה: ולא חיישינן שמא יתגלגל מן האשפה לרשות הרבים ואתי לאתויי דאין דרך לזרוק לאשפה אלא דברים מאוסים (המגיד פרק ט"ו בק"ס הרשב"א). ואם היא של יחיד אסור משום דיחיד עשוי לפנות אשפה שלו ויבואו לשפוך שם כדרכן ונמצאו שופכים ברשות הרבים:

סימן שנה – דיני גזוזטרא ובית כסא, ובו ה' סעיפים

א. גזוזטרא (פירוש דף או בנין בולט מתוך הבתים חוצה) שהיא למעלה מן המים וחלון פתוח לה מן הבית אין ממלאין ממנו אלא אם כן עשה לה מחיצה כל סביבה או יעשה המחיצה סביב הנקב שדולים דרך

שם והוא שיהא בו ארבעה על ארבעה ואין חילוק בין אם יעשנה למטה מחוברת לה בין אם יעשנה על גבה וכיון שעשה מחיצה מותרין גם לשפוך ממנה וכן ההולך בספינה אינו יכול למלאות אלא אם כן יעשה דף ארבעה על ארבעה ועושה בו נקב וממלא דרך שם ואינו צריך לעשות לו מחיצות אלא אמרין כוף הצדדים וגוד אחית מחיצתא שהקילו בספינה מפני שאינו יכול לעשות שם מה שיעשה בבית והני מילי כשהוא בתוך י' טפחים אבל אם דופני הספינה גבוהים עשרה מעל המים מוציא זיז כל שהוא ועושה בו נקב וממלא דרך שם שהרי דרך אויר מקום פטור הוא ממלא וסגי בהיכר זיז ומימיו יכול לשפוך על דפני הספינה והם יורדים לים דכיון דלא זרק להו להדיא לים אלא מכחו הם באים כחו בכרמלית לא גזרו. הגה: ועיין לקמן סוף סימן שנ"ז שני ספינות זו אצל זו אסור לטלטל מזו לזו אלא אם כן קשורות זו בזו או אלא אם כן הם גבוהים מן המים י' וצריכים לערב ביחד אם הם של שני בני אדם (מרכי פרק הזרק):

ב. בית הכסא שעל פני המים מותר על ידי מחיצה תלויה ובלבד שתהא עשויה להתיר אבל העשויה לצניעות בית הכסא בלבד לא מהניא ואם עשה דף או קנה פחות מג' שתפול הצואה עליו קודם

שלחן ערוך

אורח חיים תרמט

שתפול למים אין צריך מחיצות דהוי ליה כחו בכרמלית ושרי והוא הדין אם בית הכסא עשוי כך שהצואה נופלת על צידי הכותל ואחר כך מתגלגלת ונופלת למטה בכרמלית ואם נשבר הדף בשבת מותר משום דגדול כבוד הבריות:

ג. אם בית הכסא בולט חוץ לחומת העיר וצואה נופלת בחפירה שסביב העיר שיש בה יותר מבית סאתים שהוא כרמלית אינו מותר על ידי מחיצה תלויה שלא התיירו אותה אלא במים אבל על ידי שף שרי דכחו שרי בכל כרמלית. הגה: ויש אומרים דאם בית הכסא למעלה מעשרה שרי בכל ענין דהא מוציא מרשות היחיד לכרמלית דרך מקום פטור. (ועיין לעיל סימן שמ"ו דיש חולקים). ויש אומרים דאם היה שם צואה מבעוד יום שרי בכל ענין דהא הצואה הוא מקום פטור דלא דרסי בה רבים (מרדכי פרק הזרק). ועיין לעיל סימן שמ"ה דיש חולקין וסבירא להו דאין מקום פטור בכרמלית. ולפי מה שנתבאר לעיל סימן שמ"ה דאין מקום פטור ברשות היחיד לכולי עלמא, בית הכסא העומד בין שני בתים אסור לפנות שם אם לא עירבו יחד ולא עשו לו תיקון מבעוד יום כמו שנתבאר סעיף ב' דאז שרי, דלא הוי אלא כמו חצר שאינה מעורבת כדלקמן סימן שנ"ז. ועיין לקמן סימן שע"ו סעיף ד' (דברי ע"מ). וכל זה דוקא לכתחלה אבל בדיעבד ששכחו ולא ערבו מותר דגדול כבוד הבריות (הגהות מרדכי ודברי ע"מ). הולכי ספינות נהגו

לעשות צרכיהן מן המשוטה לים דהואיל והמשוטה אינה גבוה עשרה אף על פי שרחבה ארבעה אינה אלא כרמלית ומוציא מכרמלית לכרמלית (בית יוסף נקט אורחות חיים):

ד. **מים שאין עמוקים י' טפחים אין להם דין מים להתיר לשפוך בהם במחיצה תלויה.** הגה: וכל שכן אם יבשו המים אף על פי שהיו שם עמוקים עשרה (מרדכי):

ה. **היו שתי גזוזטראות זו למעלה מזו משוכה זו מכנגד זו מעט ואינה רחוקה מכנגדה ארבעה טפחים בין אם עומדות תוך עשרה זו לזו בין יש ביניהם יותר מגובה עשר אמות עשו לעליונה מחיצה בשותפות משל שניהם ולא עשו לתחתונה כלל שתיהן אסורות בה עד שיערבו וכל שכן אם עשו שתיהן לתחתונה ששתיהן אסורות עד שיערבו אבל כל אחת מהן שעשתה לבדה בשלה אין האחרת אוסרת עליה אפילו לא עשתה האחרת בשלה וכן אם עשו בשתיהן בשותפות משל שניהם אין אחת אוסרת על חברתה:**

**סימן שנו — דין אמת המים העוברת
בחצר, ובו ב' סעיפים**

א. **אמת המים העוברת בחצר עמוקה עשרה ורחבה ארבעה אין ממלאין ממנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוה עשרה בכניסתה וביציאתה ויהיה**

שלתן ערוך אורח חיים תרנא

טפח ממנה משוקע במים ואם היתה המחיצה כולה יורדת בתוך המים צריך שיהיה טפח ממנה יוצא למעלה מן המים ואם התחילה לעשות המחיצה אצל השפה מכל צד ולא חיבר אותם באמצע כדי שיהיו המים נכנסים ויוצאים דרך שם אם אין ביניהם ג' טפחים שרי דאמרינן לבוד יש ביניהם ג' טפחים אסור. הגה: ואם הנקבים שהאמה נכנס ויוצא בהם אינם רחבים ג' אפילו מחיצה אינו צריך (כ"ט יוסף ב"ר אב"ד):

ב. חצר שנפרצה ולשון ים עובר על הפרצה אם אינו במלואו ואין בפרצה יותר מ' מותר למלאות ממנו ולהכניס לבית נפרצה במילואה או שיש בפרצה יותר מ' אם נשאר במקום שנפרץ גידודין גבוהים י' והמים מכסים אותו מותר למלאות ממנו בחצר אבל אסור להכניס לבית אלא אם כן עשו מחיצה גבוה עשרה על המים לא נשאר גידודים אסור אפילו למלאות בחצר:

סימן שנו – דיני חצר פחות מד' אמות וביב, ובו ג' סעיפים

א. חצר שפחותה מד' אמות על ד' אמות שהיא סמוכה לרשות הרבים אין שופכין לתוכה מים בשבת בימות החמה שכיון שאין בה ד' אמות אין סאתים מים שאדם עשוי להשתמש בכל יום ראוי

ליבלע בה והוי כאילו שופך לרשות הרבים לכך צריך לעשות גומא שתהא חללה מחזקת סאתים. הגה: וכל גומא חצי אמה על חצי אמה ברום שלשה חומשי אמה מחזקת סאתים (רמב"ם), בין אם יעשנה בפנים בחצר או בחוץ אלא שאם יעשנו בחוץ צריך לכסותה בנסרים כדי שתהא מקום פטור ויפלו המים מידו למקום פטור וכיון שיעשה גומא יכול לשפוך בה כל מה שירצה ואם אינה מחזקת סאתים לא ישפוך בה כלל ואם יש בחצר ארבע על ארבע אפילו הוא אריך וקטין או בימות הגשמים בחצר כל שהוא מותר לשפוך בה כל מה שירצה וחצר ואכסדרה (פירוש בית שיש לו ג' דפנות ודופן ד' שמעמידין בו דלת אינה מגופפת כל עיקר אלא ברחבו של בית כלו ופעמים שעושים לה אמה אחת פצום מכאן ואמה אחת פצים מכאן כך פירש הערוך, ופצים הוא מעט כותל ישר ושוה) שאין באחד מהם לבד ד' אמות מצטרפין לד' אמות להתיר לשפוך בהם. הגה: והוא הדין ב' דיוטאות שלפני ב' עליות ועליהם מעזיבה שראוים המים לכלוע בהם אם הם סמוכות זו לזו מצטרפות (בית יוסף בשם הר"ר יונתן). במה דברים אמורים בחצא הסמוכה לרשות הרבים אבל אם היא סמוכה לכרמלית אפילו היא קטנה הרבה אינה צריכה גומא אפילו בימות החמה (ועיין לקמן סימן שע"ז):

שלחן ערוך

אורח חיים תרנג

ב. ביב שמכוסה ד' אמות במשך ברשות הרבים ויש בו ארבע על ארבע מותר לשפוך אפילו על פי הביב אפילו בימות החמה אף על פי שהמים יוצאים מיד מידו לחוץ ובלבד שלא יהא סילון של עץ שאין המים ראויים לבלוע אבל אם עשוי כעין רצפה של אבנים מבליעים ושרי ולהרמב"ם אפילו היה אורך הביב או הצנור מאה אמה לא ישפוך על פיו בימות החמה אלא שופך חוץ לביב והם יורדים לביב:

ג. במה דברים אמורים כשהמים יוצאים לרשות הרבים אבל אם היו יוצאים לכרמלית מותר לשפוך על פי הביב אפילו בימות החמה. הגה: ויש אומרים דאין חילוק בין כרמלית לרשות הרבים (בית יוסף בשם תוספות והרא"ש בפרק כ"ד משתתפין). ודוקא כרמלית שהיא תוך העיר דמחלף ברשות הרבים עצמה אפילו בזמן הזה דלית לן רשות הרבים אבל כדמלית שהוא מחוץ לעיר או חצר שאינה מעורבת שרי (מרדכי פרק הזרקת וסמ"ג ודברי עלמו) (תשובת מהר"ם סימן ז'). ועיר המוקפת חומה ולא עירבו בה כחצר שאינה מעורבת דמי (מרדכי סוף פרק הדר ותרומת הדשן סימן ע"ג וע"ד). ואם הצנור למעלה מעשרה שעוברים המים דרך מקום פטור לכרמלית יש להקל (מהרי"ל). וכן עיקר:

סימן שנה – דין איזה מקומות נקראים מוקפים לדירה, ובו י"ד סעיפים

א. כל היקף שלא הוקף לדירה כגון גנות ופרדסים ובורגנין שאינם עשויים אלא לשמור בתוכן אסרו חכמים לטלטל בתוכה יותר מד' אמות אם הוא יותר מסאתים אבל אם היא סאתים שהוא שיעור ע' אמה וד' טפחים על ע' אמה וד' טפחים מותר לטלטל בכולו בין שהוא מרובע בין שהוא עגול או אריך וקטין ובלבד שלא יהא אורכו יותר משנים ברחבו אמה אחת ואם הוקף לדירה אפילו יש בה כמה מילין מותר לטלטל בכולו. הגה: ועיין לקמן סימן ת"א דין סתם עיירות אי מוקפות לדירה ויש אומרים דסתם קרפיות שלנו מקרי מוקפות לדירה דרגילים לפתוח פתח תחילה ואחר כך להקיף (מרדכי פרק עושין פסין). ויש אומרים עוד דכל קרפף שהוא סמוך לביתו מקרי הוקף לדירה כי דעתיה עלויה (הגהות אשירי פרק ב' דעירובין). ויש חולקין בזה (בית יוסף נסס תוספות):

ב. ומה נקרא מוקף לדירה זה שבנה בו בית דירה או שפתח לו פתח מביתו ואחר כך הקיפו. ואם היה מוקף שלא לשם דירה אינו צריך לפרוץ כולו אלא יפרוץ בו פרצה ביותר מעשרה ונמצא בית פתוח בו בלא היקף ויחזור ויגדור הפרצה כולה או אמה

שלחן ערוך אורח חיים תרנה

היתירה על עשר אמות והעשר אמות פתח הן והרי הוא פתוח ולבסוף הוקף. ואם פרץ אמה וגדרה וחזר ופרץ אמה אצל מה שגדר וחזר ועשה כן עד שהשלימו לעשרה מותר. הגה: ואם קשה עליו לפרוץ הכותל יש אומרים דיכול להניח עפר אצל הכותל משני צדדיה עד שיתמעט הכותל מגובה עשר ורוחב העפר רחב מעשר אמות באורך הכותל וארבע רוחב ואם אין בגובה העפר עשר אם כן הוי כאילו פרץ שם הכותל שלא נשאר שם גבוה עשר למעלה מן העפר דהוי כקרקעות הקרפף ואף אם חוזר ולוקח משם אחר כך העפר הואיל ובטלו שם שבת אחת ויש חולקים דעפר לא הוי בטול אלא אם כן אין עתיד לפנותו לעולם (תרומת הדשן סימן ס"א, הרא"ש פרק קמא דסוכה):

ג. תל גבוה עשרה דינו כקרפף:

ד. קרפף יותר מסאתים שנטע בו אילנות למעט אוירו לא הוי מיעוט (אפילו יש בהן גבוה עשרה ורחב ארבעה) (המגיד פרק י"ו). והוא הדין לחופר בו בור:

ה. בנה בו עמוד ונתמעט בכך אם הוא רחב ג' טפחים הוי מיעוט:

ו. בנה מחיצה באורך עשר לפני מחיצה הראשונה לבטלה שתהיה כמו שאינה ויהיה מוקף לדירה על ידי השניה אם הרחיקה מהראשונה שלשה טפחים מותר:

תרנו שלחן ערוך אורח חיים

ז. טח טיט על מחיצות הראשונות למעט אוירו ונתמעט אם הטיט עבה שאם תנטל מחיצה הראשונה ראויה לעמוד בפני עצמה הוי מיעוט ואם לאו לא הוי מיעוט:

ח. בנה מחיצות על הראשונה להקיפו על ידם לדירה אינו מועיל ואם נבלעו התחתונות ונשארו העליונות מאליהם נותר על ידם אבל תל יותר מסאתים ועשה מחיצות אפילו על שפתו לדירה מועיל שהרי דר באויר מחיצות שעשה עתה:

ט. קרפף יותר מסאתים שהוקף לדירה ונטע רובו אילנות אפילו אינם נטועים שורות שורות אינם מבטלים הדירה אבל אם נזרע רובו הזרעים מבטלים הדירה אפילו אין בהם אלא סאתים נזרע מיעוטו אם אין בו אלא סאתים מותר יותר מסאתים אסור:

י. מי שיש לו גינה בחצירו אם הוא רוב החצר אפילו אין בה אלא בית סאתים לא יטלטל ממנו ומן החצר לבית ואם הוא יותר מסאתים לא יטלטל בה ובחצר אלא בד' אמות ואם היא מיעוט החצר מה שיש בה יותר מסאתים אוסר כל החצר ואם יש בה סאתים או פחות אסור להוציא ממנה לבית:

שלתן ערוך אורח חיים תרנו

יא. קרפף יותר מבית סאתים שהוקף לדירה ונכנסו בו מים אם ראויים לשתייה אין מבטלין הדירה אפילו אם המקום שנתפשטו שם יותר מסאתים ואפילו הם עמוקים הרבה ואם אינם ראויים לשתייה דינם כזרעים והוא שיהא בעמקם עשרה טפחים:

יב. קרפף בית שלשה סאין וקירה ממנה בית סאה מותר אפילו אם הקירו משופע:

יג. קרפף בית סאתים מצומצם וחצר שנפרצו במילואה זה לזה הקרפף אסור מפני שמקום המחיצה מייתרו ונעשה יותר על סאתים:

יד. קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה ופתח בו פתח ועשה מחיצה לפניו יותר מעשרה מעשרה והותר על ידי מחיצה זו שעל ידיה בטלה מחיצה ראשונה שלא היתה לשם דירה ואחר כך נפלה מחיצה אחרונה חוזר לאיסורו:

סימן שנט – דין רחבה שאחורי הבתים, ובו סעיף אחד

א. רחבה שאחורי הבתים יתירה על בית סאתים ולא הוקפה לדירה אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות ואם פתח לה פתח מביתו ואחר כך הקיפה אפילו אם יש גורן בינה לבית הוי היקף לדירה. הגה: ומה שאין אנו נזהרין לטלטל בחצירות שאחורי הבתים משום

דבזמן הזה סתמן מוקפין לדירה כמו שנתבאר לעיל גבי קרפף

(דברי עלמו) :

סימן שם – דין היקף מחיצות לשבת, ובו ג' סעיפים

א. יחיד ששבת בבקעה והקיף מחיצות גרועות כגון שתי בלא ערב או ערב בלא שתי עד סאתים מותר לטלטל בכולו מסאתים ואילך אין מטלטלין בו אלא בארבע וכן הדין אם הם שנים ואם הם שלשה ישראלים חשובים כשיירא ומותר לטלטל בכולו אפילו הוא גדול הרבה ובלבד שלא יקיפו יותר מכדי צרכם שלא ישאר בית סאתים פנוי שאין צריכים לו לתשמיש אבל אם נשאר בית סאתים פנוי אין מטלטלין בכל המוקף אלא בד' אמות במה דברים אמורים כשהקיפו יותר על שש סאין אבל אם לא הקיפו יותר על שש סאין אף על פי שיש סאתים פנוי כיון שהן שלשה מותר. הגה: עכו"ם אינו מצטרף לשיירא ויש אומרים דהוא הדין קטן אינו מצטרף

(רמב"ם פרק י"א) :

ב. היו שלשה והקיפו כל צרכם ומת אחד בשבת מותרים בכל השבת כיון שנכנס השבת בהיתר היו שנים והקיפו יותר מסאתים ונתוספו עליהם בשבת אסורים כיון שנכנס שבת באיסור :

שלחן ערוך

אורח חיים תרנט

ג. היו שלשה והקיפו כל אחד לעצמו זה בצד זה ועירבו יחד אם החיצונים רחבים והאמצעי קצר שנמצא האמצעי פרוץ במילואו לחיצונים והחיצונים שיש להם גפופים עודפים עליו מכל צד נותנים להם כל צרכם באמצעו אפילו אם הוא גדול הרבה שאנו רואים כאלו כולם דרים בתוכו והרי יש שלשה ביחד ואף בחיצונים נותנים להם כל צרכם דכיון שנעשו שיירא באמצע הוי ליה אינך כחצר לאמצעי ויש אומרים שהחיצונים אינם מותרים אלא עד סאתים ואם אחד מהם יותר מסאתים גם האמצעי אסור שהרי הוא פרוץ במילואו ואם החיצונים פרוצים במילואם לאמצעי והאמצעי מגופף ויחיד בכל אחד אין נותנין לכל אחד אלא בית סאתים ואם אחד מהחיצונים יותר מבית סאתים הוא לבדו אסור ואם האמצעי יותר מבית סאתים גם החיצונים אסורים שהרי הם פרוצים למקום האסור להם אבל אם אחד בכל אחד מהחיצונים ושנים באמצעי או שנים בכל אחד מהחיצונים ואחד באמצעי נותנין לשנים החיצונים כל צרכם דחשיבי כל מה שבאמצעי כאלו הוא בחיצונים במה דברים אמורים כשאינם פתוחים זה לזה ביותר מעשרה דאם כן הוי ליה פירצה וגם המגופפין אסורין וכל זה בשכותלי

קטנה נכנסין לגדולה וכשכותלי קטנה מופלגים שלשה טפחים מכותלי אורך הגדולה דאז אוסרת הגדולה על הקטנה (ועיין לעיל סימן שע"ד סעיף ג') דאם לא כן הוי ליה נראה מבחוץ ושוה מבפנים ונדון משום לחי וכולם חשובין מגופפין וכאילו אין אחד מהם נפרץ לחבירו ואין נותנין להם באחד מהם אלא מבית סאתים:

סימן שסא – דין גג הסמוך לרשות הרבים, ובו ב' סעיפים

- א. גג הסמוך לרשות הרבים בתוך י' טפחים ולמעלה מעשרה לחצר הואיל ורבים משתמשין בו הר זה כרשות הרבים ואסור לבעל הגג להשתמש בו מחצירו עד שיעשה לו סולם קבוע מחצירו איזהו סולם קבוע כל שקבעו שם בין לחול בין לשבת:
- ב. חצר שנפרצה במילואה או ביותר מ' לרשות הרבים מקום מחיצה נידון כצידי רשות הרבים שהוא כרמלית [כמו] שהוא החצר ואם נפרץ בקרן זווית אפילו בפחות מ' אסור וכן בית שנפרץ בקרן זווית אפילו בפחות מ' ונפרץ גם הקירווי עד שנשאר באלכסון אסור אבל פירצה שאינה בקרן זווית אמרינן בה פי תקרה יורד וסותם אפילו ביותר מ' והוא שלא יהא פי תקרה משופע דליכא פה.

שלחן ערוך

אורח חיים תרסא

הגה: ויש אומרים דבעינן גם כן ברוחב הקירוי ארבעה טפחים (תוספות והרא"ש פרק כ"ד משתתפים וסמ"ג וטור) ואמרינן פי תקרה יורד וסותם אפילו בב' מחיצות אם יש כאן ב' מחיצות שלימות דבוקות זו בזו אבל זו כנגד זו לא (טור):

סימן שסב – איזה מחיצה קרויה מחיצה לטלטל, ובו י"ב סעיפים

א. כל מחיצה שלא נעשית לדוד בתוכה אלא לצניעות או לשמור מה שיתנו בתוכה או לישב בה כדי לשמור השדות היא מחיצה לטלטל מה שבתוכה אבל אינה מחיצה לעשות מה שבתוכה מוקף לדירה אם הוא יותר מבית סאתים הילכך אילן שענפיו יורדין למטה אם אינם גבוהים שלשה מן הארץ ועיקרן במקום שמחוברים לאילן הוא גבוה עשרה חשיב מחיצה ומותר לטלטל בכולו והוא שימלא האויר שבין הענפים בעצים או בקש ויקשור הענפים שלא ינידם הרוח שכל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה ודוקא עד בית סאתים אבל יותר מבית סאתים לא אפילו נטעו לכך כיון שאינו עשוי לדור בתוכו אלא להסתופף בצלו לשמור השדות:

תרסב שלחן ערוך אורח חיים

ב. תל שגבוה חמשה והשלימו לעשרה שעשה עליו מחיצה גבוה חמשה חשיבה מחיצה לטלטל ולכל דבר:

ג. מחיצה העומדת מאליה דהיינו שלא נעשית לשם מחיצה כשירה מחיצה שנעשית בשבת כשרה והני מילי שנעשית בשבת בשוגג אבל במזיד הוא מחיצה להחמיר לחייב הזורק מרשות הרבים לתוכה אבל לא להתיר לטלטל בתוכה והני מילי שלא היה שם מחיצה תחלה אבל היתה שם והסירה וחזרה ונעשית אפילו במזיד חזרה להתירה הראשון כגון שנים או שלשה שהקיפו במחצלאות סביבותיהם ברשות הרבים והבדילו גם ביניהם במחצלאות ועירבו יחד מותרים לטלטל מזה לזה נגללו המחצלאות נאסרו חזרו ונתפרשו אפילו במזיד חזרו להתירן הראשון:

ד. ספינה מותר לטלטל בכולה אפילו היא יותר מבית סאתים דחשיבה מוקפת לדירה (ועיין לקמן סימן שס"ו וסוף סימן שפ"ב) כפאה לדור תחתיה הוי רשות היחיד אף עליה כפאה לזופתה אין מטלטלין בה אלא בד' אמות אם היא יותר מסאתים:

ה. בכל עושים מחיצה בכלים ובאוכפות בין של ערב לבד כגון של חבלים או של שתי לבד כגון קנים נעוצים בארץ ומותרים עד סאתים אפילו ליחיד

שלחן ערוך אורח חיים תרסג

בישוב ובלבד שלא יהא בין חבל לחבירו ובין קנה לחבירו ג' טפחים ואפילו בבעלי חיים ובלבד שיהו כפותים ואפילו באנשים שעומדים זה אצל זה בפחות מג' ואפילו כשהם מהלכים חשובים מחיצה וביניהם רשות היחיד והוא שלא ידעו שהועמדו לשם מחיצה ואפילו אחד מהם יודע אסור ואפילו אם לא הודיעם שעושה מחיצות עתה אם קרוב הדבר שידעו כגון שעשה מהם מחיצה פעם אחת לא יעשה מהם מחיצה עוד :

ו. אם באו מתחילה שלא לדעת אף על פי שאחר כך הרגישו אין לחוש :

ז. יש מי שאומר שלא יעמיד אותם אדם שהוא רוצה להשתמש במחיצה זו אלא יעמיד אותם אחר שלא לדעתו. הגה: ואין לעשות מחיצה של בני אדם רק בשעת הצורך ובשעת הדחק ואם שכח דבר אחד ברשות הרבים יותר עדיף להוליך שם תינוקות שיביאו הדבר בלא מחיצה מלעשות מחיצה של בני אדם ושיביאנו גדול (בית יוסף ב"ק פ"ג ס"ז) הלקט וסמ"ג וס"ה :

ח. פרוץ מרובה על העומד אסור אלא אם כן כל פרצה מהם פחותה משלשה טפחים :

תרסד שלחן ערוך אורח חיים

ט. פרוץ כעומד מותר בין בשתי בין בערב ובלבד שלא יהא במקום אחד פרוץ יותר מעשר אבל עד עשר אמות מותר מפני שהיא כפתח:

י. אם עשה צורת פתח אפילו לפירצה יתירה מעשר מותר ואפילו לא נעץ אלא ארבע קונדיסין בארבע רוחות ועשה צורת פתח על גביהן מותר והני מילי בחצר ומבוי שיש בהם דיורין אבל בבקעה לא מהני בשביל הרוחות על ידי צורת פתח ולהרמב"ם אין צורת הפתח מועיל לפרצה יותר מעשר אלא אם כן עומד מרובה על הפרוץ (אז מהני אפילו בבקעה בכל הרוחות) (בית יוסף בשם סמ"ג וסמ"ק):

יא. מהו צורת פתח קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן אפילו אינו נוגע בהן אלא שיש ביניהם כמה אמות ובלבד שיהא גובה הקנים שמכאן ומכאן י' טפחים ויהיו מכוונים כנגד קנה העליון ואם חיבר הקנה העליון לשני הקנים או לאחד מהן מן הצד לא מהני וצריך שיהיו הקנים שבצדדים חזקים לקבל דלת כל שהוא אפילו של קש או של קנים אבל קנה שעל גביהן סגי בכל שהוא ואפילו גמי מהני:

יב. כיפה (פירוש שער העשוי ככיפה, כ"י) אם יש ברגליה דהיינו קודם שהתחיל להתעגל י' טפחים מותרת משום צורת פתח:

סימן שסג – דיני מבוי ולחי, ובו ל"ז סעיפים

א. מקום שיש לו ג' מחיצות אסרו חכמים לטלטל בו עד שיעשה שום תיקון ברביעית:

ב. חצר שנפרץ במילואו עד עשר אמות נותר בפס רחב ד' טפחים שיעמידנו מצד אחד במקום הפרוץ ואם ירצה לתקנו בשני צידי הפרצה די בשני פסין של שני משהויין והוא הדין לנשתיר מהם כותל רביעי בנוי כשיעור ד' טפחים במקום אחד או אם נשתיר מהשני צדדים טפח מכאן וטפח מכאן וכל זה בגובה עשרה טפחים ואפילו אם אין בפרצה ד' טפחים כיון שהוא במילואו צריך תיקון עד שיהא בה פחות מג' ואם יש בפרצה יותר מעשר אמות אפילו אינה במילואו צריך לתקנה בצורת פתח:

ג. מבוי שיש לו ג' מחיצות ופרוץ בצד רביעי התירו בלחי (פירוש תרגום הקרש האחד לוחא חדא) שעביו ורחבו כל שהוא שיעמידנו בפתח המבוי ויהיה גבהו י' טפחים ומכל דבר שיעשנה כשר אפילו מבעלי חיים ובלבד שיקשרנו שם בחבלים לכותלי המבוי ביתדות שיוצאים מן הכתלים בענין שאינו יכול לרבוץ כדי שלא יתמעט גבהו מי' טפחים.

(ואפילו קשר שם אדם נמי הוי לחי (אור זרוע):

תרסו שלחן ערוך אורח חיים

ד. אם יש קצת כותל ברוח רביעית עולה משום לחי ובלבד שיהא בו רוחב טפח :

ה. לחי דאי נשיב ביה זיקא לא מצי קאי לא חשיב לחי :

ו. צריך שלא יהא הלחי רחוק מן הכותל ג' טפחים :

ז. לחי אפילו שברים ושברי שברים כשרים בו. הגה: ולכן עושין לחי מסיד טחוי בכותל ובלבד שיזהר שלא יתמחה יותר משלש לארץ (תרומת הדשן סימן ט"ו) :

ח. לחי שעשאו מעצי אשירה כשר :

ט. בין שנראית בליטת הלחי לעומדים בתוך המבוי ואינה נראית לעומדים בחוץ בין שנראית לעומדים בחוץ נגד חלל המבוי (תוספות והרא"ש פרק קמא דעירובין) ואינה נראית לעומדים בפנים כשר :

י. הרחיקו מהכותל שלש או שהגביהו מהארץ שלש פסול ואם הגביהו פחות משלש אף על פי שאין בו אלא שבע ומשהו כשר :

יא. אפילו לא עשאו לשם לחי אלא שנזדמן לו שם מאליו כשר ובלבד שיסמכו עליו מערב שבת אבל לא סמכו עליו מערב שבת כגון שהיה שם לחי אחד ונפל בשבת ובאים עכשיו לסמוך על זה לא. (אבל לא היה שם לחי אחר מערב שבת כאלו סמכו עליו

דמי) (בית יוסף בשם רש"י והגהות אשירי והמגיד פרק י"ז) :

שלחן ערוך אורח חיים תרסז

יב. לחי העומד מאליו אפילו סמכו עליו מערב שבת אם המבוי רחב יותר משמונה אמות אם הלחי בולט לתוכו ד' אמות אינו נידון משום לחי וצריך לחי אחר להתירו ויעמידנו ברוח שכנגדו ואם ירצה להעמידו אצלו יעשנו מעט עב או דק יותר מהבליטה כדי שיהא ניכר שהוא לשם לחי. הגה: ואם העמידו לשם לחי דאית ליה קלא שתקנו לחי למבוי זה אפילו רחב ארבע אמות הוי לחי:

יג. לחי המושך עם דפנו של מבוי שהעמיד חודו כנגד עובי הכותל דשוה מבפנים ונראה מבחוץ שאין חודו של לחי מכסה כל עובי הדופן פחות מד' אמות נידון משום לחי ומשתמש עם חודו הפנימי ד' אמות נידון משום מבוי ואסור להשתמש בכל המבוי שהרי אין כאן לחי:

יד. עוד יש הכשר אחר למבוי הפרוץ ברוח רביעית בקורה שיניחנה על ראש המבוי וצריך שיניחנה על כותלי המבוי אבל אם נעץ שתי יתדות אצל המבוי בחוץ אפילו בסמוך לו והניחם עליהם פסול:

טו. וצריך שיניחנה כדי להתיר המבוי אבל אם לא נעשית לשם כך אפילו סמכו עליה מערב שבת פסולה:

תרסח שלחן ערוך אורח חיים

טז. קורה זו שאמרנו צריכה שיעור ולפיכך אם עשאה מעצי אשרה פסולה דכיון דלשריפה קיימא כתותי מכתת שיעורה:

יז. שיעור הקורה רחבה טפח ועביה כל שהוא רק שתהא חזקה כדי לקבל אריח שהוא חצי לבנה של ג' טפחים ואם היא רחבה ד' טפחים אינה צריכה להיות חזקה לקבל אריח:

יח. מעמידים דהיינו אם היא נסמכת על יתדות היוצאות מן הכותל שאין ברחבן טפח ולא בארכן שלש יש אומרים שצריך שיהיו חזקים לקבלם ולקבל חצי לבנה ויש אומרים שאין צריך שיהיו חזקים אלא כדי לקבלה בלבד:

יט. אם היתה הקורה עגולה צריך שיהיה בהקיפה ג' טפחים שאז יש ברחבה טפח:

כ. היתה עקומה ועקמימותה נוטה חוץ למבוי או למעלה מעשרים או למטה מעשרה רואים כל שאלו ינטל העקמימות ואין בין זה לזה שלשה כשרה ואם לאו פסולה:

כא. היתה יוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל זה כגון שסמכה על עמודים וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל זה ופגעו זו

שלחן ערוך

אורח חיים תרסט

בזו באמצע המבוי אם אין ביניהם שלשה כשרה
יש ביניהם שלשה פסולה:

כב. הניח שתי קורות זו בצד זו ולא בזו לקבל אריה
ולא בזו לקבל אריה אם יש בשתיהן כדי לקבל
אריה לרחבו דהיינו טפח ואין בין זו לזו שלשה
טפחים אינו צריך להביא קורה אחרת ואם לאו
צריך להביא קורה אחרת ויש אומרים שצריך
שיהו קרובות זו לזו בתוך טפח:

כג. היתה אחת למעלה ואחת למטה רואים את
העליונה כאלו היא למטה ואת התחתונה כאלו
היא למעלה ובלבד שלא תהא העליונה למעלה
מעשרים ולא תחתונה למטה מעשרה ולא יהיה
ביניהם ג' טפחים לא בגובה ולא במשך כשרואין
אותם שירדה זו ועלתה זו בכוונה עד שיעשו זו
בצד זו ויש פוסלים:

כד. פירס על הקורה מחצלת ואינה נוגעת עד הקרקע
אם גבוה מהארץ ג' טפחים פסולה שהרי כיסה
הקורה ואינה נראית ובטלה מהיות קורה ומחיצה
גם כן אינה כיון שגבוה מהארץ שלשה אבל אם
הניח קורה רחבה ונמשכת קצת למטה מי' כשרה:

כה. נעץ שתי יתדות עקומות על שני כתלי דמבוי
ועקמימותיה נוטה לתוך המבוי ונתן הקורה עליהם

ואין ביתידות טפה שהוא שיעור קורה להיות נחשבים כקורה אם אינם גבוהים מכתלי המבוי שלשה ואין בנטייתם שלשה כשרה שאנו רואים כאלו הם על כתלי המבוי ואם יש בגבהן או בנטייתן שלשה פסולה:

כו. הא דמבוי ניתר בלחי או קורה דוקא כשאנו נמוך פחות מ' טפחים מרווחים ולא יהא רחבו יותר מעשר אמות מצומצמות ושיהא ארכו ד' אמות מרווחות או יותר אבל אם חסר אחת מכל אלו אין לו תקנה אלא בצורת פתח ואם היה בגובה חללו יותר מעשרים אמה מצומצמות אינו ניתר בקורה אבל ניתר הוא בלחי ואם רוצה להכשירו בקורה צריך שיעשה בה ציור וכיור (פירוש ציור אחד בכותל מן הסיד או על שמי קורה) שעל ידי כך מסתכלים בה ואם היה גבוה יותר מעשרים ובנה בנין תחת הקורה למעטו מעשרים די בבנין רחב טפה ברוחב הקורה אבל אם אינו גבוה עשרה וחוקק בו להשלימו לי' צריך לחוק ד' אמות לתוך המבוי על פני כל רחבו אין מבוי ניתר בלחי או קורה עד שיהיו פתוחים לתוכו שני חצרות ולכל חצר שני בתים (ואפילו כל החצרות פתוחות זו לזו) (רא"ש ומרדכי וטמור) ויש חולקים בזה (בית יוסף בשם הרי"ף והרמב"ם) **ושלא יהא בכל פתח מאלו פחות מד' טפחים ושיהיו דיורים**

שלחן ערוך

אורח חיים תרעא

אוכלים בכל בית שמקום הפת גורם ואפילו היה הבית האחד לאב והשני לבן אף על פי שהבן מקבל פרס משלחן אביו ואוכל בביתו הרי הם נידונים כשנים ואפילו צדו אחד עכו"ם ואחד ישראל מהני עוד צריך שיהא ארכו יותר על רחבו ואם חסר אחד מאלו אינו נותר אלא בפס ארבע או שני פסין שני משהויין או צורת פתח. הגה: ויש אומרים דנוהגין האידינא לתקן כל המבואות בצורות הפתח דכל המבואות שלנו יש להם דין חצרות (תקומת הלשן סימן ע"ד) והמנהג הפשוט במדינות אלו לתקן על ידי חבל הקשור לרחבו של מבוי ודין חבל זה אינו קורה שהרי אין רחבו טפח ולא מהני אלא מטעם צורת הפתח דמהני למעלה אפילו בגמי כדלעיל סוף סימן שס"ב ועל כן יש ליזהר להעמיד תחת החבל שני קנים גבוהים "מכוונים תחת החבל ואז מהני אפילו במבוי מפולש בתורת צורת פתח או אפילו בחצר ובכל מקום שצורת הפתח מהני וכמו שנתבאר לעיל סוף סימן שס"ב (דברי ענאו):

כז. חצר שארכו יותר על רחבו דינו כמבוי ונותר בלחי

או קורה. הגה: אף על פי שאין חצירות ובתים פתוחין לתוכו הואיל ואינו קרוב לרשות הרבים אלא פתוח למבוי והמבוי פתוח לרשות הרבים (בית יוסף בשם תשובת מהרי"א בשם סמ"ק):

כח. מבוי שאין ברחבו ג' טפחים אינו צריך שום תיקון

שהוא כסתום ויש אומרים דכל שאין בו ד' טפחים

אין צריך שום תיקון:

תרעב שלחן ערוך אורח חיים

כט. מבוי שצדו אחד כלה לים וצדו אחד כלה לאשפה של רבים אין צריך כלום שאשפה של רבים אינה עשויה להתפנות ואין חוששין שמא יעלה הים שירטון (פירוש יובש כעין אי שנדחו המים ממנו שנעשה ראוי לזריעה). הגה: ויש חולקים וסוברים דחיישינן שמא יעלה שירטון ואין כאן מחיצה (הרא"ש ורמ"א וטור והמגיד):

ל. מבוי שצדו אחד ארוך ואחד קצר אפילו אין צד הארוך עודף על הקצר ד' אמות אינו מניח הקורה אלא כנגד הקצר אבל אם ירצה יעשה שם צורת פתח באלכסון ותוך המבוי יכול להניח הקורה באלכסון ומשתמש בקצר כנגד הקצר ובארוך כנגד הארוך:

לא. העמיד לחי באמצע המבוי אם יש חצר מתחלתו ולחוץ ועשו גם החיצונים לחי לראש המבוי אוסרים אלו על אלו עד שיערבו יחד ואם אין שם חצר או שיש חצר ולא עשו החיצונים לחי לראש המבוי שמן הלחי ולפנים מותרים ממנו ולחוץ אוסרים אבל אם עשו באמצע שני פסים או פס ארבעה אם אינו רחב יותר מעשרה או שעשו צורת פתח אם הוא רחב יותר מ' אפילו אם יש חצר מהתיקון ולחוץ ועשו גם החיצונים תיקון לראש המבוי כל אחד יכול לערב ויהיה מותר בחלקו:

שלחן ערוך

אורח חיים תרעג

ל"ב. זה שהכשרנו להעמיד לחי באמצע המבוי הוא הדין להעמיד קורה באמצע המבוי וכל זה ביש באותו חצי מבוי המוכשר תורת מבוי שלא יהא ארכו פחות מד' אמות ושיהא ארכו יתר על רחבו ושיהיו בתים וחצרות פתוחים לתוכו הא לאו הכי צריך פס משהו מכאן ופס משהו מכאן או פס ארבעה בצד אחד :

ל"ג. מבוי שהוא רחב כ' אמות עושה לה פס רחב ד' אמות ומעמידו באמצע וחשוב כל צד מצדי הפס כמבוי בפני עצמו כיון שאורך הפס ד' אמות ויתן קורה בראשו וצריך ליזהר שתהא הקורה מונחת על הפס או תוך ג' טפחים וצריך שיהא בכל מבוי משני אלו שהפס מפסיק ביניהם בתים וחצרות פתוחים לתוכו וכל תנאי (מבוי) ומה שמן הפס עד כותל האמצעי של מבוי יש לו דין מבוי עקום שהרי אלו שני המבואות מתעקמים ובאמצע פתוחים בשני ראשיהן לרשות הרבים. הגה: ויש אומרים דאין לו דין מבוי עקום אלא אם כן יש מן הפס עד כותל האמצעי יותר מעשר אמות (הכ"פ ודכינו ירוחם וטור):

ל"ד. עוד אפשר לעשות תיקון אחר למבוי שהוא רחב כ' אמות שירחיק ב' אמות מהכותל ויעשה פס רחב שלש אמות ויעשה כן גם בצד השני וישאר פתח רחב עשר אמות או ירחיק אמה ויעשה פס אמה

ומחצה וירחיק אמה ויעשה פס אמה ומחצה וכן יעשה בצד השני או ירחיק שתי אמות ושני טפחים ויעשה פס שתי אמות וד' טפחים וכן יעשה בצד השני וכן כל כיוצא בזה ובלבד שהפס יהא יתר על האויר שבינו לכותל דאם לא כן אתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה וצריך ליזהר דלא לשביק פתחא רבא ועייל בזוטא שאם עשה כן בטל תיקון המבוי אלא אם עשה צורת פתח לזוטא :

ל"ה. פס זה שאמרנו שעושה כן למעט רוחב המבוי אין צריך שיהא פס אחד שלם אלא בקנה קנה פחות מג' סגי דפחות מג' כשלם דמי :

ל"ו. מבוי ששוה מתוכו ומדרון (פירוש מקום משופע) לרשות הרבים או ששוה לרשות הרבים ומדרון לתוכו אם הולך ומתלקט מעט מעט עד שמגביה עשרה מתוך ארבע אמות הרי הוא כאלו זקוף כולו ואינו צריך שום תיקון (ובזה התל הואי כמחיצה) (בית יוסף) :

סימן שסד – דין מבוי המפולש ועשוי כנדל, ובו ה' סעיפים

א. מבוי המפולש בשני ראשיו לרשות הרבים או צד אחד לרשות הרבים וצדו השני לכרמלית, הגה : או שני ראשיו פתוחין לכרמלית (ריב"ז סימן ת"ס), צריך צורת הפתח מכאן ולחי או קורה מכאן אבל אם צדו

שלחן ערוך

אורח חיים תרעה

אחד פתוח לרשות הרבים וצדו השני לחצר
שאינה מעורבת אין צריך אלא לחי או קורה בשני
ראשיו. הגה: וכל זה יש לו תנאים המבוארים לעיל סימן
שס"ג סעיף כ"ז בדין מבוי אבל אם אינו רק בחצר צריך תיקון
חצר משני צדדיו:

ב. רשות הרבים עצמה אינה ניתרת אלא בדלתות
והוא שננעלות בלילה ויש אומרים אף על פי שאינן
ננעלות אבל צריך שיהיו ראויות לינעל שאם
משוקעות בעפר מפנה אותן ומתקנן שיהיו ראויות
לינעל ואחר שעשה לה תיקון דלתות חשיבא כולה
כחצר אחד ואין מבואותיה צריכים תיקון:

ג. מבוי עקום כמין דלי"ת דינו כאילו היה מפולש
בעקמימות וצריך צורת פתח בעקמימותו ובשני
ראשיו לכל אחד לחי או קורה או צורת פתח בכל
אחד משני ראשיו ולחי או קורה בעקמימות ואם
עשוי כמין חי"ת צריך צורת פתח בשני עקמימותיו
ולחי או קורה בשני ראשיו:

ד. מבואות הפתוחים אלו לאלו ואין העיקום של אחד
מהם נוטה לרשות הרבים כיון שפתיחת המבוי
החיצון לרשות הרבים הרי אותו מבוי שפתוח אליו
בעקמימותו חשיב כפתוח לרשות הרבים וכן מבוי
הפתוח לאותו מבוי וכן כולם:

תרעו שלחן ערוך אורח חיים

ה. מבוי העשוי כנדל דהיינו מבוי גדול שהרבה מבואות קטנים פתוחים לו וראשי השניים פתוחים לרשות הרבים אפילו אין פתחי הקטנים שמכאן ומכאן מכוונים זה כנגד זה עושה לכל אחד במקום פתיחתו למבוי גדול צורת פתח ובראשו השני הפתוח לרשות הרבים לחי או קורה ובמבוי הגדול אם הוא מפולש עושה צורת פתח מצד אחד ומצדו השני לחי או קורה ואם הוא סתום עושה לחי או קורה בראשו:

סימן שסה — דין מבוי שנפרץ, ובו ח' סעיפים

א. מבוי שנפרץ בו פירצה מצידו כלפי ראשו אם נשאר עומד בראשו פס רחב ארבעה טפחים מותר והוא שלא תהא הפרצה יתר על י' ואם לא נשאר פס ד' אסור אלא אם כן היתה הפרצה פחות מג' טפחים:

ב. נפרץ מצדו שלא כלפי ראשו שיעורו בעשרה אפילו לא נשתייר מן הכותל ביסוד כלום והוא דלא בקעי בה רבים (אבל אי בקעי בה רבים אפילו לא נפרץ רק ד' טפחים צריך לתקנו שם) (הרמ"ק והרא"ש וטור):

ג. מבוי שנפרץ במילואו לחצר ונפרץ החצר מצד השני לרשות הרבים אם לא עירבו בני חצר עם בני

שלחן ערוך

אורח חיים תרעז

המבוי חצר מותר ואפילו נפרץ נגד פרצת המבוי ואפילו בקעי בה רבים ובלבד שלא יהא יותר מעשר ומבוי אסור אפילו אינו כנגד פרצת החצר דכיון שלא עירבו עם המבוי אוסרת עליו וכגון שנכנסו כתלי המבוי בחצר בענין שאין הגיפופין שנשארו בחצר נראין למי שעומד במבוי אבל אם נראים עולים לו משום לחי ומותר ואם עירבו בני החצר עם בני המבוי והפרצה שבמבוי לחצר אינה מצד החצר ופרצת החצר מצד השני אינן מכוונות כנגד פרצת המבוי והחצר של רבים גם המבוי מותר אבל אם לא עירבו או אפילו עירבו ופרצת החצר למבוי מצדו או אפילו באמצע החצר ופרצת החצר מצד השני כנגדה או אפילו אינה כנגדה והחצר הוא של יחיד אסור ואם נפרץ לרחבה פחותה מסאתים או יותר על סאתים והוקף לדירה דינו כאלו נפרץ לחצר אבל אם יתירה על סאתים ולא הוקפה לדירה הוי כאלו נפרץ לכרמלית וצריך תיקון:

ד. מותר להשתמש תחת הקורה כנגד הלחי והני מילי בפתוח לרשות הרבים אבל בפתוח לכרמלית אסור בין תחת הקורה ובין כנגד הלחי מפני שמצטרף לכרמלית שאצלו שמצא מין את מינו וניעור:

תרעה שלחן ערוך אורח חיים

ה. אף על פי שמותר להשתמש תחת הקורה לא ישב אדם בראש המבוי וחפץ בידו שמא יתגלגל החפץ מידו לרשות הרבים ויביאנו אליו כיון שאין היכר בינו לרשות הרבים אבל על פתח החצר מותר בין פתוח לרשות הרבים בין פתוח לכרמלית שיש בו הכירא :

ו. נשים היושבות על פתח המבוי וכדיהן בידן אין ממחין בידן דכיון דמידי דרבנן הוא מוטב שיהיו שוגגות ולא מזידות :

ז. מבוי שנפלו קורותיו או לחייו בשבת אף על פי שהותר למקצת שבת אסור משם ואילך בין פתוח לרשות הרבים בין פתוח לכרמלית ויש מי שאומר דהני מילי בעיר שאינה מוקפת חומה אבל בעיר מוקפת חומה מותר. הגה: ויש לסמוך על זה להתיר וכל זה שהיה ראוי לעמוד כל השבת אבל אם היה עומד לסתור מערב שבת אסור לאחר שנסתר ואם ספק אם נסתר מערב שבת או לא אזלינן לקולא (פרומת סדן סימן ע"ג) :

ח. מבוי שנשתתפו בו ונשברה הקורה אותו חצר שהעירוב מונח בו וחצרות הפתוחות לו מותרות אבל חצרות שאין פתוחות לאותו חצר אסורות :

סימן שסו – דין עירוב לחצר שהרבה בני אדם דרים בו, ובו ט"ז סעיפים

א. חצר שהרבה בתים פתוחים לתוכו אסרו חכמים לטלטל מבתיהם לחצר עד שיערבו דהיינו שגובים פת מכל בית ובית ונותנים אותו באחד מבתי החצרות שעל ידי כך אנו רואים כאילו כולם דרים באותו בית וכאלו כל החצר מיוחד לאותו בית:

ב. יושבי אוהלים או סוכות או מחנה שהקיפוהו מחיצה אין מטלטלין מאהל לאהל עד שיערבו כולם אבל שיירא שהקיפוה מחיצה אין צריכים לערב לפי שכולם מעורבים ואין אותם אהלים קבועים להם. הגה: בתים שבספינה צריכים עירוב אף על פי שיש לספינה מחיצות ואם אין לספינה מחיצות אסור לטלטל בספינה רק בארבע אמות (בית יוסף בשם שבויל לקט) (ועיין לקמן סוף סימן שפ"ב וסימן ת"ה סעיף ז):

ג. הבית שמניחים בו העירוב אין צריך ליתן פת ואין צריך שיהיה בעירוב שוה פרוטה ואין מניחין אותו בחצר אלא בבית שראוי לדירה לאפוקי בית שער אכסדרה ומרפסת וצריך שיהא בו ד' אמות על ד' אמות ואפילו הוא של קטן ואם רגילים ליתנו תמיד בבית ידוע אין להם לשנותו וליתנו בבית אחר מפני דרכי שלום ואפילו קטן יכול לגבות

העירוב ולקבצו. הגה: והמנהג בזמן הזה להניח אחרתזה להניח העירוב בבית הכנסת וכן נהגו הקדמונים ונראה לי הטעם דעירובין שלנו יש להם דין שיתוף ואין צריך להניח בבית דירה. ועיין לקמן סימן שפ"ו ושפ"ז:

ד. צריך ליתן כל העירוב בכלי אחד ואם חלקו ונתנו בשני כלים אינו עירוב אלא אם נתמלא האחד ואז מותר והוא שיהיו שני הכלים בבית אחד:

ה. צריך שלא יקפיד שום אחד מהם על עירובו אם יאכלנו חבירו ואם מקפיד אינו עירוב לכך צריך ליזהר שלא לערב בדבר שתיקן לצורך השבת:

ו. אין מערבין בפרוסה אפילו היא גדולה הרבה אבל בשלימה אפילו קטנה מאוד מערבין ובלבד שיהא בהם כל כך שיהא בהם כשיעור ומיהו אם ניטל ממנו כדי חלת נחתום שהוא אחד ממ"ח מערבין בה אפילו לא היתה טבולה לחלה ואם נפרסה וחיברה בקיסם שהכניס הקצה האחד בתוך הפת והקצה השני בתוך הפרוסה אם אינו ניכר שנפרסה מערבים בה. הגה: ויש שפירשו הא דאין מערבין רק בפת שלם היינו שכל העירוב ביחד יהיה פת שלם ולכן נהגו לקבוצ' מכל בית ובית מעט קמח ועושין חלה אחת שלימה ומערבין בה (המגיד והגסות הראב"ד פרק א' מהלכות עירובין) וכן המנהג פשוט בכל מדינות אלו וצריך ליזהר שיהא בחלה כשיעור המפורש לקמן סימן שס"ח סעיף ג' ואף על פי שנשתתיר מן

שלחן ערוך

אורח חיים תרפא

הקמח ולא נעשה מכולו חלה אפילו הכי הוי עירוב דלא גרע מאילו אחד מזכה לכולם ואדעתא דהכי נתנו קמחם מתחלה.
כן נראה לי:

ז. אם אחד מזכה לכולם יכול לערב בפרוסה:

ח. מערבין בפת אורז ועדשים אבל לא בפת דוחן:

ט. אם אחד מבני החצר רוצה ליתן פת בשביל כולם שפיר דמי ובלבד שיזכנו להם על ידי אחר וכשזוכה בו צריך להגביהו מן הקרקע טפח וצריך לזכות לכל בני החצר או המבוי ולכל מי שיתוסף מיום זה ואילך ויש אומרים שאף על פי שלא יזכה בפירוש למתוספים עליהם לב בית דין מתנה עליהם ואם נתוספו דיורין לאחר שנתמעט העירוב מן השיעור צריך להוסיף מחמתן:

י. כשמזכה להם על ידי אחר לא יזכה על ידי בנו ובתו הקטנים אפילו אם אינם סמוכים על שלחנו ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים אבל מזכה הוא על ידי בנו ובתו הגדולים אפילו סמוכים על שלחנו ועל ידי עבדו ושפחתו העברים אפילו הם קטנים ועל ידי אשתו אף על פי שהוא מעלה לה מזונות ואפילו אין לה בית בחצר ויש אומרים שאינו מזכה על ידי בנו ובתו הסמוכים על שלחנו אפילו הם גדולים ולא על ידי בתו אפילו אינה

תרפב שלחן ערוך אורח חיים

סמוכה על שלחנו כל זמן שלא בגרה ולא על ידי אשתו שמעלה לה מזונות או שאמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך ואפילו יש לה בית בחצר אבל מזכה על ידי בנו שאינו סמוך על שלחנו אפילו הוא קטן ועל ידי בתו שבגרה ואינה סמוכה על שלחנו ועל ידי אשתו שאינו מעלה לה מזונות אפילו אין לה בית בחצר ולכתחלה טוב לחוש לדברי שניהם היכא דאפשר. הגה: ובדיעבד סומכין על דברי המיקל בעירוב וכן גדול שיש לו אשה אף על פי שסמוך על שלחן אביו מזכה על ידו (הגהות אשכנזי והגהות סמ"ג וכל בו) אפילו לכתחלה ואינו צריך להודיע לאותם שזיכה להם קודם השבת אלא אם מודיעם בשבת מותר לטלטל (כל בו):

יא. בני חבורה שהיו מסובין לאכול וקדש עליהם היום הפת שעל השלחן סומכין עליה משום עירוב והוא שמסובין בבית שהוא מקום הראוי להניח שם עירוב אבל בחצר לא. (והוא הדין אם יש להם פת בשותפות באחד מן הבתים סומכין עליו משום עירוב):

יב. אפטרופוס של קטן יכול לערב בעדו:

יג. מצוה לחזור אחר עירובי חצרות:

יד. מברך על מצות עירוב:

טו. אימתי מברך בשעה שמקבץ אותו מבני החצר או בשעה שמזכה להם ואומר בהדין עירובא יהא שרי

שלחן ערוך אורח חיים תרפג

לן לאפוקי ולעיולי מן הבתים לחצר ומן החצר לבתים ומבית לבית לכל הבתים שבחצר ואם גבו העירוב ולא ברכו עליו אין הברכה מעכבת ומותרים לטלטל:

סימן שסז — אם אשה יכולה לערב, ובו סעיף אחד

א. אשתו של אדם מערבת לו שלא מדעתו אפילו אם מיחה בה שלא לערב ואפילו אין רגיל לערב עמהם והני מילי כשאוסר עליהם כגון שאין הבית פתוח אלא לאותו חצר אבל אם הוא פתוח לשתי חצרות באחת רגיל לצאת ולבוא תדיר שאוסר עליהם ובאחת אינו רגיל לצאת ולבוא ברגיל שאוסר מערבת שלא מדעתו אפילו אינו רגיל לערב ובשאינו רגיל לצאת ולבוא נמי אף על פי שאינו אוסר אם רגיל לערב עמהם מערבת שלא לדעתו אבל אם אינו אוסר וגם אינו רגיל לערב עמהם אינה מערבת שלא לדעתו וכל זמן שלא מיחה בה בפירוש אפילו אם אינו רגיל לערב עמהם ואינו אוסר מערבת שלא בידיעתו דמסתמא ניחא ליה אבל אינה יכולה לזכות משלו לאחרים שלא בידיעתו ואם אין הבעל והאשה בעיר יכולים בני הבית לערב שלא בידיעתו אם אין הבית פתוח

אלא לחצר אחת ואפילו אם היה פתוח לשתי חצרות אם הוא רגיל לערב לאחת מהם מערבין עליו אבל אם אינו רגיל לא אבל בני החצר אין יכולים ליקח פתו מביתו לערב שלא מדעת אחד מבני הבית אפילו רגיל עמהם ואוסר עליהם ויש אומרים דאין אשתו מערבת אלא שלא בידיעתו אבל אם אומר שאינו רוצה לערב עמהם לא ואם הוא רגיל לערב עמהם ועכשיו אינו רוצה, בני חצר נכנסים לתוך ביתו ונוטלים ממנו בעל כרחו ואם אינו רגיל אינם יכולים ליטול ממנו בעל כרחו אבל היו כופין אותו בבית דין לערב עמהם או בית דין יורדים לנכסיו. הגה: מי שאינו רגיל לערב ועירב עם בני חצר וחזר מעירובו צריך לחזור ולזכות אבל אם רגיל לערב הוי עירוב בעל כרחו (סלא"ף פרק סדר):

סימן שסח – אם אחר שעירבו נתקלקל העירוב, ובו ה' סעיפים

א. עירבו ואחר כך נתקלקל העירוב ובא אחד מבני החצר לחזור ולתקנו אם בא לערב ממין הראשון אפילו כלה אינו צריך להודיע ואפילו מערב עליהם משלהם ואם בא לערב ממין אחר אם כלה הראשון צריך להודיע להם אם מערב משלהם ואם משלו אינו צריך להודיעם כלל ואם לא כלה

שלתן ערוך אורח חיים תרפה

הראשון אלא נתמעט אף על פי שמערב משלהם
אינו צריך להודיעם:

ב. נתוספו דיורים בחצר אם הבית פתוח לשתי חצרות
צריך להודיעם מפני שאולי אינם רוצים לערב עם
אלו:

ג. כמה הוא שיעור העירוב בתחלתו בזמן שהם
שמונה עשרה או פחות שיעורו כגרוגרות לכל
אחד ואם הם יותר משמונה עשרה אפילו הם אלף
או יותר שיעורו מזון שתי סעודות שהם שמונה
עשרה גרוגרות שהם כששה ביצים ויש אומרים
שהם כשמונה ביצים:

ד. נתמעט מכשיעורו אחר שנכנס שבת ראשונה
ונשתייר בו אפילו כל שהוא כשר אף לשאר
שבתות:

ה. אם נתעפש פת העירוב ונפסל מלאכול הרי הוא
כמו שכלה לגמרי וצריך לערב מחדש. הגה: ולכן
נהגו לעשות העירוב חלת מצה שאינה ממחרת להתעפש (כל
בו בית יוסף סימן קנ"ז), ועוד דיכולים לשמרה בימי הפסח ויכולים
לשמור העירוב כל השנה (דעת ע"מ), וזה טוב יותר מלערב כל
שבת ושבת שלא ישכחו מלערב. מיהו אם רוצים לערב כל
ערב שבת ולאכול העירוב כל שבת הרשות בידם. ועיין לקמן
סימן שצ"ד:

סימן שס"ט – באיזה אופן מקנין העירוב, ובו סעיף אחד

א. הנותן מעות לנחתום ואמר לו אם יבואו בני חצר לקנות ממך ככר לעירוב זכה לי בעירוב שיהא לי חלק עמהם בשביל מעה זו אינו עירוב אפילו עירב החנוני [לכל האחרים] וזכה גם לזה עמהם אבל אם אמר לו ערב לי קנה עירוב ואפילו אם אמר זכה לי אם נתן לו כלי בתורת קנין שיקנה לו בו קנה עירוב וכן אם זיכה לו הנחתום על ידי אחר או שקנה במעה שנתן לו לחם מן השוק קנה עירוב ואם נתן מעה לבעל הבית ואמר לו זכה לי בעירוב קנה עירוב:

סימן שע – דיני שיתוף בעירוב, ובו ח' סעיפים

א. הדר בבית שער אכסדרה ומרפסת שבחצר אינו אוסר על בני החצר שאינם חשובים דירה אבל הדר בבית התבן בבית העצים בבית הבקר ובבית האוצרות אוסר:

ב. בעל הבית שיש לו הרבה בתים בחצר והשאלן או השכירן לאחרים ויש לו בכל אחד מהם דברים שאינם ניטלים בשבת מחמת כבדן או מחמת איסור

שלחן ערוך

אורח חיים תרפו

שהם דברים שאסור לטלטלם אפילו לצורך מקומו אין הדרים בהם אוסרים עליו לפי שנעשו כולם כאורחים אצלו לפיכך גם הם מותרים להוציא מבתיהם לחצר אף על פי שלא נתנו עירוב ואם אין הבתים שלו לא קנויות ולא שכורות אף על פי שיש לו בהם דברים שאסור לטלטלם אוסרים זה על זה.

הגה: ויש אומרים דכל זה כשאין דיורים בחצר אלא הם אבל כשיש דיורים אחרים ומוליכים עירובן אצלם צריכין כל אחד לערב (ה"ר יהונתן פרק כ"ד משתתפין) אחד ששכר בית מן העכו"ם והשכיר אחד מן הבירה לחבירו אם מתחלה לא שכרה אדעתא דהכי הוה כאלו כל הבירה שלו והשכיר אחד מן הבתים לחבירו אבל אם שכרה מתחלה אדעתא דהכי הוה ליה שני בתים ולא מהני אף על פי שיש לאחד מהם תפיסת

יד בבית חבירו (מהרי"ק סורק מ"ח):

ג. חמש חבורות ששבתו בטרקלין וחלקוהו במחיצות אם עוברים כולם זה על זה שאין פתח לחצר אלא החיצון וכולם עוברים דרך עליו אין צריכים ליתן בעירוב אלא שנים הפנימיים וכל האחרים חשובים כבית שער להם ואם היה לכל אחד פתח פתוח לחצר, הגה: או שאין עוברים זה על זה רק כל אחד יש לו פתח פתוח לבית שער שלפניהם והבית שער פתוח לחצר (בית יוסף), אם המחיצות מגיעות לתקרה בתוך ג' טפחים דהוי כל אחד חדר בפני עצמו אפילו הן של

יריעות אם בני החצר נותנים העירוב באחד משאר
 בתי החצר צריך כל אחת ואחת מחבורות
 שבטרקלין ליתן עירוב אבל אם נתנו העירוב בזה
 הטרקלין אין צריכין ליתן עירוב כלל שכולם דרים
 בבית זה ובית שמניחים בו העירוב אין צריך ליתן
 עירוב וכן אם אין דיורין אחרים בחצר אינם
 צריכים עירוב חלקוהו במחיצות שאין נוגעות
 לתקרה (אפילו) אם בני החצר נותנין עירובן באחד
 משאר בתי החצר די בעירוב אחד לכל החמש
 חבורות. הגה: אם מקצתן עשו מחיצות ומקצתן לא עשו
 אותן שעשו הם מחולקים ואותן שלא עשו הם כמשותפין
 (המגיד פרק ד'). ואם היו דיורין בעליות ממש אפילו נתנו
 בני החצר העירוב בטרקלין צריכה כל חבורה
 וחבורה לתת עירוב אבל מי שיש לו מלמד או
 סופר בביתו וכן תלמידים הלומדים בפני הרב
 ודרים בביתו כל אחד בחדרו אפילו יש לכל אחד
 פתח פתוח לחצר ואוכל וישן בחדרו אינם
 אוסרים:

ד. אנשי חצר שהיו כולם אוכלים על שלחן אחד אף
 על פי שכל אחד יש לו בית בפני עצמו אינם
 צריכים עירוב מפני שהם כאנשי בית אחד ואם
 הוצרכו לעשות עירוב עם אנשי חצר אחרת עירוב
 אחד [לכולן] ופת אחד בלבד מוליכין לאותו מקום

שלחן ערוך

אורח חיים תרפט

שמעריבין עמו ואם היה עירוב בא אצלם אינם צריכים לתת עירוב כדין בית שמניחים בו עירוב שכל אלו הבתים כבית אחד הם חשובים. הגה: וכן אם הרבה בעלי בתים אוכלים בחדר אחד כל אחד על שלחנו אף על פי שכל אחד ישן בחדר בפני עצמו עירוב אחד לכלם הואיל ואין מחיצה מפסקת בין מקום אכילתן הוי כחמשה ששבתו בטרקלין וכו' ואף על פי שפורסין לפעמים וילון לפניהם לצניעות לא מיקרי מחיצה הואיל ולא הוי שם בקביעות (רכינו ירוחם חלק ט"ו):

ה. מי שאוכל במקום אחד וישן במקום אחר מקום אכילתו הוא העיקר ושם הוא אוסר הילכך האחין שאוכלים בבית אביהם וישנים בבתיהם אינם אוסרים ואם נותן להם פרס ואוכלים בבתיהם אוסרים והני מילי כשנותנים בני שאר החצר עירובן במקום אחד אבל אם היו בני שאר החצר נותנים העירוב באחד מבתים אלו או שאין עמהם דיורים בחצר אינם צריכים לערב:

ו. מי שיש לו חמשה נשים וחמשה עבדים מקבלים ממנו פרס וכל אחד אוכל בביתו וכן תלמיד המקבל פרס מרבו ואוכל בביתו אינם אוסרים זה על זה אם אין עמהם דיורין בחצר או אם העירוב בא אצלם:

ז. עשרה בתים זה לפניו מזה וכולם עוברים זה לזה ויוצאים דרך החיצון לחצר שנים הפנימיים לבד צריכים ליתן בעירוב והשאר פטורים שחשובים כולם כבית שער :

ח. המתארח בחצר אפילו נתארח בבית בפני עצמו אם לא נתארח דרך קבע אלא לשלושים יום או פחות אינו אוסר על בני החצר והוא והם מותרים בין בביתו בין בביתם. הגה: ואפילו אם האורחים רבים ובעל הבית אחד ודוקא בדאיכא בעל הבית אחד קבוע דאז האורחים בטלים לגביה אבל אורחים ביחד אוסרים זה על זה מיד (תרומת הדשן סימן ע"ז מגמלא סוף דף ע'). ועיין לקמן סוף סימן שצ"א. (ועכ"ם המתארח עיין לעיל סימן שפ"ד) :

סימן שעא — כשאחד מבני חצר נפרד משם או מת, ובו ו' סעיפים

א. אחד מבני חצר שהניח ביתו והלך ושבת בחצר אחרת אפילו היתה סמוכה לחצרו אם הסיח מלבו ואין דעתו לחזור לביתו בשבת הרי זה אינו אוסר עליהם במה דברים אמורים בישראל אבל בעכו"ם אפילו הלך לשבות בעיר אחרת אוסר עליהם עד שישכרו ממנו מקומו אם הוא קרוב מהלך יום אחד שהרי אפשר שיבא בשבת אבל אם רחוק יותר אינו אוסר ויש אומרים שגם עכו"ם אם הלך

שלתן ערוך אורח חיים תרצא

לשבות בחצר אחרת אינו אוסר. וכן נראה עיקר (ואם
בא העכור"ם בשבת עיין לקמן סימן שפ"ג):

ב. ישראל בן חצר זו שהלך לשבות בחצר אחרת ואין
דעתו לחזור בשבת ואחר כך נמלך בשבת וחזר
אינו אוסר:

ג. אחד מן השוק שהיה לו בית בחצר ומת והניח
רשותו לאחד מבני החצר אם מת מבעוד יום אין
הזוכה אוסר שהעירוב שמערב על ביתו מתיר גם
מה שירש ואם מת משחשיכה אוסר אף על פי
שעירב הזוכה עמהם אינו מועיל למה שירש אחר
כך בשבת:

ד. אחד מן החצר שמת בשבת אם עירב אפילו ירשו
אחד מבני השוק אינו אוסר ואם לא עירב אם ירשו
אחד מן השוק כל זמן שאינו בא לדור עמהם אינו
אוסר בא לדור בשבת בבית מורישו אוסר ואם
יורשו אחד מבני החצר אם עירב היורש והיה דר
עם המוריש בבית אינו אוסר אף על פי שלא עירב
המוריש ואם לא היה דר עם המוריש אלא בבית
אחר שבחצר אוסר אף על פי שעירב היורש כיון
שלא עירב המוריש ואם מבעוד יום מת ויורשו
אחד מן השוק הרי זה אוסר והוא שבא היורש
בבית מורישו בשבת:

תרצב שלחן ערוך אורח חיים

ה. ישראל וגר שהיו דרים בחצר ומת הגר מבעוד יום והחזיק ישראל אחר בנכסיו אפי לא החזיק עד שחשיכה אוסר עד שיבטל רשותו כשאר יורש מת משחשיכה אין המחזיק אוסר שבהיתר הראשון עומד :

ו. אחד מבני חצר שהיה גוסס אף על פי שאינו יכול לחיות בו ביום אוסר עד שיזכו לו בפת ויערבו עליו וכן קטן אוסר אף על פי שאינו יכול לאכול כזית אבל האורח אינו אוסר כמו שנתבאר בסימן ש"ע :

סימן שעב — דיני שותפי הדירות לעירוב, ובו י"ט סעיפים

א. גגין וחצרות וקרפופות כולן רשות אחד הם לכלים ששבתו בתוכה שמותר לטלטלם מזה לזה אפילו הם של בעלים הרבה ולא עירבו יחד מותר לטלטל מחצר לחצר אחרת או לגג או לראש כותל שביניהם ומגג לגג אחר הסמוך לו אפילו גבוה ממנו הרבה ומהגג לקרפף שאינו יותר מסאתים או שהוקף לדירה אפילו הוא יותר מסאתים או למבוי שמתוקן בלחי או קורה אפילו לא עירבו בו ואף על פי שעירבו בני חצר לעצמן דשכיחי מאני דבתים בחצר מותר לטלטל כלים ששבתו בחצר זו לחצר

שלחן ערוך אורח חיים תרצג

אחרת ולא חיישינן שמא יטלטל גם כלים ששבתו בבית לחצר אחרת או לגג וקרפף:

ב. קרפף יתר על סאתים שלא הוקף לדירה הוי כרמלית ואסור לטלטל ממנו לקרפף אחר להכניס ולהוציא מזה לזה כי אם שתי אמות בזה ושתי אמות בזה:

ג. שתי חצרות שרוצים לערב יחד להתיר אף כלים ששבתו מבתיים אין צריכות עירוב אחר אלא העירוב שעשו כבר יוליכנו אחד מבני החצר בשביל כולם ויתננו באחד מבתי חצר שניה ואם ירצה יוליך שם אפילו פת משלו וכולם מותרים. הגה: והוא שעירבו בני חצירו עמו תחלה (תשובת הרא"ש סימן י"א), או שאין צריכים לערב כמו שנתבאר סימן ש"ע (בית יוסף). והוא שעירבו בני חצר השנייה לעצמה ואין בני חצר שניה צריכים פת אחר אלא העירוב שעשו כבר מתירן:

ד. אין שתי חצרות יכולות לערב יחד אלא אם כן יהא פתח ביניהם או חלון שיש בו ד' טפחים על ד' טפחים ויהיה קצתו בתוך י' טפחים הנמוכים לארץ ואז אם רצו מערבין יחד ואם רצו מערבין כל אחד לעצמו. (ועיין לקמן סימן שפ"ו סעיף ב' ישראלים הדורים בב' וג' מקומות כיצד יערבו):

תרצד שלחן ערוך אורח חיים

ה. חלון שבין שני בתים אפילו הוא למעלה מעשרה
אם רצו מערבין יחד והוא הדין לארובה שבין בית
לעלייה שאפילו היא למעלה מי' אם רצו מערבין
יחד ואפילו אין שם סולם לעלות בו. הגה: ומכל
מקום בעינן שיהא רחבו ארבעה על ארבעה (פ"ת יוסף). ואם
עשו סריגה לפני החלון בטל ליה מתורת חלון (סמגיד פרק ג') :

ו. בית שבין שתי חצרות והוא פתוח לשניהם ועירב
עם שתיהם אבל החצרות לא עירבו זה עם זה אין
לטלטל כלים ששבתו בבתים מחצר לחצר על ידי
בית זה שביניהם היה בין שתי חצרות כותל גבוה י'
טפחים או שהיה קרקעה של אחד מהחצרות גבוה
מחבירו ה' טפחים ועשה עליו מחיצה חמשה
להשלימו לעשרה אין יכולים לערב יחד ואם היה
הכותל גבוה לשניהם עשרה והיו בראשו פירות בני
שתי החצרות יכולים להורידם לחצרות וכן
להעלות עליו מפירות ששבתו בחצירות ולהורידם
ממנו לחצר אחרת בין שהכותל רחב ד' או אינו
רחב ד' אבל פירות ששבתו בבית אם הכותל רחב
ד' אסור להעלות לו ולא להוריד ממנו ואם אינו
רחב ד' מותר (ובלבד שלא יחליפו כדלעיל סימן שמ"ו
סעיף א'). ואם היה הכותל גבוה לאחת מהחצרות
עשרה ולשניה אינו גבוה עשרה כגון שקרקעו של
אחד גבוה משל חבירו מי שאינו גבוה לו עשרה

שלחן ערוך אורח חיים תרצה

מותר להשתמש בו אף בכלים ששבתו בבית והשני
אסור להשתמש בו אף בכלים ששבתו בחצר והוא
שיהא הכותל רחב ד' אבל אם אינו רחב ד' מותר
לשתיהן להשתמש בו אף מן הבתים אפילו עירבו
כל אחת לעצמה :

ז. נפרץ הכותל עד עשר אמות הרי הוא כפתח והוא
שלא יהא נפרץ במילואו ואם נפרץ ביותר מעשר
חשוב כחצר אחת וצריכים לערב יחד. (וכל שכן אם
אין ביניהם מחיצה גבוה י' דצריכין לערב יחד) (הר"ר יסונתן פרק
חלון):

ח. כותל שבין ב' חצרות גבוה עשרה לשניהם והעמיד
אצל הכותל סולם רחב ד' וכן כנגדו בחצר השניה
אפילו אין הסולמות זה כנגד זה אם אין ביניהם ג'
חשיבי כפתח היו מופלגים זה מכנגד זה שלשה אם
הכותל רחב ד' עדיין חשובים כפתח ואם אינו רחב
ד' לא חשיבי כפתח באיזה סולם אמרו כשיש בו ד'
שליבות אבל פחות מכאן לא אלא אם כן זרועותיו
ושליבותיו כבדות שאז כובדו קובעו ואם אין
הכותל גבוה אלא עשרה וזוקף סולם גבוה שבעה
ומשהו במשך ד' אצל הכותל מתירו בין להשתמש
עליו בין לערב יחד כיון שלא נשאר שלשה עד
ראש הכותל עקר חוליא מראש הכותל למעטו
מגובה עשרה אם יש בה משך ארבע מהני מבין

תרצו שלחן ערוך אורח חיים

לעשותו כפתח לערב יחד בין לענין שיכול להשתמש בכל הכותל ואם אין בו ארבע אינו חשוב כפתח לערב יחד וכן אינו מועיל להשתמש בכל הכותל שאינו משתמש אלא כנגד המקום שנתמעט:

מ. בנה אצטבא למטה אצל הכותל למעטו מגובה עשרה אם יש בה ד' אורך במשך הכותל ובולטת ד' מועיל להשתמש בכל הכותל אבל אינו חשוב כפתח לערב יחד עד שיגיע לראש הכותל ואם אין בה ד' על ד' אינו מועיל אפילו להשתמש כנגדו:

י. כפה ספסל שיש בו ד' על ד' וגבוה כל שהוא ומיעט בו גבהו מעשרה מותר להשתמש כנגד המיעוט ובלבד שיחברנו בטיט:

יא. בנה אצטבא על אצטבא אם יש בתחתונה ד' על ד' או אין בה ד' על ד' ויש בעליונה ד' על ד' ואין בין זו לזו ג' טפחים מהני להתיר להשתמש עליו אבל לא מהני למהוי פתח לערב יחד:

יב. זיז היוצא מן הכותל ויש בו ד' על ד' והניח עליו סולם כל שהוא מועיל להתיר לו תשמיש הכותל והוא שלא תהא שליבה התחתונה גבוהה מן הארץ שלשה ולא יהא בין שליבה לשליבה שלשה והוא שיניח הסולם על גב הזיז אבל סומכו אצלו לא וכל

שלחן ערוך

אורח חיים תרצו

זמן שאין גבוה הכותל עשרים טפחים די בזיו אחד שמניחו באמצע שהרי אין גבוה עשרה עד הזיו ולא גבוה עשרה ממנו עד ראש הכותל ואם הוא גבוה עשרים צריך שני זיזין אחד בתוך י' התחתונים ואחד למעלה ממנו בתוך עשרה העליונים שאם היה הזיו גבוה עשרה לא סגי ליה בסולם כל שהוא והוא שלא יהו הזיזין זה כנגד זה שראוי להטיל סולם מזה לזה:

יג. העמיד שני סולמות זה בצד זה ולא היה בשניהם משך ארבעה והרחיקם זה מזה כדי שיהא בשניהם ארבעה ומילא האויר שביניהם בקש אינו מועיל לא להתירו להשתמש עליו ולא לערב יחד שמקום מעמד הרגלים הוא באמצע הסולם ואין ראוי לעלות בקש ואם העמיד הסולם באמצע והקש מן הצד מהני בין להתירו להשתמש עליו בין לערב יחד:

יד. אין הסולם רחב ארבעה וחקק אצלו בכותל להשלימו לארבעה די לו שיחוק בגובה עשרה ואם לא העמיד סולם כלל אלא חקק בכותל כמין שליבות של סולם לעלות בו צריך שיחוק בכל גובה הכותל ומועיל בין להתיר תשמיש בין לערב יחד:

תרצח שלחן ערוך אורח חיים

טו. היה אילן בצד הכותל ועשהו סולם לכותל אם רצו מערבין אחד אבל אם עשה אשרה סולם לכותל אין מערבין אחד מפני שאסור לעלות עליה מן התורה שהרי אסורה בהנאה והרא"ש ז"ל כתב בהיפך דאילן אינו מועיל ואשרה מועלת והוא שתהא יבשה:

טז. חריץ שבין שתי חצירות עמוק עשרה ורחב ארבעה אין יכולין לערב יחד אפילו מלא תבן וקש כל זמן שלא בטלו ואם היה מלא עפר וצרורות אפילו סתמא שלא בטלו צריכים לערב יחד (ועיין לעיל סימן שנ"ח סעיף ב'). הגה: יש אומרים דאם מלאם בפירות סתמא בטלו לה דדרכן לעשותו שם אוצר (הגסות חקירי):

יז. נתן עליו נסר כמין גשר משפת החריץ אל שפתו אם הוא רחב ארבע חשוב כפתח ומערבין אחד ואם רצו מערבין שנים. הגה: והוא הדין אם מלאו ברוחב ארבעה מדבר המבטלו שם (בית יוסף). ואם נתן הנסר לאורך החריץ במשך ארבעה אפילו אין בו אלא כל שהוא חשוב כפתח שהרי מיעטו מארבעה:

יח. אם החריץ עמוק לאחד עשרה ולשני אינו עמוק עשרה או שהוא שוה לשניהם דינו ככותל:

שלחן ערוך אורח חיים תרצט

יט. גדיש של תבן שבין שתי חצרות אם הוא גבוה עשרה כל אחד מערב לעצמו נתמעט בחול מי' צריכים לערב ביחד ובעוד שלא נתמעט אסור לשום אחד מהן ליתן מן התבן לתוך קופתו בשבת להאכילה לבהמתו ואפילו להעמידה שם כדי שתאכל אסור אבל יכול לעמוד בפניה כדי שלא יהא לה דרך לנטות אלא לשם ולהרא"ש אפילו בחול אסור ליתן ממנו לקופתו וכן להעמיד הבהמה בידים במה דברים אמורים בגדיש שבין שתי חצרות אבל גדיש שבין שני בתים מותר להאכיל בהמתו ממנו בידים :

סימן שעג — דין שתי גזוזטראות בשתי עליות, ובו סעיף אחד

א. שתי גזוזטראות (פי נסרים בולטים משפת תקרת העליה לרשות הרבים, רש"י (ט"ז), הבולטות משתי עליות זו כנגד זו ונתן ביניהם נסר רחב ארבעה הרי הוא כפתח ומערבין יחד. הגה: ואם אין המרחק שביניהם ארבעה אפילו בלא נסר נמי דינא הכי (המגיד פרק ג'). ואם רצו כל אחת מערבת לעצמה אבל אם היו זו שלא כנגד זו שאחת משוכה למזרח ואחת למערב אינם יכולים לערב יחד וכן אם היתה אחת גבוהה מחברתה לא חשיב פתח והני מילי כשמרוחקות זו

מזו ג' טפחים אבל אם הם תוך ג' זו לזו בין בריחוק
בין בגובה חשיב שפיר כפתח :

סימן שעד — נסתם בשבת פתח או חלון במקום שעירב בו, ובו ד' סעיפים

א. עירבו דרך חלון או פתח שביניהם ונסתם בשבת
מותרים להשתמש דרך גובה הכותל וחוריו ואפילו
אם עירב לשנה ונסתם הפתח בחול ונפתח בשבת
(ואפילו סתמה במזיד) (מגור) חזר העירוב להתירו
ולהרמב"ם אין מותר לטלטל אלא כל אחת לעצמה
אבל מזו לזו לא :

ב. היה כותל בין שתי חצרות ועירבה כל אחת
לעצמה ונפרץ הכותל בשבת מותרים לטלטל כל
אחד בחצרו אפילו כלי הבית אבל חצר שנפרצה
בשבת לרשות הרבים או לכרמל אסור :

ג. חצר קטנה שנפרצה קודם שבת במילואה לגדולה
ואין בפרצה יותר מ' אמות גדולה מותרת להוציא
כלים ששבתו בבית לחצרה אם עירבה לעצמה
וקטנה אסורה להוציא כלים ששבתו בבית לחצירה
אלא אם כן עירבו יחד והיינו כשנכנסין כותלי
קטנה לגדולה וכשכותלי קטנה מופלגים ג' טפחים
מכותלי אורך הגדולה דאם לא כן היתה קטנה
ניתרת על ידי נראה מבחוץ ושוה מבפנים :

שלחן ערוך אורח חיים תשא

ד. גג קטן שנפרץ קודם שבת במילואו לגג גדול קטן
אסור להעלות עליו כלים ששבתו בבית וגדול
מותר והוא שיהיו מחיצות הבית ניכרות למי
שעומד על הגג אבל אם אינם ניכרות כגון שהגג
בולט עליהם הוי כרמלית אלא אם כן פתוח לו
מהבית חלון ארבע על ארבע:

סימן שעה – מה הם הדברים השרוים בחצר שאינם אוסרים, ובו ד' טעמים

- א. מרפסת שהוא דרך לעליות הפתוחים לה ועומדת
בחצר ועולים לה בסולם ובני העליות יורדים
ממנה לחצר ועוברים לרשות הרבים אינם אוסרים
על בני החצר דסולם תורת פתח עליו והוי כשתי
חצרות ופתח ביניהם שאם רצו מערבים יחד ואם
רצו כל אחד מערב לעצמו ובלבד שיערבו כל בני
מרפסת לעצמן כדי שתהא רגל המותרת במקומה:
- ב. אם לא עירבו יחד ויש בחצר תל או עמוד שהוא
משותף בין שניהם אם אינם גבוהים י' טפחים הרי
אלו נחשבים בין החצר ובין המרפסת ושניהם
אסורים להוציא שם כלים שבבתים ואם הם
גבוהים מקרקעית החצר י' טפחים (ובתוך עשרה
למרפסת) (טור) והם בתוך ד' טפחים למרפסת בני
מרפסת מותרים לפי שתשמישו [להם] בנחת מלבני

החצר ואם היו רחוקים מהמרפסת ד' טפחים או יותר אף על פי שגבוהים עשרה (מן החצר לתוך עשרה למרפסת) (טו) הרי אלו בכלל החצר והמרפסת לפי ששניהם אפשר להשתמש בהם על ידי זריקה לפיכך שניהם אסורים להוציא שם כלים ששבתו בבתים עד שיערבו :

ג. היתה מצבה ארבעה טפחים לפני המרפסת אין המרפסת אוסרת על בני החצר שהרי נחלקה מהם :

ד. זיזים היוצאים מהכתלים כל שהוא למטה מעשרה טפחים הרי זה נחשב מהחצר ובני החצר משתמשים בו וכל שהוא בתוך י' טפחים העליונים הסמוכים לעליה אנשי עליה משתמשים בו והנשאר בין י' התחתונים עד תחלת י' העליונים מן הזיזין היוצאים שניהם אסורים בו ואין משתמשים בהם בכלים ששבתו בבתים אלא אם כן עירבו :

**סימן שעו — בור ובאר שבין שתי חצרות,
ובו ד' סעיפים**

א. בור שבין שתי חצרות ואין ביניהם פתח או חלון שיוכלו לערב או שיש ביניהם ולא עירבו אין ממלאים ממנו בשבת אלא אם כן עשו מחיצה י' למעלה מן המים וצריך שיהיה טפח מן המחיצה

שלחן ערוך

אורח חיים תשג

יורד בתוך המים ואם היתה המחיצה כולה בתוך המים צריך שיהיה טפח יוצא ממנה למעלה מן המים כדי שתהיה ניכרת רשות זה מרשות זה וכן אם עשו על פי הבור קורה רחבה ד' טפחים זה ממלא מצד הקורה וזה ממלא מצד האחר. הגה: ודוקא אם בא למלאות בכלים של בית אבל בכלים של חצר לא בעינן שום תיקון דהא חצירות רשות אחת הן כדלעיל סימן שע"ב (הגהות מיימוני פרק ט"ו):

ב. באר שבאמצע השביל בין שני כותלי חצרות אף על פי שהיא מופלגת מכותל זה ד' טפחים ומכותל זה ד' טפחים שניהם ממלאים ממנה ואינם צריכים זיזים על גבן שאין אדם אוסר על חבירו דרך אויר. הגה: ודוקא כשאין החצרות פתוחות לשביל רק בחלונות (טור והמגיד פרק ג' מהלכות עירובין) ויש אומרים דאם אינן מופלגים ארבעה אוסרים אפילו בכהאי גוונא (בית יוסף בשם רמ"א):

ג. שתי חצרות וביניהם ג' חורבות כל אחד מותר באותה שאצלו להשתמש בה דרך חלונות על ידי זריקה והאמצעית מותרת לשניהם ואם היו שלשתן סמוכות לבתים שהיתה האמצעית כנגד השתים כשלשה ראשי קנקן כל אחד מותר בחורבה שאצלו והשלישית הקרובה לשתי החצרות אסורה לשתייהן:

ד. בית הכסא שבין שני הבתים ולא עירבו יחד רשות שניהם שולטת בו ואסורים (ועיין לעיל סימן שנ"ה):

סימן שעז – דין ב' עליות זו כנגד זו הפתוחות לחצר, ובו סעיף אחד

א. שתי עליות הפתוחות לחצר זו כנגד זו ואחת עשתה גומא בחצר כדי לשפוך בחצר שאין בה ד' אמות מימיה והשניה לא עשתה אם עירבו יחד, שתיהן מותרות לשפוך מימיהן, ואם לא עירבו יחד והאחת עירבה לעצמה והשניה לא עירבה כלל זו שלא עירבה אסורה ושעירבה מותרת ובלבד שלא תשפוך להדיא בגומא אלא תשפוך בעלייה והם יורדים לגומא. הגה: דכמו בחצר שאינה מעורבת שרי (טור) והוא הדין אם החצר יותר מד' אמות דשתיהם מותרים בכהאי גוונא ואין צריכים לגומא (בית יוסף):

סימן שעח – דין חצרות הפתוחות זו לזו, ובו ה' סעיפים

א. שלש חצרות פתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים ועירבה כל אחת מהחיצונות עם האמצעית והחיצונות לא עירבו יחד החיצונות אסורות זו עם זו והאמצעית מותרת עם כל אחת מהן והן מותרות עמה במה דברים אמורים כשנתנה אמצעית

שלחן ערוך אורח חיים תשה

עירובה בזו ועירובה בזו או שנתנו החיצונות עירובן באמצעות בשני בתים אבל אם נתנו שתי החיצונות עירובן באמצעות בבית אחד שלשתן מותרות זו עם זו:

ב. שתי חצירות זו לפנים מזו ופנימית פתוחה לחיצונה והחיצונה למבוי ויש לפנימית דריסת רגל על החיצונה אם עירבה פנימית לעצמה ולא החיצונה או שעירבה כל אחת לעצמה ושכח אחד מן החיצונה ולא עירב פנימית מותרת והחיצונה אסורה עירבה החיצונה ולא פנימית או שעירבה כל אחת לעצמה ושכח אחד מהפנימית ולא עירב שתיהן אסורות עירבה כל אחת לעצמה כל אחת מותרת בחצרה:

ג. עירבו ביחד ונתנו עירובן בחיצונה ושכח אחד בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות עד שיבטל רשותו ואם נתנו עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות אבל אם שכח אחד מן החיצונה ולא עירב פנימית מותרת:

ד. אם יחיד דר בפנימית ויחיד בחיצונה או שנים בחיצונה ועירבו אין היחיד שבפנימית אוסר על החיצונה. הגה: והוא הדין רבים שהם כיחיד ואינן צריכין לערב כדרך שנתבאר לעיל סימן ש"ע (המגיד פרק ז'):

ה. שלשה חצרות זו לפנים מזו ויחיד בכל אחת אף על פי שרבים דורסים בחיצונה אינם אוסרים שכל אחת מותרת במקומה ואם היו שנים בפנימית ולא עירבו הרי הם אוסרים על היחידים שבאמצעית ושבחיצונה זה הכלל רגל האסורה במקומה אוסרת שלא במקומה ורגל המותרת אינה אוסרת שלא במקומה:

סימן שעט – דין חצרות ובתים ביניהם, ובו ב' סעיפים

א. שתי חצרות וג' בתים ביניהם פתוחים זה לזה ורוצים לערב יחד חצר זה בא דרך בית שאצלו ונותן עירובו בבית שבאמצע וכן עושה השניה ומותרים בשלשתן שכל בית שאצל החצר חשוב לו כבית שער ואין צריך ליתן פת והאמצעי הוא בית שמניחין בו עירוב ואין צריך ליתן פת:

ב. שתי חצרות ושני בתים ביניהם ולא עירבו יחד אלא כל אחת לעצמה ובא מן חצר זה דרך בית שאצלו והניח עירובו בבית שאצל השני וכן עשה השני שגם הוא הניח עירובו בבית הסמוך לחצר האחרת ולא קנו עירוב שכל אחד הניח עירוב בבית שער של חצר אחרת:

סימן שפ – דיני ביטול רשות, ובו ד' סעיפים

א. אחד מבני החצר ששכח ולא עירב עם האחרים אוסר עליהם מה תקנתם יבטל להם רשותו שיאמר רשותי מבוטלת לכם או קנויה לכם ואין צריך לקנות בקנין סודר ויכול לבטל אף משתחשך ואם דר עם ארבעה או חמשה צריך לבטל לכל אחד ואחד שיאמר רשותי מבוטלת לך ולך ויש אומרים שדי שיאמר רשותי מבוטלת לכלכם אם ביטל רשותו סתם לא ביטל אלא רשותו שיש לו בחצר הלכך הם מותרים להוציא מבתיהם לחצר וגם הוא שהוא אורח בעלמא אבל אסורין להוציא מביתו לחצר וגם הוא ויש אומרים שצריך לנעול ביתו כדי שלא יבא להוציא באיסור ולא יפתחנו אלא כשרוצה לצאת ולבוא וינעלנו מיד אחר צאתו ובואו:

ב. אם ביטל להם גם רשות ביתו מותרין בין הוא בין הם להוציא לחצר בין מביתו בין מבתיהם:

ג. אם אינו רוצה לבטל להם רשותו אלא להשכירו יש אומרים שמועיל כמו ביטול ויש אומרים שאינו מועיל:

ד. אם בני החצר שעירבו מבטלים רשותם לאחר שלא עירב הוא מותר להוציא מביתו לחצר ולא מבתיהם (אם לא שביטלו בפירוש גם רשות ביתם) (בית יוסף) והם אסורים אף מביתו לחצר ולא אמרינן שיהיו כאורחים שאין רבים נעשים אורחים אצל יחיד והוא הדין אם היו שנים לבד וביטל אחד מהם לחבירו המבטל אסור אף בשל חבירו וחבירו מותר אף בשל עצמו וכן רבים שלא עירבו שנתנו רשותם לרבים שעירבו לפי שהיחיד נעשה אורח אצל הרבים ורבים אינם נעשים אורחים אפילו אצל הרבים ולא היחיד אצל היחיד שכחו שנים ולא עירבו יכולים לבטל רשותם שיבטל כל אחד מהם רשותו לכל בני החצר בין אם מבטלים לרבים שעירבו ובלבד שכל אחד מהם יבטל לכל אחד בין אם מבטלים לאחד שלא עירב אבל אין מבטלין לשנים שלא עירבו בין אם מבטלים רבים ועירבו בין אם הוא יחיד שלא עירב שהרי אף לאחר שיבטלו להם הם שנים ואחד אוסר על חבירו ואפילו אמר לאחד אני מבטל לך על מנת שתחזור ותבטל לחבירך אינו מועיל:

סימן שפא – דיני המבטל רשותו ועבר והוציא, ובו ז' סעיפים

א. המבטל רשותו והוציא אחר כך מביתו לחצר בשוגג אינו אוסר במזיד אוסר שהרי חוזר מביטולו שביטל ואם החזיקו בו כבר שהוציאו מבתיים לחצר או שהכניסו מחצר לבתיים אינו יכול לחזור מביטולו ולרש"י אין חזקה מועלת אלא אם כן החזיקו משחשיכה:

ב. יש ביטול רשות מחצר לחצר לא שנא שתי חצירות ופתח ביניהן ועירבה כל אחת לעצמה ולא עירבו יחד יכול כל אחד לבטל רשותו לחברתה להיותה מותרת להשתמש בה ולא היא לא שנא שתי חצירות זו לפנים מזו ולא עירבו אלא החיצונה לבדה שפנימית אוסרת על החיצונה יכולה לבטל לה רשותה שלא תשתמש ולא תעבור עליה אלא בשעה שצריכה לצאת ותהיה החיצונה מותרת או אם עירבו יחד ונתנו עירובן בחיצונה ושכח אחד מהפנימית ולא עירב יכול לבטל רשותו דהיינו שיבטל רשותו לכל אחד מבני הפנימית וגם לכל אחד מבני החיצונה ויהיה הוא לבדו אסור וכולם מותרים:

תשי שלחן ערוך אורח חיים

ג. יש ביטול רשות בחורבה שאם היו שני בתים וחורבה ביניהם שהיא של שניהם ושכחו ולא עירבו יכול אחד לבטל רשותו לחבירו ולהיותו מותר בו :

ד. יש ביטול רשות מבית לבית שאם היו שני בתים ופתח ביניהם ולא עירבו אחד מבטל רשות לחבירו ואפילו המבטל מותר להוציא מביתו לבית חבירו אבל אינו יכול להוציא מבית חבירו לביתו שאז היה חוזר ומחזיק ברשות שביטל וכן אם יש לו חדר פתוח לביתו וביטל רשות ביתו אסור להוציא מהחדר לביתו. הגה: ויש אומרים דאין לבטל מבית לבית אלא אם כן ישאיר לעצמו חדר אחד שלא ביטל ואז מותר להכניס אפילו מבית חבירו לביתו וטוב להחמיר לכתחילה

(בית יוסף בשם רבינו ירוחם ורבינו תם והגהות מיימוני פרק ב' מהלכות עירובין) :

ה. שני בתים בשני צדי רשות הרבים והקיפום עכו"ם מחיצה בשבת בענין שיש ביניהם כמו חצר ששני בתים פתוחים לו והרי הם אוסרים זה על זה אינם יכולים לבטל כל אחד לחבירו :

ו. יורש מבטל רשות שאם לא עירב מורישו ומת בשבת והיורש בא לדור בחצר ואוסר יכול לבטל רשותו :

שלחן ערוך אורח חיים תשיא

ז. מבטלין וחוזרין ומבטלין כלומר שמבטלין רשותם בני חצר זו לבני חצר אחרת או לאחד מבני חצר עד שיוציאו מה שירצו וחוזרין ומבטלים לאותם שביטלו להם עד שיוציאו גם הם מה שירצו:

סימן שפב — אם דירת אינו יהודי מעכבת בעירובו, ובו כ' סעיפים

א. הדר עם העכו"ם בחצר אינו אוסר עליו עד שיהיו שני ישראלים דרים בשני בתים ואוסרים זה על זה אז העכו"ם אוסר עליהם ואינו מועיל שיבטל העכו"ם רשותו אלא צריך שישכירו ממנו. הגה: ישראל שהשכיר או השאיל ביתו לעכו"ם אינו אוסר עליו דלא השכיר או השאיל לו ביתו כדי שיאסור עליו (המגיד פרק ב'). אבל אם הבית של עכו"ם ושכרו ישראל ממנו ועכו"ם דר בבית עמו אין שכירות הבית מועיל לענין שכירות העירוב (אור זרוע). ישראל שהשאיל או השכיר בית לחבירו (במקום שדרים עכו"ם) אף על פי שיש לו תפיסה בבית לא מהני וצריכים לשכור מעכו"ם (בית יוסף ב"ק נ"א מנא"ת כתוב):

ב. אם ביטלו הישראלים רשותם לאחד מהם כדי שיחשב כיחיד אצל העכו"ם אינו מועיל:

ג. אם אין לעכו"ם דריסת רגל על הישראלים אינו אוסר כגון שני הצירות הפתוחות זו לזו ואין להם דריסת רגל זה על זה ובחצר אחת דר עכו"ם

תשיב שלחן ערוך אורח חיים

ובחצר אחת דרים ב' ישראלים או יותר מכניסין ומוציאין מחצר זו לחצר זו בשבת דרך חלון שביניהם ואין צריך לשכור מהעכו"ם:

ד. השוכר מן העכו"ם סתם מועיל ואינו צריך לפרש לו שהוא להתיר הטלטול ואינו צריך לכתוב שום כתיבה על השכירות:

ה. שוכרין מעכו"ם אפילו בפחות משה פרוטה ומותר לשכור ממנו בשבת (מרדכי ר"ס פרק הדר) (ועיין לקמן סימן שפ"ג):

ו. כל זמן שאין העכו"ם חוזר בו מועיל השכירות ואפילו לזמן מרובה. (ואינו יכול לחזור משכירתו עד שיחזור הדמים) (בית יוסף בשם רש"י פרק הדר):

ז. אם שכרו מהעכו"ם לזמן ידוע לכשיכלה הזמן צריך לחזור ולשכור שנית וצריך לחזור ולערב דאין עירוב ראשון חוזר וניעור:

ח. אם שכרו מהעכו"ם לזמן ידוע ובתוך הזמן השכיר העכו"ם דירתו לאחר די בשכירו הראשון:

ט. חמשה חדרים בחצר אחד שוכר מהעכו"ם בשביל כולם:

י. אם שכרו ממנו בעל כרחו אינו מועיל אף על פי שהיה רגיל להשכיר מקודם:

שלחן ערוך

אורח חיים תשיג

יא. אבל מאשתו או משכירו ולקיטו שוכרים אף על פי שהוא מוחה (ושכירו של שכירו ולקיטו של בעל הבית הוא כשכיר בעל הבית עצמו) (ריב"ש סימן תכ"ז):

יב. אם אינו רוצה להשכיר יתקרב לו אחד מבני החצר עד שישאל לו רשותו שיהא לו רשות להניח בו שום דבר דהוי ליה כשכירו ולקיטו ומשכיר שלא מדעת העכו"ם ויש אומרים שאינו צריך להשכיר אלא נותן עירובו ודיו:

יג. אם ייחד לו מקום בבית שמשאל לו כיון שאינו כשלוחו בכל הבית לא מהני:

יד. שכרו משכירו ולקיטו לזמן אף על פי שסילקו תוך הזמן מהיות שכירו ולקיטו מותרים עד תום הזמן. אבל אם שכרו ממנו סתם כיון שסילקו נתבטל השכירות. הגה: והוא הדין אם שכרו מגזבר המלך ונסתלק לגמרי מן המלך אבל אם לא סלקו רק מן השכירורק מן הגזברות ועדיין אוכל פרס המלך עדיין מיקרי שכירו ולקיטו ויוכל לשכור ממנו ולכן גם שכירות הראשון עדיין קיים (בית יוסף בשם תשובת רשב"א):

טו. אם ישראל ועכו"ם דרים בבית אחד צריך לשכור מהעכו"ם ולערב עם הישראל. הגה: אם יש לכל אחד דירה בפני עצמו והוא הדין שני (עכו"ם) הדרים בכהאי גוונא בבית אחד צריך לשכור (משניהם) (בית יוסף בשם הגאונים אשירי):

תשיר שלחן ערוך אורח חיים

טז. אם יש לעכו"ם ה' שכירים או לקיטים ישראלים דרים בביתו אין דירתם חשובה דירה שיאסרו זה על זה (דשכירות של עכו"ם אין אוסר אם שכרו מבעל הבית) (בית יוסף):

יז. שתי חצירות זו לפנים מזו ישראל ועכו"ם בפנימית ואפילו עכו"ם בפנימית ושני ישראלים בחיצונה אוסר בחיצונה וישראל בפנימית ואפילו אינו יהודי בפנימית ושני ישראלים בחיצונה אוסר ויש ויש מי שאומר שאפילו עכו"ם בפנימית וישראל אחד בחיצונה אוסר:

יח. עכו"ם שהשכיר ביתו לחבירו עכו"ם אם נשאר לו שום תפיסה בבית שיש לו רשות להניח שם שום כלים יכולים לשכור ממנו ואם לא נשאר לו שום תפיסה אם יכול המשכיר לסלק השוכר תוך זמנו יכולים לשכור ממנו ואם לאו אינו מועיל אלא אם כן ישכרו מהשוכר. הגה: והוא הדין איש אחר שיש לו תפיסה בבית יכולים לשכור ממנו דלא גרע משכירו ולקיטו (בית יוסף בשם ריב"ז סימן תנ"ז):

יט. חצר שישראל ועכו"ם דרים בה ובית אחד של ישראל אצל ביתו של זה ואינו פתוח לחצר וחלונות ביניהם אינו יכול לערב עמו דרך החלון שביניהם כדי להוציא כליו דרך בית שכנו הפתוח

שלחן ערוך אורח חיים תשטו

להצר אבל אם פתח פתוח ביניהם מותר ויש מי שאומר דאף אם פתח פתוח ביניהם אסור:

כ. חצר שישראל ועכו"ם שרוים בה והיו חלונות פתוחות מבית ישראל זה לבית ישראל זה ועשו עירוב דרך חלונות אף על פי שהם מותרים להוציא מבית לבית דרך חלונות הרי הם אסורים להוציא מבית לבית דרך פתחיהם מפני העכו"ם עד שישכיר. הגה: ספינה שיש בה ישראלים רבים ויש להם בתים מיוחדים צריכים לערב ולשכור רשות מן העכו"ם בעל הספינה או להבליעו בשכר הספינה (כית יוסף ב"ק פ"ד ס"ד) ועיין לעיל סימן שס"ו סעיף ב'.

סימן שפג — כשאין העכו"ם בבית אינו מעכב, ובו סעיף אחד

א. עכו"ם הדר עם שני ישראלים ואין העכו"ם בביתו אינו אוסר (עיין לעיל סימן שע"א) ויערבו ויהיו מותרים בא עכו"ם בשבת אוסר והעירוב בטל ומיהו יכולים לשכור ממנו בשבת ואחר כך יבטל האחד לחבירו ויהיה היחיד מותר וכל שכן אם העכו"ם בשבת שיבטל אחד לחבירו ויהיה היחיד מותר:

סימן שפד – אינו יהודי אכסנאי אם מעכב, ובו ב' סעיפים

א. עכו"ם הנכנס לשם אכסנאות אם נכנס שלא ברשות אינו אוסר לעולם ואם נכנס ברשות אם הוא רגיל לבוא אוסר מיד ואם אינו רגיל אינו אוסר עד לאחר שלשים יום:

ב. אנשי חיל המלך שנכנסו בבתי היהודים בין בחזקה בין ברצון אם יש לבעלי בתים באותם מקומות שנכנסו העכו"ם כלים שאסור לטלטלם בשבת אינם אוסרים עליהם:

סימן שפה – דין צדוקי ומומר בעירוב, ובו ד' סעיפים

א. צדוקי הרי הוא כישראל ומבטל רשות אבל עירוב אינו מועיל כיון שאינו מודה בעירוב:

ב. כותי הרי הוא כשאר עכו"ם ואין לו תקנה אלא בשכירות:

ג. ישראל מומר לעבודת אלילים או לחלל שבתות בפרהסיא אפילו אינו מחללו אלא באיסור דרבנן הרי הוא כעכו"ם ואם אינו מחלל אלא בצינעה אפילו מחללו באיסור דאורייתא הרי הוא כישראל ומבטל רשות:

שלחן ערוך אורח חיים תשיז

ד. ישראל שהמיר והיו לו בתים בשכונת ישראל שעירבו לכל השנה אם אין לו פתח אחר כלל הוא אוסר בכל שבת שחל לאחר שהמיר אבל אם יש לו פתח אחר לשכונת העכו"ם אפילו הוא פתח קטן שלא היה רגיל בו מתחלה דוחין אותו אצל פתח הפתוח לשכונת העכו"ם :

סימן שפו — דיני שיתוף בעירוב, ובו ט' סעיפים

א. אסרו חכמים לטלטל מן החצרות למבוי והתירוהו על ידי שיתוף שגובין פת או דבר אחר ממני מאכל מכל חצר וחצר ונותנים אותו באחד מן החצרות ואנו רואים כאלו פתוח כל המבוי לאותו חצר ומפני שאינו אלא לשתף החצרות יכולים ליתנו באויר החצר או בבית שאין בו ד' על ד' ואין צריכין ליתנו בבית רק שיהיה במקום המשתמר הילכך אין נותנין אותו באויר המבוי (ועיין לעיל סימן שס"ז) :

ב. ישראלים שדרים בג' מקומות חלוקים ודלתות כל אחד מהמקומות נעולים בלילה והשמש גובה קמח מכולם אינו מועיל להם להשתתף ששיתוף מבוי צריך שיהיה מונח בחצר שבמבוי ואלו שנבדלים זה מזה ורחוקים אין שיתופן אחד ואין מבואיהן

תשיח שלחן ערוך אורח חיים

כאחד. הגה: ואם עירבו במקום אחד אין האחרים שלא עירבו אוסרים עליהם הואיל ואין להם דריסת הרגל זה על זה כי אין כל העיר חשובה כמבוי אחד אף על פי שיושבין בהיקף חומה אחת (בית יוסף סימן קל"ב בשם חזקת התנופה):

ג. ככל משפטי עירובי חצירות ושיעורו ושאשתו מערבת בשבילו ושמערבין שלא לדעתו אם אין הבית פתוח אלא לחצר אחת ושקטן יכול לגבותו ושיכול אחד לזכות לכלם (ושאם היו שותפין אין צריכין לערב) כך דיני שיתוף. הגה: ואפילו היה משותף עם שכיניו בסחורה לזה ביין ולזה בשמן אין צריכין להשתתף והוא שיהיה בכלי אחד (טור סימן קס"ו):

ד. משתתפין בכל מיני מאכל ואפילו ד' וה' מיני מאכל מצטרפין למזון שתי סעודות:

ה. בכל מיני מאכל משתתפין חוץ מגודגדניות שהוקשו לזרע ותבלין ופולין יבשים ולא בעלי בצלים שלא גדלו אורך הזרת ולא בכמהין ופטריות ולא בכפניות ולא בעדשים ולא בחטים ושעורים ולא בירק שהוא בשיל ולא בשיל ולא במים לבדם ולא במלח לבדו אבל אם עירבם יחד משתתפין בהם ויש אומרים דדוקא כשנתן לתוכן שמן ויש אומרים שמערבין בתבלין:

שלחן ערוך

אורח חיים תשיט

ו. כל דבר שרגילים ללפת בו את הפת שיעורו ללפת בו פת הנאכל לשני סעודות וכל שאין מלפתין בו הפת שיעורו כדי לאכול ממנו ב' סעודות ובשר חי לא הוי ליפתן וצריך כדי שיאכל ממנו ב' סעודות אבל צלי הוי ליפתן ושיעורו ללפת בו ב' סעודות חומץ הוי ליפתן וכן יין מבושל אבל יין חי לא הוי ליפתן ושיעורו שתי רביעיות וכן שיעור שאר משקים:

ז. משתתפין בשני ביצים אפילו חיים בשני רמונים בחמשה אפרסקים בליטרא ירק בין חי בין מבושל בפולים לחים מלא היד בתפוחי יער מלא הקב:

ח. משתתפין אפילו באוכל שאינו ראוי לו אם ראוי לשום אדם כגון לנזיר ביין ולישראל בתרומה וכן (הנודר) מאוכל או נשבע שלא יאכלנו משתתף בו ויש אומרים דהיינו דוקא כשנדר או נשבע שלא יאכלנו אבל אם נדר או נשבע שלא יהנה ממנו אין משתתפין לו בה (ואם אמר קונם הנאתו או אכילתו עלי לכולי עלמא אין משתתף בה) (טו):

ט. אמר על ככר היום חול ולמחר קודש או קונם משתתפין לו בה שבין השמשות עדיין לא נתקדשה ודאי וראוי היתה מבעוד יום אבל אם אמר היום קונם ולמחר חול אין משתתפין לו בה שאינה ראויה עד שתחשך חצר הפתוח לשני מבואות

ושיתף עם כל אחד מהם מותר עם כל אחד מהם
 לטלטל ממנו לחצר ומחצר לתוכו ואסור לטלטל
 כלים ששבתו במבוי זה למבוי האחר דרך החצר
 ואם לא שיתף עם שום אחד מהם אם הוא רגיל עם
 שניהם לצאת ולבוא בחול דרך עליהם אוסר על
 שניהם ואם הוא רגיל עם האחד ועם השני אינו
 רגיל אותו שרגיל אוסר ושאינו רגיל אינו אוסר
 ואם שיתף עם אותו שאינו רגיל הותר הרגיל
 לעצמו אם שיתפו ביניהם וכן אם היה רגיל עם
 שניהם ושיתף עם אחד מהם מותר השני שהרי
 סילק עצמו ממנו ואם המבוי שרגיל בו שיתפו
 ביניהם ואותו שאינו רגיל לא שיתפו והוא לא
 שיתף לא עם זה ולא עם זה דוחים אותו אצל
 שאינו רגיל ויסתלק מאותו שרגיל כדי שיהא מותר
 כיון שהוא אינו מפסיד בדבר שהרי לא שיתף
 עמהם ויש ריוח לאחרים שעל ידי זה יהיו מותרים
 כופין אותו על מדת סדום :

סימן שפז — שותפין במבוי צריכין לערב בחצירות, ובו סעיף אחד

א. המשתתפין במבוי צריכים לערב בחצירות כדי
 שלא ישכחו התינוקות תורת עירוב שהרי אין
 התינוקות מכירים מה נעשה במבוי לפיכך אם

שלחן ערוך

אורח חיים תשכא

נשתתפו במבוי בפת סומכין עליו ואין צריכין לערב
בחצירות שהרי התינוקות מכירים בפת ויש
אומרים שאם לא עירבה כל חצר לעצמה אין
סומכין על השיתוף אבל כשכל חצר עירבה
לעצמה ואחר כך נשתתפו במבוי ולא עירבו דרך
פתחים שביניהם מותרים להשתמש בחצירות
שבמבוי דרך פתחים שביניהם שסומכים על שיתוף
במקום עירוב ואם עירבו דרך פתחים שביניהם
ולא נשתתפו במבוי מותר להשתמש החצרות
במבוי שסומכים על עירוב שעירבו החצרות דרך
פתחים במקום שיתוף. הגה: ויש אומרים דסומכין
אשיתוף במקום עירוב אפילו לא נשתתפו אלא ביין וכן
סומכין אעירוב במקום שיתוף (הרא"ש ומדכ"י פרק סדר וטור). ולעיל
סימן שס"ו סעיף ו' בהג"ה כתבתי דאנו נוהגין לכתחילה שלא
לעשות רק שיתוף אחד בקמח ונראה לי הטעם כי עירוב
שלנו שכל אחד מבני החצר נותן לשיתוף הוא כעירוב ושיתוף
ביחד ולכתחילה אין לעשות יותר. והא שהצריכו שיתוף
ועירוב היינו בזמן הגמרא שבני החצר לא נתנו לשיתוף רק
החצר עירבו ביחד ואחד מבני החצר נתן לשיתוף אבל
בכהאי גוונא לכולי עלמא אין עושין רק שיתוף אחד ואי
עביד יותר ובירך עליו הוא ברכה לבטלה (דברי ע"מ ותשובת מהר"ס

ש"ת ח"א ח"א יוסף):

תשכב שלחן ערוך אורח חיים

סימן שפח – דין אם לא עירבו החצירות יחד וגם לא נשתתפו במבוי, ובו סעיף אחד

א. אם לא עירבו החצרות יחד וגם לא נשתתפו במבוי מותר לטלטל בכל המבוי כלים ששבתו בתוכו בין עירבו חצרות עם הבתים בין לא עירבו ולהרב רבינו משה בר מיימון (בפרק ה' מהלכות עירובין) דוקא כשלא עירבו חצירות עם הבתים אבל אם עירבו חצרות עם הבתים אין מטלטלין במבוי אלא בארבע אמות:

סימן שפט – אינו יהודי שיש לו חלון פתוח למבוי, ובו סעיף אחד

א. עכו"ם הדר במבוי ויש לו חלון אחורי ביתו פתוח לבקעה או לקרפף אפילו אין בו אלא ארבעה טפחים על ארבעה טפחים אינו אוסר על בני מבוי אפילו מכניס ומוציא גמלים וקרונות דרך המבוי כל היום שחפץ יותר באותו שפתוח לו מאחוריו לבדו שיש לו אויר והוי פתחו למבוי כמו שאינו רגיל שאינו אוסר והוא שיש בבקעה או בקרפף יותר מסאתים אבל אם אין בו אלא סאתים קטן הוא ולא ניחא ליה ביה וישראל שיש לו פתח

שלחן ערוך אורח חיים תשכג

למבוי ופתח מאחוריו לקרפף ושכח ולא עירב אם הקרפף יותר מסאתים אוסר לפי שאינו ראוי לו ואינו מסתלק מן המבוי ואם הוקף לדירה אפילו יותר מסאתים אינו אוסר כיון שראוי לו ויש מי שאומר דאדרבה אם הוקף לדירה אפילו בית סאתים אוסר שכיון שהוקף לדירה אין בו אור ואינו חפץ בו להסתלק בשבילו מן המבוי :

סימן שצ – מבוי שצדו אחד אינו יהודי וצדו אחד ישראל, ובו ב' סעיפים

א. מבוי שצדו אחד עכו"ם וצדו אחד ישראל ובית של ישראל אחד אצלו פתוח לרשות הרבים ולא למבוי וחלון בינו לבין ישראל הדר במבוי אינו יכול לערב דרך החלון שביניהם להוציא כליו למבוי דרך בית ישראל שכנו הפתוח למבוי אבל אם פתח ביניהם מותר ויש מי שאוסר אף בפתח פתוח ביניהם :

ב. מבוי שצדו אחד עכו"ם וצדו אחד ישראלים והיו חלונות פתוחות מחצרו לחצר של ישראל ועירבו כולם דרך חלונות אף על פי שנעשו כאנשי בית אחד ומותרים להוציא ולהכניס דרך חלונות הרי אלו אסורים להשתמש במבוי דרך פתחים עד שישכרו מן העכו"ם :

סימן שצא – דין ביטול רשות לאותן ששכחו לערב, ובו ב' סעיפים

א. ככל משפטי ביטול למי ששכח ולא עירב בחצירו כן היא במבוי שאם שכחה חצר אחת ולא נשתתפת מבטלת רשותה לשאר בני המבוי או הם לה אף על פי שהם רבים שבני החצר גבי מבוי חשובים כיחיד בחצר וככל משפטי ישראל בחצר עם העכו"ם כן הוא במבוי או בעיר שאין אסור לטלטל במבוי או בעיר המוקפת חומה עד שיהיו שתי חצרות של בתי ישראל בעיר אבל חצר אחת לא אפילו אם הרבה בתים של ישראל פתוחים לתוכה והוא שתהא העיר מוקפת חומה לדירה וסתם עיירות הן מוקפות לדירה וסתם מבצרים אינם מוקפים לדירה וכשיש שתי חצרות של בתי ישראל בעיר צריכים לשכור מכל חצר וחצר של עכו"ם ואין מספיק במה שישכור משר העיר. הגה: ויש אומרים דדוקא לענין להוציא ולהכניס לרשות העכו"ם אבל לטלטל במבוי יכול לשכור מן השר שהרי דרך המבוי הוא של השר ויכול לסלק כל העכו"ם משם (ריב"ף סימן תש"י). במה דברים אמורים בשר שאין הבתים שלו וגם אין לו רשות להשתמש בבתי בני העיר כלל אפילו בשעת מלחמה אבל במקום שכל צרכי העיר אינם נעשים

שלחן ערוך אורח חיים תשכה

אלא על פי השר או הממונה שלו ודאי ששכירות
מהשר ההוא או משכירו ולקיטו מהני שהרי יש לו
רשות להושיב אנשיו וכלי מלחמתו בבתי בני העיר
בשעת מלחמה שלא מדעתם:

ב. ישראלים הדרים בחצר יחידי בעיר של עכו"ם
שהיא מוקפת חומה ועברו יהודים אחרים דרך שם
בשבת ונתאכסנו בחצר אחרת אינם אוסרים עליהם
דאורח אינו אוסר ומותרים לטלטל בכל העיר.
(ועיין לעיל סוף סימן ש"ע):

סימן שעב — דיני עירובין לעיר, ובו ח' סעיפים

א. עיר שהיתה קנין יחיד אפילו נעשית של רבים
משתתפים כלם שיתוף אחד ויטלטלו בכל המדינה
וכן אם היתה של רבים ויש לה פתח אחד
משתתפים כולם שיתוף אחד אבל אם היתה של
רבים ויש לה שני פתחים שהעם נכנסים בזה
ויוצאים בזה אפילו נעשית של יחיד אין מערבין
את כולה אלא מניחין ממנה מקום אחד אפילו
חצר אחת ובית לתוכה ומשתתפין השאר ויהיו אלו
המשתתפין כולם מותרים בכל העיר חוץ מאותו
מקום ששיירו ויהיו אותם הנשארים מותרים
במקומם בשיתוף שעושים לעצמם ואם היו

תשכו שלחן ערוך אורח חיים

הנשואים רבים אסורים לטלטל בשאר כל העיר
ודבר זה משום היכר הוא כדי שידעו שהעירוב
התיר להם לטלטל בעיר זה שרבים בוקעים בה
שהרי המקום שנשאר ולא נשתתף עמהם אין
מטלטלין בו אלא אלו לעצמן ואלו לעצמן ואם רצו
לערב מבוי מבוי בפני עצמו כל שכן דמהני דאין
שיור גדול מזה. הגה: וצריך שיעשו ביניהם שני פסין של
שני משהויין אם הוא רחב עשר אמות וביתר מעשר צריך
צורת פתח (טור):

ב. עיר של רבים שיש לו פתח אחד וסולם במקום
אחר מערבין את כולה ואינה צריכה שיור שאין
הסולם שבחומה חשוב כפתח ואפילו העמיד הרבה
סולמות זה בצד זה עד רוחב עשרה לא חשיב
כפתח ואם יש לה שני פתחים ויש אשפה לפני
אחד מהם כאילו אין שם אלא פתח אחד:

ג. הבתים שמניחים אותם שיור אף על פי שאינם
פתוחים לעיר אלא אחוריהם לעיר ופניהם לחוץ
ואפילו הוא (רק בית אחד אפילו) בית הבקר או בית
התבן שאינם צריכים לערב עושים אותם שיור
ומערבין את השאר:

ד. עיר שנשתתפו כל יושביה חוץ ממבוי אחד הרי זה
אוסר על כולם ואם בנו מצבה על פתח המבוי אינו
אוסר עליהם לפיכך עיר שהיתה קנין יחיד אפילו

שלחן ערוך

אורח חיים תשכו

נעשית של רבים אין מערבין אותה לחצאין אלא או כולה או מבוי מבוי ובונה כל מבוי ומבוי מצבה (פירוש איצטבא) על פתחו אם רצה לחלוק רשותו מהם כדי שלא יאסור על שאר המבואות:

ה. במה דברים אמורים שאין מערבין אותה לחצאין בעיר מוקפת חומה גבוהה י' טפחים ויש לה דלתות אבל אם לא היתה העיר כולה מוכשרת במחיצות ובאו להכשיר חציה ולערבה הרשות בידם:

ו. זה שאמרנו שאין מערבין אותה לחצאין היינו לומר שאין לחי וקורה מועיל לסלקם זה מזה אבל בפס ארבעה או בשני פסים שני משהויין נחלקים אלו מאלו ומערבין לחצאין ואם הוא רחב מעשר אמות עושה צורת פתח. הגה: או יעשה מחיצה גבוה עשרה לפתח מבואו (טור). יש אומרים הא דעיר של יחיד אסור לחלק היינו לארכה מאחר דשניהם צריכים לילך לרשות הרבים שבתוכה אבל לרחבה ואלו יוצאים בשער זה ואלו יוצאים בשער זה ואין להם דריסת הרגל זה על זה מערבין לחצאין ועושין תקון ביניהם כמו שנתבאר לעיל סימן שס"ג דעד עשרה מהני לחי או קורה וביתר מעשרה צורת הפתח (הגהות מיימוני פרק ה' מהלכות עירובין והרא"ש והטור):

ז. עיר של רבים ונתמעטה ועמדה על חמשה דיורים אינה צריכה שיור:

תשכח שלחן ערוך אורח חיים

ח. המזכה בשיתוף לכל בני העיר אם עירבו כולם עירוב אחד אינו צריך להודיעם שזכות הוא להם ודין מי ששכח ולא נשתתף עם בני העיר או מי שהלך לשבות בעיר אחרת או אינו יהודי שהיה עמהם בעיר דין הכל כדינם בחצר ומבוי:

סימן שצג – דין עירוב ביום טוב שחל בערב שבת, ודין בין השמשות לערב, ובו ג' סעיפים

א. אין מערבין עירובי חצירות ושיתופי מבואות ביום טוב שחל להיות בערב שבת ואם שכח ולא עירב מערב יום טוב וחלו שני ימים טובים ביום החמישי ויום ששי יערב ביום טוב על תנאי שיאמר אם היום חול יהא זה עירוב ואם היום קודש אין בדברי כלום ולמחר יאמר אם היום קודש הרי עירבתי מאתמול ואם היום חול יהא זה עירוב והני מילי בשני ימים טובים של גליות אבל בשני ימים טובים של ראש השנה לא דכיומא אריכתא דמי. (ועיין לקמן סימן תקנ"ח):

ב. אחד עירובי חצירות ואחד שתופי מבואות מערבין אותם בין השמשות ואפילו אם כבר קיבל עליו תוספות שבת ויש אוסרים אם קיבל עליו תוספת שבת:

שלחן ערוך אורח חיים תשכט

ג. עירב לשנים לאחד מבעוד יום ונאכל העירוב בין השמשות ולאחד עירב בין השמשות שניהם קנו עירוב שלאותו שנאכל עירובו בין השמשות אנו חושבים אותו לילה ולאותו שהניח עירובו בין השמשות חושבים אותו יום יום אבל אם עירב עליו בין השמשות ונאכל עירובו בין השמשות אסור:

סימן שצד – ספק עירוב מה דינו, ובו ג' סעיפים

א. ספק עירוב כגון ספק אם היה קיים בין השמשות אם לאו מותר והוא שיהי לו חזקת כשרות כגון שהניחו שם ואירע בו ספק אבל אם לא היה לו חזקת כשרות כגון ספק אם הונח שם אם לאו לא:

ב. צריך שיהא העירוב בין השמשות במקום שראוי ליטלו הילכך אם נפל עליו גל ואינו יכול ליטלו בלא מרא וחצינא אסור. חגה: והעירוב אינו צריך להיות קיים רק בין השמשות (ט"ז) ויוכל לאכלו כשודאי חשיכה (הגהות אש"י והרדכי פרק ככל מערבין). ויש לבצוע עליו בשחרית בשבת (מנהגים). ודוקא במקום שנוהגים לערב כל ערב שבת אבל עדיף טפי לערב על כל השנה בפעם אחת כדלעיל סימן שס"ח (בית יוסף):

תשל שלחן ערוך אורח חיים

ג. נתנו במגדל ונעל בפניו ואבד המפתח קודם שחשכה אם אי אפשר להוציא העירוב אלא אם כן עשה מלאכה גמורה בין השמשות הרי זה כמו שאבד ואינו עירוב שהרי אי אפשר לאכלו:

סימן שצה — דיני ברכת עירוב, ובו סעיף אחד

א. מצוה לחזור אחר שיתופי מבואות ומברך עליו על מצות עירוב ואומר בזה השיתוף יהיה מותר לכל בני המבוי להוציא ולהכניס מחצירות למבוי (ומהם לבתים) (בית יוסף ב"ק פ"ג ס"ז לקט) בשבת אימתי מברך עליו בשעה שמקבץ אותו מבני המבוי או בשעה שמזכה להם. הגה: ואם גבו אותו לשם עירוב ושכחו ולא ברכו עליו הוי עירוב כי אין הברכה מעכבת (אגור ופ"ג לקט, עיין סוף סימן פ"ג):

הלכות תחומין

סימן שצו — דין ארבע אמות שיש לכל אדם בשבת, ובו ב' סעיפים

א. שבו איש תחתיו מכאן שכל אדם יש לו ד' אמות בכל מקום אפילו יצא חוץ לתחום ומוודדים לכל אדם באמה שלו ואם היה נגמ באיבריו נותנים לו

שלחן ערוך

אורח חיים תשלא

ארבע אמות בינוניות של כל אדם שכל אחת מהן
ששה טפחים. הגה: ואלו ד' אמות מודדין לו מרווחות
והוא באמצען (טור). ויש אומרים דמותר להלך ארבע אמות
לכל צד אבל לטלטל אין לו רק ארבע אמות עם אלכסון כמו
שנתבאר לעיל סימן שמ"ט (טור ב"ק ס"ז) והמגיד פרק י"ב ב"ק
קכ"א:

ב. בכל מקום שקדש היום עליו אם הוא מוקף לדירה
אפילו אין בו עתה דיורין חשוב כולו כד' אמות
ואם אינו מוקף לדירה עד סאתים חשוב כולו כד'
אמות ואפילו שבת בתל גבוה ובקמה קצורה
ושבלים מקיפות אותה חשיבי כארבע אמות עד
סאתים:

סימן שצז — דין שביתת היחיד וכליו ומהלך אלפים אמה, ובו י"ח סעיפים

- א. כל אדם יש לו אלפים אמה לכל רוח חוץ מארבע
אמותיו או מהמקום ששבת בו:
- ב. קדש עליו היום בבקעה ואינו יודע תחום שבת
מהלך אלפים פסיעות (בינוניות) (טור) שהם תחום
שבת:
- ג. כשם שאין אדם רשאי להלך בשבת וביום טוב
אלא אלפים אמה לכל רוח כך כליו ובהמתו אין
יכול שום אדם להוליכם חוץ לאלפים אמה של

תשלב שלחן ערוך אורח חיים

בעליהם. ואם עירבו בעליהם לרוח אחת אין שום אדם יכול להוליכם לרוח האחרת אפילו פסיעה אחת במקום שאין הבעלים יכולים לילך. הגה: ועיין לעיל סוף סימן ש"ה אם מותר למסור בהמה לעכו"ם במקום שיש לחוש שיוציאנה חוץ לתחום:

- ד. המוסר בהמתו לבנו הרי הוא כרגלי האב:
- ה. מסרה לרועה אפילו נתנה לו ביום טוב הרי היא כרגלי הרועה ואם מסרה לשני רועים הרי היא כרגלי בעליה מפני שלא קנה אחד מהם:
- ו. שור של פטם כרגלי מי שלקחו לשחטו ביום טוב וכן אם שחטו בעליו ביום טוב ומכר בשרו כל אחד מהלוקחים מוליך מנתו למקום שהוא הולך:
- ז. שור של רועה כרגלי אנשי אותה העיר:
- ח. כלים המיוחדים לאחד מהאחים שבבית הרי הם כרגליו ושאינם מיוחדים אין יכולים להוליכם אלא למקום שכולם יכולים לילך:
- ט. שנים ששאלו חלוק זה לילך בו שחרית וזה לילך בו ערבית לא יוליכו אלא למקום ששניהם יכולים לילך ואם עירב זה לסוף אלפים למזרח וזה לסוף אלפים למערב לא יזיזהו ממקומו:
- י. שנים שלקחו בהמה בשותפות ושחטוה ביום טוב אף על פי שלקח כל אחד מנתו הרי כל הבשר

שלתן ערוך אורח חיים תשלג

כרגלי שניהם אבל אם לקחו חבית של יין וחלקוה
ביום טוב חלקו של כל אחד מהם כרגליו:

יא. השואל כלי מחבירו מערב יום טוב אפילו לא לקחו
עד הלילה הרי הוא כרגלי השואל ואם שאלו ממנו
ביום טוב אף על פי שדרכו לשאלו ממנו בכל יום
טוב הרי הוא כרגלי המשאיל:

יב. האשה ששאלה מחברתה מים ומלח לעיסתה
ותבלין לקדירתה ביום טוב הרי העיסה ותבשיל
כרגלי שתיהן:

יג. לקח מחבירו ביום טוב נחלת לא יוליכנה אלא
כרגלי הנותן אבל אם הדליק נר או עץ משלהבת
חבירו הרי הוא כרגלי זה שהדליק:

יד. בור של יחיד הרי הוא כרגלי בעליו ושל אותה
העיר כרגלי אנשי אותה העיר ושל הפקר כרגלי
הממלא:

טו. נהרות המושכים ומעינות הנובעים הרי הם כרגלי
הממלא היו באים מחוץ לתחום לתוך התחום
ממלאים מהם בשבת ואין צריך לומר ביום טוב:

טז. מילא מים מבור של הפקר לצורך חבירו הרי הם
כרגלי הממלא:

יז. מי שהיו לו פירות מופקדים בעיר אחרת רחוקה
ממנו ועירבו בני אותה העיר לבוא אצלו לא יביאו

לו מפירותיו שפירותיו כמוהו במה דברים אמורים
כשייחד להם קרן זויות אבל אם לא ייחד להם הרי
הם כרגלי זה שהם מופקדים אצלו:

יח. מי שזימן אצלו אורחים ביום טוב לא יוליכו בידם
מנות למקום שאין בעל הסעודה יכול לילך בו
אלא אם כן זיכה להם מערב יום טוב על ידי אחר
במנות אלו:

סימן שצח – דין היאך מודדין אלפים אמה, ובו י"א סעיפים

א. הבא למדוד אלפים אמה של תחום העיר אם היתה
העיר אריכא וקטינא או שהיתה מרובעת ולא
לרבוע העולם הואיל ויש להם ארבע זויות שוות
מניחים אותה כמות שהיא ומודדים לה אלפים
אמה לכל רוח מארבע רוחותיה:

ב. היתה עגולה עושין לה זויות ורואין אותה כאלו
היא בתוך המרובע ומודדין חוץ מצלעות אותו
מרובע אלפים אמה לכל רוח שנמצא משתכר
הזויות וכן אם היתה העיר משולשת או שיש לה
צלעות רבות מרבעין אותה ואחר כך מוציאים חוץ
למרובע אלפים אמה לכל רוח:

שלחן ערוך אורח חיים תשלה

ג. כשהוא מרבעה מרבעה בריבוע העולם כדי שתהא כל רוח ממנה משוכה כנגד רוח מרוחות העולם ומכוונת כנגדם:

ד. היתה רחבה מצד אחד וקצרה מצד אחד רואין אותה כאילו כולה רחבה היתה עשויה כמין גם או כקשת אם יש בין שני ראשיה פחות מד' אלפים אמה מודדין לה מן היתר ורואין את כל הרוחב שבין היתר והקשת כאלו הוא מלא בתים ואם היה בין שני ראשיה ד' אלפים אין מודדין לה אלא מן הקשת. הגה: ויש אומרים מן המקום שנתקצר שם הקשת שאין בו ארבע אלפים אמה וכל זה שיש בין הקשת והיתר יותר מאלפים אבל אם אין ביניהם אלפים מודדין בכל ענין מן היתר וכן נראה להקל (הגסות מיימוני פרק כ"ה מהלכות שבת והרא"ש והטור):

ה. כל בית דירה שהוא יוצא מהעיר אם היה בינו ובין העיר שבעים אמה ושני שלישים שהוא צלע בית סאתים המרובעות או פחות מזה הרי זה מצטרף לעיר ונחשב ממנה וכשמודדין לה אלפים אמה לכל רוח מודדין חוץ מבית דירה זה. הגה: ויש אומרים שאין מתחילין למדוד מיד מן הבית אלא מותחין חוט על פני רוחב העיר נגד הבית ומרחיקין משם שבעים אמה ושיריים ומתחילין וכן בכל מקום שמודדין (טור), וכן נראה לי להקל:

תשלו שלחן ערוך אורח חיים

ו. היה בית קרוב לעיר בשבעים אמה ובית שני קרוב לבית הראשון בשבעים אמה ובית שלישי קרוב לשני בשבעים אמה וכן עד מהלך כמה ימים הרי הכל כעיר אחת וכשמודדין מודדין מחוץ לבית האחרון והוא שיהיה בית דירה זה ד' אמות על ד' אמות או יותר וכן בית הכנסת שיש בו בית דירה לחזנים ובית תפלה של אינם יהודים שיש בו בית דירה לכהניהם והאוצרות שיש בהם בית דירה והגשר והקבר שיש בהם בית דירה ושלש מחיצות שאין עליהם תקרה ויש בהם ד' אמות על ד' אמות והבית הבנוי בים ושתי מחיצות שיש עליהם תקרה ומעזיבה ומערה שיש בנין על פיה ויש בה בית דירה כל אלו מצטרפין עמה אם היו בתוך שבעים אמה ושירים ומאותו הבית היוצא רואים כאלו חוט מתוח על פני כל העיר ומודדין חוץ מאותו החוט אלפים אמה. הגה: ואם היו שני בתים כאלו נגד העיר דינם כעיר העשויה כקשת (טור). אבל שתי מחיצות שאין עליהם תקרה אף על פי שדרים ביניהם והגשר והקבר ובית הכנסת ובית עבודת אלילים והאוצרות שאין בהן בית דירה והבור והשיח והמערה והשובך ובית שבספינה כל אלו וכיוצא בהם אין מצטרפין עמה. הגה: ואם היו שני בתים כאלו

נגד העיר דינם כעיר העשויה כקשת (טור):

שלחן ערוך

אורח חיים תשלז

ז. היו שתי עיירות זו סמוכה לזו קמ"א אמות ושליש כדי שיהיה שבעים אמה ושיריים לזו ושבעים אמה ושיריים לזו חשובים שתיהם כעיר אחת ונמצאת כל עיר מהן מהלכה את מהלכות את כל העיר וחוצה לה אלפים אמה. הגה: וכן חומת העיר שנפרצה מב' רוחותיה זו כנגד זו וחרבו הבתים שביניהם עד קמ"א אמה ושליש דינו כסתום (טור). אבל בית אחד אפילו גדול הרבה אין לו דין עיר לתת לו שבעים אמה ושיריים (תוספות והרא"ש פרק כ"ל מעבדין וטור):

ח. היו שלשה כפרים משולשים אם יש בין האמצעי ובין כל אחד מהחיצונים אלפים אמה או פחות מכאן ובין שנים החיצונים רפ"ג אמות פחות שלישי (מלבד רוחב העיר האמצעי) (טור) כדי שיהיה בין כל אחד מהם ובין האמצעי כשתראה אותו כאלו הוא ביניהם קמ"א ושליש הרי שלשתן כמדינה אחת ומודדים להם אלפים אמה לכל רוח מחוץ לשלשתן (ויש אומרים דאין מודדין מן האמצעי רק מחומותיה) (תוספות והרא"ש פרק כ"ל מעבדין וטור):

ט. עיר שיושבת על שפת הנחל שרוב העתים הוא יבש ומשתמשים בו שאינו מלא אלא בשעת הגשם אם יש לפניו מצבה (פירוש איצטבא) רוחב ד' אמות על שפת הנחל כדי שיעמדו עליה וישתמשו בנחל נמצא הנחל בכלל העיר ומודדין לה אלפים אמה

תשלח שלחן ערוך אורח חיים

משפת הנחל השני ויעשה הנחל כולו בכלל העיר מפני המצבה הבנויה בצדה ואם לא היה שם מצבה אין מודדים להם אלא מפתח בתיהם ונמצא הנחל נמדד מן האלפים שלהם:

י. יושבי צריפים דהיינו שיושבים באהלים שעושין מהוצין וערבה אין להם דין עיר ולפיכך אין מודדין להם אלפים אמה אלא מפתח בתיהם (אם אין להם כמין היקף מחיצה י' או חריץ י' סביב בתיהם) (בית יוסף בשם שבויל לקט). ואם יש שם שלש חצירות של שני בתים קבועים של אבן או של נסרים אלו עושים את כלם קבע ויש להם דין עיר ומרבעים אותה ונותנין לה אלפים אמה לכל רוח כשאר העיירות:

יא. עיר שהוקפה ואחר כך ישבה מודדין לה ממקום ישיבתה ישבה ואחר כך הוקפה מודדין לה מחומתה:

**סימן שצט — במה מודדין התחומין,
ומקום המדידה, ומי הוא המודד, ובו י"א
סעיפים**

א. אין מודדין תחום העיר אלא בחבל של פשתן של חמשים אמה לא פחות שהוא נמתח ביותר ולא ארוך יותר מפני שאינו נמתח כראוי:

שלחן ערוך אורח חיים תשלט

ב. אם יש נהר לפניו לסוף ע"ה אמה לאחר שמדד חמשים אמה חוזר לאחוריו כ"ה אמה כדי שיהא החבל של נ' אמה שלם עד הנהר :

ג. ישים החבל כנגד לבו וימתחנו בכל כחו :

ד. לא ימדוד אלא כנגד העיר אפילו אם יש הרים וגאיות כנגדה ולא ילך מכנגדה בצדה שהוא ישר וימדוד שם ויחזור כנגד העיר ולפי מדה שמדד שם אלא ימדוד כנגד העיר וכשיגיע להר אם הוא כל כך זקוף שאם יורידו חוט המשקולת מראשו לא יתרחק מכנגדו ולמטה בשיפולו ד' אמות אז אין צריך למדוד (כל כך) הירידה והעליה אלא אם יש מישור בראשו ואם אין מישור בראשו אינו מודד כלל ואם חוט מתרחק מכנגדו ארבע אמות ומתלקטים מתוך ה' דהיינו שבהילוך ה' אמות של שיפוע עולה עשרה טפחים אז רואים אם אין משפתו אל שפתו אלא נ' אמה מבליעו בחבל של נ' אמה שזוקף עץ גבוה בשפתו מזה ועץ אחר כנגדו בשפתו מזה ומותח חבל מזה לזה ואם אינו יכול להבליעו בחבל של נ' אמה מודדו בחבל של ד' אמות וכך יעשה אחד עומד ברגלי ההר למטה ואחד למעלה ממנו ברחוק ד' אמות ונותן התחתון החבל כנגד לבו והעליון כנגד רגליו ועולה התחתון למקום שעומד העליון והעליון עולה ד'

אמות ומודדין כבתחלה וכן יעשה עד שימדוד כולו ואם הוא משופע יותר שבהילוך ד' אמות עולה י' טפחים אז הקילו בו ולא הטריחוה להבליעו בחבל של נ' אמה על ידי קורות אלא אם אין בו אלא חמשים אמה ישער אותו כמה יש בו לפי אומד הדעת ואם יש בו יותר מנ' אמה מודדו בחבל של ארבע אמות :

ה. הגיע לגיא אם חוט המשקולת מתרחק מכנגדו למטה ד' אמות אז רואים אם יכול להבליעו בחבל של נ' אמה מבליעו ואם לאו מודדו בחבל של ד' אמות והוא שלא יהא עמוק יותר מאלפים אבל אם הוא עמוק יותר מאלפים מודד הירידה והעליה של כל השיפוע ואם אין החוט מתרחק מכנגדו ד' אמות אז אם יכול להבליעו בחבל של נ' אמה מבליעו ואם לאו אינו מודד כלל השיפוע של ירידה ועליה אלא המישור של מטה ואפילו אם עמוק יותר מאלפים :

ו. הגיע להר (או לגיא) וכל מה שהוא ממנו מכנגד העיר הוא רחב מחמשים אמה שאינו יכול להבליעו וכגון שהוא במזרח העיר וכל אורך מזרח אינו יכול להבליעו אם יכול להבליעו בתוך אלפים של צד צפון או דרום ילך שם ויבליעו כיון שהוא עדיין בתוך התחום של צד העיר אבל אם אינו

שלתן ערוך אורח חיים תשמא

יכול להבליעו בתוך אלפים של צד העיר לא
יתרחק יותר לצד העיר כדי להבליעו:

ז. אין סומכין אלא על מדידת אדם מומחה שהוא
יודע מדת הקרקע:

ח. היו לנו תחומי שבת מוחזקין ובא מומחה ומדד
ריבה בתחום מהם ומיעט בתחום שומעין לו אף
בתחום שריבה. הגה: מדד ומצא מדתו במזרחית צפונית
יתירה על שכנגדו במזרחית דרומית מותח החוט של סימן
התחום מזה לזה באלכסון (הרא"ש וטור) ויש אומרים בשוה לפי
המקום שריבה בו (בית יוסף בקס רס"י ורשב"א):

ט. אם באו שני מומחים ומדדו את התחום אחד ריבה
ואחד מיעט שומעין למרבה ובלבד שלא ירבה
יותר ממדת אלכסונה של עיר כיצד בעת שירבה
זה נאמר שמא הראשון מקרן אלכסון של עיר מדד
האלפים ולפיכך מיעט מדתו ונמצא צלע התחתון
בינו ובין העיר פחות מאלפים וזה האחרון מדד
אלפים מצלע העיר ואין מחזיקין על הראשון
שטעה ביותר על זה:

י. עושין התחומין כטבלא מרובעת דהיינו שמודד על
פני כל אורך העיר למזרח אלפים אמה לחוץ וכן
לצפון ואחר כך רואים כאילו היתה טבלא מרובעת
בקרן למלאותו ונמצא התחום בקרן אלפים

תשמב שלחן ערוך אורח חיים

ואלכסונן שהם אלפים ות"ת אבל לא ימדוד מאמצע הקרן אלפים באלכסון וכן בקרן שכנגדו ויתן החוט מזה לזה שאין כן מפסיד הת"ת שבקרן וגם לא יהיה התחום כנגד העיר אלא אלף ותכ"ח :
יא. אפילו עבד אפילו שפחה נאמנים לומר עד כאן תחום שבת אבל קטן לא בעודו קטן אבל נאמן הגדול לומר זכור אני שעד כאן היינו באים בשבת כשהייתי קטן וסומכין על עדותו :

סימן ת – מי שישב לו בדרך לנוח, ולא ידע אם הוא בתחום אם לאו, ובו סעיף אחד

א. מי שהיה בא בדרך ליכנס לעיר וישב בדרך לנוח וחשכה לו ולא ידע שהוא בתחום העיר ואחר כך מצא עצמו בתחומה קנה שביתה בעיר ונכנס לתוכה בשבת ומהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח אבל אם לא היה דעתו ליכנס למדינה זו קנה שביתה במקומו ומשם יש לו אלפים אמה לכל רוח ואם כלים אלפים אמה ממקום שביתתו בחצי העיר אינו מהלך בעיר יותר מחציה. הגה: והוא הדין אם היה דעתו ליכנס לעיר ואמר שביתתי במקומי נמי דינא הכי (המגיד פרק כ"ז) :

סימן תא – מי שישן בדרך וחשכה לו, קונה אלפים אמה לכל רוח, ובו סעיף אחד

א. מי שישן בדרך וחשכה לו קנה שביתה במקומו ויש לו אלפים אמה לכל רוח ודוקא באדם משום דהואיל ואם היה נעור היה קונה ישן נמי קונה אבל חפצי הפקר אינם קונים שביתה והם כרגלי הזוכה בהם תחלה שיכול להוליכן למקום שילך הוא אבל חפצי העכו"ם קוננין שביתה במקומן אף על פי שבעליהם לאו בני שביתה נינהו גזירה חפצי עכו"ם אטו חפצי ישראל ואם הוציאן עכו"ם חוץ לתחומן והביאן לעיר יכולים לטלטל בכולה שכולה כארבע אמות ובלבד שתהא מוקפת לדירה וסתם עיירות מוקפות לדירה שבונים בתים תחלה ואחר כך מקיפים אותם אבל סתם מבצרים אינם מוקפים לדירה. הגה: ולכן יש ליזהר ישראל שהשאיל כליו לנכרי והחזירן בשבת שלא לטלטלן חוץ מד' אמות אם אין העיר מוקף מחיצה שהרי הכלים קנו שביתה אצל העכו"ם

(אור זרוע):

סימן תב — דין חריץ מים בין שני תחומין, ובו סעיף אחד

א. חריץ מלא מים מכונסים שהוא בין שני תחומי שבת מקצתו בתחום עיר זה ומקצתו בתחום עיר אחרת שתי העיירות אסורות למלאות ממנו אפילו בתוך התחום שהמים שבתוך התחום קונים שביתת העיר ומתערבים אלו עם אלו וצריך לעשות מחיצה בסוף התחומין להפסיקן ואפילו היא תלויה שאינה מגעת לקרקע החריץ ושל קנים בעלמא סגי. הגה: ובור של תבן העומדת בין שני תחומין אלו מאכילין מכאן ואלו מאכילין מכאן ואין חוששין שמא יקה אחד מחלק חבירו (גמרא פרק חלון). ואם המים מושכין אין צריך שום תיקון שאינם קונים שביתה והרי הם כרגלי הממלא:

סימן תג — דין בקעה שהקיפוח נכרים, ובו סעיף אחד

א. שבת בבקעה והקיפוח עכו"ם בשבת מחיצות לדירה אינו הולך בה אלא אלפים אמה שאינה כולה כד' אמות כיון שלא שבת באויר המחיצות ומטלטל בכולה על ידי זריקה שיכול לזרוק אפילו חוץ לאלפים שהרי רשות היחיד גמור הוא כיון

שלחן ערוך

אורח חיים תשמה

שהוקף לדירה. (אבל לטלטל ממש חוץ לארבע אמות
אסור אפילו תוך אלפים) (בית יוסף בשם תוספות והגהות אשכנזי פרק מי
שהוא יאמר):

סימן תד – דין אם יש תחומין למעלה מעשרה טפחים, ובו סעיף אחד

א. המהלך חוץ לתחום למעלה מעשרה טפחים כגון
שקפץ על גבי עמודים שגבוהים עשרה ואין בכל
אחד מהם ארבעה טפחים על ד' טפחים הרי זה
ספק אם יש תחומין למעלה מעשרה או לאו ומה
שיהיה בדרבנן יהיה ספיקו להקל. הגה: מיהו אם היה
הולך בדרך זה או על ידי קפיצת שם מתוך י"ב מיל חוץ ל"ב
מיל אזלינן לחומרא למאן דאמר תחומין ד"ב מיל הוי
דאורייתא (דברי עלמו ותשובת רמב"ם). והואיל ואין בימים
ובנהרות איסור תחומין דאורייתא לדברי הכל לפי
שאינם דומים לדגלי מדבר מי שבא בספינה בשבת
והגיע לנמל אם משנכנס השבת עד שהגיע לנמל
לעולם היתה למעלה מי' מקרקע הים או הנהר
יורד ואינו נמנע ויש לו אלפים אמה ממקום שפגע
בו למטה מי'. הגה: ואם הוא ספק אם הוא למעלה
מעשרה או לא אזלינן לקולא (המגיד פרק כ"ז). ואם כבר יצא
אלפים ממקום שפגע למטה מעשרה דאין לו רק ד' אמות
מכל מקום אם צריך לצאת מן הספינה מכח גשמים שיורדים

תשמו שלחן ערוך אורח חיים

עליו או שהחמה זורחת עליו או שצריך לנקביו וצריך מכח זה ליכנס בעיר הוה ליה כל העיר כארבע אמותיו וכיון דעל על (אור זרוע ומדלי וסגרות חשירי פרק מי שסניחו). ועיין לקמן סימן ת"ז. ועיין לעיל סימן רס"ו מי שרוכב בדרך וחשכה לו בערב שבת כיצד יעשה:

סימן תה – דין היוצא חוץ לתחום, ובו ט' סעיפים

- א. מי שיצא חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס להיות כבני העיר ואין לו אלא ד' אמות מעמידת רגליו ולחוץ:
- ב. היתה רגלו אחת תוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום יכנס:
- ג. מי שקידש עליו היום והוא חוץ לתחום העיר אפילו אמה אחת לא יכנס להיות כבני העיר ואינו מהלך אלא אלפים אמה לכל רוח ממקום שקידש עליו היום:
- ד. מי שיצא חוץ לתחום שלא לדעת מותר לעשות לו מחיצה של בני אדם שעירבו לאותו רוח ויכולים לילך שם ויעשו סביביו כמו מחיצה ויכנס ביניהם והוא שלא ידעו אותם שנעשית בהם המחיצה שלשם כך נקראו אבל אם יצא לדעת אסור:

שלחן ערוך

אורח חיים תשמו

ה. מי שהוציאוהו חוץ לתחום עכו"ם או רוח רעה או שאר כל אונס או ששגג ויצא אין לו אלא ארבע אמות החזירוהו לתוך התחום כאילו לא יצא והרי כל העיר כד' אמות כבתחלה וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח אבל אם חוזר לדעת אין לו אלא ארבע אמות. הגה: וכן אם נכנס לספינה ויצאה הספינה חוץ לתחום וחזרה לאחוריה לנמל שהפליגה משם הרי הוא כאילו לא יצא דהוה ליה כמו שהוציאוהו עובדי כוכבים והחזירוהו (אור זרוע):

ו. נתנוהו עובדי כוכבים חוץ לתחום בדיר או בסהר ומערה או בעיר אחרת מוקפת חומה לדירה או שנאנס בשאר אונס או ששגג ויצא חוץ לתחום ונכנס לאחד מאלו ונזכר והוא בתוכו מהלך את כולו אבל אם יצא חוץ לתחומו לדעת אף על פי שהוא בתוך אחד מאלו אין לו אלא ד' אמות:

ז. מי שהפליגה ספינתו בים מהלך את כולה הואיל ושבת באויר מחיצות ואם נפחתו דפני ספינה בשבת אם היא מהלכת מהלך את כולה ואם היא עומדת אינו מהלך בה אלא ד' אמות. הגה: ואם באמצע יש לו מחיצות עשרה ובראשו אין לו אזלינן בתר אמצעי ואפילו אין לו כלל רק יש בו לחקוק עשרה דאמרינן חוקקין להשלים (אור זרוע):

תשמח שלחן ערוך אורח חיים

ח. יצא לדעת והחזירוהו עובדי כוכבים אין לו אלא ד' אמות ומיהו אם החזירוהו לעירו (המוקפת מחיצות לדירה) (הרא"ש פרק מי שסניאורו ורבינו ירוחם חלק י"א וואר זרוע) כולה כארבע אמות ואפילו יצא לדעת וחזר לדעת (ועיין לעיל דין סתם עיירות סימן ת"א):

ט. פירות שהוציא חוץ לתחום והחזירם אפילו במזיד לא הפסידו מקומם שכל העיר להם כארבע אמות וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח כבתחלה אם הוא יום טוב ואם הוא שבת מותרין באכילה במקומם ואפילו לאותו ישראל שהחזירם לצרכו במזיד, מאי טעמא, אנוסים הם, וכל זמן שלא הוחזרו והם חוץ למקומם אם הוציאן בשוגג מותרים לאכלם ואסור לטלטלם חוץ לד' אמות ואם הוציאם במזיד אסור לאכלם אפילו מי שלא הוציאם ויש מתירים למי שלא הוציאם:

סימן תו — מי שיצא חוץ לתחום שלא לדעת, ובו סעיף אחד

א. מי שיצא חוץ לתחום שלא לדעת שאין לו אלא ד' אמות והוצרך לנקביו יכול לצאת מהם עד שימצא מקום צנוע לפנות ועצה טובה לו שיתקרב בצד תחומו שאם לא ימצא מקום צנוע עד תחומו יכול ליכנס ולאחר שנכנס הוי כאילו לא יצא כיון

שנכנס ברשות אבל אם מצא מקום צנוע קודם לא יכנס אלא יפנה שם ויתרחק ממקום שנפנה עד שיכלה הריח ושם יש לו ד' אמות ואם נתרחק מהריח ונכנס בתחומו כאילו לא יצא ואם יצא לדעת אין לו תקנה. זה שאמרנו בהוצרך לנקביו יש אומרים אפילו לקטנים ויש אומרים דוקא לגדולים:

סימן תז – מי הם שיכולין לילך חוץ לתחום, ובו ג' סעיפים

א. מי שיצא חוץ לתחום ברשות כגון חכמה הבאה לילד וכיוצא בזה יש לו אלפים אמה לכל רוח באותו מקום שהגיע לו ואם הגיע לעיר הרי הוא כאנשי העיר ויש לו אלפים לכל רוח חוץ לעיר (עיין לעיל סוף סימן רמ"ח):

ב. היה יוצא ברשות והוא הולך בדרך ואמרו לו כבר נעשית המצוה שיצאת לעשות יש לו ממקומו אלפים אמה לכל רוח ואם היה מקצת התחום שיצא ממנו ברשות מובלע בתוך אלפים אמה שיש לו ממקומו הרי זה חוזר למקומו וכאילו לא יצא:

ג. כל היוצאים להציל נפשות ישראל מיד עובדי כוכבים או מן הנהר או מן המפולת יש להם אלפים אמה לכל רוח ממקום שהצילו בו ואם היתה יד

העובד כוכבים תקיפה והיו מפחדים לשבות
במקום שהצילו הרי אלו חוזרים בשבת למקומם
ובכלי זינם:

הלכות עירובי תחומין

סימן תח – דין הנחת העירוב וקניית
השביתה, ובו ד' סעיפים

א. (מותר לערב עירובי תחומין ולקנות שביתה סוף התחום.
ולכן) מי שיצא מהעיר בערב שבת והניח מזון שתי
סעודות רחוק מהעיר בתוך התחום וקבע שביתתו
שם אף על פי שחזר לעיר ולן בביתו נחשוב אותו
כאילו שבת במקום שהניח בו השתי סעודות וזהו
הנקרא עירובי תחומין ויש לו להלך ממקום עירובו
למחר אלפים אמה לכל רוח לפיכך כשהוא מהלך
ממקום עירובו למחר אלפים אמה כנגד העיר אינו
מהלך בעיר אלא עד סוף מדתו ואם היתה העיר
מובלעת בתוך מדתו תחשב העיר כולה כד' אמות
וישלים מדתו חוצה לה כיצד הרי שהניח את
עירובו ברחוק אלף אמה מביתו שבעיר לרוח
מזרח נמצא מהלך למחר ממקום עירובו אלפים
אמה למזרח ומהלך ממקום עירובו אלפים אמה
למערב אלף שמן העירוב עד ביתו ואלף אמה

שלחן ערוך

אורח חיים תשנא

מביתו בתוך העיר ואינו מהלך בעיר אלא עד סוף האלף ואם היה מביתו עד סוף העיר פחות מאלף אפילו אמה אחת שנמצאת מדתו כלתה חוץ לעיר תחשב המדינה כולה כארבע אמות ויהלך חוצה לה תתקצ"ו אמה תשלום האלפים לפיכך אם הניח עירובו בריחוק אלפים אמה מביתו שבעיר הפסיד את כל העיר ונמצא מהלך מביתו עד עירובו אלפים אמה ואינו מהלך מביתו בעיר לרוח מערב אפילו אמה אחת. הגה: ויש אומרים דאפילו כלתה מדתו באמצע העיר מהלך בכל העיר כולה אבל לא חוצה לה ויש להקל (טור והגהות מיימוני פרק כ"ז מהלכות שבת פס"ק סמ"ק ורש"י). ואם כלתה מדתו בסוף העיר ואף על גב דעדיין עיבור לפני העיר כל העיר כארבע אמות דלא אמרינן עיבור של העיר כעיר להחמיר (המגיד פרק כ"ז מהלכות שבת). כל מקום שהניח עירובי תחומין ויש לו אלפים לכל רוח אסור לו לילך לצפון ולדרום רק נגד רוחב המקום שקנה בו שביתה ואם אינו רק ארבע אמות כגון שאין העירוב ברשות היחיד אסור לו לילך לכל רוח אלפים רק ברוחב ארבע אמותיו עם זוויתיהן כדלעיל סימן שצ"ח סעיף ב'. ומכל מקום אם כלתה המדה סוף העיר וכולה כארבע אמותיו מותר לילך כל רחבה ויש לו אלפים חוץ לעיר לצפון ולדרום אף על פי שאין לו רוחב כל כך נגד המקום שקנה בו עירוב (הר"ר יהונתן).

תשנב שלחן ערוך אורח חיים

ב. המניח עירובו ברשות היחיד אפילו היתה מדינה גדולה כנינוה ואפילו עיר חריבה או מערה הראויה לדירורין מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח:

ג. המניח עירובו בתוך העיר ששבת בה לא עשה כלום אין מודדין ממקום עירובו אלא הרי הוא כבני העיר כולם שיש להם אלפים אמה לכל רוח חוץ לעיר וכן אם נתן עירובו במקומות המצטרפים לעיר שמודדים התחום חוץ מהם הרי זה כנותנו בתוך העיר:

ד. נתן עירובו חוץ לתחום אינו כלום (ויש לו תחום

מביתו) (מיימוני והמגיד פרק ו' מהלכות עירובין):

סימן תט – דין מקום נתינת העירוב, ובו י"ג סעיפים

א. הנותן עירובו בבית הקברות אינו עירוב לפי שבית הקברות אסור בהנאה וכיון שרוצה בקיום העירוב שם אחר קנייה הרי נהנה בו ואם נתנו בבית הפרס הרי זה עירוב ואפילו היה כהן מפני שיכול להכנס שם במגדל הפורח או שינפח והולך:

ב. צריך שיהא הוא ועירובו במקום אחד כדי שיהיה אפשר לו לאוכלו בין השמשות לפיכך אם נתכוין לשבות ברשות הרבים והניח עירובו ברשות היחיד

או ברשות היחיד והניח עירובו ברשות הרבים אינו עירוב שאי אפשר לו להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים בין השמשות אלא בעבירה אבל אם נתכוין לשבות ברשות היחיד או ברשות הרבים והניח עירובו בכרמלית או שנתכוון לשבות בכרמלית והניח עירובו ברשות היחיד או ברשות הרבים הרי זה עירוב שבשעת קניית העירוב שהוא בין השמשות מותר להוציא ולהכניס מכל אחד משתי הרשויות לכרמלית לדבר מצוה שכל דבר שהוא מדברי סופרים לא גזרו עליו בין השמשות במקום מצוה או בשעת הדחק:

ג. נתנו בראש הקנה או הקונדס הצומחים מן הארץ אינו עירוב מפני שמאחר שהם רכים ונוחים לקטום ויתחייב חטאת גזרו בהם (ואם הם רכים כירק עיין לעיל ריש סימן של"ז) אפילו בין השמשות אפילו במקום מצוה ואם היו תלושים ונעוצים הרי זה עירוב:

ד. נתנו במגדל ונעל בפניו ואבד המפתח מבעוד יום או שנפל עליו גל אם יכול להוציאו בלא עשיית מלאכה דאורייתא הרי זה עירוב:

ה. כל המניח עירובו במקום יש לו במקום עירובו ארבע אמות לפיכך המניח עירובי תחומין שלו בסוף התחום ונתגלגל בתוך ד' אמות הרי זה עירוב חוץ לארבע אמות אינו עירוב:

תשנר שלחן ערוך אורח חיים

ו. אבד עירובו או נשרף או אם היה בסוף התחום ונתגלגל חוץ לד' אמות או שהיתה תרומה ונטמאת מבעוד יום אינו עירוב משחשיכה הרי זה עירוב שקניית העירוב בין השמשות אם ספק כשר שספק העירוב כשר והוא שיהיה לו חזקת כשרות כגון זה שהניחו שם ואירע בו ספק אבל אם לא היה לו חזקת כשרות כגון ספק אם הונח שם אם לאו לא:

ז. כיצד עשיית עירוב אם רוצה לילך בסוף התחום או בתוכו ולהחשיך שם זה הוא עיקר מצותו ואפילו לא אמר שביתתי במקומי אלא החשיך שם ושתק לא שנא מי שיוצא מביתו להחשיך על התחום לא שנא מי שבא בדרך וחשכה לו קונה אלפים אמה בלא אמירה ואם אינו רוצה לטרוח להחשיך שם ילך מבעוד יום ויניח שם מזון שתי סעודות כל אחד ואחד כפי מזונו ואם הוא חולה או רעבתן שיעורו שתי סעודות בינוניות שהם כששה ביצים (ועיין לעיל סימן שס"ח סעיף ג') מפת או מכל דבר שמשותתפין בו שיתופי מבואות ואם הוא ליפתן בכדי לאכול בו שתי סעודות סגי ואומר בזה העירוב אהיה מותר לילך למחר אלפים אמה וחוזר ולן בביתו ואפילו הכי מודדים לו תחומו ממקום עירובו שאנו רואים כאילו דר שם אבל

שלחן ערוך

אורח חיים תשנה

התלמידים האוכלים אצל בעלי בתים שבתייהם בשדה וחוזרים ולנים בבית רבם מודדין להם תחומם מבית רבם שהוא מקום לינתם שהוא להם עיקר ששם היו חפצים גם לאכול אילו היה שם מזונם :

ח. אם ירצה ישלח העירוב על ידי שליח ויאמר בזה העירוב יהא פלוני מותר לילך ובלבד שלא יהא חרש שוטה וקטן או שאינו מודה בעירוב ואם שלחו על ידי חרש שוטה וקטן או עובד כוכבים או אחר שאינו מודה בעירוב אינו עירוב ואם אמר לאחר לקבלו ממנו ושלחו על ידי אחד מאלו ואפילו שלחו על הפיל או על הקוף וראה מרחוק שהגיע שם ונתנו לו הוי עירוב אף על פי שלא ראה שהניחו האחר דחזקה שליח עושה שליחותו וכן רבים שנשתתפו בעירובי תחומין ורצו לשלוח עירובם ביד אחר הרי אלו משלחין :

ט. אחד או רבים שאמרו לאחד צא ערב עלינו ועירב עליהם באיזה רוח שירצה הרי זה עירוב ויוצאים בו שהרי לא ייחדו לו רוח :

י. האומר לחבירו ערב עלי בתמרים ועירב עליו בגרוגרות בגרוגרות ועירב עליו בתמרים אמר לו הנח עירובי במגדל והניחו בשוכך בשוכך והניחו במגדל בבית והניחו בעלייה בעלייה והניחו בבית

אינו עירוב אבל אם אמר לו ערב עלי סתם ועירב עליו בין בגרוגרות בין בתמרים בין בבית בין בעלייה הרי זה עירוב:

יא. מי שבא בדרך ומכיר אילן או גדר בסוף אלפים אמה וירא שמא תחשך קודם שיגיע שם ואמר שביתתי תחתיו בעיקרו קנה שביתה בעיקרו ויש לו משם אלפים אמה אף על פי שאינו יכול להגיע שם מבעוד יום במהלך בינוני אלא אם כן ירוץ מותר לילך לשם בנחת אף על פי שאינו מגיע שם מבעוד יום אבל אם לא היה יכול להגיע שם כלל מבעוד יום לא יזוז ממקומו שהרי עקר דעתו מכאן וגם שם לא קנה ודוקא שייחד ד' אמות ההם בתוך אלפים אמה כגון שאמר שביתתי בעיקרו ומכאן עד עיקרו אין יותר מאלפים אבל אם אין כל האילן בתוך אלפים ולא ייחד מקום תחתיו לא קנה שביתה דשמא היה בדעתו על ארבע אמות שהם חוץ לאלפים וגם כאן לא קנה שהרי עקר דעתו מכאן ולא יזוז ממקומו ואם כולו עומד תוך אלפים ולא ייחד מקום שביתתו כגון שאמר שביתתי תחתיו יש לו ארבעה אלפים ממקומו לצד האילן חוץ משיעור משך תחתיו של אילן כגון אם שיעור האילן עשרים אמה יש לו שם אלפים פחות עשרים אמה ולהרמב"ם הקונה שביתה ברחוק מקום ולא

שלחן ערוך אורח חיים תשנו

סיים מקום שביתתו לא קנה שביתה שם אלא במקום שהיה עומד בו כשחשכה וכן אם אמר שביתתי במקום פלוני והוא רחוק ממנו יותר מאלפים קנה שביתה במקומו והאומר שביתתי תחת אילן פלוני אם יש תחתיו שמונה אמות או יותר לא קנה שביתה שהרי לא כוון מקום שביתתו לפיכך צריך להתכוין לשבות בעיקרו או בד' אמות שבצפונו או בדרומו ואם היה תחתיו פחות משמונה אמות ונתכוין לשבות תחתיו קנה שהרי מקצת מקומו מסוים וכן דעת הר"ף בזה:

יב. היו שנים אחד מכיר ואחד אינו מכיר שאינו מכיר מוסר שביתתו למכיר ואומר שביתתנו במקום פלוני:

יג. ודוקא לבא בדרך התירו לו כהאי גוונא אבל לא למי שהוא בביתו ואם אמר כן לא עלה לו ואין לו אלא שביתת ביתו:

סימן תי – דין המחזיק בדרך כדי לקנות שביתה, ובו ג' סעיפים

א. מי שנתכוין לקבוע שביתתו במקום ידוע אצלו והחזיק בדרך והלך כדי שיגיע לאותו מקום ויקנה בו שביתה אף על פי שלא הגיע ולא עמד שם אלא החזירו חבירו ללון אצלו או שחזר מעצמו ללון

אצלו או שנתעכב יש לו להלך למחר עד מקום שנתכוין לו ומאותו המקום אלפים אמה לכל רוח שכיון שגמר בלבו לקבוע שם שביתתו והחזיק בדרך נעשה כמי שעמד שם או שהניח עירובו שם במה דברים אמורים בעני שאין מטריחין אותו להניח עירוב או ברחוק כגון שהיה בא בדרך אבל אם לא היה עני ולא רחוק לא :

ב. זה שאמרנו שהקונה שביתה בריחוק מקום שיחזיק בדרך לא שיצא וילך בשדה אלא אפילו ירד מן העליה לילך לאותו מקום וקודם שיצא מפתח החצר החזירו חבריו הרי זה החזיק וקנה שביתה וכל הקונה שביתה בריחוק מקום אינו צריך לומר שביתתי במקום פלוני אלא כיון שגמר בלבו והחזיק בדרך כל שהוא קנה שם שביתה ואין צריך לומר מי שיצא ברגליו ועמד במקום שקונה בו שביתה שאינו צריך לומר כלום אלא כיון שגמר בלבו קנה :

ג. אנשי העיר ששלחו אחד מהם להוליך להם עירובם למקום ידוע והחזיק בדרך והחזירו חבריו ולא הוליך עירובם הם לא קנו שביתה באותו מקום שהרי לא הונח שם עירובם ואין להם להלך במדינתם אלא אלפים אמה לכל רוח והוא קנה שם עירוב שהרי הוא בא בדרך ונתכוין לשבות שם

שלחן ערוך אורח חיים תשנ"ט

והחזיק בדרך לפיכך יש לו לילך לאותו מקום
למחר ולילך ממנו אלפים אמה לכל רוח:

סימן תיא – מי שהיה ביתו במזרח ונתן העירוב במערב, ובו סעיף אחד

א. מי שהיה במזרח ביתו בשדה ואמר לשלוחו לערב
לו במערב אם נתן העירוב מהלאה לביתו בענין
שהוא רחוק ממנו יותר מאלפים וביתו קרוב לו
בתוך אלפים העירוב אינו כלום ונשאר לו שביתת
ביתו נתן העירוב בענין שהוא לו בתוך אלפים אף
על פי שגם ביתו לו בתוך אלפים קנה שביתה
במקום עירובו ולא בביתו:

סימן תיב – דין החולק עירובו, ובו סעיף אחד

א. עירב חצי היום הראשון לרוח צפון והשני לרוח
דרום שטעה והיה סבור שאפשר לעשות כן או
שאמר לשנים עירבו עלי אחד עירב עליו לצפון
ואחד לדרום אם הניח כל אחד עירובו בסוף
אלפים לא יזוז ממקומו שאין ידוע איזה עירוב קנה
לו ואם לא נתנו העירובים בסוף אלפים הולך מה
שאפשר לו לילך מכח שניהם כיצד נתן כל אחד
עירובו לסוף אלף מביתו יש לו אלף אמה מביתו

לכל אחד מהעירובים. נתן אחד למזרח לסוף אלף
והשני למערב לסוף ת"ק הולך למערב אלף מכח
מה ששייר לו העירוב שבמזרח ולמזרחו אלף ות"ק
מכח מה ששייר לו העירוב שבמערב:

סימן תיג — דין המערב לרבים, ובו סעיף אחד

א. המערב לרבים משלו אומר הרי עירוב זה בשביל
כל בני העיר ובלבד שיהא בו מזון שתי סעודות
לכל אחד וכל מי שירצה יסמוך עליו וצריך לזכות
להם על ידי אחר הראוי כמו בעירובי חצרות (ועיין
לעיל סימן שס"ז סעיף י') וצריך להודיעם וכל מי
שהודיעו מבעוד יום אפילו לא גמר בלבו לסמוך
עליו מבעוד יום אלא לאחר שחשכה הוי עירוב
אבל אם לא הודיעו מבעוד יום אינו יכול לסמוך
עליו לאחר שתחשך וכן מי שהניח עירוב לכל
שבתות השנה ואמר איזה מהם שארצה אלך
ואסמוך עליו אף על פי שלא גמר בלבו עד למחר
יכול לסמוך עליו וכן מי ששמע שיש לחכם לבוא
ואינו יודע לאיזה רוח והניח שני עירובים ואמר
לאותו צד שיבא החכם יקנה לי עירוב לרוח שבא
לו החכם קנה לו או אם אמר אם לא יבא כלל
אהיה כבני עירי או אם יבואו שנים למקום שארצה

שלחן ערוך אורח חיים תשסא

אלך הכל לפי תנאו וכן אם אמר לשנים או לשלשה
הריני מערב על איזה מכם שארצה אף על פי שלא
בירר את מי רצה עד שתחשך הוי עירוב:

סימן תיד – שלא לערב אלא לדעתו, ובו ב' סעיפים

א. אין מערבין עירובי תחומין לאדם אלא לדעתו
שמא אינו רוצה לערב באותו רוח שרצה זה חוץ
מבנו ובתו הקטנים אפילו אינם סמוכים על שלחנו
ועבדו ושפחתו הכנענים ואפילו מיחו בו שלא
לערב עליו ואפילו עירבו הם עירוב אחר אינו
כלום אבל בנו ובתו הגדולים אפילו סמוכים על
שלחנו ועבדו ושפחתו העברים ואשתו אינו מערב
עליהם אלא מדעתם ואם עירב עליהם ושמעו
ושתקו ולא מיחו יוצאים בעירובו אבל אם מיחו בו
או שעירבו הם עירוב אחר לעצמם אין עירובו
עירוב להם:

ב. קטן בן שש שנים או פחות יוצא בעירוב אמו ואין
צריך להניח עליו מזון שתי סעודות לעצמו:

סימן תטו – שלא לערב עירובי תחומין אלא לדבר מצוה, ובו ד' סעיפים

א. אין מערבין עירובי תחומין אלא לדבר מצוה כגון שהיה רוצה לילך לבית האבל או לבית המשתה של נשואין או להקביל פני רבו או חבירו שבא מן הדרך וכיוצא באלו, הגה: או שרוצה לילך לטייל ביום טוב או שבת בפרדס שיש בו שמחה וכיוצא בזה מקרי דבר מצוה (תרומת הדשן סימן ע"ז), או מפני היראה כגון שהיה רוצה לברוח מן העובדי כוכבים או מן הלסטים וכיוצא בזה, (ואז מותר לו לילך אפילו לדבר הרשות) (טור והגהות אשכנזי פרק בכל מערבין). ואם עירב שלא לאחד מכל אלו אלא לדברי הרשות הרי זה עירוב:

ב. אין מערבין עירובי תחומין בית השמשות ואם עירב עירובו עירוב:

ג. אמרו לו שנים צא וערב עלינו, אחד עירב עליו מבעוד יום ואחד עירב עליו בין השמשות זה שעירב עליו מבעוד יום נאכל עירובו בין השמשות וזה שעירב עליו בין השמשות נאכל עירובו משחשיכה שניהם קנו עירוב. ויש חולקים:

ד. כשמניח עירובי תחומין מברך על מצות עירוב ואומר בזה העירוב יהא מותר לי לילך ממקום פלוני אלפים אמה לכל רוח ואם מערב לרבים

שלחן ערוך אורח חיים תשסג

אומר יהא מותר לפלוני ולפלוני או לבני מקום פלוני:

סימן תטז – דין עירובי תחומין ביום טוב שחל להיות סמוך לשבת, ובו ה' סעיפים

א. יום טוב שחל להיות סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה או שני ימים טובים של גליות יש לו לערב שני עירובין לשתי רוחות וסומך על איזה מהם שירצה ליום הראשון ועל העירוב שברוח השני ליום השני או מערב עירוב אחד לרוח אחת וסומך עליו לאחד משני הימים וביום השני יהיה כבני העיר וכאילו לא עשה עירוב ויש לו אלפים אמה לכל רוח במה דברים אמורים בשני ימים טובים של גליות אבל בשני ימים טובים של ראש השנה הרי הן כיום אחד ואינו מערב לשני ימים אלא לרוח אחת וכן מתנה אדם על עירובו ואומר עירובי לשבת זו אבל לא לשבת אחרת לשבת אחרת אבל לא לשבת זו לשבתות ולא לימים טובים ליום טוב ולא לשבתות:

ב. המערב לשני ימים טובים של גליות או לשבת ויום טוב אף על פי שהוא עירוב אחד לרוח אחת לשני הימים צריך שיהיה העירוב במקומו מצוי בליל הראשון ובליל ב' כל בין השמשות כיצד הוא

תשסד שלחן ערוך אורח חיים

עושה מוליכו בערב יום טוב או בערב שבת ומחשיך עליו ונוטלו בידו ובא לו אם היה ליל יום טוב ולמחר מוליכו לאותו מקום ומניחו שם עד שתחשך ואוכלו אם היה ליל שבת או מביאו אם היה ליל יום טוב מפני שהן שתי קדושות ואינם כיום אחד כדי שנאמר מליל ראשון קנה העירוב לשני ימים נאכל העירוב בראשון קנה העירוב לראשון ואינו עירוב לשני עירב ברגליו בראשון צריך לערב ברגליו בשני והוא שילך ויעמוד באותו מקום ויחשוב בלבו שיקנה שם שביתה ולא יאמר כלום מפני שאסור לעשות שום הכנה מיום טוב לשבת או משבת ליום טוב אפילו בדבור וכל שכן שאינו יכול לערב בפת שלא עירב בו כבר ביום הראשון מפני שהיה צריך לקרות עליו שם עירוב ונמצא מכין עירוב בראשון במאכל אם רצה לערב ברגליו בשני הרי זה עירוב ואם רצה לערב בפת צריך לערב באותה הפת עצמה שעירב בה בראשון שאינו צריך לומר כלום שכבר קרא שם עירוב ואם כן אינו מכין כלום:

ג. זה שאמרנו שיש לו לערב ב' עירובין בשתי רוחות לשני הימים הוא שיהיה אפשר לו להגיע לכל אחד משני העירובים ביום הראשון אבל אם אי אפשר להגיע לעירוב של יום השני ביום הראשון אין

שלחן ערוך אורח חיים תשסה

עירוב השני עירוב שהעירוב מצותו שיהיה בסעודה הראויה מבעוד יום וזה הואיל ואינו יכול להגיע לזה העירוב ביום הראשון הרי זה אינה ראויה מבעוד יום כיצד הרי שהניח עירובו ברחוק אלפים אמה מביתו לרוח מזרח וסמך עליו ליום ראשון והניח עירוב שני ברחוק אמה אחת או מאה או אלף ברוח מערב וסמך אליו שהרי לא נשאר לו ברוח מערב כלום אבל אם הניח עירובו ברחוק אלף ות"ק מביתו ברוח מזרח וסמך עליו עליו ליום ראשון והניח עירוב שני רחוק מביתו לרוח מערב בתוך ת"ק אמה וסמך עליו ליום השני הרי זה עירוב שהרי אפשר שיגיע לו ביום הראשון:

- ד. יום הכיפורים הרי הוא כשבת בין לענין עירובי חצירות בין לענין עירובי תחומין:
- ה. יום טוב נוהג בו עירובי תחומין אבל לא עירובי חצרות:

הלכות ראש חודש

סימן תיז – הלכות ראש חודש, ובו סעיף אחד

א. ראש חודש מותר בעשיית מלאכה והנשים שנוהגות שלא לעשות בו מלאכה הוא מנהג טוב.

תשסו שלחן ערוך אורח חיים

הגה: ואם המנהג לעשות מקצת מלאכות ולא לעשות קצתן
אזלינן בתר המנהג (בית יוסף):

סימן תיח – דין תענית בראש חודש, ובו ה' סעיפים

- א. ראש חודש אסור בתענית:
- ב. אין גוזרין תענית על הצבור בראשי חדשים חנוכה ופורים ואם התחילו שגזרו להתענות כך וכך ימים והתחילו בהם קודם ראש חודש אפילו יום אחד אין מפסיקין ומתענין ומשלימין:
- ג. יחיד שקבל עליו תענית כך וכך ימים ופגע בו ראש חדש או שקבל עליו להתענות בראש חודש אם קבלו בלשון קבלת תענית בעלמא אינו צריך התרה ואם קבלו עליו בלשון הרי עלי שהוא לשון נדר צריך התרת חכם. (ועיין ביורה דעה סימן רט"ו סעיף ג'):
- ד. אם נשבע להתענות כך וכך ימים ואירע בהם ראש חדש השבועה חלה עליו מטעם איסור כולל ואם נשבע בפירוש להתענות בראש חודש נראה לי שחלה עליו שבועה כיון שאינו אלא מדרבנן אלא שמדברי הרמב"ם נראה לכאורה שהוא מדאורייתא (ועיין לקמן סימן תק"ע):

שלחן ערוך אורח חיים תשסז

ה. המתענה בראש חודש או בחנוכה ופורים תענית חלום צריך למיתב תענית לתעניתיה:

סימן תיט, ובו סעיף אחד

א. מצוה להרבות בסעודת ראש חודש:

**סימן תכ – אם הנשים רשאות לקונן
בראש חודש, ובו ב' סעיפים**

א. על המת נשים מענות שכולן אומרות כאחד ומטפחות דהיינו להכות כף אל כף אבל לא מקוננות שתהא האחת אומרת והאחרות עונות אחריה ואחר שנקבר המת לא מענות ולא מטפחות:

ב. אומרים צדוק הדין וקדיש. הגה: ואין נוהגין כן, ועיין ביורה דעה סימן ת"א סעיף ו' בהג"ה. וכן בכל הימים שאין אומרים בהם תחנון (מנהגים), וכן בערב שבת אחר חצות. יש אומרים שאם קוברין מת בלילה שאין אומרים קדיש ולא צדוק הדין (כל"ז):

סימן תכא – קריאת ובראשי חדשיכם בפסוקי דזמרה, ובו סעיף אחד

א. נוהגין באשכנז שאומרים פרשת ובראשי חדשיכם שחרית אחר פרשת התמיד ובספרד אין נוהגין לאומרה לפי שעתידין לקרות אותה בספר תורה:

סימן תכב – סדר התפלה והלל בראש חודש, ובו ז' סעיפים

א. ערבית שחרית ומנחה מתפללים שמונה עשרה ברכות ואומר יעלה ויבא ברצה ואם לא אמרו בערבית אין מחזירין אותו (ובאיזה מקום שנזכר שאינו חוזר עיין לעיל סימן רצ"ד סעיף ד' וה'), בין שראש חודש יום אחד בין שהם שני ימים מפני שאין מקדשין את החדש בלילה אבל אם לא אמרו שחרית ומנחה מחזירין אותו ואם נזכר קודם שהתחיל מודים אומר במקום שנזכר ואם לא נזכר עד אחר שהתחיל מודים אם נזכר קודם שהשלים תפלתו חוזר לרצה ואם לא נזכר עד שהשלים תפלתו חוזר לראש ואם הוא רגיל לומר תחנונים אחר תפלתו ונזכר אחר שהשלים תפלתו קודם שיעקור רגליו חוזר לרצה. הגה: ואם הוא ספק אם הזכיר או לאו אין

שלחן ערוך

אורח חיים תשסט

צריך לחזור (כל בו הלכות תפלה). ושליח ציבור ששכח מלהזכיר בשחרית עיין לעיל סימן קכ"ו:

ב. וקורים הלל בדילוג בין יחיד בין צבור ויש אומרים שהצבור מברכין עליו בתחלה לקרוא את ההלל

(ואם בירך לגמור אין צריך לחזור) (מרדכי פרק כמה מדליקין וסבולי

לקט) ולבסוף יהללוך והיחיד אין מברך עליו ויש

אומרים שאף הצבור אין מברכין עליו לא בתחלה

ולא בסוף וזה דעת הרמב"ם וכן נוהגין בכל מלכות

ארץ ישראל וסביבותיה. הגה: ויש אומרים דגם יחיד

מברך עליו (טור בשם הרא"ש ורבינו תם) וכן נוהגין במדינות אלו.

ומכל מקום יזהר אדם לקרות בצבור כדי לברך עליו עם

הצבור. ויש אומרים דכשיחיד קורא אומר לשנים שיאמרו

עמו ראשי פרקים דאז הוי כרבים (מרדכי פרק כמה מדליקין ואגור בשם

שוחם ט"ז). ונהגו כן בהודו ולא באנא:

ג. בענין הפסוקים שכופלין בו וכן בפסוקים ששליח

ציבור אומר והקהל עונים אחריו כל מקום כפי

מנהגו:

ד. לענין הפסקה אפילו באמצע שואל בשלום אדם

שהוא צריך לנהוג בו כבוד ומשיב שלום לכל אדם

אבל בענין אחר לא יפסיק. הגה: ודוקא בראש חודש

ופסח בימים שאין גומרים הלל אבל כשגומרים אותו לענין

הפסקה דינו כמו בקריאת שמע. ועיין לקמן סימן תפ"ח סעיף

א':

ה. אם הפסיק בו ושהה אפילו שהה כדי לגמור כולו אינו צריך לחזור לראש:

ו. הקורא הלל למפרע לא יצא (טעה יחזור למקום שטעה בו) (רבינו ירוחם):

ז. מצות קריאת הלל מעומד:

סימן תכג – סדר קריאת התורה בראש חודש, ובו ד' סעיפים

א. אומר קדיש תתקבל וכו' ומוציאין ספר תורה וקורים בו ד' אין פוחתין מהם ואין מוסיפין עליהם ואין מפטירין בנביא:

ב. וקורא הכהן ג' פסוקים שהם וידבר צו ואמרת ולוי חוזר וקורא ואמרת וקורא את הכבש אחד ועשירית האיפה וישראל קורא עולת תמיד עד ובראשי חדשיכם ורביעי קורא ובראשי חדשיכם עד סוף:

ג. אומר קדיש ואשרי ובא לציון ואין אומרים יענך ה' ביום צרה ומחזיר ספר תורה למקומו ועומדים להתפלל תפלת מוסף ומחזיר שליח ציבור התפלה ואומר כתר וכשמגיע למלא כל הארץ כבודו אומר לעומתם משבחים כמו בקדושת שחרית ואחר

שלחן ערוך אורח חיים תשעא

שסיים חזרת התפלה אומר קדיש ואומר מזמור
ברכי נפשי את ה' :

ד. נוהגים לחלוץ תפילין כשרוצים להתפלל מוסף :

סימן תכד – דין הזכרת יעלה ויבוא בברכת המזון, ובו סעיף אחד

א. מזכירין יעלה ויבא בברכת המזון ואם לא אמר אין
מחזירין אותו ואם נזכר קודם שהתחיל הטוב
והמטיב אומר ברוך שנתן ראש חודש לעמו
ישראל לזכרון. הגה: ועיין לעיל סימן קפ"ח סעיף ז' :

סימן תכה – דיני ראש חודש שחל להיות בשבת, ובו ג' סעיפים

א. ראש חודש שחל להיות בשבת ערבית שחרית
ומנחה מתפלל שבע ואומר יעלה ויבא בעבודה
ואינו מזכיר של שבת ביעלה ויבא ומוציאים שני
ספרים וקורין בראשון שבעה בסדר היום ובשני
קורא מפטיר וביום השבת ובראשי חדשיכם עד
סוף הפרשה ומפטירין השמים כסאי (ואם מזכיר של
ראש חודש עיין לעיל סימן רפ"ד סעיף ב') חוץ מראש
חודש אלול שחל להיות בשבת שמפטירין עניה
סוערה. הגה: ויש אומרים השמים כסאי (טור ומרדכי פרק בני
העיר ומנהגים) וכן נוהגים במדינות אלו אבל ראש חדש אב שחל

תשעב שלחן ערוך אורח חיים

להיות בשבת מפטירין שמעו (אבודרהם ומרדכי פרק בני העיר ומנהגים) ויש אומרים השמים כסאי וכן עיקר במקום שאין מנהג (תרומת הדשן סימן י"ט ומנהגי מהר"ק). ואם אירע ראש חודש בד' פרשיות מפטירין בשל פרשה (מנהגים). ועיין לקמן סימן תרפ"ה:

- ב. ראש חודש שחל להיות באחד בשבת מפטירין בשבת שלפניו ויאמר לו יהונתן מחר חודש (ואין דוחין עניה סוערה ולא שמעו משום מחר חודש) (מנהגים). ואם ראש חודש שני ימים שבת ויום ראשון מפטירין השמים כסאי ונוהגים לומר אחר כך פסוק ראשון ופסוק אחרון מהפטורת ויאמר לו יהונתן לזכר שמחר גם כן הוא ראש חודש. הגה: ויש אומרים שאין להפסיק מנביא לנביא אומרים ואין אומרים רק הפטורת ראש חודש (תרומת הדשן סימן כ' ופסקיו סימן ל"ד) וכן נוהגין. אבל אם ההפטורה באותו נביא עושין כן וכן אם היה חתונה בראש חודש או בשאר שבתות שאין דוחין ההפטורה:**
- ג. ראש חודש שחל להיות בשבת כולל במוסף בברכה רביעית שבת וראש חודש וחותרם מקדש השבת וישראל וראשי חדשים:**

סימן תכו – דין ברכת הלבנה וזמנה, ובו ד' סעיפים

א. הרואה לבנה בחדושה מברך אשר במאמרו ברא שחקים וכו'. הגה: ואין לקדש החדש אלא בלילה בעת שהלבנה זורחת ונהנין מאורה (אגור):

ב. אין מברכין על הירח אלא במוצאי שבת כשהוא מבושם ובגדיו נאים. הגה: ודוקא אם ליל מוצאי שבת הוא קודם י' בחודש אז ממתינין עד מוצאי שבת אבל אם הוא אחר כך אין ממתינין עד מוצאי שבת שמא יהיו ב' לילות או ג' או ד' עננים ולא יראו הלבנה ויעבור הזמן וכשמקדשין אותה בחול יש ללבוש בגדים נאים (תרומת הדשן סימן ל"ה). אין מקדשין הלבנה קודם תשעה באב ולא קודם יום הכיפורים (מהרי"ל). ובמוצאי יום הכיפורים מקדשין אותה דאז שורין בשמחה אבל לא במוצאי תשעה באב או שאר תענית (דברי עמנו). ואין מקדשין אותה במוצאי שבת שחל בו יום טוב (מהרי"ל הלכות יום טוב). ותולה עיניו ומיישר רגליו ומברך (מעומד) (טור). ואומר שלש פעמים סימן טוב תהיה לכל ישראל ברוך יוצרך וכו'. הגה: ורוקד ג' פעמים כנגדה ואומר כשם שאני רוקד כו' ואומר תפול עליהם וגו' ולמפרע כאבן ידמו כו' ג' פעמים ויאמר לחבירו ג' פעמים שלום עליך ומשיב הוי כשואל (טור). ונוהגין לומר דוד מלך ישראל חי וקיים, שמלכותו נמשל ללבנה ועתיד להתחדש

תשעך שלחן ערוך אורח חיים

כמותה וכנסת ישראל תחזור להתדבק בבעלה שהוא הקב"ה
דוגמת הלבנה המתחדשת עם החמה שנאמר שמש ומגן ה'
ולכן עושין שמחות וריקודין בקידוש החודש דוגמת שמחת
נישואין (כחיי פרשת וישב ודברי עלמו):

ג. עד אימתי מברכין עליה עד ט"ז מיום המולד ולא
ט"ז בכלל (ואין לקדש אלא עד חצי כ"ט י"ב תשצ"ג מן
המולד) (תשובת מהרי"ל):

ד. אין מברכין עליה עד שיעברו שבעת ימים עליה.
הגה: ואין מקדשין הלבנה תחת הגג (הגהות אלפסי החדשות):

סימן תכז — כשראש חודש ב' ימים, היאך כותבין בשטרות, ובו סעיף אחד

א. כשראש חודש שני ימים כותבין בשטרות ביום
הראשון ביום ראש חודש שהוא יום שלשים
לחודש שעבר (ומניין לחדש מיום השני וכותבין בו באחד
לחודש) (טור). הגה: כשמעברין השנה כותבין באדר ראשון
אדר סתם ובשני אדר השני (טור):

סימן תכח — סדר קביעת המועדים וקריאת הפרשיות, ובו ח' סעיפים

א. אלו הימים שאין קובעים בהם המועדים לא אד"ו
ראש השנה ולא גא"ו יום הכיפורים ולא זב"ד
פורים ולא בד"ו פסח ולא גה"ז עצרת והושענא

שלחן ערוך אורח חיים תשעה

רבה לא ג' חנוכה ולא אג"ו צום אסתר ולא בד"ו צום תמוז ואב. לעולם ביום שיהיה פורים יהיה ל"ג לעומר וסימן פל"ג וביום שיהיה חנוכה יהיה עצרת:

ב. אלו הימים שהוקבעו בהם ראשי חדשים ולא בזולתם ניסן אגה"ז אייר בגה"ז סיון אגד"ו תמוז אגה"ו אב בדו"ז אלול אבד"ו תשרי בגה"ז מרחשון גדו"א כסליו א"ב ג"ד ה"ו טבת אבגד"ו שבט בגדה"ז אדר זבד"ו (ובעיבור אדר הראשון בדה"ז ושני בדו"ז):

ג. סימן לקביעת המועדים א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"ף פירוש ביום ראשון של פסח יהיה לעולם תשעה באב וסימן על מצות ומרורים יאכלוהו ביום ב' בו שבועות וביום ג' בו ראש השנה ביום ד' בו קריאת התורה שהוא שמחת תורה ביום ה' בו צום כפור ביום ו' בו פורים שעבר:

ד. לעולם קורין צו את אהרן קודם פסח בפשוטה ומצורע במעוברת חוץ מבה"ח מעוברת (וה"ש מעוברת) שקורין אחרי מות קודם הפסח ולעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת ט' באב קודם ואתחנן אתם נצבים קודם ראש השנה ולכן כשראש השנה ביום ב"ג שיש שתי שבתות בין ראש השנה לסוכות צריכים לחלק נצבים וילך כדי שיקראו וילך בין ראש השנה לצום כפור והאזינו

תשעו שלחן ערוך אורח חיים

בין צום כפור לסוכות וסימן ב"ג המלך, פת וילך.
אבל כשראש השנה ביום ה' אז אין בין ראש
השנה לסוכות אלא שבת אחת שקורין בה האזינו
אז וילך עם נצבים קודם ראש השנה וסימן
לפשוטה פקדו ופסחו ולמעוברת סגרו ופסחו מנו
ועצרו צומו וצלו קומו ותקעו:

ה. פרשת האזינו מחלקים פרשיותיה כדרך שהיו
מחלקין אותה במקדש שהיו קורין השירה פעם
אחת לששת ימי השבוע וסימן הזי"ו ל"ך האזינו לך
האזינו זכור ירכיבהו וירא לו חכמו כי אשא אל
שמים עד סוף השירה והשביעי קורא מסוף השירה
עד סוף הפרשה. הגה: ודוקא בשבת מחלקין הפרשיות
אבל במנחה בשבת וב' וה' אין לחוש (מרדכי פרק הקורא עומד):

ו. קללות שבתורת כהנים אין מפסיקין בהם אלא
אחד קורא כולם ומתחילין בפסוקים שלפניהם
ומסיים בפסוקים שלאחריהם אבל קללות שבמשנה
תורה יכולין להפסיק בהם ואף על פי כן נהגו שלא
להפסיק בהם (וכן נהגו שלא לקרות אחד בשמו לעלות
אלא קורין מי שירצה):

ז. שמונה פסוקים אחרונים שבתורה אין מפסיקין
בהם אלא יחיד קורא את כולם:

שלחן ערוך

אורח חיים תשעז

ח. מי"ז בתמוז ואילך מפטירין ג' דפורענותא ז' דנחמתא תרתי דתיובתא ג' דפורענותא דברי ירמיהו שמעו דבר ה' חזון ישעיהו שבע דנחמתא נחמו ותאמר ציון עניה סוערה אנכי רני עקרה קומי אורי שוש אשיש וביום צום גדליה במנחה מפטירין דרשו ובשבת שבין ראש השנה ליום הכיפורים מפטירין לעולם שובה וכשראש השנה בב"ג שיש שבת בין יום הכיפורים לסוכות וקורין בו האזינו מפטירין בו וידבר דוד ויש אומרים שכשראש השנה בב"ג שוילך בין ראש השנה ליום הכיפורים מפטירין בו דרשו ובשבת שבין יום הכיפורים לסוכות שקורין האזינו מפטירין שובה. הגה: והמנהג כסברא הראשונה ובשאר שבתות השנה מפטירין מעין הפרשה (טור). וכשקורין שתי פרשיות מפטירין באחרונה (מכלי פרק בני העיר) מלבד באחרי מות וקדושים דמפטירין הלא כבני כושיים שהיא הפטורת אחרי מות (מנהגים) ונוהגין להפטיר בחתונה שוש אשיש ואין דוחין מפניה שום ההפטורה הנזכרת כאן ולא של ד' פרשיות ולא של ראש חודש או מחר חודש או חנוכה או שירה (מכלי פרק בני העיר והטור ומנהגים) אבל שאר הפטורות דוחין מפניה וכבר נתבאר לעיל סימן תכ"ה דאין מדלגין מנביא לנביא (וגם נתבאר שם סעיף ב' אם דוחין מפני של ראש חודש אחת מאלו הפטורות שנזכרות כאן):

הלכות פסח

סימן תכט – שאין נופלין על פניהם כל ניסן, ובו ב' סעיפים

א. שואלים בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום.
הגה: ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח וכל מי
שדר בעיר י"ב חודש צריך ליתן לזה (אור זרוע):

ב. אין נופלים על פניהם בכל חדש ניסן ואין אומרים
צדקתך בשבת במנחה ואין מספידין בו ואין
מתענין בו להזכיר בצבור והבכורות מתענים בו
בערב פסח. הגה: גם אין אומרים צדוק הדין בכל חדש
ניסן ונהגו שאין מתענין בו תענית כלל אפילו יום שמת בו
אביו או אמו אבל תענית חלום מתענין ואין אומרים מזמור
לתודה ואל ארך אפים ולמנצח בערב פסח ולא ביום טוב
(מנהגים). ונהגין להרבות קצת באכילה ושתייה ביום אחר החג
והוא אסרו חג (גמרא ורש"י פרק לולב):

סימן תל, ובו סעיף אחד

א. שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול מפני
הנס שנעשה בו. הגה: והמנהג לומר במנחה ההגדה
מתחילת עבדים היינו עד לכפר על כל עונותינו ופוסקים
לומר ברכי נפשי (מנהגים):

סימן תלא – זמן בדיקת החמץ, ובו ב' סעיפים

א. בתחילת ליל י"ד בניסן בודקין את החמץ לאור הנר בחורין ובסדקין בכל המקומות שדרך להכניס שם חמץ:

ב. יזהר כל אדם שלא יתחיל בשום מלאכה ולא יאכל עד שיבדוק ואפילו אם יש לו עת קבוע ללמוד לא ילמוד עד שיבדוק ואם התחיל ללמוד מבעוד יום אין צריך להפסיק. (ויש אומרים שצריך להפסיק וכן קודם נראה לי עיקר):

סימן תלב – דין ברכת בדיקת חמץ, ובו ב' סעיפים

א. קודם שיתחיל לבדוק יברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על ביעור חמץ. ואם התחיל לבדוק בלא ברכה יברך כל זמן שלא סיים בדיקתו (כל 13). ויזהר שלא ידבר בין הברכה לתחילת הבדיקה וטוב שלא ידבר בדברים אחרים עד שיגמור כל הבדיקה כדי שישים אל לבו לבדוק בכל המקומות שמכניסין בו חמץ:

ב. בברכה אחת יכול לבדוק כמה בתים ואם בעל הבית רוצה יעמיד מבני ביתו אצלו בשעה שהוא

מברך ויתפזרו לבדוק איש איש במקומו על סמך
ברכה שבירך בעל הבית. הגה: ונוהגים להניח פתיתי
חמץ במקום שימצאם הבדוק כדי שלא יהא ברכתו לבטלה
(מהר"י כר"ן). ומיהו אם לא נתן לא עכב דדעת כל אדם עם
הברכה לבער אם נמצא (כל נו):

סימן תלג – דיני בדיקת חמץ, ובו י"א סעיפים

א. הבדיקה צריך שתהיה לאור הנר ולא לאור הלבנה
ואם עבר ולא בדק ליל י"ד כשבדק ביום י"ד לא
יבדוק לאור החמה אלא לאור הנר ואכסדרה
שאורה רב אם בדקה לאור החמה דיו והוא הדין
כנגד ארובה שבחדר:

ב. אין בודקין לאור האבוקה אלא לאור הנר ולא בנר
של חלב ולא של שומן ולא של שמן אלא בנר של
שעווה. (הגה: והוא יחידי אבל שתי נרות ביחד אפילו
קלועים דינם כאבוקה) (מהר"ל בשם אגודה):

ג. בודק כל המקומות שיש לחוש שמא הכניסו בהם
חמץ ולכן כל חדרי הבית והעליות צריכים בדיקה
שפעמים אדם נכנס בהם ופתו בידו אבל אוצרות
יין שאין מסתפק מהם וכן מתבן וכיוצא בו אינם
צריכים בדיקה:

שלחן ערוך

אורח חיים תשפא

ד. חורי הבית וזיזין הבולטים מהכתלים שאינם גבוהים הרבה ולא נמוכים הרבה צריכים בדיקה אבל הגבוהים שאין יד האדם מגעת שם והנמוכים פחות משלשה טפחים אינם צריכים בדיקה:

ה. גג היציע והמגדל שגגיהם משופעים ומפני כך אין גגיהם ראויין לשום תשמיש אינם צריכין בדיקה אפילו הם בתוך הבית:

ו. רפת של בקר אינו צריך בדיקה שאם היה שם חמץ הבהמות יאכלוהו וכן לול של תרנגולים אינו צריך בדיקה מפני שאם היה שם חמץ התרנגולים יאכלוהו וכן אמצעה של חצר אינו צריך בדיקה שאם היה שם חמץ העורבים ושאר עופות המצויים שם יאכלוהו והני מילי מספק חמץ אבל ודאי חמץ לא. הגה: אבל לקמן סימן תמ"ה סעיף ג' מבואר דמותר להשליך חמץ במקום שהעופות מצויים כל שכן שאין צריך לבער משם אפילו חמץ ודאי עד לאחר זמן איסורו:

ז. חור שבין יהודי לחבירו כל אחד בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטל בלבו ודיו ושבין יהודי לעכו"ם אינו צריך בדיקה כלל שמא יאמר כשפים הוא עושה לי ונמצא בא לידי סכנה:

תשפב שלחן ערוך אורח חיים

ח. כותל שנשתמש בו חמץ בחורין ונפל ונעשה גל אפילו אינו גבוה ג' טפחים כדי חפישת הכלב אין צריך לבדוק תחתיו כיון שיש בו סכנת עקרב שמצויים בגלים חיישינן שמא אחר שישלים בדיקתו שאינו עוסק במצוה יחפש אחר מחט שנאבד לו ויבא לידי סכנה והני מילי בסתם אבל בידוע שיש תחתיו חמץ אם אין עליו גובה שלשה טפחים צריך להוציאו משם במרא וחצינא בענין שאין בו סכנה ואם יש עליו גובה שלשה טפחים מבטלו בלבו ודיו:

ט. מרתף שמסדרין בו שורות של חביות זו אצל זו עד שנתמלא כולו וחוזרין ומסדרין שורות אחרות על התחתונות עד הקורה אין צריך לבדוק אלא שורה העליונה ואחרת למטה ממנה דהיינו שורה על פני רוחב המרתף ולא על כל שטח המרתף אלא העליונה הרואה את הקורה ואת הפתח ואחרת למטה ממנה:

י. בתי כנסיות ובתי מדרשות צריכים בדיקה מפני שהתינוקות מכניסים בהם חמץ:

יא. המכבד חדרו ב"ג בניסן ומכוין לבדוק החמץ ולבערו ונזהר שלא להכניס שם עוד חמץ אף על פי כן צריך לבדוק בליל י"ד. הגה: וכל אדם צריך לכבד חדריו קודם הבדיקה (מנכ"י ר"ס פסחים). והכיסים או בתי

יד של בגדים שנותנים בהם לפעמים חמץ צריכין בדיקה

(מהרי"י):

סימן תלד – דינים הנוהגים תיכף אחר הבדיקה, ובו ד' סעיפים

א. אחר הבדיקה יהא נזהר בחמץ שמשיר להצניעו כדי שלא יצטרך בדיקה אחרת כגון אם יטלנו עכבר בפניו או אם יחסר לחמו כגון שיניח עשר ככרות וימצא תשע אבל בסתם שאינו יודע אם חסר ממנו אם לאו לא ואם כפה עליו כלי ולא מצאו אינו צריך לבדוק שודאי אדם נטלו לכך כפה עליו כלי או יתלנו באויר או יניחנו בתיבה מקום שאין עכבר יכול לבוא:

ב. אחר הבדיקה מיד בלילה יבטלנו ויאמר כל חמירא דאיתיה ברשותי דלא חזיתיה ודלא ביערתיה ליבטיל וליהוי כעפרא דארעא. הגה: ויאמר הביטול בלשון שמבין (מהרי"י כרי"ן). ואם אמרו בלשון הקודש כל חמירא כולל חמץ ושאר (תרומת הדשן סימן קל"ד), אבל בשאר לשונות צריך להזכיר כל אחד בפני עצמו (דברי עננו). וטוב לחזור ולבטלו פעם אחרת ביום י"ד סוף שעה חמישית קודם שתגיע שעה ששית שמשתיגע שעה ששית נאסר ואין בידו לבטלו. הגה: ואין לבטל ביום

תשפד שלחן ערוך אורח חיים

אלא לאחר ששרף החמץ כדי לקיים מצות שריפה בחמץ
שלו (מהרי"ו):

ג. בביטול היום יאמר דחזיתיה ודלא חזיתיה
דבערתיה ודלא בערתיה:

ד. שלוחו יכול לבטל (וכשמבטל שליח צריך שיאמר חמצו
של פלוני יהא בטל וכו') (תשובת מהר"י ברי"ן). אם אין האיש
בביתו יבטל במקום שהוא ואם אינו עושה כן טוב
שתבטל אשתו:

סימן תלה – דין מי שלא בדק בליל י"ד,
ובו סעיף אחד

א. לא בדק בליל י"ד יבדוק ביום י"ד באיזו שעה
שיזכור מהיום לא בדק כל יום י"ד יבדוק בתוך
הפסח לא בדק בתוך הפסח יבדוק לאחר הפסח
כדי שלא יכשל בחמץ שעבר עליו הפסח שהוא
אסור בהנאה ועל הבדיקה שלאחר הפסח לא
יברך:

סימן תלו – דין המפרש בים, והיוצא
בשיירא, ובו ג' סעיפים

א. המפרש מיבשה לים או יוצא בשיירא ואינו מניח
בביתו מי שיבדוק תוך שלשים יום זקוק לבדוק.
(ולא יברך אז על ביעור חמץ) (כל נז). קודם שלשים יום

שלתן ערוך

אורח חיים תשפה

אינו צריך לבדוק (וכשמגיע פסח יבטלנו) (טור) ואם דעתו לחזור קודם הפסח צריך לבדוק ואחר כך יצא דחיישינן שמא יחזור ערב פסח בין השמשות ולא יהיה לו פנאי לבער וכן העושה ביתו אוצר תוך שלשים יום זקוק לבדוק ואחר כך כונס אוצרו לתוכו קודם שלשים יום אם דעתו לפנותו קודם הפסח צריך לבדוק ואחר כך עושהו אוצר ואם אין דעתו לפנותו קודם הפסח אינו צריך לבדוק. הגה: ואוצר חטים שיש חטים מחומצים בקרקעית הבור אם נעשה האוצר שלשים יום קודם הפסח אינו זקוק לבער אלא מבטלו בלבו ודיו מיהו לאחר פסח כשמפנה האוצר אסור ליהנות מאותן חטים ואם אין שם חמץ ידוע אלא ספק מותר למכור האוצר כך ביחד (תשובת הרשב"א סימן ע')

ב. ויש אומרים דקודם ל' יום שאינו צריך לבדוק היינו כשאין דעתו לחזור בתוך הפסח ואף על פי שדעתו לחזור קודם הפסח או אחריו אינו צריך לבדוק כיון שהוא קודם שלשים (וכשיגיע פסח יבטלנו) אבל אם דעתו לחזור בתוך הפסח צריך לבדוק אפילו מראש השנה ואם שכח ולא בדק יבטל כשיגיע הפסח ולא יברך על הבטול. הגה גם אשתו תבדוק ותבטל בביתו דילמא ישכח לבטל במקום

שהוא (כל 13):

ג. ישראל היוצא מבית נכרי תוך שלשים יום ונכנס בבית אחר בעיר זו או הולך לעיר אחרת אינו צריך לבער בית הנכרי שהרי יקיים מצות ביעור באותו בית אחר אבל אם הוא מפרש או יוצא בשיירא ולא יכנס בפסח בבית יש מי שאומר שחל עליו חובת הביעור כיון שהוא תוך ל' יום וצריך לבער בית הנכרי שהוא יוצא ממנו כדי לקיים מצות ביעור (אף על פי שהנכרי יכנס לבית בפסח ויש אומרים שאינו צריך כשנכנס בו הנכרי) (טור):

סימן תלז – המשכיר בית לחבירו, על מי חל חובת ביעור, ובו ד' סעיפים

א. המשכיר בית לחבירו לצורך י"ד וממנו ואילך וקנהו באחד מהדרכים ששכירות קרקע נקנה בו אם עד שלא מסר לו המפתח חל י"ד על המשכיר לבדוק ואם משמסר לו המפתח חל י"ד על השוכר לבדוק:

ב. השוכר בית מחבירו בי"ד ואינו יודע אם הוא בדוק אם הוא בעיר שואלו אם בדקו ואם אינו בעיר חזקתו בדוק ומבטלו בלבו ודיו:

ג. המשכיר בית לחבירו בחזקת בדוק ונמצא שאינו בדוק על השוכר לבדוק ואינו מקח טעות ואפילו במקום שבדקים בשכר שהרי מצוה הוא עושה.

שלחן ערוך

אורח חיים תשפז

הגה: ויש אומרים דצריך להחזיר לו שכר הבדיקה הואיל והתנה בהדיא שיהיה בדוק (המגיד פרק ב' ומשמע לעיל סימן י"ד):

ד. בית שהוחזק שלא בדקו המשכיר ואמרו אשה או עבד או קטן אנו בדקנוהו הרי אלו נאמנים והוא שיהא קטן שיש בו דעת לבדוק:

סימן תלח – עכבר שנכנס למקום בדוק וכבר בפיו, ובו ב' סעיפים

א. עכבר שנכנס לבית בדוק וכבר בפיו ונכנס אחריו ומצא פירורין אפילו כדי כל הככר צריך לחזור ולבדוק הבית אחר הככר שהכניס לפי שאין דרכו של עכבר לפרר והני פירורין מעלמא אתו ולא מאותו ככר אבל אם תינוק נכנס לבית בדוק וכבר בידו ונכנס אחריו ומצא פירורין אינו צריך לחזור ולבדוק שחזקתו שאכלו ואלו הפירורין שנפלו ממנו בשעת אכילה שדרך התינוק לפרר ויש אומרים שאם אין בפירורין כדי כל הככר צריך לחזור ולבדוק. (דיני עכבר נכנס ויוצא השמיט הרב הואיל ולא שכיחי):

ב. כזית חמץ למעלה על הקורה מחייבים אותו מחייבין אותו להביא סולם להורידו מפני שפעמים יפול מהקורה אבל אם היה חמץ בבור אין מחייבין אותו להעלותו אלא מבטלו בלבו ודיו:

סימן תלט – דין מי שבדק ולא מצא מספר ככרות שהניח, ובו ד' סעיפים

א. ט' צבורין של מצה ואחד של חמץ ובא עכבר ונטל ולא ידענו אם נטל חמץ או אם נטל מצה ונכנס לבית בדוק צריך לחזור ולבדקו, מיהו אם הככר קטן שיכול העכבר לאכול תלינן להקל שאכלו ואין צריך לבדוק (טור), שכל הקבוע כמחצה על מחצה ואם פירש הככר ממקום קביעתו ונטלו העכבר משם אין צריך לחזור ולבדוק דכל דפריש מרובא פריש:

ב. ב' צבורין אחד של חמץ ואחד של מצה וב' בתים אחד בדוק ואחד שאינו בדוק ובאו שני עכברים זה נטל חמץ וזה נטל מצה ואין ידוע לאיזה בית נכנס זה שנטל החמץ וכן שני בתים בדוקים וצבור אחד של חמץ ובא עכבר ונטל ואין ידוע לאיזה בית נכנס או שידע שנכנס לאחד מהם ונכנס אחריו ובדק ולא מצא כלום או שבדק קצת מהבית ומצא ככר אינו צריך לחזור ולבדוק. (כך הם דברי הרמב"ם אבל

מסקנת הפוסקים אינו כן):

ג. הניח ט' ככרות חמץ ומצא י' צריך לבדוק אחר כל הט' וכן אם הניח עשרה ומצא ט' צריך לבדוק אחר כל הי' שאנו אומרים מה שהניח נטל ואלו אחרים הם ויש אומרים הני מילי בקשורים יחד

שלחן ערוך אורח חיים תשפט

אבל אם אינם קשורים יחד אין צריך לבדוק אלא
אחר האחד :

ד. הניח חמץ בזוית זו ומצאו בזוית אחרת צריך
להזור ולבדוק :

סימן תמ – דין חמצו של נכרי שהופקד אצל ישראל, ובו ד' סעיפים

א. נכרי שהפקיד חמצו אצל ישראל אם הוא חייב
באחריותו מגניבה ואבידה בין שהוא בביתו בין
שהוא בכל מקום ברשותו חייב לבערו. הגה: ואפילו
חזר והפקידו ביד נכרי אחר (הגהות אלפסי פרק קמא דפסחים ב'). ויש
אומרים שאפילו אינו עליו אלא שומר חנם שחייב
בפשיעה חייב לבערו ואפילו אם אינו חייב
באחריותו בדין אלא שיודע שהנכרי אדם ויכפהו
לשלם אם יאבד חייב לבערו ויש חולקים :

ב. ואם אינו חייב באחריותו אינו חייב לבערו אפילו
אם כבוש תחת ידו כגון שהוא גר תושב ושרוי עמו
בחצר וצריך לעשות לפניו מחיצה גבוהה' טפחים
כדי שלא ישכח ויאכלנו. הגה: ונכרי שהניח חמץ בבית
ישראל בלא רשותו כופה עליו כלי (ריב"ז סימן ת"א) ודוקא ביום
טוב אבל אם הוא קודם יום טוב צריך לעשות מחיצה (עיין
לקמן סימן תמ"ז סעיף א') :

ג. נכרי שנכנס לבית ישראל וחמצו בידו אינו זקוק להוציאו אף על פי שהישראל רואה חמץ של נכרי אינו בכך כלום אבל אסור להעלותו עמו על השלחן ואפילו בהפסק מפה :

ד. ישראל שהפקיד חמצו אצל ישראל חבירו או אצל הנכרי אף על פי שקבל עליו הנפקד אחריות עובר עליו [אף] המפקיד :

סימן תמא – דיני מי שהלוח על חמץ, ובו ב' סעיפים

א. נכרי שהלוח לישראל על חמצו ומשכנו בידו ואמר ליה מעכשיו יהא שלך אם לא אפרע לך לזמן פלוני והגיע הזמן ולא פרעו מותר אפילו לא הגיע הזמן שקבע עד אחר הפסח דמשהגיע הזמן ולא פרעו נקנה לו למפרע והוי ליה חמצו של נכרי :

ב. ישראל שהלוח לנכרי על חמצו אם משכנו בידו ואמר ליה מעכשיו והגיע הזמן אפילו אחר הפסח ולא פרעו אפילו אין אחריותו עליו אסור משום דקני ליה למפרע אבל אם לא אמר ליה מעכשיו ואין אחריותו עליו מותר :

סימן תמב – דין תערובת חמץ, ובו י"א סעיפים

א. תערובת חמץ עוברים עליו משום בל יראה ובל ימצא כגון המורייס וכותח הבבלי ושכר המדי וכל כיוצא באלו מדברים הנאכלים אבל דבר שיש בו תערובת חמץ ואינו ראוי לאכילה מותר לקיימו בפסח כגון עריבת העבדנין שנתן לתוכה קמח ועורות אפילו נתנן שעה אחת קודם זמן הביעור הרי זה מותר לקיימו ואם לא נתן העורות ונתן הקמח קודם ג' ימים לשעת הביעור מותר לקיימו שהרי נפסד והבאיש תוך שלשה ימים חייב לבער וכן הקילור והרטיה והאספלנית והתריאק"ה שנתן לתוכו חמץ מותר לקיימן בפסח שהרי נפסד צורת החמץ:

ב. הפת עצמה שעיפשה ונפסלה מלאכול הכלב ומלוגמא שנסרחה אינו חייב לבער:

ג. בגדים שכבסו אותם בחלב חטה וכן ניירות שדבקו אותם בחמץ וכל כיוצא בזה מותר לקיימן בפסח שאין צורת החמץ עומדת. הגה: ולכן מותר לדבק ניירות בחלון תוך שלשים לפסח ויש מחמירין אם נראה

תשצב שלחן ערוך אורח חיים

ד. דבר שנתערב בו חמץ ואינו מאכל אדם כלל או שאינו מאכל כל אדם כגון התריאק"ה וכיוצא בו אף על פי שמותר לקיימו אסור לאכלו עד אחר הפסח ואף על פי שאין בו מן החמץ אלא כל שהוא הרי זה אסור לאכלו. הגה: ולקמן סימן תמ"ז סעיף ד' בהג"ה יתבאר דיש חולקים ומתירים אם נתבטל קודם הפסח והכי קיימא לן:

ה. שכר שעושים מחיטים ושעורים חייבים לבערו וכן אם העמיד גבינות בחלא משכר שעורים או חטים חייב לבערם:

ו. נהגו לגרר הכתלים והכסאות שנגע בהם חמץ ויש להם על מה שיסמוכו ואם יש חמץ בסדק שאינו יכול לחטט אחריו יטיח עליו מעט טיט:

ז. בצק שבסדקי עריבה אם יש כזית במקום אחד חייב לבער ואם לאו אם היה עשוי לחזק בו שברי העריבה או לסתום בו נקב בטל במיעוטו ואם לאו חייב לבער:

ח. היו בו שני חצאי זיתים בב' מקומות וחוט של בצק ביניהם רואים כל שאילו ינטל החוט ניטלין עמו חייב לבער ואם לאו אינו צריך לבער במה דברים אמורים בעריבה אבל בבית אף על פי שאם ינטל החוט אין ניטלין עמו חייב לבער מפני שפעמים

שלחן ערוך

אורח חיים תשצג

מקבץ אותם היה חצי זית בבית וחצי זית בעליה
חצי זית בבית וחצי זית באכסדרה חצי זית בבית
זה וחצי זית בבית שלפנים ממנו הואיל ואלו
החצאי זיתים דבוקים בכותלים או בקורות או
בקרקות אינו חייב לבער אלא מבטלו בלבו ודיו :

ז. חמץ שנתעפש קודם זמן איסורו ונפסל מאכילת
הכלב או ששרפו באש (קודם זמנו) (כ"ו) ונחרך עד
שאינו ראוי לכלב או שייחדו לישיבה וטח אותו
בטיט מותר לקיימו בפסח :

י. דיו שהוא מבושל בשכר שעורים מותר לכתוב בו :
יא. עריבות שלשין בהם חמץ אין לסמוך על מה
שרוחצים אותן בחמין ומנקרין החמץ מהן כי אי
אפשר לנקרן שלא ישאר בהן בין הכל כזית והכלי
מצרפו וצריך ליתנן במתנה לנכרי עד לאחר הפסח
או לטוחן בטיט והוא הדין לבצק שבכלי נסרים
שאינו יכול להוציאו. הגה: וטוב לעשות כן בכלים
שמניחין בהם קמח כל השנה (מהרי"ו) וכן בכלים שמניחים בהם
פת כל השנה ומפה שהיתה מונחת על שק קמח לא מהני לה
ניעור וצריכה כבוס כדי להשתמש עליה בפסח (מהרי"ל):

סימן תמג – דין חמץ בערב פסח לאחר שש, ובו ג' סעיפים

א. חמץ משש שעות ולמעלה ביום י"ד אסור בהנאה,

(אפילו חמצו של נכרי אסור ליהנות ממנו) (טור סימן ת"ן וריב"ש

סימן י"ח), ואסרוהו חכמים שתי שעות קודם דהיינו

מתחלת שעה חמישית ומיהו כל שעה חמישית

מותר בהנאה ורשאי למכרו לנכרי אפילו הרבה

ביחד שודאי לא יאכלנו קודם פסח ויכול להאכילו

לבהמה חיה ועוף ובלבד שיעמוד עליהם לראות

שלא יצניעו ממנו ויבער מה ששיירו ממנו

ומתחלת שעה ששית ולמעלה אסרוהו גם בהנאה.

הגה: ובשנת העיבור שהיום ארוך אלו הארבע שעות לפי

ענין היום ומותר לאכול חמץ עד שליש היום (רמב"ם בפירוש

המשנה ר"ס ברכות ומהרי"ו). ויש אומרים עד ב' שעות קודם חצות

(תרומת הדשן סימן קכ"א):

ב. ישראל שהיה בידו חמצו של ישראל אחר בפקדון

יעכבנו עד שעה חמישית ואם לא בא בעליו

ימכרנו לנכרי ואם לא מכרו חייב לבערו בזמן

איסורו אפילו אם אינו חייב באחריותו:

ג. אם קנו שום דבר בחמץ אחר שש שעות מותר

מפני שחמץ אינו תופס דמיו:

סימן תמד – דין ערב פסח שחל להיות בשבת, ובו ה' סעיפים

א. י"ד שחל להיות בשבת בודקין ליל שלשה עשר ומבערים הכל לפני השבת ומשיירין מזון שתי סעודות לצורך השבת דסעודה שלישית זמנה אחר המנחה ואז אינו יכול לעשותה לא במצה ולא בחמץ אלא במצה עשירה וצריך לעשותה קודם שעה עשירית. הגה: ובמדינות אלו שאין נוהגין לאכול מצה עשירה כדלקמן סימן תס"ב סעיף ד' בהג"ה, יקיים סעודה שלישית במיני פירות או בבשר ודגים כדלעיל סימן רצ"א סעיף ה' בהג"ה:

ב. טוב לבער בערב שבת קודם חצות כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים לבער אחר חצות (וביום השבת יבטלנו) (טור):

ג. אין מבשלין לשבת זה דייסא וכיוצא בזה ואין עושין בו פת הצנומה בקערה. הגה: ואם עבר ובשל והמאכל דבוק בקדירה ואי אפשר לקנחו יש להזיחו מעט להעביר החמץ (מהרי"ו):

ד. אחר שאכל בשבת זה סעודת שחרית ינער המפה שאכלו בה ויקנח הקערות באצבעו ויטמנם מן העין עם שאר כלי החמץ ואם נשאר פת יכול ליתנו

תשצו שלחן ערוך אורח חיים

לנכרי על מנת שלא לצאת בו לרשות הרבים דרך
הערמה ודבר מועט:

ה. אם נשאר חמץ אחר שאכלו מבטלו וכופה עליו
כלי עד מוצאי יום טוב ומבערו:

ו. אף על פי שלא ישאר החמץ בבית אחר סעודת
שחרית צריך לבטל החמץ כדרך שהוא מבטל
בשאר שנים:

ז. ההולך ביום ארבעה עשר לדבר מצוה כגון למול
את בנו או לאכול סעודת אירוסין בבית חמיו ונזכר
שיש לו חמץ בביתו אם יכול לחזור לביתו ולבער
ולחזור למצותו יחזור ויבער ואם לאו יבטלנו בלבו
ואם היה הולך להציל מן הנהר ומן הדליקה
ומהמפולת ומיד העכו"ם יבטלו בלבו ולא יחזור
אפילו יש שהות ואם יצא לצורך עצמו יחזור מיד
עד כמה הוא חוזר עד כביצה פחות מכאן מבטלו
בלבו ודיו:

ח. היתה לו עיסה בביתו והוא טרוד במקום אחר וירא
שלא תחמיץ מבטלה בלבו קודם שתחמיץ אבל
אם החמיצה אין הביטול מועיל אם הוא אחר זמן
איסורו:

סימן תמה – דין ביעור חמץ, ובו ג' סעיפים

א. כיצד ביעור חמץ שורפו או פוררו וזורה לרוח או זורקו לים ואם היה החמץ קשה ואין הים מחתכו במהרה הרי זה מפררו ואחר כך זורקו לים. הגה: והמנהג לשורפו וטוב לשורפו ביום דומיא דנותר שהיה נשרף ביום (דברי ע"מ) אך אם רוצה לשורפו מיד אחר הבדיקה כדי שלא יגררנו חולדה הרשות בידו (סגסות מיימוני פרק ג' וכל כו):

ב. ואם נתנו לנכרי קודם שעה ששית אינו צריך לבער ואם שרפו קודם שעה ששית הרי זה מותר ליהנות בפחמין שלו בתוך הפסח אבל אם שרפו משעה ששית ולמעלה הואיל והוא אסור בהנאה הרי זה לא יסיק בו תנור וכיריים ולא יבשל ואם בישל או אפה אותה הפת ואותו התבשיל אסורים בהנאה וכן הפחמין שלו אסורים בהנאה הואיל ושרפו אחר שנאסר בהנאה:

ג. קודם זמן איסורו יכול להשליכו במקום שהעורבים מצויים שם ואם מצאו אחר זמן איסורו שלא אכלוהו העורבים אף על פי שהמקום הפקר לא יניחנו שם אלא יבערנו. (ואם לא מצא חמץ כשבדק ישרוף הכלי שלקח לבדיקה כדי שלא ישכח חובת ביעור

סימן תמו – דין מי שמוצא חמץ בתוך המועד, ובו ד' סעיפים

א. המוצא חמץ בביתו אם הוא בחול המועד יוציאנו ויבערנו מיד ואם הוא יום טוב יכפה עליו כלי עד הלילה ואז יבערנו, (לפי שלא יוכל לטלטלו ביום טוב (ריב"ש), גם לשרפו במקומו אסור) (ר"ן):

ב. יש מי שאומר דיום טוב שני דינו כחול המועד לענין זה:

ג. גגו של נכרי שהיה סמוך לגגו של ישראל ונתגלגל החמץ מגגו של נכרי לגגו של ישראל הרי זה דוחפו בקנה ואם היה בשבת או ביום טוב כופה עליו כלי (דאסור לטלטלו ביום טוב ושבת):

ד. מצא פת בפסח בביתו ואינו יודע אם הוא חמץ או מצה מותר אפילו באכילה דאזלינן בתר בתרא ואם הוא מעופש הרבה שאי אפשר לו להתעפש כל כך משנכנס הפסח אז ודאי הוא חמץ ואם עברו מימי הפסח שנוכל לתלות שנתעפש משנכנס הפסח עד עתה אם אנו נוהגים לאפות בפסח פת חם בכל יום תולין להקל אפילו הוא מעופש הרבה שאנו תולים לומר בכל יום אפה פת חם ונתנו עליו ולפיכך הרבה להתעפש:

סימן תמו – דיני תערובת חמץ בתוך הפסח, ובו י"ב סעיפים

א. חמץ בפסח אוסר תערובתו בין במינו בין שלא במינו במשהו אפילו בהנאה. הגה: וצריך לשרוף הכל ולא סגי בפדיון דמי החמץ ולמכור השאר (מרדכי פרק קמא דפסחים ופסקי מהרא"י סימן קס"ד ותשובת מהר"י ברי"ן). מיהו כלים שנתבשל בהם מותרים לאחר הפסח ואין צריכין שבירה או הגעלה (דברי ע"מ ותוספות פרק כל שעה). ודין תערובתו כדין שאר תערובות אלא שמה שאוסר בשאר תערובות פחוס מס' אוסר בחמץ במשהו אבל אם בשאר תערובות לא היה צריך ששים אלא קליפה או נטילת מקום אף בחמץ כן שחם בחם בלא רוטב די בקליפה כשאר איסורים וכן אם נגע ככר חמץ בככר מצה ושניהם חמין ואין שם דבר המפעפען לא אסר אלא מקום מגעו בלבד לפי שאינו מבליע יותר. הגה: ובדין ריחא מלתא לענין תבשיל שיש בו חמץ עם שאר תבשילין יש מקילין במקום דהיה מותר בשאר איסורים (מרדכי פרק כל שעה) ויש מחמירין דמשהו מיהא איכא (סגות סמ"ק ותוספות דע"ז). ודוקא במקום ששייך בו ריחא אלא דבשאר איסורים לאו מילתא היא כמו שיתבאר ביורה דעה סימן ק"ח בסייעתא דשמיא:

תת שלחן ערוך אורח חיים

ב. חמץ שנתערב ממש שעות (ולמעלה) עד הלילה אינו אוסר במשהו אלא דינו כשאר איסורין (ונותן

טעם לפגם נמי שרי) (דברי ענינו אליבא דכולי עלמא):

ג. חטה שנמצאת בערב פסח בתרנגולת מבושלת מותר לבטלה בס' אבל אם חממו התרנגולת בפסח בעוד שהחטה בתוכה חוזרת ליתן טעם בתוכה בפסח והוי במשהו. הגה: ומיהו בחימום כלי שני אין לחוש (הגהות מיימוני פרק א'). ויש מחמירין בכלי שני בפסח וטוב להחמיר אם היד סולדת בו דבלאו הכי לא מקרי כלי שני:

ד. אם נתערב החמץ קודם הפסח ונתבטל בס' אינו חוזר וניעור בפסח לאסור במשהו ויש חולקים. הגה: ונוהגין כסברא הראשונה בכל תערובת שהוא לא בלח (תרומת דשן סימן ק"ד). ומיהו בדבר יבש שנתערב או שיש לחוש לתערובות כגון פת שנפל ליין אף על פי שנטלו משם אסור בפסח דחיישינן שמא נשארו בו פירוין ונותנין טעם בפסח (בית יוסף בשם תשובת הרשב"א):

ה. בשר יבש וגבינה ודגים שנמלחו קודם הפסח ולא נזהרו בהם מותר לאכלם בפסח מיהו דגים מלוחים השרוים במים בפסח בכלי חמץ יש להחמיר ליזהר מהן מפני שהם בולעים בפסח מפליטת הכלים וחמץ בפסח במשהו. הגה: ויש חולקין ומחמירין ובמדינות אלו המנהג להחמיר לכתחלה שלא לאכול גבינות ודגים ובשר יבש אבל אם הדיחו הבשר ג' פעמים קודם פסח

שלחן ערוך

אורח חיים תתא

נוהגין לאכלו ובכרכשות אין מועיל הדחה לפיכך אין להשרות הטבחות היבשות (מהר"י ברי"ן) ובדיעבד אין להחמיר באלו אבל בשומן מהותך בכלי חמץ אסור מדינא אם לא היו נזהרין בשעת עשייתו מחמץ ושלא התיכו אותו בכלי חמץ שהם בני יומן (מרדכי ריש פרק כל שעה וסמ"ג והגהות מיימוני פרק א'). וכן כל דבר שמבשלים בכלי חמץ כגון יין מבושל או מרקחת וכדומה אסור בפסח אבל ביום טוב האחרון יש להקל בו (פסקי מהר"י סימן קע"ז) והוא הדין אם נתערב משהו מדברים אלו תוך המאכל שאין להחמיר לאסור התערובת כן נראה לי. יש מחמירין להסתפק מחומץ יין שמסתפקין ממנו כל השנה דחיישינן שמא נתנו בו מן הנשאר מן הסעודה ולפעמים יש בו פירורי לחם (מהר"ב). ובמקומות אלו שאין חומץ יין מצוי לא ראיתי מחמירין בזה. עוד יש מחמירין לכתחילה שלא למלאות מן יין וחומץ יין תוך ל' לפסח בכלי חמץ ואם מלאוהו תוך שלשים נוהגין שלא לשתותו בפסח (תשובת מהר"י ברי"ן) והמיקל לא הפסיד כל שכן במקום שאין יין וחומץ מצוי כן נראה לי. חבית יין שדבקו נסריו בבצק אם הוא תוך שני חדשים קודם פסח עדיין רך הוא ונותן טעם בפסח ואסור לשתותו ואם נתנוהו קודם לכן כבר נתייבש ואינו נותן טעם בפסח ושרי (מרדכי ריש פרק כל שעה וסמ"ג והגהות מיימוני פרק א'). מיהו אם יש כזית בצק במקום אחד חייב לבערו אף על פי שעשוי לחזק (פסקי מהר"י סימן קמ"ט) כדלעיל סימן תמ"ב סעיף ז' :

תתב שלחן ערוך אורח חיים

ו. מלח ששמו במדוכה מותר למלוח בו בשר בפסח
(משום דאינו מפליט בצונן) :

ז. בוסר שדכין קודם פסח במדוכות מחומצות מותר
לאכלו בפסח. הגה: משום דאינו מפליט בצונן ואפילו אם
נעשה בפסח אינו אוסר אם היה הכלי נקי אבל אם חתכו
בסכין של חמץ תוך הפסח יש להחמיר דסתם סכין אינו נקי
ויש לחוש לחמץ הדבוק עליו (מהרי"ל). אבל אם נתערב אותו
דבר בתבשיל אין לחוש להחמיר ולאסור מספק כן נראה לי :

ח. זיתים שנזהרו לחתכם בסכין חדשה אפילו לא
נזהרו לכבשם בקדירה חדשה אם אינה בת יומא
מותרת לכולי עלמא :

ט. יבש ביבש אף על גב דבשאר איסורים חד בתרי
בטיל חמץ במצה אפילו באלף לא בטיל ויש
אומרים דחמץ שוה לשאר איסורין בזה :

י. נותן טעם לפגם מותר גם בפסח. הגה: ויש מחמירין
וכן נוהגין באלו המדינות ובמקום שיש מנהג להחמיר אפילו
משהו ונותן טעם לפגם אסור (תרומת הדשן סימן קל"ח) :

יא. בין חמץ שנתערב קודם פסח ועבר עליו הפסח בין
שנתערב בפסח ועבר עליו כל הפסח בין שעבר
הפסח על החמץ ונתערב לאחר הפסח בטל
בששים. (ובפחות מששים סגי ליה בהשלכת הנאת האיסור
לים המלח (הגהות מיימוני פרק א')) :

שלחן ערוך אורח חיים תתג

יב. חמץ נוקשה אפילו בעיניה אינו אסור בהנאה אחר הפסח והפדיאו"ש חמץ גמור הן ואסורים בהנאה אחר הפסח. הגה: יש נמנעין לשחוק על השלחן עם קלפים הנקראים קרטי"ן בפסח דחוששין שמא יפול מחמץ נוקשה שבהן לתוך מאכל (פסקי מהרא"י סימן קס"ו):

סימן תמה – דין חמץ שעבר עליו הפסח, ובו ז' סעיפים

א. חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר אפילו באכילה:

ב. אם נכרי מביא לישראל דורון חמץ ביום אחרון של פסח לא יקבלנו הישראל וגם לא יהא ניכר מתוך מעשיו שחפץ בו וטוב שיאמר שאינו רוצה שיקנה לו רשותו:

ג. חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח אסור בהנאה אפילו הניחו שוגג או אנוס ואם מכרו או נתנו לנכרי שמחוץ לבית קודם הפסח אף על פי שהישראל מכירו לאינו יהודי ויודע בו שלא יגע בו כלל אלא ישמרנו לו עד לאחר הפסח ויחזור ויתננו לו מותר ובלבד שיתננו לו מתנה גמורה בלי שום תנאי או שימכרנו לו מכירה גמורה בדבר מועט אבל מתנה על מנת להחזיר לא מהני:

ד. רשאי ישראל לומר לנכרי בשעה חמישית או קודם עד שאתה לוקח חמץ במנה קח במאתים שמא אצטרך ואקחנו ממך אחר הפסח אבל לא ימכור לו ולא יתן לו על תנאי ואם עשה כן הרי זה עובר בבל יראה ובל ימצא:

ה. חמץ שנמצא בבית ישראל אחר הפסח אסור אף על פי שביטלו:

ו. אסור להאכיל חמצו בפסח אפילו לבהמת אחרים או של הפקר:

ז. אסור ליתן בהמתו לנכרי להאכילה בימי הפסח אם הוא יודע שמאכיל אותה פסולת שעורים שהוא חמץ:

סימן תמט – דין חמץ שנמצא בחנות ישראל, והפועלים אינם יהודים, או בהיפוך, ובו סעיף אחד

א. חנות של ישראל ומלאי (פירוש הסחורה וכלי החנות) של ישראל ופועלים הנכנסים לשם נכרים חמץ שנמצא שם אחר הפסח אסור בהנאה חנות של נכרי ומלאי של נכרי ופועלים הנכנסים לשם ישראל חמץ שנמצא שם מותר אפילו באכילה כך

שלחן ערוך אורח חיים תתה

היא גירסת רש"י ורבינו האי אבל רבינו חננאל
גורס בהיפך :

סימן תנ – דין ישראל ואינו יהודי שיש להם שותפות, ובו ז' סעיפים

א. ישראל שלוח ככר מחבירו קודם הפסח צריך
לפורעו אחר הפסח ויש בו משום גזל אם אינו
פורעו :

ב. ישראל שמקבל מנכרי ברבית ככרות בכל שבוע
יאמר לו קודם פסח שיתן לו בשבוע של פסח קמה
או מעות וכיון שהתנה עמו כך אף על פי שאחר
הפסח נותן לו ככרות חמץ חליפי הקמה והמעות
הן ושרי :

ג. ישראל ונכרי שיש להם תנור בשותפות אומר
לנכרי קודם פסח טול אתה של פסח ואני אטול
אחר כך :

ד. ישראל שהיה לו תנור ואפו בו נכרים חמץ בפסח
אפילו מעות אסור לקבל בשכרו דהוה ליה
משתכר באיסורי הנאה ואם קבל כבר המעות
מותר ליהנות מהם :

ה. (ו)יש מי שמתיר להשכיר תנורו לנכרי על מנת
שיאפה בו מצה ואם יאפה בו חמץ אין זקוק לו.

הגה: וכן מותר להשכיר לו בית לדור בו ואף על פי שמכניס בו אחר כך חמץ שרי (אגור):

ו. מותר לומר לעבד בפסח הילך דינר זה וקנה ואכול אף על פי שיודע שיקנה חמץ אבל לא יאמר לו צא ואכול ואני פורע ויש מתירים גם בזה אלא אם כן הקדים דינר או שנשא ונתן ביד. הגה: ואסור לקנות חמץ לנכרי בפסח אפילו במעותיו של נכרי (ריב"ף סימן מ"א):

ז. אסור להשכיר כלי לנכרי בפסח כדי שיבשל בו חמץ אבל משכיר לו חמור להביא עליו חמץ. הגה: ויש מתירים להחם חמין בכלי חמץ ולרחוץ בהם וכן שאר צרכי הנאה בכלי חמץ וכן הוא המנהג (תוספות פרק חין מעמידין ומרדכי פרק כל שעה):

סימן תנא — דיני הגעלת כלים, ובו כ"ז סעיפים

א. קדרות של חרס שנשתמש בהם חמץ כל השנה אפילו אותם שעושים בהם דייסא ומיני קמחים משפשפן היטב בענין שלא יהא חמץ ניכר בהם ומותר להשהותן לאחר הפסח להשתמש בהם בין במינו בין שלא במינו ומצניען בפסח במקום צנוע שאינו רגיל לילך שם כדי שלא יבא להשתמש בהם בפסח וטוב לסוגרם בחדר ולהצניע המפתח אבל היסק שיסיקם באש אינו מועיל להם ולא

שלחן ערוך

אורח חיים תתו

לשום כלי חרס שנשתמש בהם חמין אפילו שלא על ידי האור אלא שעירה לתוכו רותחין. הגה: ויש אוסרים אפילו בכלי שני (המגיד פרק ט'). ואפילו אם ימלאום גחלים דחיישינן דלמא חייס עלייהו שמא פקעי (פירוש שמא יתבקעו) ולא עביד להו הסקה מעליא ומיהו אם החזירן לכבשן שמצרפין בו כלי חרס חדשים מותר דכיון שמכניסן להיסק גדול כזה ודאי לא חייס עלייהו דילמא פקעי אבל לתנורים שלנו לא. הגה: כל כלי הצריך ליבון או הגעלה אסור להשתמש בו אפילו צונן בלא הכשר (מרדכי ריש פרק כל שעה) ועיין ביורה דעה סימן קכ"א:

ב. כוביא שהוא כלי שעושין מלבנים ועפר ואופים ומטגנין בו וכן תנור קטן שקורין פידל"א הסיקו מבחוץ אסור לאפות בו בפסח דאין חמץ שבו נפלט בכך ואם מלאו גחלים מבפנים שרי:

ג. סכינים מגעילן בכלי ראשון ומותרין וכלי ראשון נקרא שהרתיחו בו מים על האש אפילו אינו עתה על האש רק שעודנו רותח וקודם ההגעלה צריך לשופם יפה במשחזת או ברחיים להעביר כל חלודה שבהם קודם הכשרה הילכך אם יש בו גומות ואינו יכול לנקותו יפה אין מועיל לו הגעלה (פירוש הפלטה שהכלים פולטים האיסור שבהם והוא מלשון שורו עבר ולא יגעיל) לבד וצריך ליבון במקום

תתח שלחן ערוך אורח חיים

הגומות. הגה: והנדן של סכינים אין לה תקנה בהגעלה ואסור להכניס בה הסכין בפסח (מהרי"ל):

ד. כלים שמשתמשים בהם על ידי האור כגון שפודים ואסכלאות וכיוצא בהם צריכים ליבון והליבון הוא עד שיהיו נצוצות ניתזין מהם. הגה: ויש מקילין אם נתלבן כל כך שקש נשרף עליו מבחוץ (מרדכי סוף פרק ז' והגהות מיימוני פרק י"ו מהלכות מאכלות אסורות). ונוהגין כסברא ראשונה בכל דבר שדינו בליבון אבל דבר שדינו בהגעלה רק שיש בו סדקים או שמחמירין ללבנו סגי בליבון קל כזה. חצובה צריך ליבון (מהרי"ל):

ה. כלים שנשתמש בהם בחמין כפי תשמישן הכשרן אם תשמישן בכלי ראשון כגון כף שמגיסין בו בקדירה צריך להכשירן בכלי ראשון ואם תשמישן בכלי שני הכשרן בכלי שני וכלי שמשתמשים בו בעירווי שמערה מכלי ראשון לא סגי ליה בהכשר דכלי שני אלא צריך לערות עליו מכלי ראשון. הגה: כל הכלים שיש בהן סדקים או גומות או חלודה והוא בתוך הכלי ולא יוכל לנקרן ולנקותן אין להגעילן וצריכין ליבון במקום הסדק והחלודה (רשב"א בתשובה):

ו. כל כלי הולכין בו אחר רוב תשמישו הלכך קערות אף על פי שלפעמים משתמשים בהם בכלי ראשון על האש כיון שרוב תשמישן הוא בעירווי שמערה עליהם בכלי ראשון כך הוא הכשרן. הגה: ויש

שלחן ערוך

אורח חיים תתט

מחמירין להגעיל הקערות בכלי ראשון (טור בשם אבן העזר ומרדכי פרק כל שעה ותוספות סוף מסכת ע"ז) וכן הוא המנהג. וכן בכל דבר שיש לחוש שמא נשתמש בו בכלי ראשון כגון כפות וכדומה לזה (הגהות מיימוני פרק ה' ואגור). ויש מחמירין להגעיל כל כלי שתייה אף על פי שתשמישן בצונן משום שלפעמים משתמשים בהם בחמין (כדעו ירוחם) וכן הוא המנהג להגעילן ובדיעבד סגי להו בשטיפה וקערות גדולות שלא יוכל להכניס תוך כלי ראשון יתן להכניס תוך כלי ראשון יתן עליהם תבן מלובן אבן מלובן ויערה עליהם רותחין מכלי ראשון והוי ככלי ראשון וכן כל כיוצא בזה ויעביר האבן על כל הכלי שאז מגעיל כולו (מרדכי פרק כל שעה והגהות מיימוני פרק ה' ואגור ואיסור והיתר כלל נ"ח) :

ז. יש מי שאומר דכפות אין העשויות מקרן אין להם תקנה בהגעלה דכיון שמתקלקלין במים חמים חיישינן דילמא חיים עלייהו :

ח. אחד כלי עץ ואחד כלי אבן ואחד כלי מתכת דינם להכשירם בהגעלה. הגה: וכן כלי עצם צריכים הגעלה (מרדכי פרק כל שעה) :

ט. המגעיל קודם שעה חמישית יכול להגעיל ביחד כלי ראשון וכלי שני וכלים שבלעו דבר מועט ואינו חושש (גם כן אם מגעיל מקצת הכלי שני פעמים) (דברי ע"מ) :

תתי שלחן ערוך אורח חיים

י. סלים שמולחים בהם הבשר יש מצריכין להם הגעלה ויש מי שחולק ונראין דבריו (וטוב להגעילן או לקנות חדשים):

יא. מחבת שמטגנין (פירוש שיוצקין בה שמן לאפותו) בה מותרת בהגעלה ואם היא ארוכה משים חציה והופך עוד ומשים חציה האחר ואם היא ארוכה ביותר מלבנה באמצע. ויש מחמירין ללבן המחבת
(טור יורה דעה כסס רבינו יואל ותשובת רש"א וטור כסס רש"י ורבינו תם) (ובליבון כל דהו שקש נשרף עליו מבחוץ סגי ליה) (דברי עננו) ונוהגין ללבנו לכתחלה מיהו סגי ליה בהגעלה אם אין בו גומות
(מהרי"ל):

יב. כל הכלים צריך להגעיל ידותיהם כמותן. הגה: מיהו אם לא הגעילו הידות אין לאסור בדיעבד ואפילו לכתחלה יכול להגעילו על ידי עירווי שמערה עליהן (איסור וסינת הארוך כלל
ע"א):

יג. כלי שיש בו טלאי אם קדם הטלאי לבליעת האיסור אין צריך להסירו דכבולעו כך פולטו ואם קדמה בליעת האיסור לטלאי צריך להסיר להסיר הטלאי קודם הגעלה או ישים גחלים על מקום הטלאי עד שישרף גוף האיסור אם ישנו ואחר כך מגעיל כל ואחר כך מגעיל כל הכלי ואם הוא של עץ אין לו תקנה אלא אם כן ירחיב הסדק כל כך שיוכל להוציא משם מה שבתוכו. הגה: אלא אם

שלחן ערוך

אורח חיים תתיא

כן ירחיק הסדק כל כך שיוכל להוציא משם מה
רושם שבתוכו. הגה: רושם שעושים האומנים בתוך כלים
מותר להגעילן מאחר להגעילו מאחר שנעשה מחדש וינקרם
היטב (איסור והיתר והגהות):

יד. כסוי של ברזל שמכסים בו הקדירה צריך הגעלה
כיון שמזיע בכל שעה מחום הקדירה ואם נתנוהו
בפסח על הקדירה בלא הגעלה כל התבשיל אסור
שזיעת הכסוי מתערב בתבשיל:

טו. כיסוי של ברזל שמשימים אותו שמשימין אותו על
החררה כשנאפית על כשנאפת על הכירה צריך
ליבון:

טז. מדוכה מותרת בהגעלה ואם היא גדולה שאינו
יכול להכניסה ביורה משים בה מים רותחים
ומכניס רותחין ומכניס בתוכה אבן רותחת ועולה
הרתיחה בכל שפתה דכל כהאי גוונא הוי הגעלה
דכלי ראשון. הגה: ויש מחמירין ללבן המדוכה (טור יורה דעה
בס' רבינו יואל ותשובת רשב"א וטור בס' רש"י ורבינו תם) אך בליבון כל דהו
דהיינו שישרוף עליו קש מבחוץ סגי (דברי עננו). ונוהגין ללבן
לכתחלה מיהו סגי ליה בהגעלה אם אין בו גומות (מהרי"ל) ואם
המדוכה של עץ יש לקלפו בכלי אומנות דחיישינן לגומות
ולהגעילו אחר כך (הגהות מיימוני פ"ק ה')

תתיב שלחן ערוך אורח חיים

יז. הדף שעורכים עליו כל השנה וכן עריבה שלשין בה צריכים הגעלה. הגה: ולא מהני בה קילוף בכלי אומנות וכן כל דבר שצריך הגעלה הצריך הגעלה לא מהני ליה קליפה (מסרי"ו). והמנהג שלא להשתמש בפסח בעריבות ודפין שלשין עליהן כל כליהם כל השנה אפילו על ידי הגעלה וכן עיקר (מרדכי פרק כל שעה וכל צו) וכבר נתבאר לעיל סימן תמ"ב סעיף י"א:

יח. הנפה צריך לדקדק בה מאד לנקותה מפתיתי החמץ הנדבק בה ונסרך ונדבק בנקבי אריגת הנפה ובעץ שבה וישפשפו אותה וישפשו אותה במים יפה יפה והוא הדין לכל שאר כלי הלישה שהשפשוף בהם עיקר גדול. הגה: ונהגו שלא להשתמש בנפה על ידי הגעלה ואין לשנות (מסרי"ל ובית יוסף) וכן בכל כיוצא בזה כגון הכלי שקורין רי"ב אייז"ן או הכיס של רחיים (מסרי"ג) בכולן לא מהני להו הגעלה וכן סלים שמשמשין בהן חמץ בהם חמץ דינם כנפה אבל שקים ישנים נוהגין בהן היתר על ידי כבוס וצריך להתיר כל התפירות שבהן קודם הכבוס (תרומת הדשן סימן קי"ו):

יט. הרחת שקורים פאל"ה יש אומרים שאין שאין מועיל מועיל לה הגעלה וצריך לקנות חדשה:

כ. השלחנות והתיבות שמצניעים בהם אוכלין כל השנה רגילים כלה שנה רגילים לערות עליהם

שלתן ערוך אורח חיים תתיג

רותחין לפי שלפעמים נשפך מרק מן הקדירה לתוכן:

כא. חביות של חרס שנתנו בהם שכר שעורים מותרים בהגעלה או בעירו ג' ימים. הגה: והגעלת החבית יעשה והגעלה החביות יעשה בדרך זה ילבן אבנים וישימם בהם ויערה עליהם רותחים מכלי ראשון ויגלגל החבית שיגיע הגעלה לכל מקום (הגהות מיימוני פרק ה'). ובדיעבד אם נתנו בהם יין או דבש בלא הגעלה רק שהדיחן היטב תחלה מותר לשתות ממנו בפסח (מרדכי פרק כל שעה והגהות אשירי פרק ב' דע"א ותרוומת הדשן בסימן ר"א):

כב. כל הכלים אפילו של חרס שנשתמש בהם חמץ בצונן מותר להשתמש בהם מצה אפילו בחמין חוץ בחמץ חוץ מבית שאור ובית חרוסת שאף על פי שלא שאף על פי שלא נשתמש בהם חמץ אלא בצונן אסור להשתמש בהם מצה בחמין אבל בצונן להניח בהם מצה אפויה מותר אבל אסור ללוש בהם וכל זה בלא הגעלה אבל על ידי הגעלה אפילו בית שאור וחרוסת מותרים אם אינם של חרס אבל לשל חרס לא מהני הגעלה ואפילו לא נשתמש בהם חמץ אלא בצונן לא ישתמש בהם מצה אפילו בצונן והאידנא נהגו עלמא דלא לאשתמושי בפסחא במאני דפחרא עתיקי (פירוש

תתיד שלחן ערוך אורח חיים

כלי חרס (ישנים) (ותנור של בית החורף דינו ככלי חרס ואסור לשום שום דבר על התנור בפסח) (מהרי"ו):

כג. כלי חרס המצופין בהתוך זכוכית דינם ככלי חרס.
הגה: ויש מקומות שנהגו שלא להשתמש בכלי חרס גליזאר"ט אפילו חדשים (מהרי"ל) ואין להחמיר רק במקום המנהג (תשובת מהרי"ל):

כד. כלי עץ המצופים בסממנים שקורים ברניס דינם ככלי חרס. הגה: ויש מקומות שמחמירים שלא להשתמש בכלים צבועים אפילו הן חדשים (מהרי"ל) וכן המחופין בבדיל ואין להחמיר בזה רק במקום שנהגו איסור (תשובת מהרי"ל):

כה. כל כלי השתיה בין צלוחיות בין כוסות מותרים בשטיפה בין שהם של זכוכית בין שהם של עץ בין שהם של מתכת בין שהם של חרס ואף על פי שלפעמים נותנים בהם לחם חם כיון שרוב תשמישן אינו אלא בצונן סגי בשטיפה שלא הלכו בכל כלי אלא אחר רוב תשמישו. הגה: מיהו יש מחמירים ומצריכין הגעלה וכן נוהגין ועיין לעיל סעיף ו':

כו. כלי זכוכית אפילו מכניסן לקיום ואפילו משתמש בהן בחמין אין צריכים שום הכשר שאינם בולעים ובשטיפה בעלמא סגי להו. הגה: ויש מחמירין ואומרים דכלי זכוכית אפילו הגעלה לא מהני להו וכן המנהג באשכנז ובמדינות אלו (סמ"ג ואגור). וכן כלי כסף שיש בתוכן התוך

שלחן ערוך אורח חיים תתמו

זכוכית שקורין גישמעלצ"ט אין להגעילו אבל מבחוץ אינו
מזיק (תרומת הדשן סימן קל"ב):

כז. שפוד ישן שצלו בו עופות בפסח מותרין אף על פי
שמקודם צלו בו בשר מלוח ממלח שלא נבדק.
הגה: מיהו אין להתיר רק בדיעבד וכן הברזות שבחביות של
יין נוהגין להדיחן (אגור ומהרי"ל). וכן העצים שתוחבין בהם כלי
שתייה צריכין הדחה לשום בהם כלים בפסח (מהרי"ו):

סימן תנב – דין זמן הגעלת הכלים, ובו ז' סעיפים

א. יש לזהר להגעיל קודם שעה חמישית כדי שלא
יצטרך לדקדק אם הכלים בני יומן או לאו (או אם
יש ששים במים נגד כלי שמגעיל או לאו) (טור) וכן אם
מגעיל כלים שבליעתן מועטת עם כלים שבליעתן
מרובה וכן אם משהה הכלים בתוך היורה יותר
מדאי ואינו משהה אותם כל כך וכן כדי שלא
יצטרך לזהר שלא ינוחו המים מרתיחתן. הגה: אך
רבים חולקים וסבירא להו דאין הגעלה מועלת כלום אם אין
המים רותחים (וכן משמע מהרא"ש וסמ"ג ותרומת הדשן סימן קל"א ואגור וטור
בסימן ק"ה) על כן יש לזהר אפילו קודם זמן איסורו שלא ינוחו
מרתיחתן כל זמן שמגעיל (דברי ענמו) ושלא יכניס הכלים
עד שירתיחו המים וכן כדי שלא יצטרך להגעיל
היורה הגדולה שמגעילים בה תחלה וסוף. הגה:

תתמז **שלתן ערוך** **אורח חיים**

ואם לא הגעיל קודם זמן איסורו יכול להגעיל עד הפסח שאז חמץ במשהו ואינו מועיל הגעלה שחוזר ובוֹלע אבל מותר ללבן כלי תוך הפסח (דברי ע'למו ותשובת רש"א). וכשמגעיל קודם פסח לאחר שש צריך ליזהר בכל הדברים הנזכרים שאין צריך ליזהר בהם קודם שש:

ב. יש ליזהר מלהגעיל כלי הבשר וכלי חלב ביחד אלא אם כן אחד מהם אינו בן יומו. (וכל שכן כלי של איסור. על כן נהגו שלא להגעיל שום כלי בן יומו):

ג. לא יניח כלים הרבה לתוך כלי ויגעילם יחד (אם נוגעים זה בזה):

ד. אם מגעיל בצבת יגלגל הכלי דאם לא כן במקום הצבת לא סליק דיקולא דמיא:

ה. אין מגעילין בחמי טבריה אפילו כלים שדינם ככלי שני מפני שאינה תולדות האור וכבולעו כך פולטו מה בולעו על ידי תולדות האור אף פולטו על ידי תולדות האור. הגה: ומיהו אם נשתמש בו רק במי טבריה מגעילו בהן (בית יוסף בשם אורחות חיים). ואין מגעילין בשום משקה רק במים מיהו בדיעבד מהני הגעלה בכל משקה (בית יוסף בשם אורחות חיים). אם הגעיל הרבה כלים ביורה עד שמרוב פליטת הכלים נעשו המים כציר אין להגעיל עוד באותן המים (ר"ן פרק כל הבשר):

שלחן ערוך אורח חיים תתיז

ו. כלי גדול שאינו יכול להכניסו לתוך כלי אחר מחמת גודלו עושה שפה לפיו בטיט כדי שיתמלא היטב ויגיעו המים בשפתו וממלאו מים ומרתיחו או יקח אבן רותחת או לפיד אש וישליכנו לתוכו בעודו רותח ומתוך כך ירתיחו המים יותר ויעלו על שפתו :

ז. נוהגין לשטוף הכלי במים קרים אחר הגעלה מיד :

סימן תנג – דיני החטים וטחינתם למצות, ובו ט' סעיפים

א. אלו דברים שיוצאים בהם ידי חובת מצה בחטים ובשעורים ובכוסמין ובשבולת שועל ובשיפון (והמנהג ליקח לכתחלה חטים) (מהרי"ל) אבל לא באורז ושאר מיני קטניות וגם אינם באים לידי חימוץ ומותר לעשות מהם תבשיל. הגה: ויש אוסרים (טור והגהות מיימוני פרק ה' ומרדכי פרק כל שעה) והמנהג באשכנז להחמיר ואין לשנות מיהו פשוט דאין אוסרים בדיעבד אם נפלו תוך התבשיל וכן מותר להדליק בשמנים הנעשים מהם ואין אוסרים אם נפלו לתוך התבשיל וכן מותר להשהות מיני קטניות בבית (תרומוהו דקטן סימן קי"ג). וזרע אקליז"א (מהרי"ל) ועני"ס אליינד"ר אינן מיני קטניות ומותר לאכלן בפסח כן נראה לי :

ב. העושה עיסה מן החטים ומן אם יש בה טעם דגן יוצא בה ידי חובתו בפסח :

תתיה שלחן ערוך אורח חיים

ג. אם לא ביררו החטים מאכילת עכבר אין בכך

כלום. הגה: וכן אם לא ביררו ממנו אותו דגן שצמח מיהו

צריך לראות שאין בו כל כך שלא יהא ששים כנגדו מן

ההיתר (הגהות מיימוני בשם סמ"ק ותרומת הדשן סימן קי"ד):

ד. החטים שעושים בהם מצת מצוה טוב לשמרן שלא

יפלו עליהם מים משעת קצירה ולפחות משעת

טחינה ובשעת הדחק מותר ליקח קמח מן השוק:

ה. האידנא אסור ללתות בין חטים בין שעורים:

ו. שקים שנותנים בהם קמח כל השנה אם רוצה ליתן

בהם קמח ומכבסים אותם יפה צריכים להתיר

קודם הכבוס כל התפירות שבהם בקצוות או אם

הם מטולאים:

ז. כשמוליכים השקים שיש בהם קמח מהרחיים אסור

להניחם על גבי בהמה שאין אוכף או עור עב תחת

השק. הגה: וכן יזהר לכתחלה שלא להניח הרבה שקים עם

קמח זה על זה במקום שאפשר (מרדכי סוף פרק אלו עובדין):

ח. נוהגים לנקר הרחיים משום דזמנין נתנו בהם

תבואה לתותה לסולת ונוהגים שקמה הראשון

שנטחן אחר הניקור שומרים אותו עד לאחר הרגל.

הגה: ואנשי מעשה רגילים לילך בעצמם אל מקום הרחיים

לראות הם בעצמם לטחינת קמחיהם (מרדכי):

שלחן ערוך אורח חיים תתיט

ט. צריך לטחון החטים יום או יומים לפני הלישה ואם טחנו בערב פסח יש אומרים שאסור ללוש מצה בו ביום לפי שהקמח בשעת טחינה רותח ומחמם המים והעיסה נוחה להחמיץ:

סימן תנד — באיזה מצה אינו יוצא ידי חובתו, ובו ד' סעיפים

א. אין יוצאין לא בפת סובין ולא בפת מורסן אבל לש הוא את העיסה בסובין ובמורסן שבה ויוצא בה ויוצא במצה מסלת נקיה ביותר ואין אומרים אין זה לחם עוני. הגה: וטוב לכתחלה שלא לעשות המצה רחבה יותר מדאי דהוי כאשישה (מסרי"ו):

ב. עיסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלים ממנה יוצאים בה ואם לאו אין יוצאים בה שאין זו משומרת לשם מצה. הגה: כך הם דברי הרמב"ם אבל יש אומרים הטעם משום שאינו קרוי לחם כל זמן שאין הרועים אוכלים ממנו וכן נראה עיקר (טור יורה דעה סימן ט"ל ור"ע בפירוט דמסכת חלה פרק קמ"א):

ג. ליכא בזמן הזה ידיע למחלט הלכך כל מין חליטה אסור:

ד. אין אדם יוצא ידי חובתו במצה גזולה במה דברים אמורים כשגזל מצה אבל אם גזל חטים או קמח

ועשאו מצה יוצא בה שקנאה בשינוי ודמים לבד
הוא חייב לו. (ולענין ברכה עיין לקמן ריש סימן תרמ"ט):

סימן תנה — דין מים שלנו, ובו ו' סעיפים

א. אין לשין אלא במים שלנו בין שהם מי בורות
ומעיינות בין שהם מי נהרות ושואבים אותן מבעוד
יום (סמוך לבין השמשות) (דברי ענמו והגהות מיימוני פרק ה') או בין
השמשות ואין לשין בהן עד שיעבור הלילה כולה
ויכולים לשאוב יום אחד לימים הרבה ואם הזמן
חם יניחם במרתף שהוא קר ואם הזמן קר יניחם
באוויר כי המרתף הוא חם וצריך להשכים
ולהכניסם לבית קודם שיזרח השמש ואפילו ביום
המעונן. הגה: ואם לא הכניסם בהשכמה אם לא עמדו כל
כך עד שהוחמו אינו מזיק ויותר טוב להעמידם תחת התקרה
שמא ישכח להכניסם בהשכמה (בית יוסף בשם אורחות חיים).
וכשמולך המים תחת אויר הרקיע יש לכסותם (תרומת הדשן סימן
קט"ו בשם סמ"ג וסמ"ק ומהרי"ק). כשחל פסח באחד בשבת יש
לשאוב המים אור י"ג דהיינו בליל ה' (מרדכי סוף פרק קמא דפסחים).
לכתחילה יש לשאוב מן הנהרות ולא מן הבארות (אשכנז ומרדכי)
אבל כשהנהרות גדולות מהפשרת שלגים וגשמים טוב יותר
לשאוב מן הבארות (מהרי"ו). ואין לשפוך מים שלנו מכח מת
או תקופה הנופלת (מרדכי פרק כל שעה והגהות מיימוני פרק ה') ומכל
מקום טוב לכתחלה להשים בהם ברזל גם אסור לשאוב מים

שלחן ערוך

אורח חיים תתכא

על ידי נכרי למצות של מצוה ואף לשאר מצות ישאב ישראל (מרדכי ומהר"י ברי"ן ומהרי"ל) אם אפשר ונוהגין ליטול מים מיוחדים למצה של מצוה ונוהגין ליקח כלי חרס חדשים ואין לשנות המנהג אבל בשל עץ אין להקפיד (כל בו):

ב. יש אומרים שמים המכונסין בסיסטירנ"ה מותר ללוש בהם סמוך לשאיבתן ואין להקל בדבר אם לא בשעת הדחק:

ג. אין ללוש במים חמין אפילו לא נתחממו אלא בחמה ולא במים הגרופים מדוד גדול שנחשתו עבה ותלוי על מקום האש ומים שבתוכו פושרים אפילו כשאין האש תחתיו ואם עבר ולש בין באלו בין במים שלא לנו אסור ויש חולקין ומתירין בלש במים שלא לנו ויש אומרים דבשוגג מותר ובשעת הדחק יש לסמוך עליהם. הגה: ואפילו בלא דחק יש להתיר אם עבר בשוגג ולש במים שלא לנו (רבינו ירוחם ובי"ט יוסף):

ד. מים שלא לנו שנתבטלו חד בתרי במים שלנו לשין בהם:

ה. נוהגין שלא ליתן מלח במצה ונכון הדבר (ואפילו בדיעבד יש לאסור) (מרדכי ודברי עננו):

ו. לש המצה בקצח ושומשמין ובמיני תבלין כשרה כיון שיש בה טעם מצה ומכל מקום אין ליתן בה

תבלין לפי שהוא חד ומחמם העיסה. הגה: ופלפלין
אפילו בדיעבד אסור וכן אם נפל בה סיד (מסרי"ב):

סימן תנו – דין שיעור כמות לישת המצות, ובו ג' סעיפים

א. אין לשין לפסח עיסה גדולה משיעור חלה שהיא
מ"ג ביצים וחומש ביצה בינונים והוא עשרון וכן
ישער אותה ימלא כלי מים ויערה המים ממנו
לכלי אחר ואחר כך יתן בו מ"ג ביצים ויחזיר בו
המים שעירה ממנו והמים שיותירו יתנם בכלי
אחר והכלי המחזיק אותם הוא המדה למלאותו
מקמח והמדה מחוקה ולא גדושה ושיעורה מקמח
חטה מצרית תק"כ דרהם מצריים בקירוב. הגה: ולא
ידחק הקמח במדה דאם כן לא ילוש יפה וטוב לומר בשעת
נתינת הקמח למדה שעושה לשם מצוה (מסרי"ב):

ב. אם לש יותר משיעור זה מותר בדיעבד:

ג. אף על פי שאין מודדין קמח ביום טוב ללוש ביום
טוב של פסח שאין לשין עיסה גדולה מעשרון
מותר למדוד ויש אוסרים אלא יקה באומד הדעת
ולא ירבה על עשרון (והכי נהוג):

סימן תנז – דין הנהגת החלה בעיסת מצה, ובו ב' סעיפים

א. מפני שצריך לדקדק בשיעור העיסה שלא להרבות בה משום חשש חימוץ ומוטב שימעט בה לכן טוב לקרב העיסות יחד בשעת הפרשת חלה שישקו זו בזו דשמא יש בהם שלא היה בה כשיעור ואם אי אפשר להפריש חלה בעודה עיסה מפני המהירות יפרישנה אחר אפייה מיד שיתן כל המצות בסל והסל מצרפם לחלה וזהו הדרך היותר נכון. הגה: ואם היה בו שיעור חלה ושכח להפריש יפריש אחר כך ואפילו צירוף סל לא צריך ואם לקח ממקצת העיסות וממקצת לא לקח ונתערבו צריך ליקח חלה מכל אחד ואחד או ילוש עיסה אחרת ויקח ממנו גם כן על אותן שנתערבו ואם מכיר מצה אחת שחייבת בחלה נוטל ממנה על האחרות (הגסות מיימוני פרק ג' ומרדכי ריש פרק אלו עוברין ובית יוסף בשם תוספות פרק קמא

דבילה):

ב. הלש עיסה ביום טוב של פסח לא יקרא שם לחלה עד שתאפה שאם יקרא לה שם אינו רשאי לאפותה ואם יניחנה כך תחמיץ ואינו רשאי לשורפה ביום טוב ואם שכח וקרא לה שם יטילנה לצונן וימנענה מלהחמיץ. הגה: ואם יש כהן קטן שלא ראה קרי או גדול שטבל לקריו מותרים לאפות החלה

תתבר שלחן ערוך אורח חיים

בשבילו (טור) ויש אומרים שאין מאכילין חלה בזמן הזה לשום כהן (מהרי"ן). יש אומרים דמותר ביום טוב ללוש פחות מכשיעור כדי לפטור עצמו מן החלה (ר"ן ריש פרק אלו עוברין) :

סימן תנח – דין מצוה ללוש המצה בערב פסח, ובו סעיף אחד

א. נוהגים שלא ללוש מצת מצוה בערב פסח עד אחר שש שעות שהוא זמן הקרבת קרבן פסח ובי"ד שחל להיות בשבת לשין בערב שבת אחר שש שעות :

סימן תנט – דין מקום וסדר לישת המצות, ובו ו' סעיפים

א. אין לשין במקום השמש וביום המעונן אסור תחת כל אור הרקיע משום דיומא דעיבא כוליה שמשא. הגה: ועל כן נהגו ליזהר מללוש נגד החלון הפתוח אפילו אין שם שמש שמא יהיה מעונן ולאו אדעתיה (תרומת הדשן סימן קצ"ג) וכן יש ליזהר מלהוליק המצות לתנור תחת הרקיע מגולה וכן המים או הקמח (הגהות מיימוני פרק ה' בשם סמ"ק ומהרי"ן). ולא יתקרב ללוש אצל התנור מפני חום התנור :

ב. לא יניחו העיסה בלא עסק ואפילו רגע אחד וכל זמן שמתעסקים בו אפילו כל היום אינו מחמיץ ואם הניחו בלא עסק שיעור מיל הוי חמץ ושיעור

שלחן ערוך

אורח חיים תתכה

מיל הוי רביעית שעה וחלק מעשרים מן השעה. הגה: ויש להחמיר למהר בענין עשיית המצות כי יש לחוש שהשהיות יצטרפו לשיעור מיל או שיהיה במקום חם שממחר להחמיץ (הגהות מיימוני פרק ה' ומרדכי פרק אלו עוברין). ואחר שנתעסקו בבצק ונתחמם בידים אם יניחוהו בלא עסק מיד יחמיץ ואם התחילו בשתי עיסות כאחד והחמיצה האחת בידוע שהחמיצה גם השנית אפילו אין רואין בה סימני חימוץ ואם החמיצה עד שיש בה סדקים אפילו לא נתערבו הסדקים זה בזה אלא אחד הולך הנה ואחד הולך הנה הוי חמץ גמור והאוכלו חייב כרת ואם אין בו סדק אלא הכסיפו (פירוש נשתנה מראיתו ללובן, ערוך) פניו כאדם שעמדו שערותיו האוכלו פטור. הגה: ואם המצה עשויה וירא שלא תבא לידי חימוץ מותר לשברה ולחזור לעשותה כדי שהעסק יבטל החימוץ מיהו טוב ליהזר לכתחלה (מהרי"ל בשם אגודה ורומא):

ג. אם האשה שהיא לשה היא מקטפת במים לא תקטף באותם מים שמצננת בהם ידיה מפני שהם מתחממים ומחמיצים את העיסה אלא יהא לה כלי אחר מלא מים שתקטף בו. הגה: ומיהו בעברה ולא צננה ידיה מותר (רמב"ם פרק ה'):

ד. אם לש אחר זמן איסור חמץ אלו המים עם שאר המים שרוחצים בהם העריבה לא ישפכם אלא

תתבו שלחן ערוך אורח חיים

במקום מדרון כדי שלא יתקבצו במקום אחד ויחמיץ. הגה: והכלים שמתקנים בהם המצות והסכין שחותכין בו העיסה יגרדם תמיד בשעת עשייה שלא ידבק בהם הבצק ולאחר עשייה ידיחם וינגבם היטב לחזור ולתקן בהם פעם שנית (מהרי"ל) וזהו עדיף טפי ממה שנוהגין לגרדן כי אי אפשר לנקותן היטב על ידי גרידה והמחמיר יגרדן ואחר כך ידיחן (דברי עמנו). וביום טוב מותר לעשותו על ידי נכרי ואם אין נכרי יטילם לצונן או יתנם לתנור שיאפה הבצק שעליהם והעריבות שאפשר לתת דבר בתוכו מותר להדיח וכן כל כיוצא בזה ויש ליזהר בעריבה שלשין בה שלא יהיה בו שום גומא או סדק שלא יוכל לנקרו אחר הלישה ותחמיץ ואחר כך כשחוזר ולש בו מתערב בבצק (מהרי"ל). ולא יתן העריבה על כר או כסת צמר בשעת הלישה שמחמם העריבה אבל על של עור שרי (מהרי"ל):

ה. עברה ולשה תחת השמש הפת מותרת:

ו. אם העיסה רכה לא יוסיף בה קמח אלא עושה עיסה קטנה מגיבול קשה ויערבנה עם העיסה הרכה. הגה: וירחיק המצות מהקמח כי הקמח הנדבק בהן בא אחר כך בתבשיל ומתחמץ (מרדכי ריש פרק אלו עוברין):

סימן תם – דיני מצת המצוה, ובו ז' סעיפים

א. אין לשין מצת מצוה ולא אופין אותה על ידי נכרי
ולא על ידי חרש שוטה וקטן:

ב. הרא"ש היה משתדל במצת מצוה ועומד על
עשייתם ומזרז העוסקים ומסייע בהן בעריכתן וכן
ראוי לכל אדם לעשות להטפל הוא בעצמו
במצוה:

ג. הלש אחר זמן איסור חמץ יאמר בשעת לישה כל
פירורים שיפלו בשעת לישה ועריכה וכן בצק
הנדבק בכלים אני מבטל אותם כדי שנמצא
שמבטלן קודם חימוצן:

ד. אין עושין סריקין המצויירין דהיינו לצייר בפת
כמין חיה ועוף אבל כל מה שעושים אותו במסרק
כדי שלא יתפח וכן מה שמנקבין המצות מותר
ומכל מקום טוב למהר לעשותן שלא להשהות
בהן. הגה: ויש לעשות המצות רקיקין ולא פת עבה כשאר
לחם כי אין הרקיקין ממהרים להחמיץ:

ה. אין עושין בפסח פת עבה טפח:

ו. אין להקל במה שהחמירו הקדמונים שלא לעשות
פאנדי"ש או פלאדוני"ש:

ז. אין ליתן ביצים שלמים במצה שתאפה עמהם :

סימן תסא – דיני אפיית המצה, ובו ה' סעיפים

א. תנור שאופים בו חמץ צריך ליזהר כשיסיקוהו כדי לאפות בו מצה שילכו הגחלים על פני כולו ואין די לו בלהבה דכמו שבולע על ידי גחלים כך פולט על ידי גחלים ושיהו ניצוצות נתזין ממנו הילכך אם הסיקוהו כמה פעמים קודם הפסח אינו מספיק אלא אם כן כיון להתירו לצורך פסח כי שמא לא הלכו הגחלים על פני כולו כל זמן שלא כיון לכך ויש נוהגים להטיל בו קרקע חדש כדי שלא יצטרכו היסק ומנהג יפה הוא. הגה: וכשיכשירו על ידי היסק טוב וישר הוא לחזור ולהסיק לצורך האפייה ולא לעשות הכל בהיסק אחד (תשובת מהרי"ב):

ב. טפקא (פירוש אחד מן הרעפים שמכסין בהם הגג, קופ"י בלע"ז) של חרס חדשה לא שנא הסיקה מבפנים או מבחוץ מותר כיון שהאור שולט תחתיה אף על פי שאין שלהבת עולה על גבה מרתח רתח והפת נאפית מיד ואינה באה לידי חימוץ אבל צריך להסיק תחלה בין תנור בין כוביא בין באלפס בלא מים בין בקרקע אבל להדביקו תחלה ואחר כך להסיק יש אוסרים וטוב ליזהר ויש מי שאומר

שלחן ערוך

אורח חיים תתכט

שראוי למחות שלא יעשו חררות ברמץ (פירוש אפר חם, צינורוני בלע"ז):

ג. מצה שנאפית עד שאם פורסין אותה אין חוטין נמשכים ממנה יוצאים בה. הגה: ויש ליזהר שלא ללקחה מן התנור קודם לכן (דברי עמנו) ולהחזירה כי תוכל לבוא לידי חימוץ (מהרי"ל):

ד. יוצא אדם במצה שרויה והוא שלא נימוחה אבל אם בשלה אינו יוצא בה:

ה. אם אפו חמץ עם מצה לא נאסרה אלא אם כן נגעה בחמץ ונוטל ממקום שנגעה כדי נטילת מקום והשאר מותר. הגה: מצה שנתכפלה בתנור ודבוקה עד שאין שולט שם האש אוסרים אותה תוך הפסח אבל שאר מצות שבתנור מותרים וקודם פסח אין לאסור רק מקום הדבוק (תרומת הדשן סימן קנ"ז ופסקיו סימן קמ"ה). מצה נפוחה באמצעיתה אסורה אבל עלה עליה קרום כדרך שעולה על הפת בשעת אפייה מותרת (מהרי"ל). אם שני מצות שוכבות זו על זו בתנור קודם אפייתן אסורים דהוי כמצה כפולה (מהרי"ז). וכן יש ליזהר שלא יגעו זה בזה בתנור בעודן לחין כי אין האור שולט במקום נגיעתן ובאים לידי חימוץ (בית יוסף נספח אורחות חיים):

סימן תסב – דין מי פירות אם מחמיצין, ובו ז' סעיפים

א. מי פירות בלא מים אין מחמיצין כלל ומותר לאכול בפסח מצה שנלושה במי פירות אפילו שהתה כל היום אבל אין יוצא בה ידי חובתו מפני שהיא מצה עשירה וקרא כתיב לחם עוני :

ב. מי פירות עם מים ממחרים להחמיץ יותר משאר עיסה הלכך אין ללוש בהם ואם לש בהם יאפה מיד :

ג. מותר ללוש ביין אף על פי שאי אפשר לו בלא טיפת מים שנופלת בשעת הבציר ואף לכתחלה רגילים ליתן מים בשעת הבציר כדי להתיר נצוק ואף על פי כן אין לחוש להם הואיל וכבר נתבטלו המים ביין קודם שלשו העיסה :

ד. מי ביצים ושאר משקים כולם הוו בכלל מי פירות. הגה: ובמדינות אלו אין נוהגין ללוש במי פירות ואפילו לקטף המצות אין נוהגין רק לאחר אפייתן בעודן חמין ואין לשנות אם לא בשעת הדחק לצרכי חולה או זקן הצריך לזה :

ה. הלש עיסה במי פירות טוב לעשותה פחות משיעור עשרון כדי שלא תתחייב בחלה :

ו. חטה שנמצאת בדבש או ביין וחומץ מותר ובלבד שלא נתערב בהם מים :

שלחן ערוך אורח חיים תתלא

ז. יש לברר המלח קודם פסח מחטים שלא יהיו בתוכו כי כשהמלח מתלחלח הוא נכנס מעט מעט בחטים ומתחמץ:

סימן תסג – אם מותר לחרוך שני שבלים יחד, ודיני כרמל, ובו ג' סעיפים

א. מותר לחרוך שני שבלים ביחד ולא חיישינן שמא יצאו מים מאחת לחברתה שהם מי פירות ואינם מחמיצים:

ב. ותיקא שהוא תבשיל העשוי משמן ומלח עם קמח מותר והוא שלא יהא בו מים. הגה: ולדין שנוהגים להחמיר במי פירות גם זה אסור:

ג. כרמל שמהבהבין אותו באור וטוחנין אותו אין מבשלים הקמח שלו במים שמא לא נקלה באור יפה ונמצא מחמיץ כשמבשלים אותו וכן כשמוללין הקדירות החדשות (פירוש שנותנים קמח לתוך המאכל להקפות) אין מבשלים בהם אלא מצה אפויה שחזרו וטחנו אותה:

סימן תסד – חרדל שנתערב בתוכו קמח, ובו סעיף אחד

א. חרדל או שאר מיני טיכול שיש בהם מים אין נותנין בהם קמח ואם נתן לתוך החרדל יאכל מיד

תתלב שלחן ערוך אורח חיים

ולא ישהנו שמא יחמיץ ובשאר מיני טיבולין כיון
שאינם חדין כמו חרדל ודאי החמיץ וצריך לשרפו
אם הוא אחר זמן איסור חמץ. הגה: והמנהג שלא
לאכול חרדל כלל בפסח אפילו נתערב קודם פסח דהוי כמיני
קטניות שנוהגין בו איסור (הגהות מיימוני ריש פרק ה' ותרומת הדשן סימן
קי"ב):

סימן תסה – דיני מורסן בפסח, ובו ג' סעיפים

- א. אין שורין מורסן לתרנגולים בשום פנים ולא
חולטין. הגה: וכשנותנים להם שעורים או חטים לאכול
יזהר שלא להשליכם במקום לח שיבואו לידי חימוץ (מכרי"ו):
- ב. אין האשה שפה מורסן על בשרה אפילו יבש:
- ג. אם שפשפו מורסן באווז לח ממים יש מי שאומר
שהאווז אסור. הגה: והכי נהוג לענין איסור חמץ שהוא
במשהו ויש ליזהר שלא להבהב העופות בקשין שמא יהיו
שם חטים או דגן מחומץ ויתן טעם בעופות בשעת ההבהוב:

סימן תסו – אם הרוק ומי רגלים ודומיו מחמיצים, ובו ו' סעיפים

- א. לא ילעוס אדם חטים ויתן על גבי מכתו מפני שהן
מחמיצות שהרוק מחמיץ:

שלחן ערוך אורח חיים תתלג

ב. הנותן שעורים לבהמתו ומצא בהם ריר צריך

לבערם. הגה: אבל בסתם אין לחוש הואיל וכבר בטל (דברי

טלמו). ויש מחמירין לבער כל הנותר מן הבהמה אף על פי

שאין רואה עליו ריר (מרדכי רי"ק פרק אלו עוברין ב"ס הכוסות):

ג. שק מלא קמח שנתלחלח מזיעת החומה מותר ויש

אוסרים:

ד. נפלו מים על קמח או נתלחלח השק יאחו בידו כל

המקום המלוחלח בשק עד שייריק כל הקמח

שבשק ואם אי אפשר לעשות כן ירקד הקמח

והשאר מותר ודוקא כל זמן שהוא מלוחלח אבל

אם נתייבש הלחלוחית לא מהני ריקוד דמיפרך

ומתערב עם השאר ואסור לאכלו בפסח אלא

ירקדנו וישמרנו עד אחר הפסח ואם נתייבש בפסח

אסור להשהותו:

ה. הטל מחמיץ וכן מי רגלים ומי הפה והחוטם והעין

והאוזן (אבל דם) (רבינו ירוחם) וחלב וזיעת אדם אינו מחמיץ

(טור):

ו. קמח שנפל עליו דלף אפילו כל היום אינו בא לידי

חימוץ והוא שיהיה הדלף טורד בלי הפסק ויאפנו

מיד לכשיפסיק ואם הוא מסופק אם הדלף טורד

אם לאו אסור:

סימן תפז – דין חטים שנפל עליהם מים, ותבשיל שנמצא לתוכו חטה, ובו ט"ז סעיפים

א. דגן שננטבע בנהר או שנפל עליו מים כשם שאסור לאכלו כך אסור לקיימו אלא מוכרו לישראל ומודיעו כדי שיאכלנו קודם הפסח ואם מכרו לעכו"ם קודם הפסח מוכר מעט לכל אחד ואחד כדי שיכלה קודם הפסח שמא יחזור הנכרי וימכרנו לישראל:

ב. דגן זה שננטבע בנהר או שנפל עליו מים אף על פי שלא נתבקע אסור דכיון דמינה נייחי אתי לידי חימוץ. הגה: ולכן יש ליזהר שלא יבואו מים או גשמים מזלפים על החטים כי אז אפילו לא נתבקעו אסורות ודגן שהיה מונח בעלייה וירדו גשמים דרך הגג בקצת המקומות ונתלחלו אותן שנתלחלו אסורות אבל שאר מקומות מותר להשהותן מכח ספק ספיקא שמא לא ירדו עליהם גשמים ואם תמצי לומר ירדו שמא לא נתחמצו אבל לאכלן בפסח אסור ולא מהני ספק ספיקא (אגור וכל בו):

ג. חטים שבאו בספינה אם הם יבשות וקשות ולא נשתנה מראיהן אחזוקי איסורא לא מחזקין:

שלתן ערוך אורח חיים תתלה

ד. שנה שרבו גשמים וירדו על ערימות שבשדות עד שהיו קצת מהשבלים שעל הערימות מעלים צמחים אין חוששין לסתם חטים של אותה שנה:

ה. דגן שבמחובר שנתייבש לגמרי ואינו צריך ליניקה כמאן דמנח בכדא דמי ומקבל חימוץ אם ירדו עליו גשמים:

ו. חטים שנמצאו בהם מבוקעות אותן שאין מבוקעות מותרות מפני שהדבר מצוי שבשעת גשמים עליונות הגדיש ותחתיתו מתחמץ ומתבקע ואין המים נוגעים באמצעיתו כלל:

ז. ישראל שיש לו בורות מלאים חטים וחושש שמא יש בקרקעית הבור ובקירותיו חטים מבוקעים מלחות הבור והארץ בביטול בעלמא סגי (ועיין לעיל סימן תל"ז סעיף א'):

ח. דבש של נכרי אין מחזיקין בו איסור ואוכלים אותו

בפסח. הגה: מיהו יש מחמירין (מרדכי פרק כל שעה והגהות מיימוני פרק ד'). והמנהג במדינות אלו שלא לאכול דבש רק אותו שמביאים בחביות מן הכוורת שעושין ממנו משקה שקורין מע"ד. ותאנים יבשים וענבים יבשים שקורין רוזינו"י גדולים או קטנים תלויים במנהג המקומות כי יש מחמירין שלא לאכלן ויש מקילין ולכן נהגו במדינות אלו להחמיר שלא לאכול שום פירות יבשים אם לא שידוע שנתייבשו בדרך

תתלו שלחן ערוך אורח חיים

שאינן לחוש לחמץ וצוקר אסור לאכלו ואפילו להשהותו אסור (תרומת הדשן סימן קי"ד). וביום טוב האחרון אוכלין פירות יבשים וצוקר קנדי"ל שאין בו חשש חימוץ (מהרי"ל). והמנהג במדינות אלו שלא לאכול כרכום שקורין זפריץ או נעגליץ (מהרי"ל). מיהו אינן אוסרין תערובתן וכן נראה לי:

ז. תבשיל שנתבשל ונמצאו בו שעורים או חטים אם נתבקעו ממש הרי כל התבשיל אסור ואם לא נתבקעו ממש התבשיל מותר. הגה: ואין המנהג כן אלא אוסרים הכל במשהו אפילו לא נתבקעו. ואותם חטים או שעורים שורפים אותם:

י. תרנגולת מבושלת שנמצא בה בפסח חטה מבוקעת מותר למוכרה לנכרי שאינה נמכרת יותר ביוקר בשביל החטה שנמצאת בתוכה. הגה: ובמדינות אלו נוהגין לשרוף הכל (ועיין לעיל סימן תמ"ז סעיף ג'). ואם נמצאת ביום שמיני של פסח מותר להשהותה עד אחר הפסח:

יא. אם נמצאת חטה בקועה בעיסה או במצה אפוייה יסיר ממנה כדי נטילת מקום והשאר מותר ויש מי שאוסר כל העיסה או אותה מצה וראוי לחוש לדבריו אם לא במקום הפסד מרובה או בשעת הדחק. הגה: וכן נוהגין תוך הפסח לאסור אותה מצה שנמצא בה החטה ומתירין את האחרות בין שנמצא בה אפוייה או חיה ואמרינן כאן נמצאת כאן היתה ואם נמצאת

שלחן ערוך

אורח חיים תתלז

בעיסה אוסרין כל העיסה ודוקא תוך הפסח אבל קודם הפסח אין אוסרין רק כדי נטילה והכי נהוג:

יב. אם מלגו (פירוש שהרתיחוהו במים להעביר הנוצה) תרנגולת ואחר כך מצאו במים גרעין חטה בקועה אסורה התרנגולת ואם נמצאת חטה בקועה או לחם חמץ בכלי של מים ואין בו כדי ליתן טעם שהמים צוננים ובישלו באותם מים תבשיל או לשו עיסה מותר ויש מי שאוסר אם הוא בתוך הפסח. הגה: ויש מי שמתיר אפילו במליגת תרנגולים משום דאמרינן שמא אחר כך נפלה לשם (תולדות אדם וחווה נתיב ה' מחלק ו' ומכרי"ב) ויש מי שאוסר בשאר בשר ומתיר בתרנגולת מכח ספק ספיקא (מרדכי פרק כל שעה) ולענין מנהג נראה לאסור בשאר בשר או בחטה שלימה אפילו בתרנגולת ודוקא אם נמלגו תרנגולים דהיינו שהיו המים חמין אבל אם היו צוננים ושרו שם התרנגולים אין לאסור מספיקא ובמקום דאיכא למימר שמא נתעכלה החטה בתרנגולת כגון שהיא שבורה (מכרי"ב) אפילו במליגה יש להתיר מכח ספק ספיקא מיהו אם נתערבו התערובות ויש הפסד מרובה ומניעת שמחת יום טוב יש להקל בכל זה בספיקת איסור דרבנן שהוא משהו ויש להתיר שאר תבשילין שיש בהן תערובת מאותו תבשיל של הבשר שנשרה במים או נמלג כך נראה לי:

תתלה שלחן ערוך אורח חיים

יג. אם הגעילו יורה מחומצת בת יומא וירדו המים (המחומצים) לבור בתוך הפסח אסור לשתות מימיו בפסח בשביל שנתערבו :

יד. אם נמצאת חטה מבוקעת בתרנגולת קודם מליחה די בשטיפה ואם אחר מליחה די בקליפה ויש מחמירים לומר שמעמיק כל סביבותיה וחותר ומשליך ואם נמלחו עמה תרנגולות אחרות קולף את כולם. הגה: ויש מחמירים לאסור כל מה שנמלח ביחד אבל העיקר לאסור אותה חתיכה כולה שנמצא החטה עליה ולהתיר האחרות על ידי קליפה קצת ואם רוצה יוכל למכור הכל לנכרי כמו שנתבאר סימן תמ"ז סעיף א' אף על גב דאין נוהגין כן בשאר תערובות חמץ כן נראה לי :

טו. תרנגולת צלויה שנמצאת בה חטה מבוקעת בתוך הפסח חותר מקום פיעפועו לפי אומד הדעת ויש אוסרים את כולה לפי שכשמהפכים השפוד מתפשט הטעם בכל התרנגולת וכן יש מי שאוסר כל התרנגולות הצלויות עמה באותו שפוד הנוגעות זו בזו כי על ידי היפוך השפוד מתפשט מזו לזו :

טז. חטה או שעורה שנמצאת בזפק העוף לאחר שהבהבו אותו העוף מותר והחטה והשעורה צריך לשורפם דלא חשיבי כמעוכלים :

שלחן ערוך אורח חיים תתלט

סימן תסח – שלא לעשות מלאכה בערב פסח אחר חצות, ובו י' סעיפים

א. העושה מלאכה בערב פסח מחצות ולמעלה משמתין אותו ואפילו לעשות בחנם אסור ויש מי שאוסר אפילו על ידי נכרי ויש מי שמתיר (וכן הוא המנהג):

ב. במה דברים אמורים כשעושה מלאכה להשתכר (או בחנם והוא מלאכה גמורה לתפור בגדים ממש) (בית יוסף) אבל מתקן הוא כליו ליום טוב וכן מי שכותב ספרים לעצמו דרך לימודו מותר:

ג. קודם חצות מקום שנהגו לעשות מלאכה עושים מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין. הגה: ולדידן מקום שנהגו שלא לעשות (מסכ"י). ודוקא מלאכות גמורות אבל שאר מלאכות אפילו מנהג ליכא (מסכ"י):

ד. ההולך ממקום שעושים למקום שאין עושים לא יעשה בישוב מפני המחלוקת אבל עושה הוא במדבר וההולך ממקום שאין עושים למקום שעושים לא יעשה ונותנים עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי מקום שהלך לשם ואף על פי כן לא יתראה בפניהם שהוא בטל מפני איסור לעולם אל ישנה אדם מפני המחלוקת: וכן מי שדעתו לחזור למקומו נוהג כאנשי מקומו בין

להקל בין להחמיר והוא שלא יתראה בפני אנשי המקום שהוא בו מפני המחלוקת:

ה. אפילו במקום שנהגו לעשות לא יתחיל בתחלה מלאכה בארבע עשר אף על פי שהוא יכול לגומרה קודם חצות אלא שלשה אומניות בלבד הם שמתחילים בהם במקום שנהגו לעשות ועושין עד חצות ואלו הם החייטים והספרים והכובסים אבל שאר אומניות אם התחיל בהם קודם ארבעה עשר הוא שיגמור עד חצות. הגה: ויש מקילין לומר ששלשה אומניות הנזכרים מתחילין ועושין עד חצות אפילו במקום שנהגו שלא לעשות ואם התחיל מבעוד יום בשאר אומניות והוא לצורך המועד עושין עד חצות והכי נהוג (טור כס סלא"ץ):

ו. מושיבין שובכין לתרנגולים בארבעה עשר דהיינו לתקן מקום שיעמדו התרנגולים והתרנגולות:

ז. תרנגולת שישבה על הביצים שלשה ימים או יותר ומתה מושיבין אחרת תחתיה כדי שלא יפסידו הביצים:

ח. גורפין (פירוש מוציאין במגרפה והוא כלי מיוחד לכך) זבל מתחת רגלי בהמה:

ט. הזבל שבחצר לא יוציאנו אלא יסלקנו לצדדים ואם נתרבה בחצר יוציאנו לאשפה:

שלחן ערוך אורח חיים תתמא

י. מוליכים ומביאים כלים מבית האומן כל היום אף על פי שאינם לצורך המועד. הגה: ונהגו שלא להקיז דם בשום ערב יום טוב ואין לשנות (כל בו פס' מהרי"ו):

סימן תסט – שלא ליחד בשר לפסח, ובו סעיף אחד

א. אסור לומר על שום בהמה בין חיה בין שחוטה בשר זה לפסח לפי שנראה שהקדישו מחיים לקרבן פסח ונמצא אוכל קדשים בחוץ אלא יאמר בשר זה ליום טוב. הגה: וגדי מקולס (פירוש שלם על ראשו ועל כרעיו ועל קרבו) אף על פי שלא פירש ואמר בשר זה לפסח אסור לעשותו (טור) כדלקמן ריש סימן תע"ז. אבל מותר לומר חטים אלו לפסח:

סימן תע – שהבכורות מתענין בערב פסח, ובו ג' סעיפים

א. הבכורות מתענין בערב פסח בין בכור מאב בין בכור מאם ויש מי שאומר שאפילו נקבה בכורה מתענה (ואין המנהג כן) (מהרי"ל):

ב. אם חל ערב פסח בשבת יש אומרים שמתענים הבכורות ביום ה' ויש אומרים שאינם מתענים כלל. הגה: אבל יש לנהוג כסברא הראשונה ונוהגין כשהאב

תתמב שלחן ערוך אורח חיים

בכור האם מתענה תחת בנה הבכור כשעדיין קטן ואם אין האב בכור הוא מתענה בעד בנו עד שיגדל:

ג. האיסטניס מתענה בערב פסח כדי שיאכל מצה לתיאבון:

סימן תעא – בערב פסח אחר שעה עשירית אסור לאכול פת, ובו ג' סעיפים

א. אסור לאכול פת משעה עשירית ולמעלה כדי שיאכל מצה לתיאבון אבל אוכל מעט פירות או ירקות אבל לא ימלא כריסו מהם (ואם הוא איסטניס שאפילו אוכל מעט מזיק לו באכילתו הכל אסור) (כנינו ירוחם). ויין מעט לא ישתה משום דמיסעד סעיד אבל אם רצה לשתות יין הרבה שותה מפני שכשהוא שותה הרבה גורר תאות המאכל:

ב. וקודם שעה עשירית מותר לאכול מצה עשירה. הגה: אבל מצה שיוצאין בה בלילה אסורים לאכול כל יום ארבעה עשר (ר"ן פרק אלו עוברין ב"ס הרמב"ם והמגיד פרק ו'). וקטן שאינו יודע מה שמספרים בלילה מציאת מצרים מותר להאכילו (תרומת הדשן סימן ז'). ויש נוהגין שלא לאכול חזרת בערב פסח כדי לאכול מרור לתיאבון (תולדות אדם וחוס נתיב ה' חלק ג') וכן ביום ראשון של פסח כדי לאכול בליל שני לתיאבון וכן נוהגין קצת למעט באכילת מצה ביום ראשון מהאי טעמא (כל ז'). ויש מחמירין עוד שלא לאכול פירות כדי לאכול החרוסת

שלחן ערוך

אורח חיים תתמג

לתיאבון ואין לחוש למנהג ההוא ויש מחמירין שלא לפרר או לשבור המצות בערב פסח שלא לבוא לאכול מהם (מסעי"ז) ואין לחוש גם לזה. מצה שנאפה כתקנה ואחר כך נתפררה ונילושה ביין ושמן אינה נקראת מצה עשירה ואסורה לאכלה בערב פסח (מסעי"ז):

ג. אם התחיל לאכול קודם שעה עשירית ומשכה סעודתו עד הלילה דינו כמו בשבתות ושאר ימים טובים שנתבאר סימן רע"א סעיף ו'. (ומצוה לרחוץ ולגלח בערב יום טוב וללבוש בגדים נאים כמו בשבת ועיין לעיל סימן ר"ס ורס"ב):

סימן תעב – דיני הסיבה וארבע כוסות, ובו ט"ז סעיפים

א. יהיה שלחנו ערוך מבעוד יום כדי לאכול מיד כשתחשך ואף אם הוא בבית המדרש יקום מפני שמצוה למהר ולאכול בשביל התינוקות שלא ישנו אבל לא יאמר קידוש עד שתחשך:

ב. יסדר שלחנו יפה בכלים נאים כפי כחו ויכין מקום מושבו שישב בהסיבה דרך חירות. הגה: ואפילו עני שאין לו כרים ישב על הספסל (מרדכי ריש פרק ערבי פסחים):

ג. כשהוא מיסב לא יטה על גבו ולא על פניו ולא על ימינו אלא על שמאלו (ואין חילוק בין אטר לאחר) (טור

תתמד שלחן ערוך אורח חיים

ד. אשה אינה צריכה הסיבה אלא אם כן היא חשובה.

הגה: וכל הנשים שלנו מיקרי חשובות (מרדכי ריש פרק ערבי פסחים ורבינו ירוחם) אך לא נהגו להסב כי סמכו על ראבי"ה דכתב דבזמן הזה אין להסב (דברי עלמו):

ה. בן אצל אביו צריך הסיבה אפילו הוא רבו מובהק תלמיד לפני רבו אינו צריך הסיבה אפילו אינו רבו מובהק אלא אם כן יתן לו רבו רשות ותלמיד חכם מופלג בדורו אף על פי שלא למד ממנו כלום חשוב כרבו ואינו צריך הסיבה (ודוקא כשאוכלין על שלחן אחד אבל אם אוכל על שלחן בפני עצמו צריך להסב):

ו. השמש צריך הסיבה:

ז. כל מי שצריך הסיבה אם אכל או שתה בלא הסיבה לא יצא וצריך לחזור לאכול ולשתות בהסיבה. הגה: ויש אומרים דבזמן הזה דאין דרך להסב כדאי הוא ראבי"ה לסמוך עליו שבדיעבד יצא בלא הסיבה (אגודה פרק ערבי פסחים). ונראה לי אם לא שתה כוס שלישי או רביעי בהסיבה אין לחזור ולשתות בהסיבה דיש בו חשש שנראה כמוסיף על הכוסות אבל בשני כוסות ראשונות יחזור וישתה בלא ברכה (מנהגים) וכן באכילת מצה ולכתחלה יסב כל הסעודה (מהרי"ב):

ח. צריך לשתות ארבע כוסות על הסדר ואם שתאן זה אחר זה שלא כסדר לא יצא:

שלחן ערוך

אורח חיים תתמה

ט. שיעור הכוס רביעית לאחר שימזגנו (אם רוצה למזגו) וישתה כולו או רובו ואם יש בו הרבה רביעיות שותין ממנו כל כך בני אדם כמנין רביעיות שבו ויש אומרים שצריך לשתות רוב הכוס אפילו מחזיק כמה רביעיות (וצריך לשתות השיעור שלא בהפסק גדול בנתיים) (בית יוסף ב"ק כ"ח):

י. מי שאינו שותה יין מפני שמזיקו או שונאו צריך לדחוק עצמו ולשתות לקיים מצות ארבע כוסות:

יא. מצוה לחזור אחר יין אדום (אם אין הלבן משובח ממנו) (טור):

יב. יוצאים ביין מבושל ובקונדיטון:

יג. אפילו עני המתפרנס מן הצדקה ימכור מלבושו או ילוה או ישכיר עצמו בשביל יין לד' כוסות:

יד. גם הנשים חייבות בארבע כוסות ובכל מצות הנוהגות באותו לילה:

טו. תינוקות שהגיעו לחינוך מצוה ליתן לכל אחד כוסו לפניו. הגה: ואין ליקח כוס שפיו צר כעין קרו"ג גלא"ז מפני שלא יוכל לשתות רביעית כאחד (מסעי"ב). ובכוס של ברכת המזון בלאו הכי אין לוקחין אותו ועיין לעיל סימן קפ"ג סעיף ד' בהג"ה וכן הכוס של קידוש ועיין לעיל סימן רע"א סעיף י' (בית יוסף):

תתמו שלחן ערוך אורח חיים

טז. מצוה לחלק לתינוקות קליות ואגוזים כדי שיראו שינוי וישאלו:

סימן תעג – דיני כוס ראשון, וסדר הפסח עד כוס השני, ובו ז' סעיפים

א. מוזגין לו כוס ראשון ומקדש עליו ומברך שהחיינו ואם חל בשבת אומר ויכלו ואם חל במוצאי שבת אומר יקנה"ז ואם שכח להבדיל ולא נזכר עד שהתחיל ההגדה ישלים ההגדה עד גאל ישראל ואחר כך יבדיל. הגה: ואין ליטול ידיו כלל קודם קידוש (רבינו ירוחם וסרא"ף בתשובה ומרדכי פרק ערכי פסחים). ואם אין ידיו נקיות יטול מעט אבל אין לברך על הנטילה ובעל הבית לא ימזוג בעצמו רק אחר ימזוג לו דרך חירות (מהרי"ב):

ב. שותה בהסיבה ואינו מברך אחריו:

ג. אם ירצה לשתות כמה כוסות הרשות בידו ומכל מקום ראוי ליזהר שלא לשתות בין ראשון לשני אם לא לצורך גדול כדי שלא ישתכר וימנע מלעשות הסדר וקריאת ההגדה:

ד. מביאין לפני בעל הבית קערה שיש בה שלש מצות ומרור וחרוסת וכרפס או ירק אחר (וחומץ או מי מלח) ושני תבשילין אחד זכר לפסח ואחד זכר לחגיגה ונהגו בבשר וביצה. הגה: ויסדר הקערה לפניו בענין שאינו צריך לעבור על המצות דהיינו הכרפס יהא

שלחן ערוך

אורח חיים תתמז

למעלה מן הכל והחומץ סמוך לו יותר מן המצה והמצות מן המרור והחרוסת והם יהיו יותר קרובים אליו מן הבשר והביצה (מהרי"ל). והבשר נהגו שיהיה זרוע ונהגו שהבשר יהיה צלי על הגחלים והביצה תהיה מבושלת (והוא הדין צלויה וכן נוהגין בעירנו) :

ה. אלו ירקות שיוצא בהם ידי חובתו חזרת עולשין תמכא חרחבינא (פירוש מיני עשבים מרים) מרור ויוצאים בעלין שלהן ובקלחן אבל לא בשורש אלא שבעלין אין יוצאים אלא אם כן הם לחים ובקלחים יוצאים בין לחים בין יבשים אבל לא כבושים ולא שלוקים ולא מבושלים וכולם מצטרפים לכזית שהוא השיעור שלהם ועיקר המצוה בחזרת ואם אין לו חזרת יחזור אחר ראשון ראשון כפי הסדר שהם שנויים. הגה: ואם אין לו אחד מאלו הירקות יקח לענה או שאר ירק מר (אגור). וחרוסת יעשה עב זכר לטיט ואחר כך נותנין בו מעט חומץ או יין אדום זכר לדם (טור). ועושין החרוסת מפירות שנמשלו בהם ישראל (תוספות פרק ערכי פסחים) כגון תפוחים תאנים אגוזים רימונים שקדים ונותנין עליו תבלין כגון קנמון וזנגביל הדומים לתבן שהיו מגבלין בו הטיט (טור) :

ו. נוטל ידיו לצורך טבול ראשון ולא יברך על הנטילה ויקח מהכרפס פחות מכזית ומטבילו בחומץ ומברך בורא פרי האדמה ואוכל ואינו

תתמח שלחן ערוך אורח חיים

מברך אחריו ויקח מצה האמצעית ויבצענה
לשתים ויתן חציה לאחד מהמסובין לשומרה
לאפיקומן ונותנים אותה תחת המפה וחציה השני
ישים בין שתי השלימות ויגביה הקערה שיש בה
המצות ויאמר הא לחמא עניא עד מה נשתנה.
הגה: ויאמר בלשון שמבינים הנשים והקטנים או יפרש להם
הענין וכן עשה ר"י מלונדרי כל ההגדה בלשון לע"ז כדי
שיבינו הנשים והקטנים (כל בו ומכרי"ט). ואז יצוה להסירם
מעל השלחן ולהניחם בסוף השלחן כאילו כבר
אכלו כדי שיראו התינוקות וישאלו:

ז. מוזגין לו מיד כוס שני כדי שישאלו התינוקות
למה שותים כוס שני קודם סעודה ואם אין חכמה
בבן אביו מלמדו אם אין לו בן אשתו שואלתו ואם
לאו הוא שואל את עצמו ואפילו תלמידי חכמים
שואלים זה לזה מה נשתנה וכו' (וכשהבן או האשה
שואלת אין צריך לומר מה נשתנה אלא מתחיל עבדים)
(מכרי"ט). וכשמתחיל עבדים היינו לפרעה מחזיר
הקערה שבה המצות לפניו וקורא כל ההגדה
וכשיגיע למצה זו צריך להגביה להראותה
למסובין שתחבב המצוה עליהם (ויש להגביה מצה
הפרוסה שהיא כלחם עוני) (מכרי"ט) וכן כשיגיע למרור זה
וכשיגיע ללפיכך מגביה כל אחד כוסו בידו עד
שחותם גאל ישראל. הגה: ונוהגין לזרוק מעט מן הכוס

שלחן ערוך

אורח חיים תתמט

באצבעו (דברי ע"מ) כשמגיע לדם ואש ותמרות עשן וכן כשמזכיר המכות דצ"ך עד"ש באח"ב בכלל ובפרט הכל ט"ז פעמים (מהרי"ל). ויהיה הפת מגולה בשעה שאומר ההגדה עד לפיכך שאוחז הכוס בידו ואז יכסה הפת (אגור ובית יוסף):

סימן תעד – על כוס ב' אין מברכין, ובו סעיף אחד

א. שותה כוס שני ואין מברך עליו לא ברכה ראשונה ולא ברכה אחרונה שאין מברכין בורא פרי הגפן כי אם על כוס של קידוש ועל כוס של ברכת המזון ואין מברכין על הגפן כי אם אחר כוס רביעי. הגה: והמנהג בין האשכנזים לברך ברכה ראשונה על כל כוס וכוס אבל ברכה אחרונה אין מברכין רק אחר האחרון לבד וכן דעת רוב הגאונים:

סימן תעה – יתר דיני הסדר, ובו ז' סעיפים

א. יטול ידיו ויברך על נטילת ידים ויקח המצות כסדר שהניחם הפרוסה בין שתי השלימות ויאחזם בידו ויברך המוציא ועל אכילת מצה ואחר כך יבצע מהשלימה העליונה ומהפרוסה משתיהן ביחד ויטבלם במלח. הגה: ואין המנהג לטבל במלח בלילה ראשונה דפת נקי אין צריך מלח. ויאכלם בהסיבה

ביחד כזית מכל אחד ואם אינו יכול לאכול כשני זיתים ביחד יאכל של המוציא תחלה ואחר כך של אכילת מצה ואחר כך יקח כזית מרור וישקענו כולו בחרוסת ולא ישהנו בתוכו שלא יתבטל טעם מרירתו ומטעם זה צריך לנער החרוסת מעליו ויברך על אכילת מרור ויאכלנו בלא הסיבה ואחר כך נוטל מצה שלישית ובוצע ממנה וכורכה עם המרור וטובלה בחרוסת. הגה: ויש אומרים דאין לטובלו וכן הוא במנהגים וכן ראיתי נוהגין. ואומר זכר למקדש כהלל ואוכלן ביחד בהסיבה ומשבירך על אכילת מצה לא יסיח בדבר שאינו מענין הסעודה עד שיאכל כריכה זו כדי שתעלה ברכת אכילת מצה וברכת אכילת מרור גם לכריכה זו:

ב. אם אין לו ירקות לטיבול ראשון אלא מרור יברך עליו בטיבול ראשון בורא פרי האדמה ועל אכילת מרור ובטיבול השני יטבלנו בחרוסת ויאכלנו בלא ברכה:

ג. בלע מצה יצא אבל אם בלע מרור לא יצא דטעם מרור בעינן וליכא ואפילו אם בלע מצה ומרור כאחד ידי מצה יצא ידי מרור לא יצא ואם כרכם בסיב ובלעו אף ידי מצה לא יצא לפי שאין דרך אכילה בכך:

שלחן ערוך

אורח חיים תתנא

ד. אכל מצה בלא כוונה כגון שאנסוהו נכרים או לסטים לאכול יצא ידי חובתו כיון שהוא יודע שהלילה פסח ושהוא חייב באכילת מצה אבל אם היה סבור שהוא חול או שאין זו מצה לא יצא:

ה. אכל כזית מצה והוא נכפה בעת שטותו ואחר כך נתרפא חייב לאכול אחר שנתרפא לפי שאותה אכילה היתה בשעה שהיה פטור מכל המצות:

ו. אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית יצא ובלבד שלא ישהה בין אכילה לחברתה יותר מכדי אכילת פרס (ועיין לקמן סימן תרי"ב סעיף ג'):

ז. אין חיוב אכילת מצה אלא בלילה הראשון בלבד.

הגה: ונהגו לעשות שלש מצות של סדר מעשרון זכר ללחמי תודה ועושים בהם סימן לידע איזה ראשונה או שניה או שלישית ומניחים הראשונה עליונה והשניה באמצע והשלישית בתחתונה לכריכה ואם שינה לא עיכב (טור נ"ס הרא"ש). ואופין אותם גם כן כסדר (כל בו ואבדלהס) ואם נשברה אחת מהן לוקחין אותה לשניה דבלאו הכי פורסין אותה (אגור). ואף בלילה הראשון יוצא בכזית (ושיעור כזית עיין לקמן סימן תפ"ו):

סימן תעו – מנהג אכילת צלי בליל פסח, ובו ב' סעיפים

א. מקום שנהגו לאכול צלי בלילי פסחים פסחים אוכלים מקום שנהגו שלא לאכול אין אוכלין גזירה שמא יאמרו בשר פסח הוא ובכל מקום אסור לאכול שה צלוי כולו כאחד בלילה זה מפני שנראה כאוכל קדשים בחוץ ואם היה מחותך או שחסר ממנו אבר או שלק בו אבר והוא מחובר הרי זה מותר במקום שנהגו. הגה: ולא יאכל ולא ישתה הרבה יותר מדאי שלא יאכל האפיקומן על אכילה גסה או ישתכר וישן מיד (מהרי"ל):

ב. אפילו בשר עגל ועוף כל דבר שטעון שחיטה אסור לאכול צלי במקום שנהגו שלא לאכול צלי. הגה: נוהגים בקצת מקומות לאכול בסעודה ביצים זכר לאבילות ונראה לי הטעם משום שליל תשעה באב נקבע בליל פסח ועוד זכר לחורבן שהיו מקריבין קרבן פסח ויש נוהגין שלא לאכול שום טבול בלילה רק ב' טיבולים שעושים בסדר (מהרי"ל):

סימן תעז – דיני אכילת האפיקומן, ובו ב' סעיפים

א. לאחר גמר כל הסעודה אוכלים ממצה השמורה תחת המפה כזית כל אחד זכר לפסח הנאכל על השובע ויאכלנו בהסיבה ולא יברך עליו ויהא זהיר לאכלו קודם חצות (ויקדים עצמו שגם ההלל יקרא קודם חצות) (ר"ן פרק ערבי פסחים וסוף פרק ב' דמגילה) :

ב. אם שכח ולא אכל אפיקומן ולא נזכר עד שנטל ידיו או שאמר הב לך ונברך אוכל אפיקומן בלא ברכת המוציא ואם לא נזכר עד שבירך ברכת המזון אם נזכר קודם שבירך בורא פרי הגפן יטול ידיו ויברך המוציא ויאכל האפיקומן (ויחזור ויברך ברכת המזון ויברך בורא פרי הגפן וישתה הכוס) (בית יוסף) ואם לא נזכר עד אחר שבירך בורא פרי הגפן לא יאכל האפיקומן ויסמוך על מצה שאכל בתוך הסעודה שכולן שמורות הן משעת לישה אבל במקום שנהגו לעשות שימור למצת מצוה משעת קצירה אפילו לא נזכר עד אחר ההלל יטול ידיו ויברך המוציא ויאכל האפיקומן. הגה: ויחזור ויברך על הכוס ואין לחוש במה שמוסיף על הכוסות (תשובת הרא"ש כלל כ"ז). ואם נאבד האפיקומן יאכל כזית אחד ממצה שמורה אחרת (רוקח) :

סימן תעח – שלא לאכול אחר אכילת האפיקומן, ובו ב' סעיפים

א. אחר אפיקומן אין לאכול שום דבר. הגה: ולא יאכלנו בשני מקומות דלא עדיף מאילו הפסיק בשינה דאסור לאכלו משום דהוי כשני מקומות (טור):

ב. מי שישן בתוך הסעודה והקיץ אינו חוזר לאכול. בני חבורה שישנו מקצתן בתוך הסעודה חוזרים ואוכלים נרדמו כלם ונעורו לא יאכלו נתנמנמו כלם יאכלו. הגה: וכל זה אינו אלא שישנו לאחר שהתחילו לאכול האפיקומן אבל שינה קודם לזה לא הוי הפסק (טור ורבינו ירוחם):

סימן תעט – ברכת המזון על כוס שלישי, ובו סעיף אחד

א. אחר כך מוזגין לו כוס שלישי ומברך עליו ברכת המזון ובורא פרי הגפן ושותהו בהסיבה ולא יברך אחריו ולא ישתה יין בינו לכוס רביעי. הגה: מיהו מכוס שלישי יכול לשתות כמה פעמים והכל מחשב שתייה אחת אף על גב דהפסיק בינתיים (מהרי"ל ומהר"י ותשכ"ץ). מצוה לחזור אחר זימון. הגה: והגדול שבהן אומר הודו ואנא והאחרים עונים אחריו (כל נ). והגדול יכול ליתן לקטן רשות (מהרי"ל). ויכול לצרף לזימון הלל אף על גב שלא אכל

שלתן ערוך אורח חיים תתנה

עמהם ונהגו שבעל הבית מברך ברכת המזון בליל פסח שנאמר טוב עין הוא יבורך והוא מיקרי טוב עין שאמר כל דכפין ייתי ויכול וכו' :

סימן תפ – סדר כוס רביעי, ובו סעיף אחר

א. מתחיל לא לנו וגומר עליו את ההלל ואינו אומר יהללוך אלא אומר אחר גמר ההלל הלל הגדול שהוא מהודו לה' עד על נהרות בבל שהם כ"ו כי לעולם חסדו ואחר כך אומר נשמת כל חי וישתבח עד מעולם ועד עולם אתה אל ואז יאמר יהללוך עד מלך מהולל בתשבחות ושותהו בהסיבה בלא ברכה תחלה (וכבר נתבאר לעיל סימן תע"ד דאנו נוהגין לברך) ומברך אחריו על הגפן ואם שותהו בלא הסיבה צריך לשנות פעם אחרת בהסיבה (ועיין לעיל סימן תע"ב סעיף ז') ומברך לפניו בורא פרי הגפן לפי שהסיח דעתו מלשנות עוד. הגה: ויש אומרים שיש לומר שפוך חמתך וכו' קודם לא לנו (ר"ן פרק ערבי פסחים) ולפתוח הפתח כדי לזכור שהוא ליל שמורים ובזכות אמונה זו יבא משיח וישפוך חמתו על העכו"ם (מהרי"ט) וכן נוהגים ויכול לגמור הלל אף שלא במקום סעודה (רמב"ם והמגיד פרק ח')

סימן תפא – שלא לשתות אחר ארבע כוסות, ובו ב' סעיפים

א. שאחר ארבע כוסות אינו רשאי לשתות יין אלא מים. הגה: וכל המשקים דינן כיוין (פית יוסף). ומי שהוא איסטניס או תאב הרבה לשתות יכול לשתות כוס חמישי ויאמר עליו הלל הגדול (מכילתא):

ב. חייב אדם לעסוק בהלכות הפסח וביציאת מצרים ולספר בניסים ובנפלאות שעשה הקדוש ברוך הוא לאבותינו עד שתחטפנו שינה. הגה: וכל דין ליל ראשון יש גם כן בליל שני (אגור). ונוהגים שלא לקרות על מטתו רק פרשת שמע ולא שאר דברים שקורין בשאר לילות כדי להגן כי ליל שמורים הוא מן המזיקין:

סימן תפב – מי שאין לו מצה שמורה, ובו סעיף אחד

א. מי שאין לו מצה משומרת אלא כזית מברך על אכילת מרור ואוכל וכשגומר סעודתו ממצה שאינה משומרת מברך על אכילת מצה ואוכל אותו כזית ואינו טועם אחריו כלום. הגה: ומי שאין לו ב' הלילות רק ג' מצות יברך ליל ראשון המוציא ועל אכילת מצה וכן הכריכה הכל מן הפרוסה ושתי השלימות לליל ב' (אבודרהם בשם אבן ירחי):

שלחן ערוך אורח חיים תתנו

סימן תפג – דין מי שאין לו יין, ובו סעיף אחד

א. מי שאין לו יין בליל פסח מקדש על הפת שמברך המוציא ובוצע ומניח ידיו עליו עד שגומר הקידוש ומברך על אכילת מצה ואוכל ואחר כך אוכל שאר ירקות ומסלק השלחן ואומר מה נשתנה וכל ההגדה עד גאל ישראל ומברך על המרור ואוכל ואחר כך כורך מצה ומרור ואוכל. הגה: בלא ברכה. ובמקומות שנוהגים לשתות משקה הנעשה מדבש שקורין מע"ד יכול ליקח אותו משקה לארבע כוסות אם אין לו יין (מסרי"ל). ויש אומרים שאין עושין קידוש על שאר משקין כמו שנתבאר לעיל סימן ער"ב סעיף ט'. ולי נראה דלענין ד' כוסות יש לסמוך אמאן דאמר דמקדשין על שאר משקין אם הוא חמר מדינה כמו שנתבאר לעיל סימן ער"ב:

סימן תפד – דין מי שרוצה לעשות הסדר בהרבה בתים, ובו סעיף אחד

א. מאן דבעי לברוכי בתרי או בתלתא בתי מברך ברישא בביתיה ואכיל כל מאי דצריך ומברך ברכת המזון והדר מברך לכל חד וחד בביתיה ושתי אינהו ושתו אינהו כסא דקידושא ודאגדתא ואכלי ירקי ואכלו ירקי ומצה ואיהו לא אכיל ושתי

בהדייהו ושביק להו למגמר סעודתייהו ומברכי
אינהו ברכת המזון ואי לא ידעי יקרא מלה במלה
והדר אזיל לביתא אחרינא ועביד הכי והדר אזיל
לביתיה וגמר הלילא ושתו כסא ושתי כסא
דהלילא ואי בעי לאקדומי להנך בתי ברישא בריך
להו ולא אכיל ולא טעים והדר אזיל לביתיה
ומקדש ואם ירצה יגמור הכל בביתו ואחר כך ילך
ואחר כך ילך לקדש בבתים האחרים ולא יאכל
וישתה עמהם:

סימן תפה — דין מי שנשבע שלא לאכול מצה, ובו סעיף אחד

א. אמר שבועה שלא אוכל מצה סתם אסור לאכול
מצה בליל פסח אמר שבועה שלא אוכל מצה בליל
פסח לוקה ואוכל מצה בליל פסח:

סימן תפו — שיעור כזית, ובו סעיף אחד

א. שיעור כזית יש אומרים דהוי כחצי ביצה. הגה:
ויאכלנו ביחד ולא מעט מעט ובירקות צריך למעך חלל
האויר שבין הירק ולשער שיעור הכזית בירקות עצמן ולא
באויר שביניהם:

סימן תפז – סדר תפלת ערבית של פסח, ובו ד' סעיפים

א. ערבית סדר היום ערבית ושחרית ומנחה אומר ג' ראשונות וג' אחרונות שלש ראשונות ושלש אחרונות וקדושת היום באמצע אתה בחרתנו וכו' ותתן לנו ה' אלהינו את יום חג המצות הזה את יום טוב מקרא קדש הזה (ועיין לקמן סימן ת"צ סעיף ג') זמן חירותינו יעלה ויבא והשיאנו וחותם מקדש ישראל והזמנים ואם אמר מקדש השבת וחזר בו תוך כדי דיבור יצא אחרי שהוא יודע שהוא יום טוב ואם חל בשבת אומר את יום המנוח הזה ואת יום חג המצות הזה וחותם מקדש השבת וישראל והזמנים ואין אומרים ברכה מעין שבע :

ב. אין שליח צבור מקדש בבית הכנסת :

ג. שכח לומר אתה בחרתנו ואמר יעלה ויבא יצא.

הגה: ואפילו היה שבת אם הזכיר ביעלה ויבא יצא (בית יוסף נקט אורחות חיים). ואם אמר אתה בחרתנו והזכיר בו שבת אפילו הכי צריך לחזור ולהזכירו ביעלה ויבא (תשובת מהרי"ל) מיהו אם לא הזכירו ביעלה ויבא אין צריך לחזור (בית יוסף). ושליח ציבור ששכח להזכיר של יום טוב בשחרית עיין לעיל סימן קכ"ו :

ד. בליל ראשון של פסח גומרין ההלל בצבור בנעימה
בברכה תחלה וסוף וכן בליל שני של שני ימים
טובים של גליות. הגה: וכל זה אין אנו נוהגים כן כי אין
אנו אומרים בלילה בבית הכנסת ההלל כלל:

סימן תפח — סדר תפלת שחרית של פסח, ובו ג' סעיפים

א. שחרית נכנסים לבית הכנסת וקורים הזמירות של
שבת ומתפללין תפלת שחרית וגומרין ההלל
(ומברכין לקרות ההלל). ואין מפסיקין בו אלא כדרך
שאמרו בקריאת שמע באמצע הפרק שואל בשלום
אביו או רבו ומשיב שלום לאדם נכבד שנתן לו
שלום ובין הפרקים שואל בשלום אדם נכבד
ומשיב שלום לכל אדם. הגה: (ודוקא בב' ימים
הראשונים שגומרים בהם ההלל דינא הכי לענין הפסקה אבל
בימים שאין גומרין עיין לעיל סימן תכ"ב סעיף ד'). ואם
פסק באמצע ושהה אפילו כדי לגמור את כולו אינו
צריך לחזור אלא למקום שפסק:

ב. בהלל אפילו עשרה קורין כאחד:

ג. מוציאין שני ספרים וקורין בראשון חמשה גברי
(ואם מוסיפין ביום טוב עיין לעיל ריש סימן רפ"ב) בפרשת
בא מן משכו עד מארץ מצרים על צבאותם
ומפטיר קורא בשני בפרשת פינחס ובחודש

שלחן ערוך אורח חיים תתסא

הראשון ומפטיר ביהושע בעת ההיא ומתפללין
תפלת מוסף ואין מזכירין גשם מכאן ואילך (ועיין
לעיל סימן קי"ד סעיף ג') וכן פוסקים משם ואילך
מלשאול בברכת השנים. הגה: ונוהגין לומר בכל יום
טוב בתפלת מוסף פסוקי מוסף היום אחר שאמר על ידי משה
עבדך כאמור:

סימן תפט – סדר תפלת ליל שני של פסח, וספירת העומר, ובו י' סעיפים

א. בליל שני אחר תפלת ערבית מתחילין לספור
העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה הולך
וסופר כל הלילה ומצוה על כל אחד לספור לעצמו
וצריך לספור מעומד ולברך תחלה וסופר הימים
והשבועות כיצד ביום הראשון אומר היום יום אחד
(בעומר) עד שמגיע לשבעה ימים ואז יאמר היום
שבעה ימים שהם שבוע אחד (בעומר) וביום שמיני
יאמר היום שמונה ימים שהם שבוע אחד ויום
אחד (בעומר) וכן עד שיגיע לארבעה עשר יאמר
היום ארבעה עשר ימים שהם שני שבועות (בעומר)
ועל דרך זה מונה והולך עד מ"ט יום:

ב. אם טעו ביום המעונן ובירכו על ספירת העומר
חוזרים לספור כשתחשך והמדקדקים אינם סופרים
עד צאת הכוכבים וכן ראוי לעשות:

תתמב שלחן ערוך אורח חיים

ג. המתפלל עם הצבור מבעוד יום מונה עמהם בלא ברכה ואם יזכור בלילה יברך ויספור. הגה: ואפילו ענה אמן על ברכת הקהל אם היה דעתו שלא לצאת יחזור ויברך ויספור בלילה (בית יוסף בשם רשב"א):

ד. מי ששואל אותו חבירו בין השמשות כמה ימי הספירה בזה הלילה יאמר לו אתמול היה כך וכך שאם יאמר לו היום כך וכך אינו יכול לחזור ולמנות בברכה אבל קודם בין השמשות כיון שאינו זמן ספירה אין בכך כלום. הגה: וכשהגיע הזמן אסורים לאכול עד שיספור ואפילו התחיל לאכול פוסק וסופר מיהו אם התחיל לאכול קודם שהגיע הזמן אינו צריך להפסיק אלא גומר אכילתו וסופר אחר כך (דברי עצמו למאן דאמר ספירה בזמן הזה דאורייתא):

ה. אם אינו יודע החשבון ופתח אדעתא דלסיים כמו שישמע מחבירו ושתק עד ששמע מחבירו וסיים כמוהו יצא:

ו. אם פתח ואמר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אדעתא דלימא היום ד' שהוא סבור שהם ד' ונזכר וסיים בה' והם ה' או איפכא שהם ד' ופתח אדעתא דלימא ארבעה וטעה וסיים בה' אינו חוזר ומברך: ז. שכח ולא בירך כל הלילה יספור ביום בלא ברכה:

שלחן ערוך אורח חיים תתמג

ח. אם שכח לברך באחד מהימים בין יום ראשון בין משאר ימים סופר בשאר ימים בלא ברכה אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר יספור בשאר ימים בברכה:

ט. ליל שבת וליל יום טוב מברכים וסופרים אחר קידוש בבית הכנסת ובמוצאי שבת ויום טוב קודם הבדלה אחר קדיש תתקבל וכשחל יום טוב האחרון של פסח במוצאי שבת דאז אומר קידוש והבדלה בפעם אחת יש לספור קודם שמברכין על הכוס בבית הכנסת. הגה: ואם אין לו יין וצריך לקדש יקנה"ז עיין לעיל סימן רצ"ז:

י. אסור לאכול חדש אף בזמן הזה בין לחם בין קלי בין כרמל עד תחלת ליל י"ח בניסן ובארץ ישראל עד תחלת ליל י"ז בניסן:

סימן תצ — סדר תפלת יום שני, ותפלת חולו של מועד, ובו ט' סעיפים

א. ביום שני קורין בפרשת אמור שור או כשב עד סוף הענין ומפטיר קורא כמו ביום ראשון ומפטיר במלכים בפסח דיאשיהו מוישלח המלך עד ואחריו לא קם כמוהו:

ב. יום ג' שהוא חולו של מועד ערבית ושחרית ומנחה מתפלל כדרכו ואומר יעלה ויבא בעבודה ואם לא

תתמד שלחן ערוך אורח חיים

אמרו מחזירין אותו וכן מזכירו בברכת המזון ואם לא אמרו אין מחזירין אותו ובמוסף מתפלל כדרך שמתפלל במוסף של יום טוב. הגה: אלא כשמגיע לעל ידי משה עבדך מפי כבודך כאמור אומר והקרבתם עולה וגו' עד ושני תמידין כהלכתן (טו):

ג. נוהגים שביום טוב אומר את יום טוב מקרא קדש הזה ובחולו של מועד אומר את יום מקרא קודש הזה. (ואנו אין נוהגין לומר מקרא קדש כלל לא ביום טוב ולא בחול המועד) (טו):

ד. כל הימים של חולו של מועד ושני ימים אחרונים של יום טוב קורין ההלל בדילוג כמו בראש חודש: ה. סימן הפרשיות של שמונת ימי הפסח משך תורא קדש בכספא פסל במדברא שלח בוכרא וזה הסדר לא ישתנה כי אם כשחל פסח ביום ה' שביום שלישי שהוא שבת קורא ראה אתה אומר אלי שהוא פסל וביום א' ב' ג' קורין קדש בכספא במדברא:

ו. בכל ימי חול המועד ושני ימים טובים אחרונים קורים (הרביעי) בספר שני בקרבנות המוספין שבפינהס ומתחיל והקרבנתם עד סוף פיסקא:

שלחן ערוך אורח חיים תתסה

ז. בליל יום טוב האחרון מקדשין על היין ואין אומרים זמן. הגה: ואומרים בתפלה ובקידוש זמן חירותינו

כמו ביום טוב ראשון (מהרי"ל ומנהגים):

ח. מפטירין ביום שביעי וידבר דוד וביום השמיני עוד היום בנוב לעמוד:

ט. שבת שחל בחול המועד ערבית שחרית ומנחה מתפלל כדרכו של שבת ואומר יעלה ויבא בעבודה ובמוסף אומר סדר מוסף יום חול המועד אלא שמזכיר של שבת ואומר ותתן לנו את יום המנוח הזה ויום חג המצות הזה וכן אומר את מוספי יום המנוח הזה ויום חג המצות הזה וחותם מקדש השבת וישראל והזמנים ומפטירין היתה עלי. הגה: ואין מזכירין בברכת ההפטורה לפסח לא באמצע ולא בחתימה ונוהגין לומר שיר השירים בשבת של חול המועד ואם שבת ביום טוב האחרון אומרים אותו באותו שבת וכן הדין בסוכות עם קהלת ונוהגין לומר רות בשבועות (אבודרהם). והעם נהגו שלא לברך עליהם על מקרא מגילה ולא על מקרא כתובים:

סימן תצא — סדר הבדלה במוצאי יום טוב, ובו ב' סעיפים

א. במוצאי יום טוב בין במוצאי יום טוב לחול בין במוצאי יום טוב לחולו של מועד מבדיל בתפלה

תתמו שלחן ערוך אורח חיים

כמו במוצאי שבת אלא שאינו מברך לא על הנר
ולא על הבשמים :

ב. יום טוב שחל להיות במוצאי שבת אומר באתה
בחרתנו ותודיענו :

סימן תצב – דין תענית שני וחמישי ושני אחר המועדים, ובו סעיף אחד

א. יש נוהגים להתענות שני וחמישי ושני אחר הפסח
וכן אחר חג הסוכות וממתינים עד שיעבור כל
חדש ניסן ותשרי ואז מתענים. הגה: מיד שני וחמישי
ושני שאפשר להתענות (דברי עמנו). ובאשכנז וצרפת נהגו
להתענות ועושין אותו כמו תענית צבור לקרות ויחל (טו):

סימן תצג – דינים הנוהגים בימי העומר, ובו ד' סעיפים

א. נוהגים שלא לישא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג
לעומר מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא
אבל לארס ולקדש שפיר דמי ונשואין נמי מי
שקפץ וכנס אין עונשין אותו. הגה: מיהו מל"ג בעומר
ואילך הכל שרי (אבודרהם וזית יוסף ומנהגים):

ב. נוהגים שלא להסתפר עד ל"ג לעומר שאומרים
שאז פסקו מלמות ואין להסתפר עד יום ל"ד
בבוקר אלא אם כן חל יום ל"ג ערב שבת שאז

שלחן ערוך

אורח חיים תתסז

מסתפרין בו מפני כבוד השבת. הגה: ובמדינות אלו אין נוהגין כדבריו אלא מסתפרין ביום ל"ג ומרבים בו קצת שמחה ואין אומרים בו תחנון (מהרי"ל ומנהגים). ואין להסתפר עד ל"ג בעצמו ולא מבערב (מהרי"ל). מיהו אם חל ביום ראשון נוהגין להסתפר ביום ו' לכבוד שבת (מהרי"ל). ומי שהוא בעל ברית או מל בנו מותר להסתפר בספירה לכבוד המילה (הגהות מנהגים):

ג. יש נוהגים להסתפר בראש חדש אייר וטעות הוא בידם. הגה: מיהו בהרבה מקומות נוהגים להסתפר עד ראש חדש אייר ואותן לא יסתפרו מל"ג בעומר ואילך אף על פי שמותר להסתפר בל"ג בעומר בעצמו. ואותן מקומות שנוהגין להסתפר מל"ג בעומר ואילך לא יסתפרו כלל אחר פסח עד ל"ג בעומר. ולא ינהגו בעיר אחת מקצת מנהג זה ומקצת מנהג זה משום לא תתגודדו וכל שכן שאין לנהוג היתר בשתייהן (דברי עננו):

ד. נהגו הנשים שלא לעשות מלאכה מפסח ועד עצרת משקיעת החמה ואילך:

**סימן תצד — סדר תפלת חג השבועות,
ובו ג' סעיפים**

א. ביום חמשים לספירת העומר הוא חג השבועות וסדר התפלה כמו ביום טוב של פסח אלא שאומרים את יום חג השבועות הזה זמן מתן

תתמח שלחן ערוך אורח חיים

תורתנו וגומרים ההלל ומוציאין שני ספרים וקורין
בראשון חמשה מבחדש השלישי עד סוף הסדר
ומפטיר קורא בשני וביום הבכורים ומפטיר
במרכבה דיחזקאל ומסיים בפסוק ותשאני רוח:

ב. ביום השני קורים בפרשה כל הבכור עד סוף
הסדרא ומפטיר קורא כמו אתמול ומפטיר
בחבקוק מן וה' בהיכל קדשו עד למנצח בנגינותי:

ג. אסור להתענות במוצאי חג השבועות. הגה: ואין
אומרים תחנון מתחלת ראש חדש סיון עד ח' בו דהיינו אחר
אסרו חג (הגהות מיימוני הלכות תפלה ומנהגים). ונוהגין לשטוח עשבים
בשבועות בבית הכנסת והבתים זכר לשמחת מתן תורה
ונוהגין בכמה מקומות לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של
שבועות: ונראה לי הטעם שהוא כמו השני תבשילין
שלוקחים בליל פסח זכר לפסח וזכר לחגיגה כן אוכלים מאכל
חלב ואחר כך מאכל בשר וצריכין להביא עמהם ב' לחם על
השלחן שהוא במקום המזבח ויש בזה זכרון לב' הלחם שהיו
מקריבין ביום הבכורים:

הלכות יום טוב

סימן תצה – איזה מלאכות אסורים ביום טוב, ובו ד' סעיפים

- א. כל מלאכה האסורה בשבת אסורה ביום טוב חוץ ממלאכת אוכל נפש וחוץ מהוצאה והבערה וכן מכשירי אוכל נפש שלא היה אפשר לעשותם מאתמול. הגה: ויש מחמירין אפילו באוכל נפש עצמו כל שאינו מפיג טעם כלל אם עשאו מערב יום טוב (אור זרוע ומסרי"ב). מיהו אם לא עשאו מערב יום טוב ויש בו צורך יום טוב מותר לעשותו על ידי שינוי (סמ"ג ור"ן):
- ב. קצירה וטחינה ובצירה וסחיטה וצידה אף על פי שהם מלאכת אוכל נפש אסרום חכמים:
- ג. אין מוציאין משא על הבהמה ביום טוב:
- ד. מוקצה אף על פי שמותר בשבת החמירו בו ביום טוב ואסרוהו. הגה: ויש מתירין מוקצה אפילו ביום טוב (טור בשם פוסקים) אבל נולד אסור לדבריהם אפילו בשבת וכל מוקצה שאינו בעלי חיים כגון אוצר של פירות ועצים סגי כשיאמר מכאן אני נוטל ואין צריך שירשום (רבינו ירוחם נתיב ד' חלק ג'). ומותר להכין מיום טוב ראשון לשני בב' ימים של גליות (כל"ב). ועיין לעיל סימן ש"י כל דיני מוקצה:

סימן תצו – דיני יום טוב שני של גליות, ובו ג' סעיפים

א. בגליות שעושין שני ימים טובים מספק כל מה שאסור בראשון אסור בשני ומנדין למי שמזלזל בו ואם הוא צורבא דרבנן אין מחמירין לנדותו אלא מלקין אותו:

ב. אין חילוק בין ראשון לשני אלא לענין מת וכן לכתול את העין. הגה: או שאר חולי שאין בו סכנה (ר"ן פרק אין לדין). אף על פי שאסור בראשון אלא על ידי נכרי אם אין בו סכנה בשני מותר אפילו על ידי ישראל חוץ מיום טוב שני של ראש השנה דשני ימים קדושה אחת אריכתא הן. הגה: ודוקא שבות דרבנן דומיא דמכחל עינא אבל אב מלאכה אסור לישראל לעשותו אפילו ביום טוב שני (ר"ן פרק אין לדין והמגיד פרק ד')

ג. בני ארץ ישראל שבאו לחוצה לארץ אסורים לעשות מלאכה ביום טוב שני בשוב אפילו דעתו לחזור וכל זמן שלא הגיע לישוב אפילו אין דעתו לחזור מותר לפי שעדיין לא הוקבע להיות כמותן אבל אם הגיע לישוב ואין דעתו לחזור נעשה כמותן ואסור בין במדבר בין בישוב וכל חוץ לתחום אין נותנין עליו חומרי מקום שהלך לשם:

שלחן ערוך אורח חיים תתעא

סימן תצז – דיני הכנה ביום טוב, ובו י"ז סעיפים

א. אין צדין דגים מן הביברים. הגה: אפילו במקום שאינם מחוסרים צידה לפי שהביבר רחב הרבה והדגים נשמטים אילך ואילך (המגיד פרק ב'):

ב. דגים ועופות וחיה שהם מוקצה אין משקין אותם ביום טוב ואין נותנים לפניהם מזונות שמא יבא ליקח מהם וכל מה שאסור לאכלו או להשתמש בו מפני שהוא מוקצה אסור לטלטלו:

ג. אפילו ספק צידה אסור כגון מצודות חיה דגים ועופות שהיו פרושות מערב יום טוב ולמחר מוצא בהם אסורים אלא אם כן ידוע שניצודו מבעוד יום ואם מצא המצודות מקולקלות מבערב יום טוב בידוע שמערב יום טוב ניצודו:

ד. ספק מוכן מותר ביום טוב שני משום דהוי ספק ספיקא:

ה. אם סכר אמת המים בכניסה וביציאה מערב יום טוב מותר ליקח ממנה דגים ביום טוב דהוה ליה ניצודין ועומדין (מאחר שאמת המים היא צרה ואינן יכולים להשמט) (המגיד פרק א'):

ו. אווזים ותרנגולים ויונים שבבית או שבחצר העומדים לאכילה מותר לצודן ואין צריכים זמון:

תתעב שלחן ערוך אורח חיים

ז. שאר כל חיה ועוף שמחוסרים צידה שצריך לומר
הבא מצודה ונצודנו אסור לצודן וליתן לפניהם
מזונות וכל שאין מחוסרים צידה מותר לצודם
וליתן לפניהם מזונות:

ח. איל וצבי שקננו בפרדס וילדו בו עפרים ועדיין הם
קטנים שאין צריכים צידה מותרים בלא זימון
ודוקא בפרדס הסמוך לעיר בתוך שבעים אמה
דדעתיה עלייהו והאם אפילו זימון אין מועיל לה
כיון שמחוסרת צידה:

ט. יוני שובך ויוני עלייה וצפרים שקננו בטפיחים
(פירוש כלי חרס הבנויים בכותלים לקנן בהם העופות) אסור
לצודן לפיכך אין זימון מועיל להם והני מילי
בגדולים אבל בקטנים שאינם מפריחים מותר
לצודן אבל זימון צריכים:

י. כיצד הוא הזימון אומר זה וזה אני נוטל למחר
ואין צריך לנענעם אבל באומר מכאן אני נוטל
למחר לא סגי:

יא. אם זימן כל השובך ואינו צריך אלא לזוג אינו
מועיל. הגה: ואם הוא אפשר שיצטרך כל השובך יכול
להזמין כל השובך ולמחר נוטל מה שצריך (כבינו ירוחם וסגסות
חשירי פרק קמא דבינה):

שלחן ערוך

אורח חיים תתעג

יב. זימן שנים ומצא שלשה או זימן שחורים ולבנים בקינים המובדלים במחיצה ומצא שחורים במקום לבנים ולבנים במקום שחורים אסורין אלא אם כן מכירן:

יג. זימן שלשה ומצא שנים מותרים. (ואפילו היו מקושרים ביחד מנתחי מהדדי) (בית יוסף):

יד. זימן בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורים ואם אין סביבותיהם קן אחר הרי אלו מותרים והני מילי במדדין אבל אם הם מפריחין אסורים ואפילו יש קן אחר בתוך נ' אמה אם הוא בקרן זוית שאינו יכול לראותו מקן זה כיון שאינם מפריחין אלא מדדין משום דכל היכא דמדדה ולא הדר חזי לקניה לא מדדה (ואם הזמין תוך הקן ומצא על פתח הקן מותרים) (אור זרוע):

טו. אינו יהודי שהביא דורון לישראל ביום טוב בני יונה קטנים משובכות שיש לו בעיר כיון שאין צריכים צידה מותרים:

טז. השוחט בהמה ביום טוב טוב לו שלא יבדוק עד שיפשיט שאם תמצא טריפה לא יהא רשאי להפשיטה:

יז. אם נמצאת טריפה אסור לטלטלה אבל מותר למוכרה לנכרי כדרך שהתירו מכירה לישראל

תתעד שלחן ערוך אורח חיים

שלא ישקול ולא יזכיר סכום דמים ואם אינו
מאמינו יקה ממנו משכון:

סימן תצח – דיני שחיטה ביום טוב, ובו כ' סעיפים

א. אין מראין סכין לחכם ביום טוב לראות אם הוא
ראוי לשחוט בו שמא תהיה פגומה ויאמר לו אסור
לשחוט בה מפני פגימתה וילך ויחדדנה במשחזת
וחכם שראה סכין לעצמו יכול להשאילו לאחרים.
הגה: ועכשיו בזמן הזה שכל שוחט רואה סכין בעצמו כל
הרוצה לשחוט ביום טוב יבדוק סכיניו מערב יום טוב ולא
ביום טוב שמא ישחיזנו (דברי ע"ל ומהרי"ל והגאון שחיטה) מיהו אם
לא בדקו מערב יום טוב והוא שעת הדחק יכול לבדקו ביום
טוב (שחיטת יס"ס):

ב. יכול להוליך סכין והבהמה אצל טבח לשחוט
ואפילו גדי קטן שצריך להוליכו על כתפו ואף על
פי שהיה אפשר להוליכה מאתמול (והוא הדין
שהטבח יכול להוליך הסכין אצל הבהמה) (בית יוסף):

ג. בהמות שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות
בתוך התחום הרי אלו מוכנות ולוקחין מהן
ושוחטין אותן ביום טוב אבל הרועות והלנות חוץ
לתחום אם באו ביום טוב אין שוחטין אותן ביום
טוב מפני שהן מוקצין ואין דעת אנשי העיר עליהן

שלחן ערוך אורח חיים תתעה

והני מילי בבהמות ישראל אבל של נכרי לית בהו משום מוקצה דאין האיננו יהודי צריך הכן אלא אם כן באו בשביל ישראל שאז אסור לפיכך נכרי שהביא בהמה במקולין (פירוש מקום ששם שוחטים הבהמות) אם ידוע שלנות חוץ לתחום אסורות ואם ספק מותרות אפילו באו לצורך ישראל שהמוקצה הולכים בספיקו להקל ואם הביאם לצורך הנכרי או אפילו סתם בעיר שרובה נכרים מותר שכל המביא לצורך הרוב מביא:

ד. בהמות הידועות ללון חוץ לתחום ונמצאו בעיר ביום שני אני אומר שמא מבערב הכניסן וחוץ לחומה לנו ומותרות וכל שכן השחוטות בבוקר שחזקה מבערב הכניסן לתוך התחום:

ה. עגל שנולד ביום טוב מותר לשחטו אם האם עומדת לאכילה והוא דקים ליה בגויה שכלו לו חדשיו. הגה: ובעינן גם כן שהפריס על גבי קרקע (טור וסכ"א"ט) דחיישינן שמא יראה בו ריעותא באיברים הפנימיים ונמצא שחט ביום טוב שלא לצורך כן נראה לי מדברי הרא"ש והטור. ואם היו שבת ויום טוב סמוכים זה לזה נולד בזה מותר בזה:

ו. בהמה מסוכנת שירא שמא תמות והוא אכל כבר ואין צריך לה אסור לשחטה אלא אם כן יש שהות ביום כדי לאכול ממנה כזית צלי מבעוד יום (ואפילו

תתעו שלחן ערוך אורח חיים

אין שהות לנתחה ולבדקה תחלה (טו). וכשיש שהות ביום ושחטה אינו נוטל עורה אלא אם כן שייר ממנו אבר אחד ומביאו עמו. הגה: ויש אומרים דאין להפשיטה כלל אלא אם כן שחטה לצורך יום טוב וכך ראוי להורות (הגטות אלפסי פרק אין נדון):

ז. אם שחט בהמה בשדה לא יביאנה במוט או במוטה כדרך שעושה בחול אלא יביאנה בידו איברים איברים:

ח. עוף שנדרס ברגלים ויש לחוש שנתרסקו איבריו ולכן צריך שהייה מעת לעת ובדיקה אחר שחיטה מותר לשחטו ביום טוב ולא חיישינן שמא ימצא טריפה אף על גב דאתיליד ביה ריעותא:

ט. בכור בזמן הזה שאינו יכול לשחטו בלא מום אין חכם יכול לראותו ביום טוב אם יש בו מום ואפילו אם עבר וראהו ומצא שיש בו מום אינו יכול לשחטו אבל אם נולד במומו ועבר וראהו נשחט על פיו ואם ראה המום מערב יום טוב וראה שהוא מום שראוי לישחט עליו יכול לחקור עליו ביום טוב אם נפל בו המום מאליו ומתירו. הגה: ואם נפל בכור לבור אסור להעלותו דהא אינו ראוי לשחטו אלא עושה לו פרנסה במקומו (רמב"ם פרק כ'):

שלחן ערוך

אורח חיים תתעז

י. אותו ואת בנו שנפלו לבור מעלה את הראשון על מנת לשחטו ואינו שוחטו וחוזר ומערים ומעלה את השני רצה זה שוחט רצה זה שוחט:

יא. בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל יכולים לשחטה ביום טוב ואפילו יש להם שתיים יכול לשחוט שתייהן:

יב. השוחט בהמה ביום טוב אינו רשאי לתלוש הצמר לעשות מקום לסכין אלא מפנהו (בידו, בית יוסף) ומושכו אילך ואילך ואם נתלש נתלש:

יג. השוחט את העוף לא ימרוט את הנוצה כדי לעשות מקום לסכין:

יד. לא ישחוט אדם חיה ועוף ביום טוב אלא אם כן יש לו עפר מוכן מבעוד יום ואם עבר ושחט אם יש לו דקר (פירוש כעין יתד של ברזל שחופרין בו את הקרקע) נעוץ מבעוד יום בעפר תיחוח מכסהו בו (ואפילו היה צריך לכמה דקירות שרי) (בית יוסף):

טו. אפר כירה שהוסק מערב יום טוב מותר לכסות בו אבל אם הוסק ביום טוב אסור אלא אם כן הוא חם שראוי לצלות בו ביצה ואם שחט מותר לכסות בו אף על פי שאינו ראוי לצלות בו ביצה (ומיהו עדיף טפי לכסות בדקר נעוץ בעפר תיחוח אם יש לו) (בית יוסף נסס

תתעח שלחן ערוך אורח חיים

טז. הכניס עפר הרבה לביתו לצורך גינתו והוא כנוס במקום אחד מותר לכסות בו שכל זמן שהוא צבור דעתו עליו לכל מה שיצטרך אבל אם הכניס מלא קופה לצורך גינתו לא שמאחר שהוא מועט בטל:

יז. מכניס אדם מלא קופתו עפר לבית בסתם ועושה בו כל צרכו (ועיין לעיל סימן ש"ח סעיף ל"ח) ולא אמרינן שהוא בטל אגב קרקע הבית והוא שייחד לו קרן זוית דכיון שלא שטחו מוכחא מילתא דלצרכו בעי ליה ואם הוא עפר תיחוח מותר לכסות בו:

יח. כוי (פירוש בריה שנולדה מתיש וצבי) אין שוחטין אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסין את דמו אפילו יש לו עפר מוכן מפני שהרואה יאמר ודאי חיה הוא דאם לא כן לא היו מטריחין לכסות דמו ביום טוב ויבא להתיר חלבו ולערב אם רשומו ניכר יכסנו. הגה: ודוקא ששחטו בקרן זוית וכהאי גוונא אבל אם שחטו באמצעות החצר אפילו דם בהמה יכול לכסות אם יש לו עפר מוכן דהוה ליה כגרף של רעי וצריך לכסות שלא יתלכלכו כליו בחצר (סגסות אלפסי פרק קמא דבינה):

יט. שחט בהמה וחיה ונתערב דמם ויש לו עפר מוכן או אפר כירה אם יכול לכסותו בדקירה אחת שאינו צריך להרבות בשביל דם הבהמה יכסנו ואם לאו לא יכסנו:

שלחן ערוך אורח חיים תתעט

כ. שחט צפור מערב יום טוב ולא כיסה דמו לא יכסנו
ביום טוב:

סימן תצט – דין מליגה ומליחה ביום טוב, ובו ה' סעיפים

א. אין מרגילין ביום טוב כיצד הוא מרגיל זה המוציא
כל הבשר מרגל אחד כדי שיוציא כל העור שלם
ולא יקרע מפני שטורח בהפשט זה טורח גדול ואין
בו צורך למועד:

ב. אסור למלוג גדי אלא אם כן מולגו לאכול העור:

ג. בהמה שנשחטה ביום טוב מותר להגביה עורה
וליתנה במקום דריסת הרגלים אף על פי שאין
עליו בשר כלל ומותר למלוח עליו מליחה קלה
כדרך שמולחים לצלי ומותר להערים ולמלוח כאן
מעט וכאן מעט עד שימלח את כולו אבל אם
נשחטה מערב יום טוב אסור. הגה: ונוצות של עוף
דינן כמו בעור דמותר לטלטלן כדי להצניען כמו בעור:

ד. אין מולחין את החלבים ולא מהפכין בהם אפילו
לשוטחן על גבי יתדות אף על פי שנשחטה ביום
טוב וכן אסור למלוח בשר עליהם באויר:

ה. עלי שהוא דף עב וכבד וכלי הוא אלא שמלאכתו
לאיסור לכתוש בו הריפות מותר לטלטלו לקצב

עליו בשר ולאחר שקצב עליו אסור לטלטלו
מחמה לצל (אבל לצורך גופו ומקומו שרי):

**סימן תק – דין הנצרך לבשר ביום טוב
היאך יתנהג, וסדר מליחתו, ובו ו' סעיפים**

א. אין קונים בשר בפיסוק דמים לומר לטבח תן לי
בסלע או בשתים וכן לא יאמר לו הריני שותף עמך
בסלע אלא מחלק להם שלישיות או רביעיות כפי
החלקים שדרך לחלק בעיר בלא פיסוק דמים
ומביא שתי בהמות ויאמר זו כזו ולמחר שמין
הנשארת וכפי ששוה כך יפרע לו. הגה: ויש אומרים
דדוקא ישראל לגבי ישראל שרי בכהאי גוונא אבל ישראל עם
נכרי אפילו בכהאי גוונא אסור (סגסות חסידי פרק אין לדין):

ב. אסור לשקול בשר אפילו בביתו לידע כמה יבשל
ואפילו ליתנו בכף מאזנים לשמרו מן העכברים
אסור אם הוא תלוי במקום שרגילים לשקול בה
ואפילו לשקול מנה כנגד מנה אסור ומותר לשקול
בידו שלוקח החתיכה בידו ומשער כמה יש בה
וטבח אומן אפילו זה אסור אבל אם הוא יודע
לכוין דרך חתיכתו לחתך ליטרא או חצי ליטרא
חותך כדרכו ואינו חושש:

ג. אין נוקבין נקב בבשר בסכין לתלותו בו אבל ביד
מותר ואם לעשות בו סימן מותר אפילו בסכין:

שלחן ערוך אורח חיים תתפא

ד. מולגין הראש והרגלים ומהבהבין אותם באור אבל אין טופלין אותם בסיד ולא בחרסית ולא באדמה דמתחזי כעיבוד ואין גוזזין אותם במספרים שנראה כעושה לצורך השיער:

ה. מותר למלוח כמה חתיכות בבת אחת אף על פי שאינו צריך אלא אחת. הגה: ויש אומרים דלא שרי להערים רק קודם אכילת שחרית (ר"י ובית יוסף ב"ס סמ"ג). ומותר למלוח הבשר ביום טוב אף על פי שהיה אפשר למלחו מערב יום טוב (מהרי"ל ותרומת הדשן סימן פ'):

ו. נוהגין לנקר בשר ביום טוב אפילו נשחט מערב יום טוב (וטוב לשנות קצת אם יוכל לשנות באיזה דבר) (מהרי"ל ותרומת הדשן סימן פ"ד):

סימן תקא — עצים האסורים והמותרים ביום טוב, ובו ז' סעיפים

א. אין מבקעין עצים מן הקורות שעומדות לבנין ולא מקורה שנשברה ביום טוב אפילו אם היתה רעועה מערב יום טוב וקרובה להשבר אבל אם נשברה מערב יום טוב אם אי אפשר להסיקה בלא ביקוע מבקעין ממנה חתיכות גדולות ולא יבקע לא בקרדום ולא במגל ולא במגירה אלא בקופיץ (פירוש סכין של קצבים ויש עושין בו ב' ראשין דומה קצת לקרדום, רמ"י) ובצד הקצר שלו אבל לא בצד הרחב

תתפב שלחן ערוך אורח חיים

ויש מי שאוסר אפילו בקופיץ לפי שאין אנו בקיאים
מהו ולא התירו אלא בסכין:

ב. עצים גדולים קצת וראוים להסקה בלא ביקוע לא
יבקע כלל ואפילו לשברם ביד יש מי שאוסר:

ג. אין מביאים עצים מן השדה אפילו אם היו מכונסין
שם מבערב אבל מגבב הוא בשדה משלפניו (וכן
בחצר לוקח לפניו) (בית יוסף ורמב"ם) ומדליק שם. ומביאים
מהמכונסים שברשות היחיד ואפילו היתה מוקפת
חומה שלא לשם דירה ובלבד שיהיה בה מסגרת
ותהיה בתוך תחום שבת ואם חסר אחת מכל אלו
הרי הן מוקצה:

ד. עלי קנים ועלי גפנים אף על פי שהם מכונסים
בקרפף כיון שהרוח מפזרת אותם הרי הם כמפוזרין
ואסורים ואם הניח עליהם כלי כבד מערב יום טוב
הרי אלו מוכנים:

ה. עצים שנשרו מן האילן ביום טוב אין מסיקין בהם.
(ועיין לקמן סימן תק"ז סעיף ב'):

ו. כלים שנשברו ביום טוב אין מסיקין בהם שהם
נולד (ואם הסיק בכלים אסור להפוך באש לאחר שהודלקו
במקצת דאז הוי שבר כלי אלא אם כן ריבה עליהם עצים
מוכנים) (המגיד פרק ב' ור"ן פרק קמא דבילה) אבל מסיקין בכלים
שלמים או בכלים שנשברו מבעוד יום:

שלחן ערוך אורח חיים תתפג

ז. שקדים ואגוזים שאכלם מערב יום טוב מסיקין בקליפיהם ביום טוב ואם אכלם ביום טוב אין מסיקין בקליפיהן. הגה: גם אין להסיק עם האגוזים והשקדים עצמן אלא אם כן הם עדיין בקליפה (בית יוסף). ולפידים שנשארו מיום טוב ראשון שכבו מותר לחזור ולהדליקם אפילו ביום טוב שני של ראש השנה או יום טוב אחר שבת (הרא"ש ומרדכי ריש בילה ובית יוסף):

סימן תקב — דיני האש ביום טוב, ובו ד' סעיפים

א. אין מוציאים אש לא מן העצים ולא מן האבנים ולא מן העפר ולא מן המים ואין עושים פחמים ואין נופחין במפוח אלא בשפופרת ונהגו היתר במפוח של בעלי בתים על ידי שינוי להפכו מלמעלה למטה. הגה: ומותר לכסות האש בכלי או בעפר מוכן אם אינו מכבהו ודוקא לצורך יום טוב ראשון אבל לצורך יום טוב שני אסור (מהרי"ל). העושה מדורה ביום טוב כשהוא עורך את העצים אינו מניח זה על זה עד שיסדר המערכה מפני שנראה כבונה אלא או שופך העצים בעירבוב או עורך בשינוי כיצד מניח עץ למעלה ומניח אחר תחתיו ואחר תחתיו עד שהוא מגיע לארץ וכן הקדרה אווז אותה ומכניס האבנים תחתיה אבל לא יניחנה על גבי האבנים וכן

תתפרד שלחן ערוך אורח חיים

המטה אוחזו (הקרשים) למעלה ומכניס הרגלים תחתיהם אפילו ביצים לא יעמיד אותם שורה על גבי שורה עד שיעמדו כמו מגדל אלא ישנה ויתחיל מלמעלה למטה וכן כל כיוצא בזה צריך שינוי. הגה: וכן שלחן שיש לו דפנות המגיעות לארץ (תוספות) צריך שינוי אבל מותר להושיב שלחן שלנו על רגליו ואין בזה משום בנין ויש אומרים דאפילו מגיע לארץ כל זמן שאינו צריך לאויר של תחתיו שרי (טור):

- ב. אגודה של עצים שהודלקה במדורה כל עץ שלא אחזה בו האש מותר לשמטו ואינו דומה למסיר שמן מהנר. הגה: ומותר ליקח עץ הדולק מצד זה של מדורה ולהניחו בצד אחר הואיל ואינו מכויין לכיבוי (מרדכי):
- ג. אין סומכין את הקדרה ולא את הדלת בבקעת. הגה: אבל מותר לצלות בו (הרי"ף) וכל שכן שמותר להסיק בו עם שאר עצים אף על גב שאינו ראוי להסיק בפני עצמו (ר"ן):
- ד. לדידן מותר לבשל בקדרות חדשות ביום טוב. הגה: ויש אוסרין (הרא"ש והטור) וכן המנהג אם לא על ידי הדחק ולכן נהגו כשקונין קדרות חדשות בפסח מבשלים בהן קודם יום טוב (דברי עולם):

סימן תקנ – שלא להכין מיום טוב להבירו, ובו ב' סעיפים

א. אסור לאפות או לבשל או לשחוט ביום טוב לצורך
מחר אפילו הוא שבת או יום טוב ואפילו בשני
ימים של ראש השנה אבל ממלאה אשה קדרה
בשר אף על פי שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת.
הגה: וכל שכן שיכול לשחוט אף על פי שאינו צריך אלא
לכזית (סמ"ק) וכן יכולה לבשל הרבה קדרות ולאכול מכל אחת
מעט (בית יוסף ורבינו ירוחם ומשנת הרשב"א). ודוקא קודם אכילה
אבל אחר אכילה אינה יכולה לבשל ולומר אוכל
ממנה כזית דהוי הערמה מיהו אם עברה ובשלה
(או שחטה) מותר לאוכלו:

ב. ממלא נחתום חבית של מים אף על פי שאינו צריך
אלא לקיתון אחד. הגה: אבל צריך להשים הכל אצל
האש בפעם אחת אבל אסור להוסיף אם כבר החבית אצל
האש דטרחא שלא לצורך הוא (המגיד פרק א')

סימן תקד – דין התבלין ביום טוב, ובו ד' סעיפים

א. דכין את התבלין כדרך שאם ידוך אותם מבעוד
יום יפיג טעמן אבל מלח אינו נידוך ביום טוב אלא
אם כן הטח (המכתשת) או שידוך בקערה וכיוצא

תתפו שלחן ערוך אורח חיים

בה שישנה שאם שחק המלח מערב יום טוב לא
יפיג טעמו ואין שוחקין את הפלפלין ולא את
החרדל ברחיים שלהם משום דהוי כעובדין דחול
(אלא) דך אותם במדוכה ככל התבלין. הגה: ומיהו
נוהגין לשנות קצת במדוכת תבלין (הגהות מיימוני פרק ג' כ"ס סמ"ג)
וכן ראוי להורות:

ב. מותר להוליך תבלין ומדוך אצל מדוכה או מדוכה
אצלם אפילו דרך רשות הרבים אף על פי שהיה
אפשר להוליכם מערב יום טוב:

ג. אין כותשין הריפות במכתשת גדולה אבל כותשין
במכתשת קטנה שזה הוא השינוי שלה ובארץ
ישראל אפילו בקטנה אסור וכיון שאין אנו יודעים
עכשיו מה נקראת גדולה או קטנה יש לאסור הכל.
הגה: ומותר לגרוד גבינה ביום טוב על הכלי שהוא מורג
חרוץ מיהו צריך שינוי מעט כמו דיכת מלח (ריב"ז ס' סימן קפ"ד)
והוא הדין מצות בלא שינוי משום דאין טחינה באוכלין שהיו
טחונין תחלה (מהרי"ל):

ד. מותר אדם למדוד תבלין ליתן בקדירה בשביל
שלא יקדיח תבשילו (פירוש שלא ישרפנו ויקלקלנו
מחמת ריבוי תבלין):

סימן תקה – דין החולב בהמה ביום טוב, ובו סעיף אחד

א. בהמה שהיא עומדת לאכילה ורוצה לחלוב אותה לאכול החלב אם לקדירה שאין בה אוכלין אסור ואם יש בה אוכלין מותר וכגון שבא החלב לתקנו או שיש בה פירורין והחלב נבלע בהם אבל החולב כל צאנו לא התיר מפני פרוסה שנותן בכלי. הגה: ונכרי החולב בהמה ביום טוב וישראל רואהו יש להקל (כשכ"א בתשובה) אך נהגו בו איסור ואין לשנות מיהו ביום טוב של גליות מותר ביום טוב שני (סגסות חסידי ריט ציטה) ואם מותר לומר לנכרי לחלוב בהמתו בשבת עיין לעיל סימן ש"ה סעיף כ'. ועיין לקמן סימן תק"י סעיף ה' אם מותר להעמיד חלב ולעשות גבינה ביום טוב:

סימן תקו – דיני לישה ביום טוב, ובו ט' סעיפים

א. אין מודדין קמח ביום טוב כדי ללוש אלא יקה באומד הדעת. הגה: ומותר ליקח הקמח מן הכלי אף על פי שעושה גומא בקמח (ר"ן פרק קמא דביצה ופרק כירה):

ב. אין מרקדין הקמח בתחלה אפילו על ידי שינוי אבל אם רקדו מאתמול ונפל בו צרור או קיסם ורוצה לרקדו פעם שנית מותר אף בלא שינוי. הגה:

תתפח **שלתן ערוך** **אורח חיים**

ויש אומרים דמותר ליטול הצרור או הקיסם בידו (כסב"א) אבל יש מחמירין ואוסרין (המגיד פרק ג'). **ואם לא נפל בו דבר אלא שרוצה לרקדו שנית כדי שיהא הפת נאה צריך שינוי קצת כגון על גבי שלחן. הגה: והוא הדין דמותר לעשות על ידי נכרי אפילו תחלת הרקידה אם ישנה קצת (בית יוסף):**

ג. **הלש עיסה ביום טוב יכול להפריש ממנה חלה ולהוליכה לכהן (שרי אפילו הפרישה מאתמול). אבל עיסה שנלושה בערב יום טוב אסור להפריש ממנה חלה ביום טוב. הגה: אלא אוכל ומשייר קצת ולמחר מפריש מן המשויר חלה ומותר לאפות הפת על ידי שיאכל ממנו ויפריש אחר כך חלה (בית יוסף). ואם רוצה יוכל ללוש עוד עיסה אחת ביום טוב ויצרפם יחד ויפריש מאותה עיסה גם על מה שלש מערב יום טוב (הגהות מיימוני פרק ג' ומרדכי פרק חלו עוברין ובית יוסף בשם תוספות פרק קמא דביצה):**

ד. **המפריש חלה ביום טוב והיא טמאה לא יאפה אותה ולא ישרפנה שאין שורפין קדשים ביום טוב אלא מניחה עד הערב ושורפה:**

ה. **מותר לעשות ביום טוב פתין גדולים ולא חיישינן שמתוך כך יבא לאפות יותר ממה שצריך:**

ו. **היה לו קמח או עיסה בשותפות עם נכרי אסור לאפותה ביום טוב אלא יחלקנה ויאפה את שלו:**

שלחן ערוך אורח חיים תתפט

ז. אם יש לאדם הרבה פת נקייה אינו אופה פת אחרת אלא אם כן יש לו בני בית שרגיל להאכילם פת הדראה אבל אם יש לו פת הדראה הרבה יכול לאפות פת נקיה:

ח. אסור לעשות שאור ביום טוב אלא על ידי שינוי מפני שהיה אפשר לעשותו מבעוד יום:

ט. אפילו נשחטה הבהמה מערב יום טוב מותר להפריש המתנות ביום טוב:

סימן תקז — דין אפייה ביום טוב, ובו ז' סעיפים

א. אופן בפורנ"י דהיינו תנורים שלנו הגדולים ופיהם בצדם ובלבד שלא תהא חדשה דחיישינן שמא תפחת ויפסד הלחם וימנע משמחת יום טוב ומחמין חמין באנטיכי (פירוש יורה גדולה):

ב. אף על פי שעצים שנשרו מן הדקל ביום טוב או בשבת שלפניו אסור להסיקן אם נשרו ביום טוב בתוך התנור מרבה עליהם עצים מוכנים (שלא יהיו עצי איסור ניכרים) (ר"ן פרק קמא דבילה) ומבטלן ובלבד שלא יגע בהם עד שיתבטלו ברוב אבל אם נפלו בתנור בשבת אסור להסיקן ביום טוב שלאחריו אפילו על ידי ביטול ברוב:

ג. אסור ליקח עץ מבין העצים לחתות בו האש בתנור דהוי ליה מתקן מנא :

ד. תנור שנפל לתוכו מטיח הטיט אם אפשר לאפות ולצללות בו בלא גריפה ולא יתחרך הפת או הצלי אסור לגרפו מפני שהוא מטלטלו שלא לצורך אבל מותר להשכיב האש והאפר שבו כדי שיהיה חלק ולא יגע בפת כלל אף על פי שאם היה נוגע בו לא היה כדי לחרכו אבל אם יש בטיח שנפל לתוכו כדי לחרך הפת או הצלי אם היה נוגע בהם אף על פי שבלא גריפה היה אפשר לאפות ולצללות בו כיון שהיה מתחרך מותר לגרפו דחשיב טלטול לצורך ודוקא בתנורים שלהם שהיו מדבקים הפת סביבם ואין צריכים לגרפם אלא מהטיח שנפל לתוכו אבל תנורים שלנו כיון שאי אפשר לאפות בהם בלא גריפה מותר לגרפן מהאפר והגחלים ואף על פי שהוא מכבה אי אפשר בלא כן וכשם שמותר להבעיר לצורך אוכל נפש כך מותר לכבות לצורך אוכל נפש והרי זה כמניח בשר על הגחלים וכן נהגו :

ה. תנור וכירים חדשים אין סכין אותם בשמן ולא טשין אותן במטלית אבל מותר להסיקן אפילו היסק ראשון ובלבד שלא יפיגם בצונן כדי לחסמן (פירוש לחזקן) ואם הוסקו יותר מדאי והוצרכו

להפיגם בצונן כדי לאפות בהם מותר לפיכך מותר לשרות במים המכבדות שמכבדין בה התנור אף על פי שמכבה :

ו. מותר לאפות תנור מלא פת אף על פי שאינו צריך אלא פת אחד ודוקא בתנוריהם שהיו קטנים והיו מדבקים הפת בדפנותיהם ומתוך שהוא מלא אין מקום לחומו להתפשט והפת נאפה יפה אבל בתנורים שלנו אין לאפות יותר ממה שצריך :

ז. מותר לסתום פי התנור בטיט ורפש שעל שפת הנהר והוא שרככו מאמש או עשה בו סימן ונתקו לצד אחד אבל לגבל טיט ביום טוב אסור ומותר לגבל אפר לסתום בו פי התנור :

סימן תקח — דברים האסורים ביום טוב להבנת צלי, ובו ב' סעיפים

א. אין מלבנים את האבנים לצלות או לאפות עליהם מפני שמחסמן ואין שוברים את החרס ואין חותכין את הנייר לצלות עליהם ואין פוצעין את הקנה לעשותו כמו שפוד לצלות בו :

ב. פוצעים אגוזים במטלית ולא חיישינן שמא תקרע :

סימן תקט – כמה דינים פרטיים להלכות יום טוב, ובו ז' סעיפים

א. שפוד שנרצף אף על פי שהוא יכול לפשטו בידו אין מתקנין אותו. הגה: ודוקא שיכול לצלות בו בלא תיקון אבל אם אינו יכול לצלות בו כך ונשבר ביום טוב מותר לתקנו (טור) ואין מורין כן לרבים (כנינו ירוחם חלק ג') שלא יבואו לתקן גם כן בנשבר מערב יום טוב. והוא הדין לכל המכשירין שאי אפשר לעשותן מערב יום טוב:

ב. שפוד שרוצים לצלות בו והיה ארוך יותר מדאי אסור לחתכו ולא לשרפו אין משחיזין את הסכין במשחזת שלה אבל מחדדה על גבי העץ או חרס או אבן ואין מורים דבר זה לרבים כדי שלא יבאו לחדדם במשחזת כמה דברים אמורים כשיכולה להתוך בדוחק או שנפגמה אבל אם אינה יכולה להתוך כלל אין משחיזין אותה אפילו על העץ שמא יבא להשחיזה במשחזת:

ג. עופות שממלאים אותם בשר וביצים מותר לתפרם ביום טוב והוא שיתקן מערב יום טוב החוט וישימנו במחט ויזהר שלא יחתוך החוט ביום טוב. הגה: וכן נהגו לשרוף החוט הנשאר בעוף לאחר שתפרו בו:

שלחן ערוך

אורח חיים תתצג

ד. מותר לחתוך ביום טוב אגד גדיים ועופות מקולסים וחוטמים תפורים וכן יכולים לשרוף פתילה או סמרטוט שקושרים בו העוף:

ה. מותר ללבן ביום טוב כלי ברזל שאפו בו פלאדי"ן של גבינה ואחר הליבון יאפה בו פשטיד"א של בשר והוא שכשיתלבן יתנו אותו על המאכל מיד אבל אם הוא בלוע מנבילה וכיוצא בה אסור ללבנו אפילו לאפות בו דבר היתר. הגה: והוא הדין דאסור להגעיל כלי ביום טוב (מרדכי סוף ע"ז ואור זרוע והגהות מיימוני פרק א'). ומותר ללבן שפוד שצלו בו בשר שאינו מלוח ורוצה לחזור ולצלות בו ביום טוב (מהרי"א מפראג):

ו. אין נוקבין נקב חדש בחבית ביום טוב:

ז. להטביל כלי חדש ביום טוב דינו כמו בשבת כדאיתא בסימן שכ"ג סעיף ז'. הגה: ודין הדחת ושפשוף כלים ביום טוב דינו כמו בשבת כדאיתא סימן שכ"ג ומותר לטלטל מוקצה לצורך אוכל נפש ושמחת יום טוב (מרדכי פרק ככל מערכין ובית יוסף בשם התוספות פרק קמא דביצה):

סימן תקי – כמה דברים האסורים לעשות ביום טוב, ואיזו מהם מותרים על ידי שינוי, ובו י"א סעיפים

א. מוללין מלילות ומפרכין קטניות כדרכן ביום טוב ומנפח מעט מעט ואוכל ואפילו בקנון ותמחוי אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה :

ב. הבורר קטניות ביום טוב בורר כדרכו בחיקו ובתמחוי (אם רוצה לאוכלו בו ביום) (סמגית פרק ג') אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה במה דברים אמורים כשהאוכל מרובה על הפסולת אבל אם היתה הפסולת מרובה על האוכל בורר את האוכל ומניח את הפסולת ואם היה טורח בברירת הפסולת מן האוכל יותר מטורח ברירת האוכל מן הפסולת אף על פי שהאוכל מרובה בורר את האוכל ומניח את הפסולת. הגה: ולוזהם ובטנים שנשתברו ועדיין בקליפיהם לא מיקרי הקליפה פסולת כיון דאורחיהו בהכי ועדיין מעורבין (טור):

ג. אין מסננים החרדל במסננת שלו ואין ממתקין אותו בגחלת של עץ אבל בשל מתכות מותר :

ד. אין תולין המשמרת ביום טוב לסנן בה שמרים אבל אם היתה תלויה ועומדת מותר ליתן בה שמרים לסנן ומערים ותולה אותה ליתן בה רמונים ואחר

שלחן ערוך

אורח חיים תתצה

כך נותן בה שמרים. הגה: ושאר דיני סינון ביום טוב כמו בשבת כדאיתא סימן שי"ט (בית יוסף):

ה. אין עושין גבינה ביום טוב (ואין מעמידין חלב ביום טוב) (הגהות מיימוני פרק ג' ור"ן סוף פרק ד' דבילה ובית יוסף בשם הרמב"ם) והוא הדין דאין עושין חמאה מן החלב ביום טוב (ריב"ש סימן קכ"א):

ו. אין גוזזין את הירק במספרים שדרכן לחתכם בהן מן המחובר:

ז. מתקנים את הקונדס והעכביות. הגה: ומותר למלוח הרבה חתיכות צנון ביום טוב אם רוצה לאכלן אף על פי שאסור בשבת ויש מחמירין (מהרי"ל):

ח. אף על פי שהותרה הוצאה ביום טוב אפילו שלא לצורך לא ישא משאות גדולות כדרך שהוא עושה בחול אלא צריך לשנות כיצד המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקופה לתת לתוכה ארבעה או חמשה כדים אלא יביאם על כתפו או לפניו אחד או שנים דמוכה שלצורך יום טוב הביאם. הגה: ודוקא כשמוליכין ממקום למקום אבל מזוית לזוית (בית יוסף בשם רש"י) או מבית לבית באותו חצר (אור זרוע) שרי בכל ענין:

ט. המוליך את התבן לא יפשיל את הקופה לאחוריו אלא נוטלה בידו:

תתצו שלחן ערוך אורח חיים

י. וכן משאות שדרכן לישא אותם כמוט ישא אותן על גבו מאחוריו ושדרכן לישא אותן מאחוריו ישא אותן על כתיפו ושדרכן להנשא על הכתף ישא אותן בידו לפניו או יפרוש עליהן בגד וכל כיוצא בזה משינוי המשא ואם אי אפשר כגון שזימן הרבה אורחים וצריך למהר ולהביא לפנייהם עושה כדרכו במה דברים אמורים בנושא על האדם אבל על גבי בהמה לא יביא כלל:

יא. אין מביאין עצים לא בחבל ולא בקופה ולא במחצלת אבל מביא במטפחת ובחיקו:

סימן תקיא – הבערה, ולהחם מים, מותר ביום טוב, ובו ד' סעיפים

א. מותר לעשות מדורה להתחמם כנגדה. הגה: יש אומרים דאסור להחם בית החורף ביום טוב דלפעמים אין הקור גדול ואינו אלא למפונקים והוי כמרחץ ומוגמר דאסור (בית יוסף בשם תשובת אשכנזית) ונהגו להקל:

ב. מותר להחם ביום טוב מים לרחוץ ידיו אבל לא כל גופו אפילו אינו ואפילו אינו רוחצו בבת אחת. הגה: אבל מותר לרחוץ תינוק במים שהוחמו על ידי ישראל ביום טוב (מרדכי פרק ג') אבל אסור לחמם לצרכו אפילו על ידי נכרי (מהרי"א מפראג) אבל כשצריך להם לבשל או להדיח אז מותר להרבות בשבילו (כל בו). ודין חמי טבריה כמו בשבת

שלחן ערוך

אורח חיים תתצז

כדאיתא סימן שכ"ו (בית יוסף). אבל במים שהוחמו מערב יום טוב מותר לרחוץ כל גופו אפילו כאחד מיהו דוקא חוץ למרחץ אבל במרחץ אסור. הגה: ויש אוסרים בכל ענין וכן נוהגין (טור והרא"ש):

ג. אדם מותר לטבול ביום טוב מטומאתו:

ד. אין עושין מוגמר דהיינו לפזר מיני בשמים על הגחלים בין להריח ובין לגמר הבית או הכלים אבל אם עושה כדי ליתן ריח טוב בפירות למתקן לאכילה מותר אפילו אם מפזרן על גבי גחלת של עץ. הגה: ואסור לסחוף כוס מבושם על הבגדים משום דמוליד בהן ריחא (המגיד פרק א' והגהות אשירי סוף פרק ב' דבילה):

סימן תקיב – שלא לבשל לצורך כותים ביום טוב, ובו ג' סעיפים

א. אין מבשלים לצורך עכו"ם ביום טוב לפיכך אסור להזמינו שמא ירבה בשבילו ודוקא להזמינו. הגה: לביתו אבל לשלוח לו לביתו על ידי עכו"ם שרי (הגהות מיימוני פרק א' בשם אור זרוע) אבל עבדו ושפחתו וכן שליח שנשתלח לו וכן עכו"ם שבא מאליו מותר להאכילו עמו ולא חיישינן שמא ירבה בשבילו. הגה: ומותר להרבות בשביל עבדו ושפחתו באותה קדירה שמבשל בה לעצמו (מרדכי פרק ב' דבילה) אבל לשאר עכו"ם בכל ענין אסור (אורחות חיים ותוספות). וישראל האופה בתנור של עכו"ם וצריך לתת לו פת אחד לא ייחד

תתצח שלחן ערוך אורח חיים

לעכ"רם אחד קודם אפייה דאז אופה של עכ"רם אלא יאפה
סתם ויתן לו אחר כך אחד (כל 15) :

ב. בני החיל שנתנו קמח שלהם לישראל לאפות להם
פת אם אינם מקפידים כשישראל נותן ממנו
לתינוק מותר לאפות להם :

ג. אסור לבשל ולאפות לצורך כלבים אבל מותר
לטלטל מזונות וליתן לפניהם. הגה: אבל אסור להוציא
בשבילן מרשות לרשות (הגהות מיימוני והמגיד פרק א'). וכן אסור
לגבל המורסן לעופות (מרדכי) כי אם על ידי שינוי (כל 15). ומותר
להרבות בשביל הכלבים באותה קדירה שמבשל בה לעצמו
אפילו אם יש לו דבר אחר שיוכל ליתן לכלבים אם היה רוצה
(בית יוסף בשם הר"ן והיחזקאלני) :

סימן תקיג – דין ביצה שנולדה ביום טוב, ובו ח' סעיפים

- א. ביצה שנולדה ביום טוב אסור ליגע בה (הגה: דהיינו
לטלטלה) (מרדכי ריש ביצה ופרק כל הכלים) וכל שכן שלא לאכלה
ואם נתערבה אפילו באלף כולן אסורות :
- ב. ספק אם נולדה ביום טוב או בחול אסורה :
- ג. ביצה שנולדה ביום טוב שנתבשלה בשוגג עם בשר
ותבשיל אם יש ס' כנגדו הכל מותר חוץ מן הביצה

שלתן ערוך אורח חיים תתצט

אבל אם לבנו בו התבשיל וכיוצא בזה מידי
דלחזותא וטעמא עביד לא בטיל:

ד. מותר לכפות עליה כלי כדי שלא תשבר ובלבד
שלא יגע בה הכלי:

ה. אם נולדה ביום טוב ראשון מותרת ביום טוב שני
בשני ימים טובים של גלויות אבל בשני ימים
טובים של ראש השנה וכן בשבת ויום טוב
הסמוכים זה לזה נולדה בזה אסורה בזה. הגה: ואם
יום טוב ביום א' ב' ונולדה בשבת שלפניהם מותר ביום ב'
של גלויות (מהרי"ל):

ו. ביצה שיצאה רובה מערב יום טוב וחזרה ואחר כך
נולדה ביום טוב מותרת לפיכך אפילו בדק בקינה
של תרנגולת ערב יום טוב סמוך לחשיכה ולא
מצא בה ביצה ולמחר השכים ומצא בה ביצה
מותרת שתרנגולת אינה יולדת בלילה ואנו תולין
שמאתמול יצא רובה וחזר והוא שיש תרנגול זכר
תוך ס' בתים ואין מפסיק נהר שאין בו גשר שאם
לא כן אפשר שתלד בלילה ואסור אבל אם לא
בדק מערב יום טוב אפילו ליכא זכר בהדה שריא
שאנו תולים שמאתמול נולדה ובלא זכר רובן
יולדות ביום לפיכך מותר ליקח ביצים מן הנכרי
בליל ראשון של יום טוב דתלינן שמערב יום טוב
נולדו וכן בליל שני של שני ימים טובים של גלויות

אבל לא בליל שני של ראש השנה ולא בליל יום טוב שאחר השבת. הגה: ונכרי המביא ביצים ביום טוב ראשון ומסיח לפי תומו שנולדו מאתמול מותר לסמוך עליו (מרדכי רי"ט ב"ה). ודוקא ביום טוב שחל באמצע השבוע אבל ביום טוב שחל באחד בשבת שאז יש לחוש שמא נולדה בשבת ואסור מדאורייתא ביום טוב אין נכרי מסיח לפי תומו נאמן ודוקא ביום טוב ראשון אבל ביום טוב שני אפילו ראש השנה נאמן דאינו אלא דרבנן (תרומת הדשן סימן ע"ט):

ז. השוחט תרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות ואפילו ביום טוב שלאחר שבת:

ח. אפרוח שנולד ביום טוב אסור. ואם נולד בשבת אסור ביום טוב שלאחריו:

סימן תקיד – שלא לכבות ביום טוב, ובו י"א סעיפים

א. אסור לכבות דליקה ביום טוב (עיין לעיל סימן של"ד סעיף כ"ז) ואפילו אם רואה ביתו שנשרף אם אין שם סכנת נפשות ואין מכבין הבקעת אפילו כדי שלא יתעשן הבית או הקדירה או כדי לשמש מטתו. הגה: ויש אומרים דוקא אם אפשר להציל הקדירה בלא כיבוי אבל אם אי אפשר להציל או לבשל הקדירה בענין אחר רק שיכבה מותר לכבות (הרא"ש ומרדכי ור"ן פרק ב' דב"ה ורשב"א וטור) וכן נראה לי עיקר וכן בבית אם ישרף הבית לא יהיה לו

שלחן ערוך

אורח חיים תתקא

מקום לאכול שם ויפסיד סעודתו מותר לכבות אבל אם יש לו בית אחר לאכול שם אסור לכבות משום הפסד ממונו (בית יוסף בשם אורחות חיים):

ב. להטות הנר כדי להרחיק השמן מן הפתילה חשיב כיבוי ואסור וכן אסור ליקח פתילה מנר הדולק אפילו ליתנה בנר אחר שהרי כשמוציאה מיד הוא מכבה אותה. הגה: ומותר להוסיף פתילות לנר דולק כדי שיבעיר הרבה ויכבה במהרה (ר"ן פרק אין לדין):

ג. נר של שעה שרוצה להדליקו ביום טוב וחס עליו שלא ישרף כולו יכול ליתן סביבו קודם שידליקנו דבר המונע מלישרף בענין שיכבה כשיגיע שם. הגה: ויש מתירין לחתוך נר של שעה באור דהיינו שמדליקים גם למטה כדי לקצרה וכן נוהגין אבל על ידי סכין אסור (הגהות מיימוני פרק ו' והגהות אשכנזי ומרדכי ותוספות פרק קמא דבילה). ומותר להעמיד נר במקום שהרוח שולט כדי שיכבה אבל אסור להעמידו שם אם כבר הרוח מנשב (מהרי"ל):

ד. נר שכבה ורוצה להדליקו בו ביום מותר לחתוך ראש הפתילה כדי שיהא נוח לידלק. הגה: ושירי שמן ופתילה מותרין אפילו ביום טוב אחר שבת או שני ימים טובים של ראש השנה (בית יוסף בשם רוב הפוסקים):

ה. נר של בטלה דהיינו שאינו צריך לו אסור להדליקו אבל של בית הכנסת לא חשיב של בטלה

תתקב שלחן ערוך אורח חיים

ומותר להדליקו אפילו ביום טוב שני אחר מנחה ואין בזה משום מכין לחול שהרי בהדלקתו יש מצוה לאותה שעה ולתקן הפתילות והעששיות ביום טוב אחר מנחה אם רוצה להדליק בו ביום מותר ואם לאו אסור :

ו. אין נותנין נר על גבי אילן מערב יום טוב דחיישינן שמא יבא להשתמש באילן :

ז. אין פוחתין נר של חרס דהיינו בעודו רך כמו ביצים של יוצר למעך אותו ביד לעשות לו בית קבול מפני שהוא עושה כלי :

ח. אין חותכין הפתילה לשנים אלא אם כן על ידי שנותן שני ראשיה בפי שני נרות ומדליקה באמצע והוא שיהא צריך לשתייהן :

ט. אין גודלין את הפתילה ולא מהבהבין אותה אבל אם אינה קשה כל צרכה יכול למעכה בידו כדי להקשותה ומותר לשרותה בשמן (שאין בו נר דולק)

(בית יוסף בשם הרמב"ם) :

י. מותר להסיר הפחם שבראש הנר כשהוא דולק אבל אינו חותך ראש הפתילה בכלי :

יא. המדליק נר של יום טוב צריך לברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של יום טוב :

סימן תקטו – דין דברים הבאים ביום טוב חוץ לתחום, ובו ט' סעיפים

א. נכרי שהביא דורון לישראל ביום טוב אם יש ממינו
אם יש ממינו במחובר או שמחוסר צידה אסור אף
למי שלא הובא בשבילו לאכלו בו ביום (ואפילו עבר
ונתן לפיו ולעסו אסור לבלעו) (ר"ק בפירוש המשנה פרק ח' משנה ב'
דתרומות) ואפילו לטלטל אסור ולערב מותרים בכדי
שיעשו ובשני ימים טובים של גליות אם הובא ביום
ראשון מותר מותר מיד בליל יום טוב שני בכדי
שיעשו. הגה: יש מחמירין לאסרו עד מוצאי יום טוב שני
(טור בשם רבינו תם והרא"ק וסמ"ג) ונוהגין להחמיר אם אינו לצורך
יום טוב לצורך אורחים ובכהאי גוונא דאז נוהגין להקל
לאחרים שלא הובא בשבילן (תרומת הדשן סימן ע"ח). וכן אם
הובא ביום טוב שני צריך להמתין במוצאי יום טוב
בכדי שיעשו אבל בשני ימים של ראש השנה או
ביום טוב הסמוך לשבת בין מלפניו בין מלאחריו
אם הובא בראשון צריך להמתין במוצאי יום טוב
בכדי שיעשו אבל בב' ימים של ראש השנה או
ביום טוב הסמוך לשבת בין מלפניו בין מאחריו אם
הובא בראשון צריך להמתין עד מוצאי יום טוב
ושבת בכדי שיעשו ושיעור כדי שיעשו היינו כדי
שילך הנכרי למקום שליקט ויגמור המלאכה

תתקד שלחן ערוך אורח חיים

ויחזור לכאן ואם נסתפק לו מהיכן הביאן שיעורן
כדי שיבוא מחוץ לתחום :

ב. אפילו תלשן הנכרי או צדן לעצמו או נפל מן
האילן מעצמו או נצוד מעצמו אסור לאכלו בו
ביום ולטלטלו אף למי שלא הובאו בשבילו אבל
לערב מותרין מיד במוצאי יום טוב אף למי
שהובאו בשבילו :

ג. אפילו אם הוא ספק אם נלקטו או ניצודו היום
אסורים אבל אם ניכר בהם שלא נלקטו ושלא
ניצודו היום מותר למי שלא הובאו בשבילו ואם
לא באו מחוץ לתחום מותר אף למי שהובאו
בשבילו. הגה: נכרי מסיח לפי תומו שלא נלקט היום או
ניצוד היום נאמן (ועיין לעיל סימן תקי"ג סעיף ו') :

ד. יש מתירים לאכלם בשבת בכדי שיעשו ויש
אוסרים. הגה: ולדידן דנוהגין להחמיר בשני ימים טובים
של גליות נמי דינא הכי ולענין הלכתא נראה דשני ימים
טובים של ראש השנה יש להחמיר בשבת אבל בשני יום טוב
של גליות יש להקל בשבת שהוא לאחריהן ודוקא בפירות
שאין צריכים הכנה ביום טוב שלפני השבת אבל דבר שצריך
להכין ביום טוב שני לצורך השבת אסור מאחר דנוהגין
לאסור ואף לטלטל ביום טוב שני אם לא לצורך אורחים

וכיוצא בזה (תרומת הדשן סימן ע"ח) :

שלחן ערוך

אורח חיים תתק

ה. דבר שאין במינו במחובר ואינו מחוסר צידה אם בא מתוך התחום מותר לכל ואם באו מחוץ לתחום אסור לאוכלן למי שהובאו בשבילו ולכל בני ביתו אבל מותר לטלטלן בתוך ד' אמות או בתוך העיר מוקפת חומה או מבצר שידוע שהוקף לדירה ואחרים מותרים אף לאוכלם ולערב (יום טוב ראשון) צריך להמתין מי שהובאו בשבילו בכדי שיעשו. הגה: ומותרין אחר כך אפילו לדידן שנוהגין להחמיר בשאר דברים כמו שנתבאר:

ו. בעיר שרובה נכרים מן הסתם כל המביא לצורך הרוב מביא. הגה: מחצה על מחצה או שידוע שליקט לצורך שניהם אסור (בית יוסף וסמ"ג):

ז. אם הוא ספק אם באו מחוץ לתחום אם הוא נכרי השרוי עמו בעיר ופירות המצוים בעיר מותר ואם לאו אסור:

ח. דבר שאין במינו במחובר שהובא לישראל ביום טוב ראשון של ראש השנה מותר בשני והוא הדין לשבת ויום טוב הסמוכים זה לזה:

ט. ישראל ששיגר דורון לחבירו על ידי נכרי מערב יום טוב ונתעכב הנכרי והביאם ביום מחוץ לתחום מותר אפילו למי שהובא בשבילו לאכלם אבל אסור לכל ישראל לטלטלם חוץ לארבע אמות או

תתקו שלחן ערוך אורח חיים

חוץ לעיר המוקפת חומה או חוץ למבצר שידוע שהוקף חומה לדירה. הגה: ודוקא שהיה דעתו מאתמול דלית ביה איסור מוקצה אבל אם לא היה דעתו מאתמול אף על גב דלית ביה איסור תחומין אסור משום מוקצה דכל של ישראל צריך הכנה מבעוד יום ואפילו למי שלא הובא בשבילו אסור (בית יוסף בשם תשובת הרשב"א):

סימן תקטז – דין איזה דברים מותרים לשלוח ביום טוב, ובו ג' סעיפים

א. מותר לשלוח לחבירו ביום טוב בהמה חיה ועוף אפילו חיים ויינות שמנים וסלתות וקטניות אבל לא תבואה לפי שמחוסרת טחינה שהיא מלאכה האסורה ביום טוב:

ב. כל דבר שמותר לשלוח ביום טוב לא ישלחנו בשורה דהיינו שלשה בני אדם או יותר זה אחר זה נושאים כולם מין אחד אבל אם כל אחד נושא מין אחר מותר:

ג. משלחים כלים אף על פי שאינם תפורים שהם ראויים לישען עליהם ואפילו יש בהם כלאים אם הם קשים ומשלחין תפילין כיון שראויים להניחם בחול. הגה: וכל כיוצא בזה אפילו דרך רשות הרבים מותר לשלחן (בית יוסף):

סימן תקיז – באיזה אופן מותר ליקח ביום טוב מן החנוני מיני מאכל, ובו ד' סעיפים

א. לומר לחנוני לתת לו ביצים או אגוזים או שאר מיני מאכל ומשתה דינו ביום טוב כמו בשבת (כמו שנתבאר לעיל סימן שכ"ג סעיף ד'). ואם הוא נכרי אסור ליקח ממנו דבר שבמינו במחובר או שבמינו מחוסר צידה אלא אם כן ניכר בהם שלא נלקטו ושלא ניצודו היום וכן לא יקח ממנו ביצים שמא נולדו היום אבל דבר שאין בו משום מחובר ולא משום צידה ולא משום נולד מותר ליקח ממנו אפילו הובא היום מחוץ לתחום וכן קמח שנטחן היום בעיר שרובה נכרים מותר ליקח ממנו דאדעתא דנכרי טחני ליה והוא הדין ליקח ממנו פת שאפה בו ביום (וכן אם נאפה בשבת שלפניו) (כ"ט)

יוסף):

ב. ישראל שאמר לנכרי מבעוד יום תקנה לי יונים למחר לא יפה עשה אבל אם עשה כבר מותר לאכול מהם ביום טוב והוא שלא יהיו מפריחין אבל אם רגיל בכך אסור לאכול מהם דאין זה חשיב דיעבד כיון שרגיל בכך:

תתקח **שלתן ערוך** **אורח חיים**

ג. לומר להבירו מלא לי כלי זה יין דינו ביום טוב כמו בשבת. הגה: כדאיתא סימן שכ"ג. והוא הדין דאסור להטיל גורלות ביום טוב כמו בשבת כדאיתא לעיל סימן שכ"ב סעיף ל':

ד. לא ימוד אדם שעורים ליתן לפני בהמתו אלא משער ונותן לה:

סימן תקיח – דיני הוצאה מרשות לרשות ביום טוב, ובו ט' סעיפים

א. מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה הותרה שלא לצורך כגון קטן ולולב וספר תורה וכלים. הגה: הצריכים לו קצת או שמתיירא שלא יגנובו או שאר פסידא (הגהות סמ"ק ורבינו ירוחם). אבל אבנים וכיוצא בהן אסור. הגה: ומותר לשחוק בכדור אפילו ברשות הרבים אף על גב שאינו אלא טיול בעלמא (תוספות ורבינו ירוחם) ואם הניח עירוב מותר לטלטל ולהוציא כל שיש לו תורת כלי אף על פי שאינן לצורך היום כלל (ר"ן פרק ב' דבילה):

ב. אסור לישראל להוציא שום דבר ביום טוב לצורך נכרי. הגה: אבל מותר לשלוח לו על ידי נכרי כגון שצריך להחזיר משכון לנכרי אלא וכדומה לזה (מרדכי סוף פרק קמא דבילה ובית יוסף בשם תוספות פרק קמא דכתובות):

ג. לקח עץ שאינו מיוחד לשפוד וצלה בו בשר אסור לטלטלו אחר כך שאינו כלי אלא שומטו ומניחו

שלחן ערוך

אורח חיים תתקט

בקרן זוית כדי שלא יזוקו בו אפילו אין עליו בשר כלל. הגה: ולצורך אוכל נפש מותר לטלטל הכל אפילו

מוקצה (רמב"ם פרק א' ומרדכי ריש פרק ככל מערכין):

ד. מותר לטלטל סולם של שובך משובך לשובך אפילו ברשות הרבים אבל סולם של עלייה אסור בטלטול:

ה. להוציא גרף של רעי ולהחזירו כדינו בשבת כך דינו ביום טוב (ועיין לעיל סימן ש"ח סעיף ל"ה):

ו. בהמה שמתה ביום טוב אם היתה מסוכנת מערב יום טוב הרי זה מחתכה לכלבים ואם לא היתה מסוכנת אף על פי שהיתה חולה הרי זה מוקצה ולא יזיזנה ממקומה:

ז. מתחילין בערימות התבן אם היא תיבנא סריא (פירוש סרוחה) ואית ביה קוצים שעומד להסקה:

ח. נוטלים עצים הסמוכים לדופני הסוכה ומסיקין בהם. הגה: והוא הדין אם זרק חבילות על הסכך דאינן בטלות לגבי הסכך אם דעתו להסיקן מותר ליטלן משם:

ט. בית שהוא מלא פירות מוכנים ונפחת נוטל ממקום הפחת:

סימן תקיט – צירי דלתות מותר להסיר ולהחזיר לצורך יום טוב, ובו ה' סעיפים

א. מסלקין תריסי (פירוש קרשים שנועלים בהם החנויות) חנויות ומחזירין אותם ביום טוב כדי שיוציא תבלין שהוא צריך להן ולא ימנע משמחת יום טוב במה דברים אמורים כשיש להם ציר באמצע אבל יש להם ציר מן הצד אסור גזירה שמא יתקע ושאין להם ציר מן הצד כל עיקר אפילו בבית מותר להחזיר:

ב. כלים שהם מפוצלים כגון מנורה של חוליות וכסא ושלחן שהם חתיכות חתיכות מעמידין אותם ביום טוב והוא שלא יתקע:

ג. להתיר ולהפקיע ולחתוך חותמות שבכלים ושבקרקע ולשבר פותחות כדינם בשבת כך דינם ביום טוב (ועיין לעיל סימן שי"ד סעיף ז):

ד. לקטום קש או קיסם או תבן או עצי בשמים דינם ביום טוב כדינן בשבת (כדאיתא סימן שכ"ב סעיף ד):

ה. קמטים שעושין הנשים בבתי זרועותיהן ובבתי שוקיהן אסור לעשותן ביום טוב משום תקון מנא:

שלחן ערוך אורח חיים תתקיא

סימן תקב – לכבד הבית, ובו סעיף אחד

א. לכבד הבית כדינו בשבת כך דינו ביום טוב (ועיין לעיל סימן של"ז):

סימן תקכא – דין שלשול פירות ביום טוב ממקום למקום, ובו ג' סעיפים

א. משילין פירות דרך ארובה (פירוש מן כי ישל זיתך כלומר מפילין הפירות לארץ) ביום טוב ולא ישלשלם בחלונות ולא יורידם בסולמות ולא יטלטלם מגג לגג אף על פי שהן שוין:

ב. מותר לכסות פירות או כדי יין או לבנים מפני הדלף:

ג. ליתן כלי תחת הדלף כדינו בשבת כך דינו ביום טוב (ועיין לעיל סימן של"ח סעיף ח'):

סימן תקכב – קצת דברים האסורים לטלטל ביום טוב, ובו ד' סעיפים

א. אין הסומא יוצא במקלו ולא הרועה בתרמילו (ודין חגור דינו ביום טוב כמו בשבת, ועיין לעיל סימן ש"א סעיף י"ז):

תתקיב שלחן ערוך אורח חיים

ב. אין יוצאין בכסא אחד האיש ואחד האשה ואיש שהיו רבים צריכים לו מותר ומוציאין אותו על הכתף אפילו באפריון:

ג. מי שנתכווצו (פירוש שנצמתו ונעשו קצרים) גידי שוקיו יכול לצאת במקל:

ד. אין מנהיגין בהמה במקל:

סימן תקכג – דינים הנוהגין בבהמות ביום טוב, ובו ד' סעיפים

א. מסירים זבובים הנתלים בבהמה אף על פי שהן עושין חבורה:

ב. אין מגרדין בהמה במגרדת ביום טוב ביום טוב מפני שמשרת שער:

ג. אין מילדין בהמה ביום טוב אבל מסעדין אותה שאוחז בולד שלא יפול לארץ ונופח לו בחוטמו ונותן לו דד לתוך פיו:

ד. בהמה שריחקה ולדה מותר לזלף (פירוש לשפוך) מי שליתה עליו וליתן מלא אגרוף מלח ברחמה כדי שתרחם עליו אבל הטמאה אסור לעשות לה כן. הגה: ועיין לעיל סימן רמ"ז סעיף ג' בהג"ה אם אדם מצווה על שביתת בהמתו ביום טוב:

סימן תקכד – כמה דברים האסורים

ביום טוב, ובו ב' סעיפים

א. אין עולין על גבי אילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ולא מספקין להכות כף על ירך ולא מטפחין להכות כף על כף ולא מרקדין ולא דנין ולא מקדשין ולא כונסין ולא מיבמין ולא מגרשין ולא חולצין ולא מקדישין ולא מחרימין ולא מפרישין תרומה ומעשרות. הגה: ודין פדיון הבן כדינו בשבת כך דינו ביום טוב ועיין לעיל סימן של"ט סעיף ד':

ב. שכיב מרע דתקיף ליה עלמא טובא שרי לגרש אפילו בשבת:

סימן תקכה – דין הלואה ביום טוב, ובו ב' סעיפים

א. הלואת יום טוב ניתנה ליתבע בדין (ועיין לעיל סימן ש"ז סעיף י"א):

ב. גבאי צדקה גובין מהחצרות ביום טוב אבל לא יכריזו כדרך שמכריזין בחול אלא גובין בצנעה ונותנים לתוך חיקם ומחלקים לכל שכוונה ושכונה בפני עצמה:

סימן תקכו – דין מת ביום טוב, ובו י"ב סעיפים

א. מת המוטל לקברו אם הוא ביום טוב ראשון (לא יתעסקו בו ישראל ואפילו יסריח ואי אפשר בעממין, אבל יתעסקו בו עממין אפילו מת בו ביום) (ועיין לעיל סימן ש"ד) ואפילו אם יכולין להשהותו עד למחר שלא יסריח וכל זה בעשיית (קבר) וארון ותכריכין אבל להלבישו ולחמם לו מים לטהרו ולהוציאו ולשומו בקבר מותר על ידי ישראל. הגה: וטוב ליזהר לטהרו על ידי קש על גב עור או נסר ולא על ידי סדינים שלא יבא לידי סחיטה (תכומת הדשן סימן פ"ב):

ב. מת ביום טוב ראשון אסור להלינו עד יום טוב שני כדי שיתעסקו בו ישראל:

ג. בשבת וביום הכפורים לא יתעסקו בו כלל אפילו על ידי עממין אפילו להוציאו על ידיהם ולהניחו בכוך (פירוש בחפירה) העשויה מאתמול:

ד. ביום טוב שני יתעסקו בו ישראל אפילו ביום שני של ראש השנה ואפילו לא אשתהי אפילו לחתוך לו הדס מהמחובר ולעשות לו תכריכין וארון ולחצוב לו קבר ולחמם לו מים לטהרו ולגזוז לו שערו ואם אין באותה העיר מקום קברות לישראל מוליכין אותו לעיר אחרת שיש בה שכונת קברות

שלחן ערוך

אורח חיים תתקטו

אפילו חוץ לתחום ומשכירים לו ספינה להוליכו ממקום למקום דיום טוב שני לגבי מת כחול שויוה רבנן ואפילו אפשר בעממין יתעסקו בו ישראל.

הגה: אבל באשכנז ובמדינות אלו אין נוהגין כן אלא כל היכא דאפשר בעממין עושין הקבר והארון ותכריכין על ידי עממין ושאר הדברים עושים ישראלים כמו ביום טוב ראשון אבל אם לא אפשר בעממין מותר לעשות הכל על ידי ישראלים (מרדכי הלכות אבל ותרומת הדשן סימן פ"ב). חוץ מן הכיפה שבונים על הקבר שאין בונין אותה ביום טוב. הגה: אבל מותר לכסותו בעפר כדרכו בחול (בית יוסף) ודלא כיש מחמירין, כן נראה לי. במה דברים אמורים כשרוצים לקבורו בו ביום אבל אם אין רוצים לקברו בו ביום אין עושים לו שום דבר איסור מלאכה אפילו על ידי נכרי אבל טילטול מותר (ודין קריאת שמע ותפלה אם מת לו מת ביום טוב ראשון או שני עיין לעיל סימן ע"א סעיף ב' ולקמן סימן תקמ"ח בסעיף ה')

ה. החופר קבר למת ביום טוב שני מותר לו ליטול שכר:

ו. מותר ללוות המת ביום טוב ראשון תוך התחום וביום טוב שני אפילו חוץ לתחום וחוזרין למקומם בו ביום וכן מותר להחזיר כלי הקבורה שהוליכו עמהם חוץ לתחום:

תתקטז שלחן ערוך אורח חיים

ז. המלוים את המת אסורים לרכוב על בהמה אפילו ביום טוב שני ואפילו האבלים אבל הקוברים שצריכים לקבורו אם אי אפשר מתירים להם ביום טוב שני לרכוב על גבי בהמה:

ח. אם נודע לבני עיר אחת שישראל מת רחוק משם ד' או חמשה ימים ולא ניתן לקבורה אף על פי שלא יוכלו להגיע לו עד לאחר המועד מותר לצאת לדרך ביום טוב שני כדי למהר קבורתו. הגה: ומותר להביא מת ביום טוב שני מחוץ לתחום לתוך העיר לקברו בקברות ישראל אף על פי שהיה אפשר לקברו במקומו (בית יוסף ב"ס תשובת רשב"א):

ט. תינוק שמת בתוך שלשים אם גמרו שערו וצפרניו הוא בחזקת בן קיימא ודינו כמת גדול אף על פי שאין אנו יודעים אם כלו לו חדשיו דרוב נשים יולדות ולד קיימא:

י. נפלים שנהגו להסיר ערלתן בצרור אבן או בקנה אסור אפילו ביום טוב שני של גליות. הגה: ואסור לקברו ביום טוב אלא מניחו עד למחר (בית יוסף):

יא. אין קורעין על המת אפילו ביום טוב שני אפילו קרוביו:

יב. כשמת בליל יום טוב שני משכימין וקוברים אותו קודם תפלה כשמת ביום קוברים אותו אחר

שלחן ערוך אורח חיים תתק"ז

האכילה. הגה: ודין צדוק הדין ביום טוב, עיין ביורה דעה סימן ת"א סעיף ו').

סימן תקכז – דיני עירוב תבשילין, ובו כ"ד סעיפים

א. יום טוב שחל להיות בערב שבת לא יבשל בתחלה לצורך שבת בקדירה בפני עצמה אבל מבשל הוא כמה קדירות ליום טוב ואם הותיר הותיר לשבת ועל ידי עירוב מבשל בתחלה לשבת (פירוש ענין העירוב הוא שיבשל ויאפה מיום טוב לשבת עם מה שבשל ואפה כבר מערב יום טוב לשם שבת ונמצא שלא התחיל מלאכה ביום טוב אלא גמר אותה). הגה: ומותר להניח עירוב זה אפילו ספק חשיכה (מרדכי סוף פרק במה מדליקין):

ב. עירוב זה עושין אותו בפת ותבשיל ואם לא עשאו אלא מתבשיל לבד מותר:

ג. שיעור תבשיל זה כזית בין לאחד בין לאלפים בין בתחלתו בין בסופו. הגה: ויש מצריכין לכתחלה בפת כביצה (אור זרוע בשם ירושלמי) וכן נוהגין לכתחלה:

ד. צריך שיהא תבשיל זה דבר שהוא ראוי ללפת בו את הפת לאפוקי דייסא:

ה. תבשיל זה שאמרו אפילו צלי אפילו שלוק אפילו כבוש או מעושן אפילו מין דגים קטנים שהדיחן

תתקיה שלחן ערוך אורח חיים

במים חמים והדחתן הוא בישולן לאכילה הרי זה סומך עליהם וכן סומך על תפוחים מבושלים (והוא הדין שאר פירות מבושלים) ועל דגים קטנים שבישלן:

ו. סומך מערב יום טוב אפילו על עדשים שבשולי קדרה וכן על שמנונית שנדבק בסכין וגרדו והוא שיהא בו כזית:

ז. מצוה על כל אדם לערב ומצוה על כל גדול העיר לערב על כל בני עירו כדי שיסמוך עליו מי ששכח או נאנס או שהניח עירוב ואבד (והוא הדין עם הארץ שאינו יודע לערב) (אור זרוע) אבל מי שאפשר לערב ולא עירב אלא שרוצה לסמוך על עירובו של גדול העיר נקרא פושע ואינו יוצא בו:

ח. כשמערב על אחרים אינו צריך לפרט אלא מניח בכלל על כל בני העיר וכל מי שהוא בתחום העיר יוצא בו. הגה: אבל מי שהוא חוץ לתחום אינו יוצא בו אפילו הניח עירוב תחומין ויכול לבוא לכאן אלא אם כן התנה עליו המניח בהדיא (סמג' פרק ו').

ט. דעת מניח בעינן שיכוין להוציא לאחר אבל דעת מי שהניחו בשבילו לא בעינן בשעת הנחה רק שיודיעוהו ביום טוב קודם שיתחיל לבשל לצורך השבת. הגה: ואם דרך הגדול להניח עליהם סומכין עליו מסתמא (ר"ן פרק ב').

שלתן ערוך

אורח חיים תתקיט

י. המערב לאחרים צריך לזכות להם על ידי אחר וכל מי שמזכים על ידו בעירובי שבת מזכין על ידו בעירובי תבשילין וכל מי שאין מזכין על ידו באותו עירוב אין מזכין על ידו בזה (ועיין לעיל סימן שס"ו):

יא. צריך הזוכה להגביה העירוב מן הקרקע טפח:

יב. חוזר ונוטלו מיד הזוכה ומברך על מצות עירוב ואומר בדין יהא שרי לן לאפויי ולבשולי ולאטמוני ולאדלוקי שרגא ולמעבד כל צרכנא מיום טוב לשבת לנא ולפלוגי ופלוגי או לכל בני העיר הזאת. הגה: ומי שאינו יודע בלשון הקודש יכול לאומרו בלשון לע"ז שמבין (מסרי"ל):

יג. אף על פי שהניח עירוב אינו יכול לבשל מיום טוב ראשון לשבת:

יד. אם הניח העירוב על דעת לסמוך עליו כל זמן שיהיה קיים אפילו ליום טוב אחר לכתחילה לא יסמוך עליו ליום טוב אחר אבל בדיעבד יכול לסמוך עליו:

טו. נאכל העירוב או שאבד קודם שבישל לשבת אינו יכול לבשל אלא אם כן נשתייר ממנו כזית:

טז. לאחר שהכין צרכי שבת יכול לאכלו:

תתקב שלחן ערוך אורח חיים

יז. התחיל בעיסתו ונאכל העירוב גומר אותה עיסה והוא הדין אם התחיל לבשל שגומר אותו התבשיל שהתחיל:

יח. אפה ולא בישל או בישל ולא אפה ונאכל העירוב או אבד מה שנעשה בהיתר אפילו נתכוין בו לצורך יום טוב יכול הוא להניחו לשבת ולבשל מכאן ואילך ליום טוב:

יט. מי שלא עירב מותר להדליק נר של שבת ויש אוסרין:

כ. מי שלא עירב כשם שאסור לבשל לעצמו כך אסור לבשל לאחרים ואפילו בביתם וגם אחרים אסורים לבשל לו ואין תקנה אלא שיתן קמחו ותבשילו לאחרים שעירבו במתנה והם אופים ומבשלים ונותנין לו ואפילו בביתו יכולים לבשל ואם אין שם אחרים שעירבו יש אומרים שמותר לאפות בצמצום פת אחד ולבשל קדירה אחת ולהדליק נר אחד. הגה: ואם הניח עירוב ולא הזכיר המלאכות בהדיא אלא אמר בדין יהא שרי לן למעבד כל צרכנא הוי כמי שלא עירב כלל (אור זרוע). ומי שמתענה ביום טוב אסור לבשל לאחרים אפילו לצורך בו ביום דהוי כמי שלא הניח עירוב שאינו מבשל לאחרים (מסכ"ו):

שלחן ערוך אורח חיים תתקכא

כא. אם נזכר שלא עירב קודם סעודת שחרית יבשל הרבה בקדירה אחת ויותר לשבת. הגה: והוא הדין שיוכל לילך מבעוד יום לחדר בנר דלוק לחפש איזה דבר ויניחנו דולק עד הלילה (טור). ויש אומרים דאפילו לבשל כמה קדירות מותר כיון שקודם אכילה הוא והוא שיאכל מכל אחד ואחד:

כב. אם נזכר ביום טוב ראשון שלא עירב אם הוא ביום טוב של ראש השנה אינו יכול לערב על תנאי אבל אם הוא ביום טוב של גליות יכול לערב בתנאי אם היום קודש אינו צריך לערב ואם היום חול בעירוב זה יהא שרי לן לאפויי ולבשולי וכו' ולמחר אין צריך לומר כלום ויש אומרים דאי לית ליה מידי דבשיל מאתמול לא מהני תנאי:

כג. אם עבר במזיד (או בשוגג) ובישל כמה קדירות שלא לצורך יום טוב מותר לאוכלן בשבת או בחול:

כד. אם הערים לבשל ב' קדירות לצורך היום והותר אחת לצורך מחר אסור לאכלה:

סימן תקכח — דיני עירובי חצירות ביום טוב, ובו ב' סעיפים

א. יום טוב אין צריך עירובי חצרות ושיתופי מבואות אבל עירוב תחומין צריך וכל הלכות תחומין נתבארו בהלכות עירובי תחומין:

תתקבב שלחן ערוך אורח חיים

ב. יום טוב שחל להיות בערב שבת אין מערבין לא עירובי חצרות ולא עירובי תחומין (אפילו אם הניח עירוב תבשילין) (ר"ן פרק כ' דבילה) אבל אם נזכר ביום הראשון בב' ימים טובים של גליות יכול לערב עירובי חצירות בתנאי אבל עירובי תחומין אין מניחין אותו ביום טוב בתנאי :

סימן תקכט – דיני שמחת יום טוב, ובו ד' סעיפים

א. מצות יום טוב לחלקו חציו לבית המדרש וחציו לאכילה ושתייה ואל יצמצם בהוצאות יום טוב וצריך לכבדו ולענגו כמו בשבת. הגה: ואסור לאכול ממנחה ולמעלה בערב יום טוב כמו בשבת שזהו מכלל הכבוד (רמב"ם פרק ו') מיהו אם ערב יום טוב שבת יכול לקיים סעודה שלישית ויאכל מעט פת לכבוד יום טוב. ומצוה ללוש פת בערב יום טוב לכבוד יום טוב (מהרי"ל הלכות יום טוב) כמו בערב שבת כמו שנתבאר לעיל סימן רמ"ב. וחייב לבצוע על שתי ככרות ולקבוע כל סעודה על היין ובגדי יום טוב יהיו יותר טובים משל שבת ולא נהגו לעשות בו סעודה שלישית. (וביום טוב מאחרין לבוא לבית הכנסת וממהרין לצאת משום שמחת יום טוב) (גמרא פרק

הקורא עומד) :

שלחן ערוך

אורח חיים תתקכג

ב. חייב אדם להיות שמח וטוב לב כמועד הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו כיצד משמחן הקטנים נותן להם קליות ואגוזים והנשים קונה להם בגדים ותכשיטין כפי ממונו וחייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר עניים. (דין תענית ביום טוב כמו בשבת ועיין לעיל סימן רפ"ח) :

ג. אדם אוכל ושותה ושמח ברגל ולא ימשוך בבשר וביין ובשחוק וקלות ראש לפי שאין השחוק וקלות ראש שמחה אלא הוללות וסכלות ולא נצטוינו על ההוללות והסכלות אלא על שמחה שיש בה עבודת היוצר :

ד. חייבים בית דין להעמיד שוטרים ברגלים שיהיו משוטטים ומחפשים בגנות ובפרדסים ועל הנהרות שלא יתקבצו שם לאכול ולשתות אנשים ונשים ויבואו לידי עבירה וכן יזהירו בדבר זה לכל העם שלא יתערבו אנשים ונשים בבתיהם בשמחה ולא ימשכו ביין שמא יבואו לידי עבירה אלא יהיו כולם קדושים :

לוח אורח חיים הימני

ללימוד כל שו"ע אורח פתחבר עם רמ"א בפענל השנה

יום	חשוי	חשון	בסלו	טבת	שבט	אדר	ניסן	אייר	סיון	תמוז	אב	אלול	יום
א	א, א	ג, ג	ה, ה	ז, ז	ט, ט	יא, יא	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	א
ב	ב, ב	ד, ד	ו, ו	ח, ח	י, י	יב, יב	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	ב
ג	ג, ג	ה, ה	ז, ז	ט, ט	יא, יא	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כ, כ	כב, כב	ג
ד	ד, ד	ו, ו	ח, ח	י, י	יב, יב	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	ד
ה	ה, ה	ז, ז	ט, ט	יא, יא	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	ה
ו	ו, ו	ח, ח	י, י	יב, יב	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	ו
ז	ז, ז	ט, ט	יא, יא	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	ז
ח	ח, ח	י, י	יב, יב	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כד, כד	ח
ט	ט, ט	יא, יא	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	ט
י	י, י	יב, יב	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כד, כד	כז, כז	י
יא	יא, יא	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	יא
יב	יב, יב	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	יב
יג	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כד, כד	יג
יד	יד, יד	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	יד
טו	טו, טו	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	טו
טז	טז, טז	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	טז
יז	יז, יז	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	יז
יח	יח, יח	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	יח
יט	יט, יט	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	יט
כ	כ, כ	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כ
כא	כא, כא	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כא
כב	כב, כב	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב
כג	כג, כג	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כג
כד	כד, כד	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כד
כה	כה, כה	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כה
כו	כו, כו	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כו
כז	כז, כז	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כז
כח	כח, כח	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כח
כט	כט, כט	יג, יג	יד, יד	טז, טז	יז, יז	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כט
ל	ל, ל	יח, יח	יט, יט	כא, כא	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	כב, כב	כד, כד	כז, כז	כ, כ	ל
	חשוי	חשון	בסלו	טבת	שבט	אדר	ניסן	אייר	סיון	תמוז	אב	אלול	

לוח הלכות שבת היומי

ללימוד כל שו"ע א"ח הלכות שבת מהבר עם רפ"א בפענל השנה

יום	תשרי	חשוון	כסלו	טבת	שבט	אדר	ניסן	אייר	סיון	תמוז	אב	אלול	יום
א	רמב, א	רנג, א	רסג, ד	רעג, ב	רפט, ב	שא, כו	שה, יא	שח, כז	שיר, ז	שכ, א	שכו, ד	שלד, ג	א
ב	רמג, א	רנג, א הגה	רסג, ו	רעג, ה	רצא, א	שא, כט	שה, יד	שח, ל	שיר, ט	שכ, ב	שכו, ח	שלד, ח	ב
ג	רמג, ב	רנג, א ו"א	רסג, י	רעד, א	רצא, ג	שא, לא	שה, יז	שח, לה	שיר, יא	שכו, ו	שכו, יב	שלד, יא	ג
ד	רמד, א	רנג, ב	רסג, יא	ערה, א	רצא, ה	שא, לג	שה, יח	שח, לט	שיר, א	שכו, י	שכו, ב	שלד, יג	ד
ה	רמד, ב	רנג, ג	רסג, טו	ערה, ג	רצב, ב	שא, לו	שה, יט	שח, מב	שיר, ב	שכו, יח	שכו, א	שלד, יז	ה
ו	רמד, ה	רנג, ה	רסד, ה	ערה, י	רצד, א	שא, לח	שה, כב	שח, נא	שיר, ד	שכו, ט	שכו, ד	שלד, כב	ו
ז	רמד, ו	רנד, א	רסד, ב	רעו, א	רצו, א	שא, מ	שו, א	שט, ב	שיר, ז	שכא, ג	שכו, ח	שלד, כו	ז
ח	רמה, א	רנד, ב	רסד, ה	רעו, ב	רצו, ב	שא, מב	שו, ג	שט, ד	שיר, יב	שכא, ט	שכו, יא	שלד, כז	ח
ט	רמה, ב	רנד, ה	רסו, ה	רעו, ג	רצו, ג	שא, מד	שו, ד	שט, ה	שיר, ב	שכא, יג	שכו, יג	שלד, ב	ט
י	רמה, ד	רנד, ה ובשוא	רסו, ב	רעו, ה	רצו, ה	שא, מח	שו, ז	שי, ב	שיר, ה	שכא, טז	שכו, יז	שלד, ה	י
יא	רמה, ה	רנד, ז	רסו, ד	רעו, ב	רצו, ב	שא, א	שו, יא	שי, ג	שיר, ט	שכא, יח	שכו, יח	שלד, ב	יא
יב	רמו, א	רנד, ט	רסו, ט	רעו, ד	רצו, ה	שב, ג	שו, יד	שי, ז	שיר, יב	שכב, א	שכו, כג	שלד, ד	יב
יג	רמו, ג	רנד, ב	רסו, יא	רעו, ב	רצו, ג	שב, ו	שו, ב	שי, ח	שיר, א	שכב, ו	שכו, כו	שלד, ט	יג
יד	רמו, ה	רנו, א	רסו, יג	רעט, ה	רצו, ו	שב, ט	שו, ה	שי, ט	שיר, ב	שכג, א	שכו, לא	שלד, יב	יד
טו	רמו, א	רנו, א	רסח, א	רפ, ב	רצו, י	שב, יא	שו, ח	שיא, ב	שיר, ד	שכג, ד	שכו, לד	שלד, א	טו
טז	רמו, ב	רנו, ב	רסח, ד	רפב, א	רצט, א	שב, ג	שו, ט	שיא, ג	שיר, א	שכג, ו	שכו, לח	שלד, ג	טז
יז	רמו, ד	רנו, ד	רסח, ח	רפב, ח	רצט, ד	שב, ג	שו, יב	שיא, ו	שיר, ג	שכד, א	שכו, מח	שלד, ב	יז
יח	רמו, א	רנו, ו	רסח, יג	רפב, ד	רצט, ז	שב, ו	שו, טו	שיא, ח	שיר, ד	שכד, ד	שכו, מז	שלד, ה	יח
יט	רמו, ב	רנו, ח	עו, א	רפב, ו	רצט, י	שב, יא	שו, יז	שיב, א	שיר, ה	שכד, ז	שכו, ב	שלד, ו	יט
כ	רמו, ג	רנו, ח ואם נתן	רעא, ג	רפד, ב	שא, ש	שו, טו	שו, כא	שיב, ג	שיר, ז	שכד, י	שכו, ח	שלד, ח	כ
כא	רמו, ד	רנו, א	רעא, ו	רפד, ו	שא, ד	שב, ח	שו, יח	שיב, ג	שיר, ז	שכד, טו	שכו, ח	שלד, ג	כא
כב	רמט, א	רנט, ב	רעא, ז	רפה, ב	שא, ז	שב, יט	שו, יח	שיג, א	שיר, יא	שכה, ג	של, ג	שלד, ד	כב
כג	רמט, ג	רנט, ה	רעא, יא	רפו, א	שא, ח	שב, כא	שו, יח	שיג, ב	שיר, יד	שכה, ה	של, ו	שלד, ה	כג
כד	רמ, א	רס, א	רעא, יב	רפו, ד	שא, יא	כח, יא	שו, ז	שיג, ד	שיר, טו	שכה, ח	של, יא	שמ, ב	כד
כה	רנא, א	רסא, א	רעא, יד	רפו, א	שא, יג	דש, א	שו, ט	שיג, ו	שיר, יט	שכה, ט	שלא, ד	שמ, ח	כה
כו	רנב, א	רסא, ב	רעא, טז	רפח, ג	שא, טז	דש, ב	שו, יב	שיג, ט	שיר, ב	שכה, יא	שלא, ח	שמו, א	כו
כז	רנב, ב	רסא, ד	ערב, ב	רפח, ה	שא, יז	שה, ב	שו, יב	שיר, א	שיר, ה	שכה, יג	שלא, י	שמב, א	כז
כח	רנב, ד	רסב, ג	ערב, ה	רפח, ו	שא, כא	שה, ו	שו, יח	שיר, ב	שיר, ח	שכו, טז	שלא, א	שמג, א	כח
כט	רנב, ה	רסג, ב	ערב, ט	רפח, י	שא, כג	שה, ח	שו, כא	שיר, ה	שיר, יא	שכו, ב	שלג, ב	שדמ, א	כט
ל	רנב, ו		ערב, י		שא, כה		שו, כג	שיר, טו			שלד, א		ל
	תשרי	חשוון	כסלו	טבת	שבט	אדר	ניסן	אייר	סיון	תמוז	אב	אלול	

על ידי זה שתעזור לפרסם את ספר שו"ע אורח חיים הזה בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר מקום אשר דבר המלך ודתו מוגיע. יזכו לשמחה וששון ליהודים בביאת משיח בן דוד בנ"א.

כף השונה הלכות בכל יום «מזבטה לו שהוא בן עולם הבא»

ב"ה, ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק - עיה"ק בית שמש יצ"ו

"מפעל העולמי ללימוד שולחן ערוך אורח חיים מחבר עם רמ"א" קורא לכלל ישראל מגדול ועד קטן לעשות שיעור בכל יום בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א לכל הפחות שני סעיפים ליום, ובזכות זה יבוא משיח בב"א.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לבנים תלמידי חכמים עוסקים בתורה ובמצות לשמה.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לבנים בעלי הוראה.

✓ כוחם של הבית יוסף גדולים מאוד מאוד וכמו שאנו פוסקים כמוהם בזה העולם, ככה פוסקים כמוהם בשמים על כל אשר יאמרו כי הוא זה.

✓ כל מי שלומד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מבטל מעליו כל הדינים וניצול משונאיו ומכל הצרות.

✓ כל מי שלומד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א הם ממליצים עליו בשמים כל טוב ויש לו כח להפוך כל הגזירות קשות לרחמים.

✓ כדאי וכדאי לסמוך על כוחם הגדול והנורא של מרן הבית יוסף ומרן הרמ"א.

✓ וכדאי לעשות שיעור בכל יום בספר הקדוש שולחן ערוך מחבר עם רמ"א.

✓ מי שלומד בכל יום בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א ינצל ממלחמת גוג ומגוג.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מקרב ביאת המשיח.

✓ כדאי הם הבית יוסף והרמ"א לסמוך עליהם בשעת הדחק.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לכל הישועות ולכל הרפואות.

✓ ומעשים בכל יום שאנשים נושעים על ידי לימוד שולחן ערוך מחבר עם רמ"א, זה בכה וזה בכה.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לפרנסה בריוח.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לשידוכים.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לבנים.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לרפואה.

✓ כמה אנשים שהיו להם מחלת הסרטן רח"ל והיה להם רפואה בזכות הלימוד שולחן ערוך מחבר עם רמ"א.

✓ כמה אנשים שניצולו ברגע האחרון מתאונת דרכים בזכות שהיה להם שיעור בכל יום בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א.

"קריאת קודש"

המפעל העולמי קורא לכל אחינו בני ישראל בכל מקום שהם

ב"ה, ל"ד בעומר תשס"ז לפ"ק - עיה"ק בית שמש יצ"ו

בהקדשת מספר דקות בכל יום ללימוד הלכה היומית, אתה זוכה להיות בן עולם הבא !!!

המפעל העולמי ללימוד שו"ע אורח חיים מחבר עם רמ"א, קורא לכל אחינו בני ישראל בכל מקום שהם, בין בים, ובין ביבשה, בכל מקומות מושבותיהם ובכל קצוות פזוריהם! לכל השכבות ולכל הגילאים, זקנים עם נערים, רבנים ודיינים, בני ישיבות ואברכי הכולל, מלמדים וסופרים, שוחטים ומוהלים, בעלי בתים ועובדי עבודה, תינוקות של בית רבן ובחורי ישיבה, וסתם פשוטי עמך ויושבי קרנות – ראשי ישיבות ומלמדים ילמדו בהם עם התלמידים בכל יום ויום – ועי"ז תמלא הארץ דעה את ה' על ידי לימוד "הלכה" בכל יום שהוא תורה לשמה ועל ידי לימוד "הלכה" שהוא "תורה לשמה" נזכה לעלות לציון ברינה בביאת בן דוד גואלינו בב"א.

דבר השווה לכל נפש, בני תורה-בעלי בתים-בחורים, אשר צמאה נפשם לדבר ה' זו הלכה!

במשך חמש עד עשר דקות בכל יום מסיימים משך השנה כל הלכות אורח חיים הנוגעים בכל יום.

ותזכה על כל אחד לידע הלכות אלו על בורים!

ממלא כל שעות הפנאי כמאמר הכתוב: "והגית בו יומם ולילה!"

ההלכות מחולקים לכל יום, ויכולים לחלקם למשך היום, באופן שאינו מפריע שיעורים אחרים!

במשך הזמן מרגישים נועם מתיקות התורה ויערב מנופת צוף וכל טעם! ואם לא עכשיו אימתי?

טעמו וראו כי טוב ה'!

חברך חבא אית לי !!!

מצוה על כל אחד!!! ויחזק ג"כ את חבריו וקרוביו!!!

מצוה על כל אחד להתחזק ללימוד שולחן ערוך אורח חיים – מחבר עם רמ"א – ויחזק את חבריו וקרוביו שגם הם יצטרפו ללימוד שולחן ערוך מדי יום ביומו, ויהיה נמנה בין מזכי הרבים שצדקתם עומדת לעד, ועי"ז יהיה נכון לבו בטוח בה' שיזכה לבנים צדיקים!!!

דפי השולחן ערוך האלו להשיג בכל רחבי העולם ומביא בס"ד תועלת גדולה לרבים !!!

יש לכם עכשיו הזדמנות מצוינת! ! !

הננו בזה בדבר המפעל הנדול שולחן ערוך אורח חיים היומי, אשר המוני הלומדים מכל העולם כולו, מהם רבנים ידועים, מהם לומדים מופלגים, וכן פשוטי עמך אשר צמאה נפשם לדעת דבר ה' זו הלכה, יש לכם עכשיו הזדמנות מצוינת להצטרף ולרכוש ידיעה נרחבת בשולחן ערוך אורח חיים!

אנו קוראים לכל אחד ואחד ! ! !

אנו קוראים לכל אחד ואחד לקבוע בכל יום שיעור ללימוד הלכות אלו, לגמור כל שו"ע אורח חיים במשך שנה תמימה, שזה לוקח כחמש עד עשר דקות בלבד בכל יום!

כדאי לזכור ! ! !

וכדאי לזכור ש"כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא!"

למותר לציין ! ! !

למותר לציין גודל חשיבות במה שהוגים בתורת השולחן ערוך, שהרי אמרו חז"ל: "מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה".

ראה את אשר לפניך ! ! !

ראה את אשר לפניך לוח יומי מסודר וערוך על כל סדר השו"ע אורח חיים, בכדי שיוכלו ללימוד ולהשלים את כל השו"ע אורח חיים מחבר עם רמ"א במשך שנה תמימה, והוא

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

כרך ו'

הלכות שבת
ומועדים

שבת החדש
*

שבת
לג' חדשים
*

שבת השנתי
*

ראש השנה
ל' יום
*

פורים ז' ימים
*

פורים ל' יום
*

פסח ל' יום

6

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

כרך ה'

מועדים
וזמנים

ראש השנה
ל' יום
*

יום כיפור
ל' יום
*

סוכה ולולב
ל' יום
*

תנוכה ל' יום

5

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

כרך ד'

אורח חיים
לג' חדשים

כל שו"ע
או"ח
מחולק
לשלושה
חדשים

4

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

כרך ג'

אורח חיים
לג' חדשים

כל שו"ע
או"ח
מחולק
לשלושה
חדשים
מנוקד

3

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

כרך ב'

אורח חיים
החדשי

כל שו"ע
או"ח
מחולק
לחודש
אחד
בלבד

2

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

כרך א'

אורח חיים
היומי

מחולק
לכל ימות
השנה

1

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

ברך י"ב

גודל מעלת
לימוד שו"ע

ספר א'
בן עולם הבא
ובו תשעה
ספרים

*

ספר ב'
ד' אמות של
הלכה

*

ספר ג'
כהררים
התלויים
בשערה

*

ספר ד'
שו"ע הל'
ארץ ישראל

12

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

ברך י"א

אורח חיים
חלק ד'

מסימן תק"ל
עד
סימן תרצ"ז

*

בתוספות
שני ספרים

*

ספר א'
הלכות נדה

*

ספר ב'
שו"ע הלכות
ארץ ישראל
מלוקט מד'
חלקי שו"ע

11

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

ברך י'

אורח חיים
חלק ג'

מסימן
שמ"ה
עד
סימן תקכ"ט

10

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

ברך ט'

אורח חיים
חלק ב'

מסימן
רט"ז
עד
סימן שמ"ה

9

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

ברך ח'

אורח חיים
חלק א'

מסימן א'
עד
סימן רט"ו

8

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

ברך ז'

הלכות
שבת היוםי

מחולק לכל
ימות השנה

*

ובו ד' ספרים

*

השבת
בישראל
כהלכתה

*

העירוב
בישראל
כהלכתה

*

בן עולם הבא

*

שער ארץ
ישראל

7

חברה מזכי
הרבים העולמי